اووه ګامه مزل

(یُونلیک)

دَ سیاحتي هر اړخیزه سېل او دَ پښتون سېلاني دَ ادراکي مشاهدو په رڼا کې...
(دَ ملائیشیا ، سنګاپور ، تهائي لېنډ ، ایران ، ترکي ، سري لنکا او دَ انډونیشیا سفري حال)

افضل شوق

له اړخه دَ

سکام ادبي اکېډمۍ کوئټه

حقوق محفوظ

کتاب	اووه ګامه مزل
لیکوال	افضل شوق
کمپیوټر آپرېټر	محمد طارق فیروز
لاسي عکسونه	میرا جان (ژوب)
ټائیټل	ډاکټر باقي دُرانی
دَ مصنف لاسي عکس	مارسېلا ډیخا (بارسلونا - سپېن)
دَ چاپ کال	جولائي ۱۹۹۲ع
دَ چاپ شمېر	۵۰۰
خپرونکې اداره	سکام ادبي اکېډمی کوئټه
بیه	۲۰۰ کالداري

سمسو ر ویب پاڼې پینځم کلیزې په ویاړ

انتساب دَ کتاب (دَ کتابي برخې)

زړه ته راتېر ملګري او جدید پښتو شاعر ښاغلي سهېل جعفر په نوم

انتساب دَ کتاب (دَ برېښنائي برخې)

دَ هر هغه پښتون په نوم ، چې نه یوازې ځان دَ پښتو په تول درنوَي ، بلکې دَ پښتون قام دَ سرلوړی په نېک نیت ځانته په انساني نړۍ کې ځانګړې ښه غوره کولو په خاطر خپل فکري ځغل دَ علاقایت ، مقامیت او مکانیت له محدودو رُجحاناتو او سوچونو څخه دَ لا محدود انساني نړئیز آفاقیت په لور ساتل خپل پښتني ننګ ، پت او اصل مرام ګڼي –

افضل شوق

مننه ...

- دَ خپل محترم اُستاد رب نواز مایل ، چې دَ هغه دَ راهنمائي په سوب زه نن شاعر او ادیب یم-
- دَ ابراهیم عطائي ، چې دَ ځینو تاریخي حقائقو وضاحتونه یې راته وړاندي کړو -
- دَ ډاکټر خدائیداد خان ، چې نه یوازې یې په سُوچه پښتو لیکلو وَ پارَولم بلکې کومک یې هم راسره وکړو -
- دَ طاهر آفریدي ، چې ماته یې نه یوازې دَ سفرنامې لیکلو مشوره راکړه بلکې دَ چاپ کولو وعده یې هم راڅخه واخیسته-
- دَ سعید ګوهر ، چې ګټَورې مشورې یې راکړې-
- دَ سهېل جعفر ، چې په ګټَورو مشورو باندې یې زه نن دَ دې کتاب خالق کړم-
- دَمحمود ایاز، چې دَ کتاب په پروف ریډنګ او چپائي کې یې کومک راسره وکړو
- دَ محمد طارق خان فېروز ، چې په ډېره مینه او اخلاص یې دَ دې کتاب کتابت په کمپیوټر وکړو -
- دَ میرا جان ، چې په ډېره مینه یې دَ دې کتاب دَپاره لاسي عکسونه جوړ کړو -
- دَ ډاکټر باقي دُراني ، چې دَ کتاب دَ ټائیټل په جوړَولو یې زما دَ دغه یُون لیک مسوده درنه کړه-
- دَ رامبلاس سټریټ بارسلونا سپېن نامتو مصورې مارسېلاډیخا،چې دَ کتاب دَبېک ټائیټل دَپاره یې زما عکس په لاس جوړ کړو-
- دَ سید محمد انور شاه ، چې هر قسم تکنیکي کومک یې راسره وکړو -

فهرست

- ځو خبرې ...
- دَ سهېلي لمر ختيځې اېشيا په زړه کې
- دَ مونکي ګاډ په جنت کې
- دَ تهائيانو په کرانګ تهيپ کې
- هلته... چرته چې سترګې ژغېږي
- دَ جمال په دُرشل کې
- دَ جنت څخه لرې جنت
- هلته لمر دَ شپې راخېږي
- خوب مې ليدو ... خو ، ويده نه وم
- له ښکلا څخه تر ښکلا پورې
- دَ سېلاني په خير... خپل ځاني سفري تاثر

ستا خدائي نه شوه بربنډه

چې مې زړه غواړي الوت ته
نو ، لاسونه مې وزَر شي
او په بڼه دَ مارغه شم
دَ هوا په اوږو کښېنم
او آسمان ته په ختو شم
بیا چې څو په ما کې وَس وي
الوځمه
الوځمه
هن تر دې ... چې ستړی شمه
او وزَر مې دواړه شل شي
بې وسي راسره مل شي
هم په سترګو تیاره راشي
هر څه زما وړاندې فنا شي
په فضا کې معلق شم...
په دې خیال ، چې
لویه ربَه !
څونې پورته دی ،
دا عرش ستا
دَ انسان له خاورین فرشه ،
چې مزل کې دَ پېړیانو
فاصله نه شوه رالنډه
ستا خدائي نه شوه بربنډه

څو خبرې ...

دَ نقشې له رُویه دَ انسانانو دَ پاره جوړه شوي دغه نړۍ چې په وړو او غټو ټاپُوګانو باندې اړه لري ، که یوې خواته په یوه لمر روښانه ده نو بلې خواته دَ جوړښت، رنګونو او موسمونو په اړه ځای ځای بدله او ځانګړي هم ښکاري - دا توپیر څله تر منځ راغلی دی؟ ... ولې دَ یوه ټاپُو انسانان دَ بل ټاپُو دَ انسانانو څخه ، نه یوازې په ښکاره کړو وړو اه په ګوُنو بدل بدل دی بلکې په سوچ او فکر ، خوُی او بُود ، ژبو او ژوند کولو کې بېخي ځان ځانته... چرته په ازل کې دَ ژوند ونډې وېشلو په وخت زه او زما په چاپېر کې راغونډ کړل شوي انسانان تش په ژوند (دَ ساه په اړه) راسپارلو خو نه یُو غولول شوي ؟ که هو.. نو بیا دَ پرون په مقابله کې نن موږ څله دَ اخلاق او کردار په اړه ، نه یوازې خپل غوره حېثیتونه بائیلو بلکې دَ پرمختګ تعمیري جذبه او دَ نورو قامونو سره دَ مثبتې سیالۍ کولو سوچ هم نه لرو - که یَه... داسې خبره هم نه ده ، ګوا انسان په فطرت یو رقم دي او ټول ټال له خاورو څخه جوړ شوي دي.. نو بیا دا خبره مزغو ته راځي چې څله بیا زموږ دَ هوارو او ډبَرینو سیمو خلګ په تېره پښتانه دَ نړۍ دَ نورو قامونو په سر هیڅ ګټل کېږي ؟

هو .... دا هغه سوچونه دي ، چې زه یې په شاعر ځان سېلاني کړم – اوس شاعري په خپل ځای ، خو پښتني هوډې زه په دې خبره مجبوره کړی یم ، چې دَ څلورنیمو ورځو په دې بې باوره ژوند کې دَ خپل مانده وَس په سمه هغه ټولې بندې دروازې خلاسې کړم ، چې له مودو راهسې په ټکولو په یو بل باندې ځکه نه شوې راخلاسي چې تر منځه روابط نه لري - چرته رواجونه دَ لارې خنډ جوړ شوي دي ... چرته نسلي او لساني توپیر منځ ته راغلی دی او چرته مذهبي کرَ کې ... لارې تر منځ جوړې دي ، خو دَ خورو ازغو او ځېژو کاڼو سره سره دومره دېوالونه په کې ولاړ دي ، چې دَ دوؤ ګامونو لاره به مزل لنډَولو کې نیم عمر

خوُري – کرَکه څله .... محبت څله نه ...؟ کېدلی شي ، دَ دې خبرې ځواب هم هغه وخت وَمومم چې کله زه دَ نړۍ په ورستني ټاپُو باندې ګامونه کښېږدم ... منم چې کار ګران دی او دَ دې خارمړي ژوند هم هيڅ نه ده معلومه ، چې کله رسی وَشلوي – خو بيا مې هم په خپل سر دَ زړه سره داقول دی ، چې وَس به تر آخري ساه پورې نه ورڅخه ګرانوَم - او خدائی پاک دې وکړي ، چې په خپل دې نېک مشن کې بريالی شم –

په " اووه ګامه مزل " نامې سفرنامې کې چې ما دَ ليکلو کوم اسلوب خپل کړی دی ، هغه دَ يو عام سېلاني دَ طرزِبيان څخه بېل په دې وجه دی چې زه له اصله شاعر يم - او شاعر دَ ژوَر نظره سترګو لرلو پرته که دَ مصلحت څخه کار نه هم اخلي ، خو ذوق يې بيا هم شاعرانه وي - ګوا حقائق هم په افسانوي او ډرامائي انداز ښېړي - نو ځکه ما هم وَس کړی دی او هغه ټولې پېښې او خبرې مې په ښکاره ، مګر په شاعرانه انداز نوشته کړي دي ، چې زه ورسره مخامخ شوی يم او يا په ما باندې راغلې دي - زما په فکر، که لوستونکی وَغواړي نو دَ سېل دَ حال احوال سره سره په ما باندې راغلو پېښو په رڼا کې دَ هغو هېوادونو په حقله خپلې رائيې هم غوره کولی شي ، کوم چې ما ښخي دَ نېږدې څخه ليدلي دي –

دعوه نه کوم ، خو دا به وَوايم چې په دې سفرنامه کې دَ ليدل شوؤ هېوادونو په حقله ما ځينې داسې تاريخي او معاشرتي حقائق هم راغونډ کړي دي ، چې دَ مخه هيچا کېدلی شي ځکه نه وي ښېړلي ، چې په يوه نا يوه وجه به قلم ورسره ملګري نه وي کړې - او ما داسې ځکه کړي دي ... ولې ، زه غواړم چې دا نړۍ او په نړۍ باندې خور وور معاشرتي ژوند دَ حقائقو په رڼا کې نه يوازې وَوينم بلکې پښتو لوستونکو ته يې هم وړاندې کړم - مطلب دا ، چې زه اراده لرم ، چې دَ سېل سره سره دَ سېل حالونه (نبغ په نبغه) ليکل هم جاري وَساتم-

.... افضل شوق

دَ سهېلي لمرختيځې اېشياء په زړه کې

تاثراتي لنډيز ...

"دَ خبرو تر حده اسلام خو په هر اسلامي هېواد کې شته ، ګوا په جامو مسلمانان او يا دَ شپې او ورځې دَ پرله پسې لمونځونو دَ پاره جوګه په مُوسلو ولاړ مسلمانان .... چې په عملي ژوند کې دَ انسانيت په اړه تول مانده لري - نو وَ به وايم ، چې که دَ سُوچه مسلمانۍ کردار او بې ساري اخلاق خبره منځ ته راځي ، نو دَ ملائيشيا دَ سپېڅلو خلګو (مسلمانانو) مثال نه ورکول دَ حقيقت څخه سترګې اړَول دي - مګر دا بېله خبره ده چې دَ دې ځاى دَ خلګو زړَې رواجي جامې څُوکه څُوکه خپل مشرقي طرز بائيلي او مغربي انداز په تېزۍ خپلوي لګيا دي" (شوق)

ـ شعرونه ـ

دَ خپل رُوح له اضطرابه
راته داسې څرګند يږي
چې هم ته هغه رانې يې
چې دَ زړه له سلطنته
دَ خلوص په قافله کې
زما دَ سترګو تر چوکاټه
هره شپه راوړې وَ ماته
په ځولۍ کې ډېره مينه
او دَ سرو ګلو هارونه ،
خو چې ځنګه بيا سهار شي
نو دَ درَستې شپې خوبونه
تېر له تا سره وختونه
په ما وَليکي شعرونه
(شوق / کوالالمپور - ملائيشيا /۱۹۹۲ع)

دَ هوټل ګرېنډ کانټينېنټل کوالالمپور په لويه دروازه چې څنګه ور دننه شوم ، وَ دربدم ، شاوخوا مې په دې پراخه او ښائيسته غوندې لابي کې وَکتلو او بيا خپل ښي لاس ته جوړ دَ استقبالييې Reception کاؤنټرونو په لور روان شوم - لا نه وم ورته رسېدلی چې دَ کاؤنټرونو تر شا په نيمه خلاسه دروازه کې ولاړې انجلۍ ته مې پام شو، چې په ما کې يې سترګې داسې اچوَلي وې لکه ما چې پېژني .... او بس چې څنګه کاؤنټرونو ته وَ رسېږم ، نو دا به ژغ راباندې وکړي - ځکه خو مې له اوله ګامونه دَ هغې په لور چسپ شوي ؤ - ژغ يې نه راباندې

وکړو ، خو چې تر څو پورې دَ کاؤنټرونو سره جوخت ولاړ وم نو دې راته کتلو - دلته مې دَ خوُنې دَ پاره کارډ ډکولو ، هلته مې سوچ په دې انجلۍ کې بند ؤ .. او په وار وار مې ورته کتلو هم – خلاس وښنته ، په تندي باندې ټیکه او په ژېړې هندي جامې کې دا سې ښکاره کېدله ، لکه جوړه چې دَ مودو راهسې زما په تمه ولاړه وي - بس که حېرت وړی وم ، نو دې خبرې ته چې ګېرډۍ غنم رنګې څېرې يې حال نه وئيلو - ګوره چې دا اوس زما په رنځ اخته شوې وه او که مې په تن پراخو پښتنې جامو ته حېرانه وه - په مزغو چې به مې څومره زور ورکړو ، معامله به هومره کړکېچنه شوه - مګر ناشُوده خو يې هغه وخت وکړو، چې زه څنګه له دې ځايه دَ لفټ په خوا روان شوم ، نو دې دروازه شاته پورې وهله او دوه ګامه مخته راغله - بيا نه يم خبر چې دې په کاؤنټرونو باندې ولاړو Malay انجونو سره څه خبرې کولې ؟

خبره دا وه ، چې زه په دې فائيو سټار هوټل کې ځکه اوسېدو ته راغلی وم ، چې دَ انټرنېشنل کونسل آن مېنېجمنټ آف پاپولېشن پروګرام ICOMP په څورلس ورځني نړيوال ورکشاپ کې ، چې دَ زياتې آبادۍ په کشالو باندې ؤ ، دَ پاکستان دَ غړي په توګه مې ګډون په کې درلودو - کوم چې په دولسمه جنورۍ ۱۹۹۲ع ګوا بل سبا سهار پئيل کېدو - خو دې وخت زه دَ هوټل په ۲۳م پوړ کې په ۲۳۰۱ نمبر کوټې کې ناست په ټېلي ويژن کتو کې بوخت وم ، چې اووه نيمې بجې شاوخوا ته ډاکټر ثريا ابراهيم رشيد نامې ښځې په فون خبرتيا راکړه ، چې نن ماځُستن په اتهه نيمې بجې به دَ ټاکل شوې پروګرام په سمه دَ ICOMP په درنه ډوډۍ کې دَ ګډون دَ پاره له هوټل څخه روانېږو .. او وئيل يې که تاسو مهرباني وکړئ ، څه لس منټه دَ مخه لاندې لابي ته راشئ ، نو ښه خبره به وي - ما ورته وئيل ...ّ هو، حتماً به درځمّ او بيا په تياري بوخت شوم –

څه وخت ورسته زه دَ هوټل په لابي کې دَ ډاکټر ثریا او ځینو نورو دَ ورکشاپ په سلسله کې راغلو ملګرو سره ولاړ دَ سفر حال مې ورته تېرَولو - ګوا داسې دَ کراچۍ څخه تر بنکاک پورې په یَو جهاز کې او بیا له بنکاک څخه تر دې ځایه په بل جهاز کې راغلم - غرض دا چې، څه وئیلي ، څه اورېدلي ، چې څُوکه څُوکه سړي او ښځې ، چې دَ بېلو بېلو هېوادونو سره یې اړه لرله هلته غونډېدل شروع شول–

اتهه نیمې بجې یوه سړي په موږ باندې ږغ وکړو ..." ګاډیانې تیارې دي ، راځئ چې ځو ..."

بیا چې څنګه روانېدو ، نو ګورم چې هغه انجلۍ په هغه نیمه خلاسه دروازه کې بیا هغسې ولاړه او په هغه رنګه راته ګوري.... مګر څله ؟ دا سوال مزغو له ځکه راغلو، چې دې وخت خو زه په پښتني جامو کې هم نه وم - رښتیا خبره دا ده ، چې سوچ مې په کې بند شو او بیا درسته لاره نه شوم پوهی چې څنګه او په کومو لارو وېګنان تر Titi Wangsa نامي ځای پورې وَرسېدو - بس چې له وېګنه کښته کېدمه ، نو لومړی نظر مې په مخامخ دوؤ بورډونو باندې وَلګېدو - په یوه باندې لیک ؤ "نېلایان رېستورېنټ" او په بل "سلامت دیتانګ" ګوا "ښه راغلې" - دلته داسې ښکاره کېدو ، لکه تر لرې لرې پورې چې مېله لګېدلې وي - په سرو ، ژېړو او شنو بلبونو کې عجیبه غوندې دَ شاعرۍ موسم او دَ مستۍ مُوډ ؤ ، چې څنګه څنګه مخته تلو ، رڼاګانې زیاتېدلې - بیا څه مخته لکه موږ چې کشتۍ ته وَ ختو –ولې چې اوس دَ لرګي په دَړو باندې روان وو او دواړو خواؤ ته اوبه څرکېدلې –په هر مېز دَ یوه نا یوه هېواد پرچۍ پرته وه - ځان مې دَ پاکستان تر مېزه وَرسَولو ، چې څنګه په چوکۍ کښېنستمه ، نو یو سړي راباندې ږغ وکړو ...

"زما نوم نسیم دی ، زه دلته په پاکستانی سفارت خانې کې تهرډ سېکرټري یم"
بیا راسره داسې غاړې وتو لکه زه چې دَ ده سکه ورور وم او حالونه مو یو بل ته سره تېرَول شروع کړو - اوس که یوې خواته ما له ده سره خبرې کولې ، نو بلې خواته مې ګېرچاپېره سترګې هم غړَولې – عجیبه غوندې ښائیسته ځای ؤ ، آسمان خو بالا دَ رېستورېنټ په بام راڅخه پټ ؤ ، لاکن نور هر لور خلاسه خلاسي وه –
کله چې ټول مېلمانه کښېنستو ، نو نورمیان نامې ښځه مخامخ دَ واړه ټاپُو په رنګه جوړ ستېج ته وره غله او دَ " سلامت دیتانګ " وئیلو ورسته په ملې (Malay) ژبه کې دَ هرکلی سندره دَ سازونو سره وئیلو ته چمتو شوه - نور خو نه وربانديې پوهېدمه، بس چې کله یې دَ نړیوال ورکشاپ دَ غړو یعنې دَ مېلمنو نومونه یې اخیستلو ، نو یو ځل مې خپل نوم هم تر غوږه شو – بیا له دې سندرې ورسته په ستېج باندې ډله ډله انجونې او هلکان چې قامې جامې یې اغوستې وې راغلو او خپل رواجي رقص یې پېئیل کړو - اوس دلته څلو خواړه خوړلو او هلته سترګو دید کولو ، چې یو وخت مې یوه ښکلې Malay پېغله ، چې کټ مټ دَ شهزادګۍ په ښه سازه کړل شوې وه دَ سترګو شوه او سوچ مې په کې بند په دې خبره شو ، چې هغه شهزادګۍ له یوه مېزه دویم ته او له دویمه دریم ته او دغه رنګه کرار کرار زموږ په خوا را روانه وه - دا یوازې نه وه ، یو کېمره مېن هم ورسره ؤ ، چې دَ شهزادګۍ تصویرونه یې دَ هر راغلي مېلمه سره اخیستلو- نو څکه چې څنګه څنګه یې زما په لور فاصله رالنډَوله ، هومره هومره مې زړه واکې ورته شلولې - بیا چې زموږ تر مېزه راورسېده ، نو کېمره مېن راته وائی ...
"سر ! تاسو مهرباني وکړئ ... دَ یو تصویر دَ پاره له دې انجلۍ سره وَدرېږئ"
څنګه انجلۍ زما لاس په لاس کې واخیستو او څنګه یې دَ ځان سره وَدرَولم ... ؟
نه یم خبر ، خو چې بیرته په چوکۍ کښېنستمه ، نو نسیم صاحب راته وائي ...

" ستا دغه تصویر به سبا یا بل سبا سفارت خانې ته رالیږل کیږي "
په ما لکه ګوزار چې وَشي ، له ځُلې مې یَو دم ورته وَوتو " ولې ؟ " او اوس به مې لا بدن دَ بېلابېلو امکاني خطراتو له سوبه بَژي نیولو ، چې نسیم زما په حالت وَخندلو .. وئیل یې ...
ه پرېښانه کېږه مه - دا دَ انټرنېشنل پروټوکول یوه لازمي برخه ده - ګوا دَ سرکاري مېلمه یوازي ځانته تصویر دَ ریکارډ دَپاره په داسې موقعو کې اخیستل بې عزتي ګڼل کیږي - ځکه ورسره یو داسې شهزادګۍ له څنګه ته دروَي "
دې خبرو مې نه یوازې له ځایه ښوربدلی زړه بیرته په ځای کړو ، بلکې په خپل حېثیت هم پوهی شوم - بیا تر یولس نیمي بجو پورې دَ شپې رنګارنګ محفلونه وو ، چې دَ تړو سترګو تنده یې راماتوَله .. او بیا چې له دې ځایه ولاړېدو ، نو نسیم صاحب راته په کلکه وَوئیل ... چې
" څنګه ورکشاپ په ۲۵مه جنورۍ سرته وَرسیږي ، نو زموږ دَ خوا به ګاډۍ درشي ، او دوې درې ورځې به زموږ په مېلمستیا کې تېرې کړئ "
خدائی شته ، چې دَ ده په دې ستډېر خوشحاله شوم -
*****
دې وخت دَ سهار اتهه نیمې بجې وې او دَ هوټل په رېسټورېنټ کې مې خوړل ځینبل کولو ، چې یو سړی دَ خپلې خوا راغلو او "ګوډ مارننګ" کولو سم دستي دَ ما سره په مخامخ چوکۍ کې کښېسنتو ...
" ماته ډاکټر کنول وائي ... زه له انډیا څخه په دې ورکشاپ کې دَ ګډون کولو دَ پاره راغلی یم "
که څه هم ده دا خبره په انګرېزۍ کې وکړه ، خو ما ورته په اُردو ژبه کې په خپله باره کې حال ورکړو - په دغه شناخت زه تر ده او دائی تر ما زیات خوشحاله شو او بیا یو خواته خوراک ، بل خواته خبرې ، چې دَ برایه شپې له تاؤده محفله راپئیل شوې او دَ نن دَ ستې ټوؤر په فېصله حتمي شوې -

نهه نیمې بجې زه او ډاکټر کنول ټکټونه په لاس کې دَ Bestasy Travel وَ بس ته وَ ختو - په بس کې څه نور سړي او ښځې هم وې ... بس چې څنګه دَ هوټل له ګېټ څخه دَ جالان راجه لاؤت په تور سړک مخته روان شو ، نو دَ ډرائیور شاته سیټ کې ناست ګائیډ خُلې ته مائیک وَنیولو -

" سلامت دیتانګ ... هېواد ملائیشیا ، چې دَ ۱۳ ریاستونو Confederation نوم دی ، آبادي یې دې وخت ۳ - ۱۸ ملیونه ته رسېدلې ده - دلته ۵۰ فیصده مسلمانان ، ۳۰ فیصده چینیان ، ۱۰ فیصده هندوان او داسې نور نور مېښته دي - ۹ ریاستونه موروثي باچهان لري او دَ دغو نهو باچاهانو په خوښه هر ریاستې باچا پنځه کاله په ملائیشیا باندې باچهي کوي - کوالالمپور چې دې وخت یې موږ په جالان اسماعیل باندې روان یُو ، دَ ملائیشیا دارلحکومت دی " بیا چې څنګه دَ جالان اسماعیل او جالان امپانګ دَ چوک څخه تېرېدو ، نو ګائیډ وئیل ...

" دا کیڼ لاس ته چې کومه ښائیسته ودانۍ تاسو وینئ .. دا ملائیشیا ټوؤرسټ انفارمېشن کمپلېکس دی ، چې لویه دروازه یې جالان امپانګ ته خلاسېږي " ګائیډ چې په کوم کوم لور زموږ توجه اړَوله ، هلته په جدید طرز جوړې ودانۍ ولاړې وې ، چې دواړو اړخونو ته یې زرغونې ونې او شنه چمنیان ښکاره کېدو - خو ما دَ ګائیډ خبرې هم په ډائرۍ کې نوشته کولې ... وئیل یې ،

" ملائیشیا یو آزاد خیاله اسلامي هېواد دی – دلته مذهبي آزادي ده - که تاسو یو کال دلته تېر کړئ ، نو خپله به وَ ګورئ ، چې دلته دَ مسلمانانو دَ اخترونو پرته چائینیز نیو ائیر ، کرسمس او دېوالي هم په ډېر خوند لمانځل کېږي " ګائیډ چې څنګه دا خبره سرته وَرسَوله ، نو بس دَ سیګنل په سره لائټ وَدرېدو - دا یو چوک وو او څلور طرف ته روډونه ښکاره کېدو - دَ نوي ماډل موټرانو سره سره موټرسائیکلان هم زیات ښکاره کېدو ، چې جوړه جوړه انجونې او هلکان ورباندې ناست وو - له دې څخه سړی اندازه لګولی شي ... چې ملائیشیا

څومره خپل واکه اسلامي هېواد دی ، چې مینه په کې جُرم نه او مئین په کې واکمن ....

چې بس څنګه دَ شنګرېلا هوټل سره ورته دغه چوک څخه مخته روان شو ، نو ګائیډ دَ اوبو ګلاس په غاړه اړَولو ورسته خبرو ته یو وار بیا ملا وَ تړله ...

" کوالالمپور ته " ګارډن ستي آف لائټس " وئیل کېږي - دې وخت موږ دَ Equatorial Hotel سره تېرېږو او هغه مخته هلټن هوټل دی - نو ما خبره کوله ، چې که په تاسو کې څوک دا دَ رڼاګانو ښار دَ شپې خواته کتل غواړئ ، نو هغه دې مونږ سره تماس وَنیسي "

دَ دنګو دنګو او ښائیسته ودانیانو په دې ښار کې موږ مخته روان وو ، چې یو وخت ګائیډ وئیل ...

" زموږ ښي لاس ته دا غټ دَ سایه وان په رنګه جوړ ستېډیم نګارا دی - او دا بل چې مخته په څه فاصله ښکاري ، مرداکا ستېډیم دی - او اوس چې موږ تاسو کوم ځای ته وړو ، هلته لېک ګارډن، ورسره نېشنل مونامنټ او بیا آسیان پارک .... درې واړه ځایونه دَ کتو وړ دي "

ښه ډېر وخت ورسته بس دَ نېشنل مونامنټ نامي ځای سره وَدرېدو ، ټول سړي او ښځې دَ بس څخه راکښته شولو او په دې وړه ، مګر ښائیسته غوندې دُنیا کې یوې بلې خواته وَ وېشل شولو – ما او ډاکټر کنول هم یو خواته مخه وکړه - دلته دَ یو ښائیسته او غټې ودانۍ پرته دَ فوارو په مابېن کې دَ کاڼو په یو غت بلاک باندې دَ عسکرانو بُتان دَ اوسپنو څخه داسې جوړ کړل شوي دي ، چې ورباندې دَ بُتانو ګمان لږ او دَ ژوندئیو باور زیات کېدو - دا بُتان په کال ۱۹۶۲ع کې دلته لګول شوي ؤ - او بله خبره دا ، چې دلته ډېر زیات سره او سپین خلګ چې دَ بېلو هېوادونو سره یې اړه لرله ګرځېدو - څه تصویرونه مې واخیستو او مخته دَ Asean Park په لور روان شولو - له دې ځایه ډېره ښائیسته لاره ورَغلې وه – په آسیان پارک کې هر لور دَ شنو چمنیانو په منځ کې دَ نادره آرټ ځینې چُونې کړل شوي نمونې دَ نمائش دَ پاره ایښول شوي وې - دَ ځینو سرونو او څېرو پرته

زياتره داسې کاره واره شيان، چې دَ لرګيانو او له کاڼو څخه جوړ ؤ ، چې ورته په لومړي کتو يې سترګې کمال ته نه رسېږي – دا ټول شيان دَ آسيان نامي نړيوال تنظيم دَ ملګرو هېوادونو، لکه سنګاپور، تهائی لېنډ، فلپائن، برونائي ، انډونېشيا ، او ملائيشيا دَ فنکارانو دَ آرټ نمونې وې -
دَ آسيان پارک څخه چې زه او ډاکټر کنول دواړه دَ روډ په دې بل اړخ لېک ګارډن خواته روان ؤ، نو دَ يوې انډين څېرې په کتلو ما ته دَ هوټل دَ لابي هغه انجلۍ چې څوکه څوکه يې زما په زړه کې کور جوړولو ډېره راپه زړه شوه - ځکه خو مې بيا بيا تر شا ورته کتلو - خېر دلته هر لور لکه ځنګل چې وي او په منځ کې يې ښې ډېرې اوبه ډم ولاړې وې - دا يَو غټ کړوُم وو، په دې کې خلګو وړې وړې کشتيانې چلوَلې - او دَ قدرت له ننداره څخه يې خوندونه اخيستلو - ګوا چا په يوازې ځان او دَ ژوند دَ ملګري سره - فطرت په سُوچه بڼه کې سترګو ته ښکلاګانې ښکاره کولې - دَ دې ښنې او ځنګلي سيمې ځينې برخې دَ کتو وړ وې - لکه په قدرتي چاپېر کې جوړ دَ هوسيانو ځای ، دَ رنګارنګ ګلونو او دَ ونو ګڼ باغ ، دَ ۵۰۰۰ بېلا بېلو مارغانو ځانته ښائيسته علاقه – مګر خلګو تر ټولو زياته دلچسپي دَ تنکو عبدالرزاق ، چې دَ دې هېواد خلګ ورته " دي فادر آف ډويلپمنټ " هم وائي دَ ژوند په هغو نخښو او شيانو کې اخيستله چې ده تر استعمال لاندې راوړې ؤ ... لکه کور، لائبرېرۍ ، جامې او نور نور - مونږ به لا نور هم ګرځېدلې وای ، که وخت راسره وی –
دولس بجې بس مخته روان شو او ډېر ژر دَ يوې ښائيسته غټې ودانۍ مخته وَدرېدو ، ګائيډ وئيل...
" بخښنه غواړم ، دې تکې سپينې ودانۍ ته تاسو بې دَلاس ليک اجازت نامې نه شئ دننه کېدلی - ولې چې دا پارليمنټ هاؤس دی - هغه مخامخ ولاړ هسک ټاور هم دَ دې هاؤس برخه ده - که څه هم په ملائيشيا کې باچهي نظام دی ، خو دَ انګلېنډ په رنګه .. ګوا دَ ملک وزيراعظم دَ قامي اسمبلۍ يعني Dewan Rakyat په اکثريتي خوښه ټاکل کېږي - دغه رنګه په هر رياست کې رياستي

اسمبلیانې وجود لري چې ځان ځانته وزیر اعلی تاکي - دَ دې پرته سبنټ ، ګوا
Dewan Negarat هم شته ، چې دَ غړو ځونې یې باچا سلامت خپله کويˮ
بس بیا مخته روان شو ، چې یو وخت موږ په جالان تون باندې جوړ پخواني ټیمپل سره په اړخ تېرېدو ، نو ګائیډ وئیل...
ˮ لکه څنګه چې مخ کې ما تاسو ته وئیلي ؤ ، چې آزاد اسلامي هېواد دی... نو دَ دې مثال دا ښائیسته دَ هندوانو مندر هم دی - چې یَو وخت درست وران شوی ؤ - لاکن ګورنمنټ په خپل خرڅ په کال ۱۹۸۵ع کې بیرته جوړ کړو او څه ۲ ـ ۱ ملیونه ډالرونه یېورباندې وَلګولوˮ
دَ دې ښائیسته تاریخي هندو ټیمپل په بام بې شمېره ښائیسته او رنګ برنګه بُتان داسې جوړ کړل شوې ؤ ، چې دَ لرې څخه هم ښکاره کېدلو - ما که څه هم دې وخت مندر ته کتلو ، خو په مزغو کې مې دا خبره راغلې وه چې دا مندر به نه وای... که په موږ کې جوړ وای ... هو ، څکه خو مې دَ بامیان بُت او ځینې نور غېر محفوظه تاریخي ودانیانې او پلارني آثار له خیاله ډېر ژر په کنډراتو کې بدل بدل پرېښېدو - او بیا چې څنګه دا مندر دَ سترګو څخه پټ شو ، نو په ډاکټر کنول کې په خوب ویده هندو راویښ شو او وئیل یې ...
ˮ دې مندر ته چې مې وَکتلو ، نو زړه ته دا خبره راغله ، لکه دلته چې ډېر پخوا هم هندوان پاته شوي ويˮ
ما وئیل ...
ˮهو ، ډاکټر صاحب..، تاریخ هم داسې واي ، چې په کال ۱۲۰۰ع کې دَ ملاکه ملې باچهي مخ کې دا سیمه چې ځنګل ؤ دَ هندوانو او بدها منونکو تر واک دلاندې پاته شوي وه - او بیا اسلام خورېدلو ورسته دلته په کال ۱۵۱۱ع کې Dutch ګوا دَ نیدرلېنډ خلک هم راغلي دی – ولې چې دا سیمه دَ لمرختیځ او لوېدیځ دواړو خواؤ خلګو دَ پاره مهمه وه - ګوا دَ سېلانیانو او سوداګرانو لاره په دې ولات باندې سپره وهˮ

موربخبرې کولې ، چې بس دَ جي پي او او سېنټرل مارکيټ څخه تېر شو او چائينا ټاؤن شاپنګ ائيريا نامي خوش رنګه ځاى ته وَرسېدو –
چائينا ټاؤن دَ جالان پټانګ ، جالان سلطان او جالان باندر په مابېن کې دَ چينيانو يوه ګڼه علاقه وه – يو پراخ روډ له يوه سره تر بله سره پورې له رنګا رنګه سايه واني ربړهيانو څخه داسې ډک ؤ، چې لاره په کې نه کېدله - دلته زياتره خوراکي شيان خرڅېدلو - ځاى په ځاى له سرونو سره ، مګر پخې کړل شوې هېليانې او وَچ کړل شوي ماهيان راځړېدلو - او بيا خود لکه چې دې خلګو ملخان او دَ اوبو موريانې او نور خسمانان هم په خوند خوړلو ، چې په هره پنځمه يا شپږمه ربړهۍ کې پاخه پراته ؤ – دلته ښځې دَ سړيانو څخه يو په لسه زياتې وې - ډاکټر کنول چې په عُمر څه راڅخه غټ وو ، ګوره چې زړه يې څله وَتخنېدو ، چې وئيل يې ...
" زړه مې غواړي چې دَ دې ښائيسته او نازکو انجونو دَ لاس يَو شئى وَخورم " ځواب مې ورکړو ...
زما خو زړه ته نه کېږي .... که يې خوري ، نو خوره يې ... زه به درته وَدرېږم "
بيا مې تر لاس وَنيولو او دَ پخو ملخانو وَ ربړهۍ ته مې وَدرَولو ...
" دا وَ خوره "
ده چې دَ چشمکو تر شا ورته وکتلو ، نو اوس به يې يَو څه وئيلو ، چې دَ ربړهۍ وَ بل اړخ ته ولاړې چيني انجلۍ ورته وائي ...
" وايه ... ! څومره غواړې ؟"
په ډاکټر لکه ټک چې وَشي. يو دم يې شاته ټوپ کړو او وائي ...
ياره ! دا دي څه خسمانانو ته وَ درَولم "
او بيا تر برېټو دلاندې تر ډېره پورې موسېدو - چائينا ټاؤن ، يو خو خپله دَ سېل ځاى وو او بل ورسره جوخت دَ کوالالمپور تر ټولو غټ او ښائيسته مارکېټ ، چې سېنټرل مارکېټ په نامه پېژندل کېدو ، هم زيات خلګ ځانته ورکښَولو –

درې بجې خواته نېشنل آرټ ګېلري ودانۍ ، ماجت نګارا ، انډيا ماجت او دَ ښار ځينې بازارونه راښکاره کولو سره سره مو ړ پنځه بجې هوټل ته وَرسَول شولو - که څه هم ستړی وم ، خو ماځيګری مې دَ هوټل په لابي کې تېر کړو - بيا دَ ماښام ډوډې خوړَلو ورسته ، ما غوښتلو چې ژر سترګې وَلګوم - ولې چې سبا ته دَ ورکشاپ لومړۍ ورځ وه - نو ځکه تر څه وخته مې تې وي کتله او بيا دَ ويدېدو په نيت په پلنګ باندې وَ غزېدم – خو چې څنګه مې سترګې سره ورتلې ، نو سوچونو بيرته دَ هوټل لابي وَ انجلۍ ته مخامخ وَدرَولم ... او له خياله ما ځينې پُوښتنه وکړه ...

" خبرې ولې نه کوې ؟ "

دې راته وئيل ، چې ...

" ګونګۍ يم ... ژبه نه لرم "

او بيا دَ لاس په اشارو راته ګډه شوه - دا سوچ څه ؤ ، جې زما دَ سترګو څخه خوب وَ تښتېدو او ښه مې په ياد دي ، چې تر ډېره وخته پورې خوب نه راتلو –

*****

دَ ټېلي فون په زنګ مې سترګې راخلاسې شوې - ګهړۍ ته چې مې وَکتو ، نو دَ سهار پنځه بجې وې ... حريان پاته شوم ، چې دې وخت دَ چا ټېلي فون کېدلی شي ؟ خېر، چې دَ ټېلي فون رسيور مې دَ غوږو سره وَنيولو ، نو دا هغه ثبت شوی Awaking call وو ، چې پرون سهار يې هم زه زما په خوښه په اووه بجې ژغوَلی وم - مګر پرون چې دا کال څومره خوږ او ښه راباندې لګېدلی ؤ ، نن هومره راباندې وَ غمېدو - يو دم مې رسيور کښېښولو او په سر مې بړستن راواړَوله ... خو مجال ؤ، چې خوب راغلی وی - ولې چې خشم مې خوب تېښتولی ؤ - که څه هم دَ بې خوبۍ دَلاسه مې بدن ويده ؤ ، خو سترګې مې نه سره ورتلې- چې ښه په ځان پوهی شوم چې زياته خوب نه کېږي ، نو رسيور مې راپورته کړو او آپرېټره مې په لائن راويستله...

" اوس څو بجې دي " ما پُوښتنه وکړه
پنځلس منټه بالا پنځه بجې ... ولې خبر خو دی ؟"
خبر خو نه دی ، بس دا حال راکړه ، چې زما دَ Awaking Call وخت څو بجې وو "
"سر یَو منټ "
او څو لمحې ورسته یې ژغ بیرته زما تر غوږو شو ...
" اووه بجې سر ! "
که څه هم دا په سر سر راته ژغېدله ، خو دلته زما دا حال ؤ ، چې ابله مې وَس نه په رسېدو ، ګنې تر غاړې به مې نیولې وای –
" ښه ، چې دَ ویښوَلو وخت مې اووه بجې ؤ، نو دا زه دي په پنځه بجې څله راوَژغولم ؟ "ما پُوښتنه وکړه -
دا څه چپ غوندې شوه ... اوس به یې لا څه وئیلو، چې بیا مې وار وړاندې وکړو ...
"عجبه خلګ یاست "
دې په ماته څُله بخښنه وَغوښتله او دَ خپلې ورانۍ دَ پاره یې دَ پښېمانۍ اظهار هم وکړو – لاکن لا زه وم، چې مزغو مې ټکهار درلودلو ...
"ستا په دې سوري سوري خو ، نو اوس ماته خوب نه راځي "
او په خشم مې ټېلي فون بند کړو او بیرته مې سترګې پټې کړې - زیاته به دَ یوه نا یوه سوچ په نیلي باندې سپرېدمه ، چې بیرته دَ ټېلي فون ګهنټۍ وَ ګړنجېده ...
" سر ! ستا دَ بې وخته ویښوَلو دَ پاره زه یَو ځل بیا بخښنه غواړم "
که څه هم له خشمه ورته خوَُځکېدمه ، خو په پسته ژبه مې ورته وَوئیل ...
"څه خبر دی ... بل وار خیال کوه"
او بیا ...." خوب نه درځي ؟ " دې په نرمه پُوښتنه وکړه
" یَه "

زما دا ˝ يَه ˝ څه وو ، چې انجلۍ په ورېږ او پستې خندا کې راته وَوئيل ...
˝ غم مه کوه ... زه به دي وخت در تېر کړم ˝
ما وئيل ˝ هغه څنګه ؟ ˝
˝ هغه داسې ، چې تر اووه بجو پورې به خبرې درسره کوم ˝
په ما دَ دې دا خبره داسې ښه او خوږه غوندې وَلګېده او دَ نه غوښتلو پرته مې هم ورته څُله ويړه کړه ...
˝ ښه ښه وايه ˝
زما خبره لا تر سره نه وه رسېدلې ، چې دا راته وائي ...
˝ که زه دا وَوايم ، چې دا هر څه ما له کسته وکړو ، نو .... ؟ ˝
˝ له کسته ؟ ˝
دا توری څه وو ، چې ابله مې رسيور دَلاسه وَ نه لوېدو ...
˝ مګر څله ؟ ˝
دې په وازکې غوندې انداز وئيل ... ˝ هغه ځکه ، چې ... ˝ او بيا يې مخته خبره په خوږه خندا کې داسې سر ته وَرسَوله ....
˝ زړه راته وئيل .. هغسې هم يوازې يم ... راشه چې تا راوينښ کړم او څه خبرې درسره وکړم .... او بس دا دی راوينښ مې کړې ˝
دَ دې خبرې ورسته ، لکه هغه چې زما دَ ځواب په هيله چپ شوه او دلته زه نه پُوهېدم، چې څه ورته وَوايم ... خو څه وخت ورسته هغې سړه واخيستله او راته وائي ...
˝ يَو منټ ˝
ګوره چې دَ چا فون وو او يې دَ چا Awaking Call آن کولو - په دې چپه چپيا کې ما له تندي څخه خولې وچې کړې ... لږ مې همت سره په يَو ځای کړو او چې څنګه دا په لائن راغله، نو مې ورته وئيل ...

" ښه ښه ، که داسې خبره ده ، نو بیا خو دي ډېر ښه وکړو ، چې دي راوېښ کړم ...
هووون ښه ، نو په دې خبره سر راخلاس کړه ، چې تا زه لیدلی هم یم که بس
مازې...."
لا به مې خبره مخته کښنوله ، چې هغې زما خبره ماته کړه...
" ولې نه ، ما نه یوازې لیدلی یې ، بلکې ډېر ښه دي پېژنم هم ... هو ، په دې چې دَ
هوټل دَ آپرېټر مخې ته دَ هرې خوُنې چارټ پروت وي – او بیا زه خو کله کله ...
زما مطلب ، چې اول ځل مې وَلیدې، نو دَ یَو تُرک ځوان گمان مې دربانديې
وَشو ، خو بیا چې ستا دَ خوُنې چارټ مې وکتلو ، نو هغه ته تُرک نه بلکې
پاکستانۍ وختې او نوم دي ... دا دی"
دا ژغېدله او ما هان ... هون ورته کولو ، خو چُرت مې هلته په لابي کې په
کاؤنټرونو ولاړو انجونو کې ، کله یوې انجلۍ خواته تلو او کله بلې ته ... او پرته
له داسې سوچونو مې هم دَ دې خوارې ژغ تر شا پټه څېره نه کړه سهي - بیا عجبه
خبره دا هم وه ، چې Awaking Call دَ دې انجلۍ په خوارې ژغ کې ثبت شوی ؤ -
خیر دغه رنگه دَ دې انجلۍ خوږو خبرو او زما په خوُشو سوچونو کې دَ سهار
اووه بجې شوې –
*****
دغه ورځ دَ ورکشاپ دَ افتتاحي ناستې او Tea Party ورسته غرمه یولس بجې
خواته دَ ډاکټر ایم - اې - ستار، چې دَ ICOMP ایگزېکټېیو ډائرېکټر هم ؤ ،
په مشرۍ کې دَ ورکشاپ لومړۍ غونډه سم دَ لاسه دَ نېشنل پاپولېشن اېنډ
فېمیلي ډویلپمنټ بورډ LPPKN ملائیشیا چې دَ هوټل گرېنډ کانټینېنټل څخه
په څه فاصله دَ یوې هسکې پلازې په دویشتم پوړ باندې ؤ ، په حال کې پیُل
شوه - دې وخت دَ ورکشاپ ملگري په یوه غټه دائره کې ناست وو - دَ
پېژندگلوۍ ضرورت ځکه نه شو پېښ ، چې دَ هر ملگري مخته په مېز باندې دَ
هغه نوم او هېواد تختۍ پرته وه - ډاکټر ستار، چې په "ورلډ پاپولېشن
پالیسي " باندې خپله مقاله وړاندي کوله ، نو په یوه نا یوه اړه به په کې دَ

پاکستان ذکر خامخا راتلو ... لکه دا چې " دَ پاکستان دَ آبادۍ دَ زیاتوب شرح دَ حېرت وړ ده " - لنډه دا ، چې څنګه به دَ پاکستان ذکر راغلو ، نو دَ ورکشاپ ښځو او سړیانو به ما ته داسې په حېرانتیا وَ کتلو ... لکه دا هر څه هر څه چې هلته په پاکستان کې زما له وجې کېږي - او بیا دَ مقالې ورسته دَ سوال ځواب سېشن پئیل شو - په دغه توده څېړنه کې دَ الازهر یونیورسټۍ دَ ډاکټر مراد په دې ورکشاپ کې ګډون ، که یوې خوا ته زه حریان کړی وم ، نو بلې خوا ته دې سړي فېمیلي پلاننګ په قرآن ، سنت او نورو مذهبي اړو داسې ثابتَولو ، لکه دا پروګرام چې پئیل کړی مسلمانانو وي - دغه ورځ دَ ورکشاپ لومړۍ ورځ دَ چیني ملګري "ین یاؤ زانګ" په پرله پسې چپیا ، دَ بنګله دېش دَ "باقي سرکار" دَ پنډو چشمکو دَ شیشو تر شا په حېرت حېرت یوبل خواته کتلو ، دَ انډین "ډاکټر کنول" په څالاکۍ ، دَ ګانا دَ "کوفي" نامي تور یار په پُوښتنو ، دَ LPPKN ملائیشیا دَ "چوا" په ډېرو ژغېدلو ، دَ نائجېریا دَ "مارګرېټ" دَ هیڅ نه منلو ، دَ کینیا دَ "ماریه موسومي" په خندلو راخندلو ، دَ ماؤریشئیس دَ هندوي پېغلې "سوبهراتي" په غور اورېدلو ، او دَ مالدیپ دَ "احمد خلیل" په بې ځایه تنقیدونو کې ماځیګر پنځه بجاؤ شوې –

ګوا ، یَو وار بیا زه وم او زما دَ تږو سترګو تنده ، چې دَ هوټل په لابي کې دَ هغې ښکلې څېرې وَ دیدن ته نه یوازې مضطربه وې بلکې شاعر زړه هم دَ فراق په تراخه اور کې داسې سوځېدو ... لکه ما چې په مودو مودو مینه ورسره کړې وي ....

منم ، چې مئین نه وم ورباندې ، خو زړه مې ځینې صبر کېدو هم نه ....

" دا هر څه ګوره چې څه وو ؟ "

دَ دې سوال ، که به مې هر څو په مزغو زور ورکړو ، خو ځواب یې په ګوتو نه راتلو - هرڅه هرڅه ، خو دَ زړه په تختۍ مې دا نظم بیا بیا دَ "هما" په نامه داسې نوشته کولو ، لګیا وم ....

" اې په خپل حُسن غاوړې !

تا هم کړي دي وزرې
په مثال دَ هما غوندې
ځکه
نه کړې په ما سیوری
داسې نه
چې زه باچا شم
او زړګی دي کړم تر لاسه
(شوق / کوالالمپور - ملائیشیا /۱۹۹۲ع)
*****
ماښام دَ باقي سرکار او ډاکټر کنول سره دباندې دَ ښار په سېل وَوتم - په تګ تګ کې دَ هوټل سره په څه فاصله " یوهان پلازه " ته وره غلو - دَ پلازې په هر پوړ کې دوکانونه جوړ ؤ ، چې زیاتره ملې او چینائي انجونو چلولو - دَ دُنیا هر شئی په کې خرڅېدو - دَ رنګا رنګه رڼاګانو ، رقم رقم څېرو سره سره دَ دې مارکېټ دغه له شمېره وَ تې دوکاندارې انجونې په رنګینو جامو کې ، چې سکرټونه او پېنټونه یې اغوستې وو دَ ښکلا دَ سېوا کولو اصل سوب ګڼل کېدې - غرض دا ، چې دَ ګودر دَ ماځیګري تنده ورباندې ښه ماتېدله - کله یو دوکان ، کله بل دوکان ، کله چاته خندلې ... چا راته خندلې او کله چا سره سترګې اړ باسلي – دغه رنګه تر څلورم پوړه پورې په لفټونو کې وَ ختو - دلته یَو وخت په خیال کې څنګه ما دا لفټونه او " موؤنګ سټېئیرز " دَ خپل هېواد په یو شاپنګ پلازه کې وَ لګولو ، نو سم دستي دَ بجلۍ دَ پټ پُټانې احساس زما دغه دَ ویښو خوب بې تعبیره غوندې کړو او زړه راته وئیل ، چې ...
" کرار کښېنه نادانه .... چرته چې بجلي په خپل حال نه وي ، هلته دَ رڼاګانو او مشینې ژوند تصور کول لېونتوب دی
دَ شپې چې تر ډېره وخته پورې ناست وم ، دَ لېونو غوندې به کله په لفټ کې بالا خوُنې ته وره غلم او کله به لاندې لابي کې دَ مطلوبې انډین انجلۍ دَ کتو په

تمه .... بیا دَ وخت دا ظلم لا بېل ؤ، چې دولس بجو خوا ته ما دَ نا اُمېدی ورسته ځنګه په لفټ کې قدم رېدلو ، نو هلته دَ کاؤنټر تر شا هغه انجلۍ راښکاره شوه - خو راغبرګ ځکه نه شوم ، چې یو ګام مې په لفټ کې ایښی ؤ - ما وئیل ... ځه خېر دی بیرته به را کوُز شم ... مګر چې ځنګه بالا خوُنې ته ور دننه شوم ، نو دَ ټېلي فون زنګ ګړنجېدو ... او بیا بیرته لاندې ځکه نه راغلم چې دَ هوټل آپرېټرې زه په ټېلي فون باندې تر نیمې شپې پورې اخته ساتلی وم -

*****

وخت مخ په وړاندې روان وو او تاریخونه اوښتو - ګوا ورځ په ورکشاپ کې، ماځیګریان او ماښامونه دَ ښار په چکرونو کې ښه په خوند تېرېدلو ، لګیا ؤ- یعنې په کوالالمپور کې مې زړه دومره لګېدلی ؤ، چې ورځخه دَ بیرته تګ احساس به زه په ګنټهو ګنټهو پرېښانه ساتلم - مګر کولی مې هیڅ نه شو، ولې چې دَ وخت دَ نیلي باګې چې به مې څومره په خپل ځای باندې درَولو دَ پاره راټینګولې ، نو دا نیلی به په هومره چسپاندی مخته په ترپکو روان ؤ- مخ مخ ته ښکلې ننداړې وې او شا شا ته سپېرې دُوړې - او دغه خو وجه وه ، چې په سټریا نه پوهېدم .... بس کله یَو ځای کله بل ځای - ګوا هر وخت په لیدو کتو کې بوخت ښکاره کېدم - چې زړه مې بیرته خپل ځای ته ځله نه راتلو ؟ که څه هم هغه دَ روسلینا نامي پېغلې چې دَ LPPKN سره یې اړه لرله ، خبره ، چې ...

" شوق په طبعیت سېلانی دی ... هر وخت کله په یوه روډ (جالان) کله په بل روډ باندې لیدل کېږي "

دَ ورکشاپ دَ ۱۷مې جنوری ۱۹۹۲ع لومړی دوې غونډې په دې اړه ډېرې اهمې وې ، چې هر ملګري دَ خپل خپل هېواد په باره کې دَ خانداني منصوبه بندی په اړه مقاله وړاندې کوله - خو چې کله زما مقاله پائی ته وَ رسېده. نو عبدالباقي سرکار ته دَ مقالې اورَولو دَ پاره بلنه ورکړل شوه - ده چې ځنګه مائیک اوچت کړو ، نو دَ مقالې اورَولو دَ مخه یې ماته برګ برګ وَ کتلو او پئیل یې له دې خبرې وکړو ...

" بنګله دېش چې له پاکستان څخه دَ هندوستان په کومک يَو خپل واکه هېواد جوړ شو ، نو تاسو خبر ياست ، چې موږ ته څه راپاته شوي ؤ.....؟ "
ده به اوس يوه ناوړه خبره کوله، چې ځان مې تر ده لومړی کړو ...
" ولې باقي صاحب ! چرته ستا اشاره خو ستا دَ ملک دَ باد و باران او سمندري طوفانونو په خوا نه ده ؟"
دا خبره څه وه، چې ټولو وَخندل او باقي سرکار هم غاښونه سپين کړو .... ځواب به يې په نره راکولو ، چې راملي بن عثمان ، چې دَ LPPKN ملائيشيا ډائرېکټر جنرل ؤ ، مېز وَټکولو او خواست يې وکړو .....
" نو پرسنل اټېک پلیز "
بيا که څه هم درسته ورځ په يو بل باندې " پرسنل اټېکونه " وَ نه شو ، باقي سرکار دَ خپلو پنډو عېنکو تر شا ګړې ګړې داسې راته په قهرناکه نظر کتلو را کتلو ، لکه ما چې يې په زخمونو مالګې دُوړَولې وي –
سبا سهار دَ رياست ترينګانو په دوره دَ دوؤ شپو دَ پاره تلو... خو عجبه ناپېښه دا وه ، چې هغه دواړې انجونې ، لکه چې خبرې وي .... ځکه خو يوې په لابي کې په ديدنونو موږ کړم او بلې بالا په خوُنې کې دَ ټېلي فون په خوږو خبرو - هرڅه هرڅه ، خو خبره بيا هم هغه رنګه وه - يعنې چا ، چې خبرې راسره کولې .. هغه دَ سترګو وړاندې نه راغله او چا ، چې سترګې په سترګو کې راته بيا بيا اچوَلې .. هغې خبرې نه کولې - که څه هم ما ډېرې هلې ځلې وَکړې ، خو بريالی نه شوم -
*****
دَ ۱۸مې جنورۍ سهار نهه بجې په دوؤ مرسډيز بسونو کې ، چې سيټونه يې دَ جهاز له سيټونو کم نه وو ، دَ ترينګانو رياست په لور روان شولو - چې څنګه بسونه دَ کوالالمپور په قطبي خوا مخه وکړه ، نو رياست Pahang ښار Bentong زموږ لومړی منزل وو- دَ ښائيسته پراخ سړک دواړو خواؤ ته ، که څه هغه هواره مځکه وه او غرئيزه علاقه ، ورباندې تر لرې لرې پورې شنېزه او ګڼې درختې ښکاره کېدې - په لاره کې وړې او غټې آباديانې هم مخې ته راتلې - دَ

کورونو په اړه يې خاص خبره مخې ته دا راغله ، چې يَو ، خو يې کورونه واړه او دَ لرګيانو له دَړو او بانسونو څخه جوړ شوي وو او بل، هيچرته مې دَ خونُو شاوخوا ته ديوالونه تر سترګو نه شو - خونې له مځکې څخه درې څلور فټه بالا جوړې وې او دَ دغو خونُو دلاندې چې کوم خالي ځای ؤ ، هلته يا خو چرګې او يا بُوزې او پُوسونه تړل شوي ؤ - دلته په ښځو کې دَ مخ پُټولو رواج نه ؤ، ټولې لوڅ مخ ګرځېدلې - ايراني او عربي وزمه وړوکي دُسمالونه يې په سرونو پېچلې ؤ - اوږده پراخ سکرتونه او پنجابي لنګ يا هندي ساړۍ ته نيږدې نيږدې جامې يې په تن وې - سړي زياتره په تورو خوليانو کې ليدل کېدو -
يَو وخت بسونه دَ Bentong ښار څخه يو څه رادې خوا ، يانې په لنډه لار (بائي پاس) باندې څه مخته په Karak هائي وې روان وو مزل يې لنډَولو - دَ Karak ښار شاته پرښَولو ورسته Maran او بيا Temerloh نامې ښارونه هم شا ته پاته شولو - او دې وخت موږ دَ رياست Pahang ساحلي ښار Kuantan په لور مخه کړې وه – دَ قدرتي ننداړو څخه خوندونه اخيستلو سره سره په بس کې دَ ناستو ملګرو ګپه هم خوږه وه - چا ټوکې کولې ، چا خندلو، يو نيم په سنجيده خبرو چمتو وو او چا به دَ نورو دَ خبرو څخه خوندونه اخيستلو سره سره يوې بلې خواته حريان حريان کتلو- غرض دا ، چې ماښپښين خواته بسونه په Kuantan کې دَ South China Ocean يعنې دَ سهېلي چينائي سمندر په څنډه جوړ Merlin Resort Inn نامې رېسټورېنټ ته وَرسېدو - دا رېسټورېنټ خاص دَ سمندر په غاړه دَ ښائيسته کاڼو او لرګيانو څخه داسې جوړ کړل شوی ؤ، چې سور سمندر مخامخ ښکاره کېدو- او سمندر څخه لږ رادې خواته ، ګوا دَ سمندر دَ غاړې او دَ رېسټورېنټ په منځ کې خلاسه مځکه يا خو په شنو چمنيانو نيول شوې وه ، يا بيا سوئمنګ پولونه په کې جوړ شوي ؤ – چرته چې سره سپين خلګ ، چې زياتره په کې ښځې وې لمبېدلو - ځينې ښځې او سړي دَ Sun Bath کولو په نيت په اوږدو سپينو چوکيانو باندې پراته ؤ - موږ ته نيږدې مخامخ دوې ښځې ، چې ځيګرونه يې لوڅ بربنډ وو پرتې وې – نو ځکه دَ

هوټل په برانډه کې ناستو خلکو بلې خواته لړ لړ او هغو ښځو ته زيات کتلو - خو دَ الازهر يونيورسټۍ ډاکټر مراد خليل په وار وار غوږونو ته لاسونه وړلو او وئيل يې ...

" دومره آزادي هم انسان ته نه ده په کار .... "

مګر په ډاکټر کنول دا خبره ، لکه چې بده وَلګېده ، چې په ځواب کې يې ورته وَوئيل...

" ډاکټر صاحب ! په دې کې نو اوس څه بده خبره ده ، دېر څه خو يې پټ ساتلې دي "

لنډه دا ، چې چا په پټه څُله تماشه کوله او چا ورباندې خپلې رائيې ورکولې - هن تر دې چې ، دَ زموږ دَ ډلې ښځو هم يو بل ته په غوږونو کې خبرې کولې او بيا بيا يې ورته کتلو - دَ غرمې ډوډۍ خوړلو ورسته ټول ملګري په پارکونو يا دَ سمندر په غاړه دانه وانه شول - ښه مې په زړه دي چې دلته يو وخت دَ پېغلې سوبهراتي دَ تندي ټيکې او خلاسو وېښتانو ما ته دَ هوټل ګرېنډ کانټينېنټل دَ لابي هغه انجلۍ رايادہ کړه ، چې زما په زړه کې يې ځای جوړ کړی ؤ –

چې له دې رېسټورېنټ څخه بسونه روانېدو ، نو نری نری باران هم ورېدو - يَو خواته باران او بلۍ خواته شنه مځکه او دلته په بس کې دَ ما سره لا دا ظلم بېل ، چې سوبهراتي زما دَ ښی لاس په دوؤ سيټونو کې دَ کھړکۍ دَ خوا په سيټ کې دَ Lous دَ انجلۍ سره داسې کښېنستله ، چې دَ خبرو کولو په وخت به يې خلاس وېښته په څېره باندې داسې را ايله شولو ... لکه جوړه چې په سپوږمۍ باندې نرۍ اوريځ راغلې وي - نو ځکه خو مې سترګې دَ هغې په لور کږې شوي وې او تر ډېره مې ورته کتلو - خو يو وخت چې دَ هغې راته پام شو ، نو مخ يې په يوه جټهکه هغې بلې خواته داسې واړَولو ، لکه زما په سترګو کې چې سور اور وي او دا په ژوندي ځان ستی کوي - او بيا چې به يې په هېره يا له کسته کله مخ راواړَولو ، نو لکه ټپي زمری ، چې ايله يې وَس نه رارسېدلو ، ګنې په مخ به يې منګولې رالګولې وی - دَ سوبهراتي په دې خاموش ظلم مې فېصله وکړه ، چې

ځنګه له ترینګانو څخه راغبرګ شم، نو دَ هغې انډین انجلۍ سره به خبري کوم – او په داسې سوچونو کې یو وخت دَ ریاست ترینګانو لومړی ښار Kemamen څخه مخته تېر شولو –

ماځُستن اتهه نیمې بجې خواته بسونه ترینګانو ښار ته ورسېدو – دا یو غټ ، ښائیسته، دَ وړو او غټو ودانیانو ښار ؤ - ځای په ځای چمنیان او هر لور پراخ پراخ سړکونه جوړ ؤ - دلته موږ دَ دوؤ شپو دَ پاره دَ ښار په منځنۍ برخه کې په هوټل ډیسا ، چې په یوه زرغونه غوندې غوُنډۍ باندې جوړ وو کې کښته کړلی شولو - دَ ماځُستن ډوډۍ خوړَلو ورسته ملګري ډله ډله په لانونو کې کښېنستو - زموږ ډله چې په کې دَ فېمیلي پلاننګ بورډ کوربنه لیلاوتي دَ خپل معصومیت سره ، ډاکټر ثریا دَ شوخۍ سره ، ډاکټر کنول یو وار بیا دَ خپلې ځلاکۍ او رنګینو ټوکو سره ، او زه دَ خپل شوق سره، زما دَ خوُنې په خلاس کاریډور کې په چوکیانو کښېنستو- او تر یولس نیمو بجو پورې دَ شپې په خبرو او ټوکو ټکالو اختهٔ ؤ –

*****

سهار نهه بجې موږ په بسونو کې وَ "وسیما دارالایمان" ته وره غلو - په دې نوي ډؤل جوړې غټې ودانۍ کې دَ ترینګانو ریاست دَ انتظامیې دفترونه ؤ .... دَ وزیراعلی او سټېټ سېکرېټري دفترونه هم هلته ؤ –لومړی ناسته مو دَ سټېټ سېکرېټري سره په کمېټي روم کې وَشوه –او بیا ورپسې وزیراعلی دفتر ته ورَغلو- دَ ملاقات ورسته موږ یو ښائیسته هال ته ور وړلی شو - هلته زموز په مېلمستیا کې وړوکی لاکن خوندَور تقریب وَشو - دَ تقریب ورسته هر مېلمه ته وزیراعلی ترینګانو په خپل لاس دَ زېړو یعنې Bross جوړ څیزونه نخښه کې ورکړل شو - هلته حال دا ؤ، چې ریاستي وزیراعلی دَ خپل ساده او درانه خوُی او بُود له کبله هر مېلمه سره جلا جلا خبرې کولې - بیا دَ دې شاهي ډوډۍ خوړَلو ورسته دَ اووؤ ملکونو مېلمنو، چې زه هم ور ګډ وم ، دَ ټېلي ویژن ټیم سره دَ وزیراعلی په مشرۍ کې دَ ورکشاپ دَ اهمیت په حقله مرکه وکړه –

په دې مرکه کې دَ ورکشاپ په حقله دَ خبرو او حکومتي انتظاماتو دَ ستائينې سره سره ځينې داسې خبرې هم منځ ته راغلې ، چې په کې په يوه نا يوه اړه دَ دې هېواد خلګ وَ ستائيلی شو - لکه
" دا خلګ بې ساري مسلمانان دي "
دَ نرانو سره سم يې ښځې هم ژوند کولو ته جوګه دي"
" هر وخت موسکني او خندني ښکاره کېږي "
او وَ به وايم ، چې ملائيشيا ته راغلی هر سړی نه يوازې دا هر څه محسوسولی شي بلکې دَ سترګو وړاندې يې ليدلی هم شي -
يوه نيمه بجه موږ يو نرسري هوم ته دَ ستېټ سېکرېټري په مشرۍ کې دوره وکړه - دلته دَ څلورو کلونو څخه کم ماشومان دَ روزنې دَ پاره په بېلو بېلو لوبو کې بوخت ساتل شوي ؤ - ښوک مې ښکل کړو ، ښوک مې واخيستو او دَ چا سره مې بازۍ وکړې .... دغه رنګه مې دَ خپل وړوکې زُوې قاميار خان تنده پرې ماتوَله- دَ ماشومو فرښتو له دې جنته موږ دَ دستکارې يَو اداري ته وره غلو - هلته ټول کارونه انجونو ، چې واړه رومالونه يې په سرونو پېچلي وو کولو - يو ځای رخت جوړېدو ، بل ځای رنګېدو او دريم ځای يا خو ټاپې ورباندې لګېدلې يا بيا دَ هرې انجلۍ په لاس کې درې درې بُرشان دَ بېلو رنګونو وو ، چې دَ مشين غوندې تېز تېز چلېدلو او په رختونو باندې يې نقش نګاري کوله - دَ خندنئيو څېرو له دې څانګې موږ يوې بټۍ ته يُو وړل شولو - دلته لکه زموږ دَ هېواد دَ سندهي اجرک ، دغه رنګه ټوکران په اېښېدلو اوبو کې رنګول کېدو او بيا يې دَ وړو بلاکونو په کومک ټاپې ورباندې لګولې - دا دَ ملائيشيا بوتيک ، دَ ګائيډ له قوله ، په دُنيا کې ډېر زيات خوښَول کېږي - او بيا موږ له دې ځايه دَ ژېړو او سپينو زرو شيان جوړَولو کارخانې ته بوتلل شولو - کارخانه خو يې نه کړه راښکاره ، خو دَ فلم په ذريعه يې دَ ځينو شيانو دَ جوړَولو عمل راښکاره کړو - او چې له دې ځايه راوتو ، نو هر ميلمه ته يې دَ ژېړو څخه جوړې چاړې ورکړې

، خو دومره په مینه ، چې ماته چاړه راکولو په وخت زړه حلق ته راغلو - او زړه راته وئیل چې دا خلګ دَ ژوند په هر ډګر کې په زړونو منګولې لګوي – مازیګر چې بسونو دَ هوټل ډیسا په لور مخه وکړه ، نو ترینګانو دریاب ته ورته جوړ سېنټرل مارکېټ سره ډاکټر ثریا بس وَ درَولو ، ماته یې را ژغ کړو ...

" شوقه ! په دې مارکېټ کې ستا دَ کټو دَ پاره ډېر شیان دي – که غواړې نو کښته شه شاپنګ وکړه "

ما وئیل .... "هو"

او بیا مې ډاکټر کنول دَ لاسه وَنیولو او په نه ساعت کې دواړه کښته شولو - موږ چې څنګه کښته شولو ، نو څه ګورم چې لیلاوتي هم راکښته شوه او درې سره ملګري په مارکېټ ننوتلو - دلته ملائیشئین بوتیک ، دَ ژېړواو سپینو زرو جوړ څیزونه ، دَ کانئیو جوړې خولیانې ، توَري ، په لاس کشیده شوي رختونه او پړوني دَ کټو وړ ؤ - ډېر په کې وګرځېدو – ما څه شیان واخیستو او چې له دوکانه دباندې راوَوتم، نو لیلاوتي هم له مخامخ دوکان څخه راوَوته. په لاس کې یې ملائیشئین رومال وو ، وئیل یې راته...

" دا واخله زما له خوا ستا کور ودانې ته نخښه "

که څه هم ما نه ورڅخه اخیستله ، خو چې دَ ډاکټر کنول دا خبره (په اُردو کې) ، ګوا "وایې خله ... ګنې دَ خوارکۍ زړه به مات شي" تر غوږه شوه ، نو مې ځینې تر لاسه کړه - اوس مخته خدائې خبر، چې ما هغه ماشوم زړه مات کړو او که جوړ...

*****

په دې بله ورځ بیا موږ ؤ او هغه زړه لاره ، ګوا بیرته په هغو ښارونو راتېرېدلو – خو دې ځل یَو هم په بس کې چپ نه ؤ - دَ ډاکټر ثریا په کست هر میلمه دَ خپلې علاقې یوه یوه سندره تېره کړه – په عُمر یَو هم هلک نه ؤ، خو دې وخت هلکوالی ، ګوره چې څله په هر یوه کې سر راپوته کړی ؤ ...؟ چې له دې چې په Kuantan ښار کې موږ دَ غرمې ډوډۍ دَ Merlin Inn په ځای په Hyatt Restaurant کې وَخوړله – کوم چې هم په خپل ځای غټ او ښائیسته رېستورېنټ ؤ – بیا یو دوه

ځایه بسونه دَ تېلو اچوَلو دَ پاره په پمپونو وَ درېدو .... ګنې روان روان به وو - ځکه خو په اول ماښام هوټل ګرېنډکانټینېنټل کوالالمپور ته راوَرسېدلو - دَ سترِیا وساکولو ورسته زه دَ شپې یولس بجې خواته لاندې لابي ته را کښته شوم - مګر دَ ببخي انتظار کولو پرته هم هغه غنم رنګه ښېره ما وَنه لیده او نه بالا په خوُنې کې ټېلي فون وګرنجېدو - یَو خوا ته سترِی وم او بل دَ انتظار داسې سترِې او زاوال جن ساعتونه... وایم چې زه یو ځل بیا خرِو اوبو دَ مخه کړی وم - اوس به لا دَ مایوسی دَ دریاب مستو ځپو دَ غم وَ سمندر ته ور غورځوَلم، چې دَ پخوا دَ یوې شپې په رنګه ، چې دَ لفټ په خوا ور روان شوم، نو دَ کاؤنټرونو دَ شا دروازه خلاسه شوه - زه به اوس بیرته راغبرګېدم، چې هغې انجلی په ځان پسې دروازه بیرته پورې کړه ... او زه هم غېرت اخیستی په لفټ کې بالا وَختم - اوس چې ښنګه ورځې شپې مخ په وړاندې لنډېدلې ، ما ته خپله ماته هومره هومره باوري کېدله - او په ځان مې خندلې هم نه شو، ولې چې دَ خپله لاسه او ښه په هوش کې مې ځان په دې جنجال کې اچوَلی ؤ -که مې ښه هم ډېرې هلې ځلې وکړې ، خو نه ما هغه دَ لابي ګونګی انجلی وَژغوَله او نه مې دَ خوارِه ژغ تر شا پټه ښېره دَ سترګو وړاندې راغله - بیا دَ حېرانتیا خبره دا ، چې ورځخه صبرېدم هم نه - لکه جوړه چې یې جادو راباندې کړی وي - خیر ، وخت تېرېدو .... ښه یا بد ، تېر شو

سبا دَ ورکشاپ ورستی ورځ وه - داسې خو زه له دې ځایه په ۲۷مې جنوری ۱۹۹۲ع دَ بنکاک په لور تلم، لاکن دَ سبا ماښام نیت مې سنګاپور ته له ډاکټر کنول سره دَ تلو ؤ- ولې چې تر دغې ورځې پورې دَ پاکستانی سفارت خانې له خوا راسره کړي قول په سمه دَ مېلمستیا بلنه لا نه وه راغلې - خیال مې دا ؤ، که سبا تر مازیګره هم ګاډی راغله،نو دَ سنګاپور پروګرام به کېنسل کړم ، ګنې داسې به ولاړ شم او داسې به بیرته راشم –او بیا به مخته ګورم، که مې نورې شپې کولې او که په هغه ۲۷مه نېټه دَ جنوری به بنکاک ته ځم - غرض دا، چې دغه شپه چې ښنګه لابي له دیدنونو ځخه راخلاس شوم ، نو هلته په خوُنې کې دَ

ټېلي فون په تارو کې ایله ما او آپرېټرې یو بل ته وَ نه ژړَلو - ښه مې په یاد دي ، چې هغې په دې شپه بېخي ډېرې خبرې راسره کړي وې –
سهار مې په Awaking Call سترګې راخلاسې شوې – درست کال مې دَ آخري ځل دَپاره ډېر په خوند واورېدو - چې ځنګه مې رسیور کښېښنولو ، نو تر پرونه پورې خلاسې ټولې دروازې راباندې بندې شوې- نور خو نور ، دَ برایه شپې قول هم آپرېټرې په ځای نه کړو .... چې وئیل یې سهار دي په خوشحالۍ رخصتَوم– مګر دَ Awaking Call سره هر څه هرڅه داسې پاته شول ، چې زه یې یوازې خپلو مایوسیانو او غمونو ته پرېښنَولم - لا به نور نور په زړه کې ژړېدم، چې دروازه وَ ټکېده ، ګهړۍ ته مې وَ کتو ، دَ سهار ۱۳ منټه بالا اووه بجې وې - یو دم زړه راته وَوئیل ....
" دا هغه ده "
چې ځنګه مې دروازه خلاسه کړه ، نو څه ګورم چې دَ آپرېټرې په ځای دَ هوټل دَ لابي انډین انجلۍ مخامخ راته ولاړه ده .... نه هیلو .... نه هائی .... یَو دم مې دَ خلې څخه ورته وَوتو ....
" ته ؟ "
دي دَ ځواب په ځای په کارېډور کې یوې بلې خواته وکتو او په څرَپي خوُنې ته رادننه شوه ... بیا ساه کېدلې ساه کېدلې دَ چوکۍ په خوا وره غله - بس چې ځنګه کښېنسته ، نو یې فقط دومره وَوئیل .....
Shut The Door Please
او په ما خوله ځکه را ایله شوه ، چې دا هغه ژغ ؤ ، چې هره شپه به ما په ټېلي فون باندې اورېدو –

دَ مونکي ګاډ په جنت کې

تاثراتي لنډيز ...

" دَ انسان عظمت ، دَ قانون احترام او دَ ژوند په اړه دَ پرمختګ ځومره اخلاصمنه جذبه چې دَ سنګاپور په خلګو کې شته ، داسې مثال مې بل هيچرته نه خو وَليدو او نه مې دَ چا څخه واورېدو - نو ځکه دَ دې فائن ستې په باره کې په باو ر سره وايم، چې دَ مځکې په سر دَ داسې جنت جوړَونه يا خو دَ مونکي ګاډ کرشمه کېدلی شي او يا دلته مېښته دَ مونکي وزمه انسانانو دَ پرله پسې زيار نتيجه .... ګنې انسانان خو موږ هم يُو ، چې دَ لاسو خيرې لا هم نه شو صفا کولی "
(شوق)

پټ پټُانی

چې له ګرومو مې دا زړه بډه وکړي
مځکه آسمان راباندي تنګ شي دُوني
چې دَ مرګ ويره ما په تېښت مجبور کړي،
پرېږدم خپلوان او وَ پرېدو ته لاړشم
دَ نړۍ هغو هېوادو ته لاړ شم
چرته، چې غم نه وي تر لرې لرې
چرته ، چې وي دَ خوشحاليانو موسم...
خو ، دربغه دربغه ځان ساتلی نه شم
که هر څو پټ شم او ترې منډه وکړم
غمونه زما په تعاقب وي هر ځای
زه يم دَ مخه او دوئ ټول راپسې
بيا چې مې ساه راولي خُلې ته څنګه،
په خپلو پلونو شم راغبرګ وَکور ته

او بس په داسې رنګه پټ پُټاڼي
ټوکې کوي راباندې ژوند هر کله

(شوق / کوالالمپور - ملائیشیا / ۱۹۹۲ع)

دَ ملائیشیا ائیرلائن فلائټ نمبر MH 613 ټکټونه په جیب کې زه او ډاکټر کنول دَ ۲۵ مې جنورۍ ۱۹۹۲ع په مازیګر څلورنیمې بجې دَ ګرینډ کانټینینټل کوالالمپور په ګاډۍ کې کښېنستلو ... ګاډۍ چې څنګه روانه شوه، نو ترشا مې وَکتو او دَ مینې وَدې دنګ او هسک مزار ، چې زما ارمانونه په کې ښخ ؤ ، ته مې آخري ځل لاسونه پورته کړو - بیا چې څنګه څنګه ګاډۍ دَ Subang ائیرپورټ په لور مزل لنډَولو، نو زړه مې وار په وار بډه کوله - که څه هم زما فاتح پښتون زړه ته پته وه چې بل سبا به بیرته دَ سنګاپور څخه دلته راځم او بیا به یې ترې تنده دَ مُهېش ورې په دیدن ماتوم - لاکن ګوره چې په ده څه ټکه رالوېدلې وه ، چې په ځای دَ هوَسېدو یې ژړَلو -
هسې خو مې دَ سرکاري پروګرام په سمه له دې ځایه په ۲۷مې جنورۍ VIA بنکاک کراچۍ ته دَ تلو نیت ؤ- لاکن وَ سنګاپور ته په دې لنډه دوره پخپل خرڅ ځکه روان وم، چې ما وئیل ، سهار ته مې دَ سنګاپور ته کتو ارمان په زړه پاته نه شي - پروګرام مې داسې جوړ کړی ؤ، چې نن شپه او دَ سبا درسته ورځ به په سنګاپور کې تېرَوم او سبا ماځُستن لس بجې به په ټرېن کې بیرته کوالالمپور ته را روانېږم - او بل سبا به په سرکاري ټکټ غرمه دولس نیمې بجې دَ بنکاک په لور مخه کوم - هم هغه ورځ به دَ تګ له مخه دَ چائینا ټاؤن سره جوخت سینټرل مارکېټ په مېن ګېټ کې له مُهېش ورې سره دَ ټاکلې وخت په سمه لیدل کتل هم کومه-

شپږ بجې جهاز پورته شو او دَ سنګاپور په لور یې مخه وکړه - یوه ګنټهه ورسته بیا زه او انډین ملګرې ډاکټر کنول دَ سنګاپور په ائیرپورټ کې دَ انټري کولو دَپاره په لائن کې ولاړ ؤ- که یوې خواته دا ائیرپورټ زما سترګو ته په خپل جوړښت او لوړ ښائیست ښه وَیسېدو ، نو بلې خواته په دې ائیرپورټ کې ما ته خپله پېژندګلوي دَ پاکستاني په حېثیت کولو کې خورا ګرانه هم پرېوته - هغه داسې ، چې دَ ایمیګرېشن په کاؤنټر ناستې انجلۍ (کلرکې) ماته ګوته وَنیوله او وئیل یې ...
" ته پاکستانی نه یې "
او زما دَ پاسپورټ تصویر ته یې داسې په ژوَر نظر بیا بیا کتلو ، لکه ما چې دَ بل په پاسپورټ کې خپل تصویر لګولی وي - ډېر مې ورته وَ وئیل ، چې ...
" باور وکړه ، زه پاکستانی یم "
مګر دا وه، چې هر ځل یې سر یوې بلې خواته ښورَولو او په تکرار یې راته وئیل ...
" نو ... نو ... یُو آر ناټ پاکي .... پاکي ، بلېک بلېک "
اوس که په یَو بله موقعه داسې چا راته وئیلی وی ، نو ډېر به خوشحاله شوی وم - چې ځه یاره ! شکل دې سپین پوستو ته شوی دی ...... مګر دلته زه په دې خبره خورا ډېر پښېمانه وم او هڅه مې کوله چې دَ خپل سېل دَ لارې دا خندَ ژر تر ژره لرې کړم - خو هغه کلرکه وه چې زما دَ پاسپورټ پاڼې یې اړوَلو را اړَولو ورسته دَ ځان سره یو خواته کښېښولو او زما تر شا یې ولاړو مسافرانو ته په پاسپورټونو دَ انټري ټاپې لګول شروع کړې – دَ څه انتظار ورسته چې بیرته هغې انجلۍ ځان سره نیږدې ولاړ دَ ائیرپورټ یو بل کارندہ ته خدائی خبر چې څه وَوئیلو او دَ سر په اشاره یې دَ هغه ځوان توجه راواړَوله - هغه خوان هم یَو وار سر تر پایه راته وکتلو او بیا یې پوښتنه وکړه – لاکن زما په ځواب یې داسې سترګې په سترګو کې راته واچوَلې ، لکه جوړه چې ، یو غټه ښکنځا مې ورته کړې وي ..... سر یې یوې بلې خواته وَ ښورَولو او دَ ځان سره وَبُوښېدو - دوئ ماته

او زه دوئ ته حریان وم ...، چې یَو دم مې په مزغو کې راغلو، چې شوقه ! بس دی ... ډېره وَشوه .. ځان ورته پښتون کړه ، ګنې بې ګناه به یې ترلی یې - او سرې سترګې مې دَ دوئ په سترګو کې واچولې او څه غوندې په کلکه لهجه کې ورته ګډ شوم ...

" زه له اصله Pathan یم Pathan ، خو دَ ډیورېنډ دَ کرښې په لمرختیځې خوا ، ګوا په پاکستان کې مې کور دی "

لا به مې نور څه وئیلو، چې دواړو یو بل ته وکتلو ، څه سره وَ هم بُونېدو او بیا انجلۍ راته وای...

" یس پتهان... پتهان "

دواړه وَ موسېدو او دَ بخښنې غوښتلو ورسته یې په پاسپورټ ټاپه وَلګوله ، چې پاسپورټ یې راکولو، نو دَ نوم په ځای یې وئیل راته ....

Ok , Take this Pathan

ماځُستن اتهه بجې خواته په ټېکسي کې کښېنستو، ډاکټر کنول وَ ډرائیور ته وئیل ، سرنګون روډ ته مې وَرسوه ، بیا به مې نو خود په کرایه کمولَو کې څه جنجال هم ورسره کړی وي - ولې چې داسې کول خو هندي او پاکستاني کلتوري خاصه ګرځېدلې ده – هم په دې خو شاید چې دې سنګاپورین ډرائیور خوا بده کړې وه - چې په درسته لاره یې دَ ځان سره ګرېز ختو - نور نه پوهېدم ، خو دَ خُلې څخه یې " بارګېنینګ ... بارګېنینګ " او " لټل انډیا .... لټل انډیا " رنګه تورې په تکرار سره وَتو - خو ما او ډاکټر خوند ورباندې اخیستو او ورته خندلو مې هم - بس چې یَو وخت سړي په رښتیا راوارَوله او نورنور توُند شو، نو ما په ملا وَ ټکولو او ورته وَمې وئیل ...

" څه برې برې دي خبرې ... پیسې درکوؤ ... مُفت مې نه وړې ، ګاډی وَدرَه ... موږ کښته کېږو "

سړي چې دَ کښته کېدو واورېدو ، نو کرار شو ، خود لکه چې وَوېرېدو. چرته دا خلګ پولیس ته نه وَوای ... بیا دا نوره پاته لاره مې دَ سړک دواړو خواؤ ته ولاړو

ښائیسته او په رڼاګانو جل بل دنګو دنګو ماڼیانو او ودانیانو ته په کتلو تېره کړه - شپه وه ، مګر زموږ تر ورځې رُوڼه او ډېره زیاته رنګینه هم . څه نیمه ګنټهه ورسته ټېکسي وَدرېدو ، ډرائیور وئیل ...
" دا لټل انډیا ، ګوا سرنګون روډ دی "
ډاکټر کنول یَو ځل مخ کې هم سنګاپور ته راغلی وو - چې دَ ټېکسي څخه راکښته کېدو ، نو یې مخامخ غټ مار کېټ ته په لاس اشاره کولو په وخت وئیل ...
" خان بهائي .... یه مصطفی مارکیټ هی "
مارکېټ او ورسره ورته جوړ ښائیسته دوکانونو او رش ګش دومره خوند راکړو ، چې زړه مې غوښتو ... چې ورته په چکر شم - لاکن بیا مې په اوږه راټال درانه بېګ ته پام شو ، نو ډاکټر کنول ته مې ور ژغ کړو ...
ډاکټره ! اوس ته دَ مخه او زه درپسې ، هوټل راښئیه ، چې له دې بېګونو خلاس شو "
بیا دائی دَ مخه او زه ور پسې ، څو هوټلانو باندې وګرځېدو - مګر هر هوټل دومره ګران وو ، چې وَس مو نه په رسېدو – چې ښه ستړي شولو ، نو ډاکټر کنول دَ یَو لارَوي څخه دَ انډین ګیسټ هاؤسونو تپوس وَکړو - دَ لارَوي په ښول شوې لاره روان شولو ... خدائی حق دی ، چې ښه ډېر ستړي هم وو- مګر دَ ستړیا وساکولو حاجت مې ځکه نه محسوسَولو ، ولې چې زموږ له مخه یوه څُورې او چټه غوندې پېغله ، چې ښائیسته خو نه وه ، لاکن په تک تور او تنګ مني سکرټ کې یې ټکې غورځوَلې او زموږ مخ مخ ته روانه وه - یَو دوه ځله خو یې مخ هم راواړَولو - ګوره چې اوس دا موږ ته چُړت وړې وه او که یې څه بل مطلب ؤ ..؟ ډاکټر ته مې څُوکه غوندې وَوَئیل ...
" چرته دَ دې انجلۍ وَکور ته خو مې نه وړې ، چې دَ سرنګون روډ څخه دا دَ مخه ده او موږ ورپسې پسې روان یُو؟ "

ډاکټر وَخندل او اوس به یې لا څه وئیل ، چې هغې انجلۍ بیا شاته وَکتلو او وَ موسېده ... نو ځکه دَ ډاکټر ځواب په خلې کې پاته شو او راته وئیل یې ...
"خان ... خیال رکھنا ... یه لڑکي مجھې اچھي نهین لگتي"
ما ورته وئیل ...
"فکر مه کوه ، دومره لا هم کمزوره نه یم ، چې هر چا ته به زړه په لاس کې ږدم"
ما چې څنګه دا خبره کوله ، نو هغې انجلۍ دَ یَو دوکان په تړه باندې پرتې چوکۍ کې ناست ځوان ته لاس پورته کړو ، وئیل یې ...
" هائی "
دَ هغې انجلۍ " هائی " څه وو ، چې دَ پښو دلاندې مې مځکه وَختله – ما او ډاکټر یَو بل ته داسې وَکتو ، لکه دواړه چې ښه مزېداره بې وقوفان جوړ کړل شوې ؤ - او په دې خبره کې څه شک هم نه وو پاته شوی ... ولې چې هغه انجلۍ ، انجلۍ نه بلکه Lady Boy یعني "نرښځئی" ؤ-
*****
دَ دواړو په صلاح دَ یَو تامل کورنۍ دَ بالائي پوړ په یوې خوُنې کې Paying Guest جوړ شولو - خونه څه وه ، بس هسې ساده کوټه وه - نه په کې حاجت ځای او غسل خانه وه او نه بل دَ ضرورت خاص شئی - بس دوه کټونه پراته ؤ ، چې ورباندې نیالیانې او څادران پراته ؤ- باک مې ځکه نه کولو ، چې مازې شپه تېرَول ؤ - او بیا ډاکټر دومره خوشحاله ؤ ، لکه جوړه چې خپلو عزیزانو ته راغلی وي - ولې نه ، که یې سکه عزیزان نه هم ؤ ، خو په بهګوانانو خو ورګډ ؤ- له زړه یې منلو که نه، خو زما او دَ هغوئ دَ مخه یې دَ دې کور په تاخچو کې پرتو بهګوانانو ته په وار وار جوړه لاسونه نیولو ضرور - په دې کورنۍ کې دوې سُرتوَرې او په رنګ هم تکې تورې او لغوَړنې ، دوه ځوانان او دَ هغوئ زړو مور او پلار استوګنه کوله - دې ځوانانو او ښځو زمونږ داسې خدمت کولو ، چې که مې غوښتې وای نو دَ ماما زامن یې جوړېدلی شو – لاکن دَ یوې شپې خبره وه، بس یَو رنګه مې تېرَوله –

څه درې پاوه وخت مې هلته سترېیا وسا کړه او تیاري ورسته دباندې راوَوتو ...
په سرنګون روډ کې په یَو اندېین هوټل کې مې دال او چاول وَخوړَلو او مصطفی
مارکېټ ته په سېل شولو - شه خوش رنګه مارکېټ وو - لاکن دَ کوالالمپور دَ
مارکېټونو په سر بیا هم نه ؤ – په دې مارکېټ کې په ګرځېدو راګرځېدو مې یَو
ځای نابېره شېرینه پښتو تر غوږه شوه ... وَدرېدم او شاته چې ګورم ، نو دوه کچه
ځوانان ، چې پښتنې جامې يې په تن وې ، خپلو کې خبرې په پښتو کولې -
دومره خوند يې راکړو ، چې ژغ مې ورباندې وکړو ...
" پښتانه یاست ؟ "
هغوئ وئیل ..... " هو پښتانه يُو "
" دَ کوم ځاي ... ؟ "
دوئ وئیل .....
" دَ چمن "
دا "چمن" توری يې داسې په ځُله راغلو ، لکه دا چمن ښار چې جوړه ځانته يَو بېل
هېواد وي - په خبرو خبرو کې مې بیا ورڅخه پُوښتنه وکړه ...
" دا الیکټرانکس سامان خو دلته ډېر ګران دی - که څه هم زموږ هېواد ته له دې
ځایه ورځي "
په هغو دوؤ هلکانو کې یوه وئیل ...
"هو ګران دی ، چې یَو یَو شئی اخلې ... مګر موږ خو دَ کنټېنرانو په حساب له دې
ځایه سامان وړو .. ځکه راته ارزان پرېوَځي "
اوس که څه هم هغه دواړه هلکان تر موږ په عُمرونو باندې واړه وو ، خو دې غټو
خبرو يې موږ ورڅخه په حېثیت واړه او نابلده وَ یسَولو ... او مخته ورڅخه تېر
شولو - په ګرځلاؤ کې چې ښه سترې شولو ، نو بیرته دَ تامل کورنۍ په لور روان
شولو - چې دې وخت له موږ څخه په ډېره فاصله باندې پاته شوی ؤ - نو ځکه تر
هغه ځایه رسېدلو پورې موږ ښه ډېر سېل کولی شو -

دَ سرنګون یوه اړخ ته سپین ماجت او ورسره ورته دَ چینیانو وړه غونډۍ اوپن ا ئیر عبادت ګاه وه - ماجت کې مې دَ ماځُستن لمونځ ادا کړو او مخته له ډاکټر کنول سره تېر شوم - چې کله دَ چیني عبادت ګاه سره په څنګ کې تېرېدو، نو څه ګورو ، چې چینائي نران او ښځې لاس په لاس ، په یوه غټه دائره کې په يَو څیز باندې شاوخوا ګرځېدو راګرځېدو - په مخونو يې سره شنه، تور او ژېړ رنګونه لګولي وو او قسم قسم لفظونه يې په ګډه له خُلو څخه راوتلو - دلته ډاکټر کنول دَ دې چینائي مېلې کتلو سم دستي راته وَوئیل ...

" یار ه ! دې چینائی عبادت کولو انداز ته چې وګورم ، نو ستاسو دَ دین په ریښتونولۍ مې باور شي "

يَو وار مې لا خبره حلق ته راغله ، چې ورته وَوایم، چې نه یوازې دَ چینایانو څخه ، بلکې .... خو بیا مې زړه ته راغلو، چرته راڅخه خفه نه شي - ځکه مې په "هو" کې ورسره "هو" وَ تړلو - او يَو وار بیا دَ سنګاپور دَ رُوڼې شپې په خوش رنګیانو کې رنګېدلو دَ ده په خوښه او ملګرتیا جوګه شولو-

*****

دا شپه راباندې ډېره په زاوال تېره شوه – يَو خواته غوماشې وې ، چې کرار ته يې نه پرېښوَلم او بلې خواته دَ زړې پنکهې کړَیی - ډاکټر بختَور لا ښه وو ، ژر ویده شو - لاکن زه وم ، چې سترګې مې نه سره ورَتلې - يَو اړخ بل اړخ اوېښتم او زړه مې غوښتو چې په يَو کتاب یا رساله باندې سترګې کرارې کړم - لاکن داسې مې هم ځکه نه شو کولی ، ولې چې دَ دباندې دَ بلبونو په لړه رڼا ، چې دې وخت دَ کهړکیانو دَ شیشو څخه دننه راتله ، کې لوست نه شو کېدلی او دَ خوُنې بلب مې هم په دې نه بلوَلو ، چې په خوارِه خوب ویده هندو یار مې نه شو راویښوَلی – بس دې وخت زه وم او ډؤل ډړل راځرمه شوې سوچونه ، چې يَو وخت يې هغو اژدهاګانو مخامخ وَ درَولم، چې دَ چیني یا منګولي نسل بُدها منونکو خلګو په برخه دَ خوُش بختیۍ، سوکالۍ او نورو ښو علامتونو په څیر ورَغلې دي ... "چرته دا ځناور خو بُدها نه دی ورته په ګوتو کړی ..؟ "

او بیا مې په خپل سوچ او فکر دَ دې خبرې داسې نفي وکړه ... چې دَ تاریخ له رُویه بُدها په درست ژوند کې
چې دَ مارانو له باچا "ناګا" څخه نور داسې رنګه ځناوران نه دي یاد کړل شوي – نو، خبره بیرته دې ځای ته وَرسېدله ، چې دغه اژدها خود لکه چې دَ افسانوي علامت په توګه دَ دوئ په پخوانئیو افسانو ، نکلونو، کیسو او متلونو کې غوره کړل شوی دی ... او بیا کرار کرار دغې ځناور دَ بُدها منونکو په مذهب کې ځای موندلی دی - ځکه خو نن دَ دې نسل خلګ چې په کومو هېوادونو کې هم په زیات شمېر مېښته دي ، هلته دَ دې اژدها ښودنې نه یوازې په سرکاري مونوګرامونو کې شوې دي بلکې په قامي او مذهبي مېلو کې هم دَ رنګینو رختونو څخه یې جوړَونې او ښودنې په خصوصیت سره کېږي –
خو دَ پورتنئیو ذکر شوؤ خبرو پرته موږ دغه اژدها نه یوازې دَ تهائي لېنډ، لاؤس، وېتنام، برما، کمبوډیا، او نېپال رنګه ملکونو دَ پاره دَ ابېدز په شکل کې دَ تباهۍ علامت ګڼلی شو، بلکې دَ چین او انډیا دَپاره یې دَ زیاتې آبادۍ هغه بلاهم، چې خلګ به ډېر ژر په وَښو او پاڼو خوړَلو باندې مجبور کړي - او بیا دغه اژدها دَ سنګاپور دَ خلګو دَپاره قانوني ویره، دَ سري لنکا دَپاره دَ خوشحالیانو دُښمن، دَ هانګ کانګ ، کوریا او ملائیشیا دَ پاره دَ صنعتي انقلاب زېری او دَ پاکستان یا برما دَ پاره دَ منشیاتو لعنت او عذاب هم ګڼلی شو - غرض دا ، چې په داسې رنګه ګډ وډ سوچونو کې دَ نیمې شپې خواته خوب په خپله پسته غېږه کې واخیستم -
*****
دَ سهار چائې او ډوډۍ (ناری) مې په ډېرو لږو پیسو په تامل کورنۍ تاوان کړه او دباندې راوَختو - په لومړي نظر دَ دباندې چاپېر دَ لمر په رڼا کې داسې راته ښکاره شو، لکه موږ چې په انډیا کې ګرځو- سنګاپور او دومره زیات انډین... ؟ سر مې دَ ټېکسي ډرائیور په هغه خبره یو دم خلاس شو، چې وئیل یې ..." دا لټل انډیا دی" – خېر، دَ دې لټل انډیا دَ مېن روډ ، ګوا سرنګون روډ دَ یَو بس

ستهاپ دَ ښائیسته ټکټ کېښن څخه مې ټکټونه تر لاسه کړو او دَ سېنتهوزا روټ بس ته وَ ختو - په دې بس کې په شمېر يو څو سيټان وو، چې دَ خواپاکئ يو مثالي ماحول په کې زما په رنګه دَ يو کليوال سړي دَ پاره دَ حېرت خبره نه يوازې سوال کوله بلکې دَ دې بس دننه دَ خلاسې خلاسئ ماحول دَ روح دَ خوشحاله کولو په څير ځواب لټولو ته مجوره کولم هم - عجبه خو دا وه، چې په دې بس کې هيڅوک هم دَ بل په اوږه نه وو سپور ... هرې سوارلئ ځان ځانته پراخ سيټونه درلودلو –ګوا سړي دَ سړيانو سره نه او نه ښځې دَ ښځو سره ناستې وې ، بلکې دلته ښځې او سړي يو بل سره څنګ په څنګ په ښائيسته او غټو سيټونو باندې پټه خُله ناست وو- هيڅ قسم شور شرابه نه وه - زه دَ يوې زړې آنټي ، ګوره چې دَ کوم هېواد وه ، په څنګ کې کښېنستم او ډاکټر زموږ مخته په سيټ له يوې چتې پېغلې سره اوږه په اوږه کښېنستو .... او په وار وار به يې تر شا داسې راته کتلو لکه جوړه چې هغه ټُوره وهلې وي–

دغه بس دَ ښائيسته ، څرکېدونکواو دنګو ودانيانو په منځ کې په جوړ هوارو سړکونو باندې مخته منډه وهله- شاوخوا غوره شوی چاپېر هغه... دَ چا خبره په ما وَمنله، چې سنګاپور ته Fine City نه يوازې دَ ښائيسته ښار له سوبه وئيل کېږي بلکې دلته که څوک دَ ټرېفک دَ قوانينو خلاف ورزي کوي او يا هر قسم سخن څېزونه غورځوَي. نو سمدستي يې پوليس جرمانه کوي - هم دغه وجه وه ، چې يَو هم داسې ځای مې په سنګاپور کې تر سترګو نه شو، چې زړه پرې خراب شوی وي- هرخواته خواپاکي او ښائيست وو، چې سترګې يې ګټلې - ما دَ سنګاپور په ښائيست خوند اخيستو او زما مخته ناست ډاکټر کنول دَ څنګ انجلئ سره وړې، سړې او خوږې خبرې کولې - يَو وار مې لا په اوږه هم وَ ټوُمبلو، لاکن ظالم ګرسره چُرت را په کې نه وَهلو - نو ځکه بيا نو ما هم دائی خپل عشق ته ابله کړو -

سېنتهوزا ، دَ سنګاپور سره جوخت يَو وړوکی ټاپُو (جزيره) وو- دلته ډېر پخوا يوه عسکري چهاونئ وه - لاکن اوس دَ خلګو دَ سېل دَپاره درست ټاپُو او

شاوخوا دَ سمندر غاړې په کار راوړل شوې وې - دې واړه ټاپُو ته دوې لارې تللې وې – يوه سمندري لاره وه ، چې دَ Ferry ، ګوا وړو ، غټو کشتيانو په ذريعه سړی ورتلی شو او بل، دَ سنګاپور دَ خوا ، له سمندري غاړې دَ هسکې ميناري څخه دَ سېنټوزا تر ساحلي ميناري پورې په چئير لفټ کې ـــ په دواړو لارو سړی په لس منټه کې ورته ښه په کراره رسېدلی شو – موږ دَ لفټ چئير ټکټونه وکړو او ميناري ته په ساده لفټ کې وختو- چې کله په چئيرلفټ کې دَ سېنټوزا په خوا روان وو، نو تر لرې لرې پورې دَ سنګاپور غټې ، ښائيسته او ښخي دنګې ماڼيانې ، ودانيانې او ښائيسته کورونه داسې ښکاره کېدو، لکه هغه چې دَ خوبونو يوه ښاريه وي - او دلاندې دَ سمندر په شنو اوبو کې واړه او غټ لانچونه او کشتيانې هم دَ کتلو وړ نندارې وړاندې کولې - موږ دلته له بالا څخه خورا ډېر عکسونه هم واخيستلو او ځانونه مې دَ دې خوبَولې ماحول برخه کړلو-

په سېنټوزا کې ۲۲ واړه سټېشنان يا دَ کتو ځايونه جوړ وو ، چې په ټولو باندې يَو Mini Train ، ګوا وړه رېل ګاډۍ راګرځېدله - ښه خبره دا وه، چې بيا بيا به دَ ټکټ اخيستلو ضرورت نه پېښېدو – په يوه ټکټ هر سټېشن ته تګ کېدلی شو - تر ټولو لومړی موږ دَ Butterfly Park نامي سټېشن په لور وره غلو - چرته چې دَ رنګارنګ ګلونو ، زرغونو بُوټو او چمنيانو دغه ښائيسته پارک هغه وخت لا نور نور هم دَ رُوحاني سکون راکولو پلمه شو، کله زموږ سترګې هغو ښائيسته تمترو ته په کتو شوې ، چې فضا يې ګل ورينه او داسې رنګينه کړې وه ، لکه شمال چې دَ رنګارنګ ګلونو پاڼې يوې بلې خواته الوَځوي - دَ يوې اندازې په سمه ، دلته پنځوست قسمه ... څه کم او زيات دوه نيم زره تمترې خپل مخته آزاد دَ ګلونو شاوخوا الوَځي را الوَځي - داسې خو هر تمتری وَ ځانته په ښائيست کې ځانګړی وو، خوځينې داسې تمترې هم ليدل کېدو، چې دَ يو ماشوم په رنګه مې زړه ورته ټالۍ وهلې او غوښتلو مې چې وَ يې نيسم او بازۍ ورسره وکړم - لاکن داسې مې نه شو کولی ... ولې چې دلته هر څه ته قانون

تحفظ وربخښلی دی – ځکه خو ، هر څه او هر کس دَ یَو سیستم دلاندې ژوند ته په خوشحالۍ اوړې ورکوي - خیر ، له دې ځایه چې څنګه بیرته مور په وړې رېل ګاډۍ کې کښېنستلو ، نو په وړه ډبه کې په مخامخ دوؤ سیټونو باندې دوې جاپانۍ انجونې کښېنستې - ګوره ، چې ما او ډاکټر کنول ورته دَ بلې دُنیا مخلوق ښکاره شولو ، که بل څه چل وو ، چې یَو دم یې کېمرې آن کړې او راته وأئي ...

" که تاسو خوا نه بدَوئ ، نو مور له تاسو سره ګډ تصویرونه اخلو "

وړی څه غواړي .... فقط دوې ډوډۍ - ډاکټر ورته په ځواب کې له ژبې سره سم دَ سر په اشاره وَوئیل ...

" ولې نه .... ولې نه .... یقیناً "

او بیا یَو وار یوه انجلۍ زموز په مابین کې کښېنسته ... هغې بلې تصویر واخیستو او بیا دویمه راسره کښېنسته ... دغه رنګه مې په ګډه ډېر زیات تصویرونه واخیستو - یَو وخت دَ لاس په اشارو کې ما ورڅخه پُوښتنه وکړه ...

" یو ازې یاست ، که څوک نرینه هم درسره دی ؟ "

زما په دې سوالیه اشارو دواړو په خپله ژبه کې راته ګډې شوې ...

ډاکټر ته مې وئیل ...

یاره ! دا انجونې څه وائي ... سر دې وربانديې خلاسېږي ، که څه ؟ "

هغه په خندا ځواب راکړو ...

دوئ وائي ، چې له مور سره ملګرې شي او بس "

زه پوهی شوم ، چې ډاکټر ټوکه راباندې وکړه ، نو ځکه مې دَ خپلې خوا داسې وار وربانديې وکړو ...

" یَه یَه دوئی دا نه وائي ... بلکې دوئی وائي ، چې ستا په رنګه پلار او زما په رنګه ورور لري "

او بیا مور دواړه په خندا سر شولو - دَ خوند خبره دا وه ، چې هغو انجونو هم راسره خندلو او په خندا خندا کې یوې زما لاس هم داسې وَنیولو ، لکه زما په

خبره چې يې سر خلاس شوی وي - ډاکټر چې زما لاس دَ جاپانۍ په لاس کې وليدو، نو يې وئيل ...

" ما نه وئيل ... چې دَ دوئی څه مطلب دی؟ "

او بيا ګوره، چې څله نه ما لاس ورځخه راټول کړو او نه دې په کراره ايله کړم - دَ ډاکټر کنول خبره کېدای شوه، چې رښتيا شوی هم وی ... بس که موږ دَ Musical Fountain نامې فوارو، چې تر ورځې دَ شپې خواته په دې خوند کوي چې نه يوازې دَ هرې فوارې دَ اوبو رنګ په بېلو بېلو رڼاګانو ځانګړی وي بلکې خواږه سازونه هم ژغوَي ، څخه مخته په دې بل سټېشن نه وی کوُز شوی - لاکن دا څه دوئی خو هلته پاته شوې او بيا يې لاسونه داسې راته ښوروَلو، لکه دَ دوئی وخت چې زموږ سره ښه تېر شوی وي ... يَو وار لا زړه راته وئيل ... چې بيرته ورشم او ورسره څنګ کې کښېنم ، لاکن چې ډاکټر ته مې پام شو، نو دَ خواهش په مرۍ مې پښه کښېښوَله -

دلته دَ Under Water Sea World نامې ځای دَ کتو وړ دی - که وَوايم، چې په دې Sentoza کې تر ټولو زيات زړه خوشحالوَنکی او دَ حېرت وړ ځای دغه يَو دی ، نو غلط به نه يم - ولې چې دِ شيشې جوړ يَو غټ ټيوب دَ سمندر په تله کې داسې لګول شوی ؤ ، چې ورځخه دَ سمندر دَ مخلوق او رنګين ماحول ننداره په آسانه کېدلی شوه - ټکټونه مې واخيستو او په Moving Belt وَ دربېدو - دا غټ ګرځنده بېلټ کرار کرار مخته روان وو، دَ سمندر ښائيسته او رنګا رنګ مخلوق ، لکه ماهيان، کيشوګان، کومباران او شنه بُوټې (اوبړې) په خپل فطري چاپېر کې ډېر ښائيسته ښکاره کېدو – ځای په ځای دا ټيوب تر خطرناکو پاټونو دلاندې داسې تېر کړل شوی ؤ، چې کله به سړی ورځخه تېرېدو، له ډېرې ويرې به يې زړه دَ حلق ژبه ښکلوله او سترګې به يې وازې نيولې وې چې چرته هغه غره هومره پاڼ ورباندې را ايله نه شي - غرض دا، چې دَ ماشومانو سره سره دَ ځوانانو دَ پاره هم ډېرې زړه‌خوښيانې په کې ليدل کېدې

په سپنتهوزا کې ، يَو بل ځاى دَ "مني ترپن" چې دوئى ورته "مونو رېل" هم وئيلو ، څخه کښته شولو – دا يوه ښائيسته سمندري غاړه وه -- که يوې خواته پېغلې او ځوانان ، واړه او زاړه دَ سمندر په اوبو کې لمبېدلو ، نو بلې خواته ، تر لرې لرې پورې په رېګ باندې پراته هم وو او Sun Bath يې کولو - زه او ډاکټر هم په رېګ باندې وَ غزېدو او ځانونه مې دَ دې رنګين او ښائيسته سمندري غاړې په رنګونو کې وَرنګولو ، ګوا په خپله وَ نه لمبېدو ، خو دَ نورو خلګو لمبېدل مې په هډو واخيستو –

بيا يَو پارک ، بل پارک وګرځېدو او دولس بجو خواته په چئير لفټ کې بيرته دَ سپنتهوزا دَ وړې لاکن ښائيسته دُنيا څخه دَ سنګاپور دَ ښار وَ مځکې ته راغلو - ما سره دغه يوه ورځ وه ، نو ځکه مې غوښتلو ، چې ډېر ځايونه وَوينم - په بس کې کښېنستو او Tang Dynasty نامې تاريخي ځاى ته وره غلو - دا دَ براعظم ايشياء تر ټولو لوى تاريخي او ثقافتي پارک ؤ - دلته وړې لوې دَ زړَې زمانې چينائي طرز ودانياني دَ ټانګ زمانه اقتدار يادونه تازه کوي - پارکونه او ودانيانې دومره په ترتيب جوړې وې ، لګه پخوا چې نه ، په نن زمانه کې جوړې کړل شوي وي - محلونه، دَ مشهورو چينائي شاعرانو کورونه او دَ عدليه ودانۍ دَکتو وَړ ځايونه ؤ -

دلته په پلنو پلنو دېوالونو يې موږ له يوه سره تر بله سره چکر وَ وهلو - يَو ځاى دَ بېزوګۍ مجسمه هم جوړه شوې وه ، چې ورته په ډېر احترام يې مونکي ګاډ هم وئيلو - داسې داسې ښکاره کېدو ، لکه دَ زړې زمانې چينايانو چې دا بېزوګۍ (توبه نعوذ ُبا الله) خدائى يا دېوي منلې وي – پرته دَ پُوښتنو ، که څه هم چا غوره ځواب رانه نه کړو را ، لاکن دَ دې باوجود هم دَ دې مجسمې په حقله دَ دې ځاى دَ اصل چينائى خلګو عقيدت دا ثرګندَولو ، چې دَ دې مونکي ګاډ ځانته يَو تاريخي او مذهبي حېثيت پاته شوى دى او خبره وه هم دغه رنګه ، ولې چې مونکي ګاډ که څه هم په ښکاره ژوندى نه وو ، خو دَ منونکو دَ عقيدې له کبله فېض يې ورته رسېدلو- دا عقيده ، چې څومره زړه نه منله ... خو سترګو دغومره

باور وربانديږ په دې وجه کولو ، چې دَ مونکي ګاڼ جنت دَ سنګاپور په نامه ځانته په درسته نړۍ کې په هره اړه ساری نه درلودلو ... لاکن دا بیا بېله خبره ده ، چې Raffless نامي انسان دَ سنګاپور دغه ښکلې سیمه لومړی ځل دُنیا ته په ګوته کړې وه - دَ ډاکټر کنول دَ دې پُوښتنې ، ګوا....

"دا بُت ، خو زموږ دَ بهګوانانو څخه زوړ نه دی"

په ځواب کې ما ورته وَوَئیل...

" بخښنه غواړم ، دا دعوه ته هم نه شې کولی"

ډاکټر زما په خوا داسې څه غوندې په تریو تندي را وَکتل - خود زما خبره ، لکه چې بده وربانديږ وَلګېده، ځکه خو مې مخته وَ نه څېړله .... هو ، په زړه کې مې وئیل چې ، چې آیا ، دائی په دې خبر وو هم ، که نه ، چې دَ بُتانو دَ جوړَولو تاریخ دَ انسان دَ وجود هومره پخوانی دی - غلط به نه یم، که وَوایم، چې کله حضرت آدم علیه السلام سترګې رُونولو په وخت دَ خدائی پاک دَ کلیمې سره پېوست دَ حضرت محمد صلی اللهُ علیه واله وسلم نوم په حقله پُوښتنه دَ حضرت جبرائیل علیه السلام څخه وکړه، نو دَ حسد او رشک سلسله شروع شوه - او بیا وروسته هابیل او قابیل دَ شر او امن پېلامه شولو ، نو انسانان څُوکه څُوکه په دوؤ ډلو کې سره وَوېښل شولو - یوه ډله دَ رحمان په لاره او بله دَ شېطان په لاره روانه شوه ... او له دې سره سره دَ ښه ژوند کولو او سر ساتنې تکل او احساس په انسانانو کې دَ دُنیا جوړونکې او ژوند سپارونکي خالق دَ لټولو تجسس پیدا کړو - او هر چا دَ خپل خپل سوچ او فکر په سمه خدائیان ټاکل شروع کړو - ځینو انسانانو ته سجدې لګول شروع کړې او ځینو په عقلي دلیلونو غرونه، لمر، سپوږمۍ، اور، اوبه، هوا او غټ ځناوران خدائیان وګڼلو او دَ هغوئ عبادت کولو دَ پاره یې دَ هغوئ په بڼه دَ ختو او لرګیانو ، یا بیا دَ کاڼو څخه بُتان جوړَولو ته چمتو شول - هم دغه رنګه دَ خدائیانو په جوړَولو دَ مجسمه سازۍ آرټ پئیل شو -

درې نيمې بجې خواته زه او ډاکټر کنول دَ سنګاپور ښار وَ چائينا ټاؤن ته وره غلو – دلته هم هغه رنګه کيسه وه ، لکه دَ کوالالمپور په چائينا ټاؤن کې - ګوا هغسې رنګين سابه واني دوکانونه او رېړهيانې، چې په کې اکثره خوراکي شيان خرڅېدلو ، دَ کټو ورړؤ - هر لور چينائي پېغلې ښکاره کېدې - دلته مورِ له يوې رېړهۍ سره وَدرېدو او په ولاړو مې دَ وريژو غابونه صفا کړو – مورِ خو شوم، خو دَ ډوډۍ بارِ مې نه شو وربانديِ مات ... مجبوري وه ، څه مې کولی شو - ولې چې دَ دوئ وَ نورو خوراکونو ته مې زړه نه کېدو - خېر، دَ سترګو تنده مې نو ښه په کې سړه کړه او بيا له دې ځايه مخته روان شولو – مرينه سېنټر ، رېفلس شاپنګ سېنټر او فېستيول شاپنګ سنټر ، چې درې واړه دَ سنګاپور غټ او نامي مارکېټونه وو ، کټو سره سره مازيګر خواته په آرچرډ روډ کې له يوه سره تر بل سره پورې وګرځېدو راوګرځېدو - دلته دَ کټو ورَ خبره دا وه، چې نرينه وو که ښځې ... زياتره دَ جامو او ظاهري کړو وړو څخه داسې ښکاره کېدو ، لکه دَ دې علاقې خلګ چې دَ High Gentry سره اړه لري - ولې چې دَ کبر دَلاسه هر يَو په کې په ملا غوټ ماتېدو ... ښائيست هم په کې زيات وو ، خو له بده مرغه دې زړه مې ورڅخه استفاده نه شوه کولی - غرض دا ، چې په دې آرچرډ روډ کې دَ سترګو خوږَولو پرته ، چې سرِی پلازه سنګاپوره او لکي پلازه ، چې په هره اړه ساری نه لري ته وَرشې ، نو زړه په رنګ رنګ ښکلاګانو باندې جارېدو ته په سينه کې په ټوپونو شي ، ولې چې دلته په حُسن غره سنګاپورين څېرې تر نورو ځايونو په شمېر زياتې ليدل کېږي - ګوا زما او دَ هندو ملګري هم څه دغه رنګه حالت وو ، چې دَ سترګو تنده مې ، په ځای دَ ماتولَو ... نوره نوره زياته شوه او آخر پای دبانديِ را وَوتو - خبره دا چې، ما به سنګاپور نور نور تر پښو ايستلی وای ، که ډاکټر کنول راته جوړه لاسونه نه وای نيولې او وئيل به يې راته ...

" خانه ! تا خو په يوه ورځ کې دَ سنګاپور ټول خوندونه واخيستو "

او خبره وه هم دغه رنګه ، دَ ستړيا احساس راته ځکه نه کېدو ، چې يَو خو هر لور ښکلاګانې وې او بل مې دا اراده کړې وه، چې شپه به درسته په ټرېن کې په

خوب تېرَوم - ولې چې هغه دَ چا خبره، چې دَ ټرېن او ځانګو خوب يَو برابر دی ، ښه سترړيا په کې وسا کېږي - خبر، دَ لمر پُټېدو سره سم زه او ډاکټر کنول سرنګون روډ ته بيرته وَرسېدو –

ماځُستن دَ تياري ورسته مې بېګ په اوږه راوَځَښولو او انډين ملګري په اجازت په ټېکسي کې کښېنستم ... ټېکسي چې څنګه روان شو، نو دَ کنول غوړېدلي څېره په لومړي ځل رانه مړَغونې غوندې ښکاره شوه – داسې يې لاسونه راته وَښورَول، لکه زما وَ بېلتون ته چې يې زړه نه کېږي - خدائی حق دی ، چې زما زړه هم له هغه څخه دَ بېلېدو له سوبه ډېر خفه وو- ځکه خو تر ډېره مې تر شا شا ورته کتلو او خپل خوارږه هندو يار څېره مې په ذهن او زړه کې په وروستي ځل ثبت کولو هڅه کوله - درسته لاره مې دَ ډاکټر سره دَ تېر کړل شوي وخت فلم بيا بيا له سره کولو او په نمناکو سترګو مې هغو خوش رنګه لمحو ته زړه پسخولو ، چې ده به په ټوکوټکالو کې راسره ګډَولې - څنګه رېلوې سټېشن ته ورسېدم ... په دې نه شوم پوهی او چې لږ په حال کې شوم، نو څه ګورم ، چې ټکټ او پاسپورټ مې په لاس کې او زه دَ سنګاپور رېلوې سټېش په غټ حال کې دَ کاؤنټرونو خلاسېدو په تمه ولاړ وم - دا رېلوې سټېشن په هره اړه زما دَ هېواد تر غټ او ښائيسته ائيرپورټ څخه يَو په سله ښه او صفا ؤ –

ټرېن په لس نيمې بجې دَ شپې دَ سنګاپور رېلوې سټېشن څخه دَ کوالالمپور ملائيشيا په لور مخه وکړه - دَ دې صفا او ښائيسته ټرېن ډبو له يوه سره تر بله سره پورې تر خپلو په مابين کې لاره درلودله او داسې ښکاره کېدو، لکه درست ټرېن چې په يوه اوږده ډبه باندې اړه لري - ولې سړی په آسانه له اولې ډبې څخه تر آخېرنۍ ډبې پورې تلی راتلی شو - او بل ، دَ ډبو ترمنځه جوړې دې لارې داسې څرګندَولو لکه دلته چې مسافران په رېل ګاډيانو کې بې ټکټه سفر نه کوي او نه دَ ټي ټي دَ چېکنګ په وخت له يوې ډبې څخه بلې ډبې ته ځان پُټولو دَپاره هلې ځلې کوي - لنډه دا ، چې په خپل برت وزمه اوږده سيټ باندې کښېښولو او دَ نيږدې ډائينګ کار په يوه صوفه وزمه چوکۍ کې کښېنستم -

زما شاوخوا ځيني نور خلګ هم ناست ؤ – دَ زياتره خلګو سترګې په ما کې کېدا ی شي په دې وجه ښځې وې ، چې دَ څېرې کړو وړو مې له ناستو ټولو خلګو سره هيڅ سمون نه خوړَلو - ولې هغوئ ټول پيت پوزې وو او زه په کې دَ کاکاشاهي دَ نسل يوازينۍ کس وم - يَو وخت مخامخ ناسم ځوان ، چې په څنګ کې يې ګرل فرېنډ ناسته وه ، له ما پُوښتنه وکړه ...

Hi Mr. Where do you come from?

او بيا يې زما دَ ځواب انتظار لا نه وکړو او خپله يې مخته وئيل ...

Are you Indian?

ما ورته وئيل ...

" يَه .... زه انډين نه يم "

لا به مې نور ورته وئيل ، چې بيا يې پُوښتنه وکړه ...

" ايرانی يې که عرب ؟ "

ورسره ناستې ګرل فرېنډ يې په خندا کې وئيل ...

" نو ... نو انګلېنډ "

او دَ دوئی په خبرو دَ نورو ناستو خلګو هم راته پام شو .. نو ځکه مې په خندا ورڅخه پُوښتنه وکړه ...

" زه او انګرېز ... دا خبره تا څنګه او په کومه حواله وکړه ؟ هغه خو سره او سپين خلګ دي او زه .... زه خو "

انجلۍ چې لا يې هغه رنګه غاښونه سپين کړي وو ، وَوَئيل ...

" All looking same same

دا خبره چې يې کوله نو لاس يې په خپله پوزه باندې ايښی وو- ګوا ټول دَ جګې پوزې خلګ يَو رقم مونږې - دَ پېژندنې په اړه دا مجلس تر ډېره پورې تود وو ... که څه هم ستړی وم او خوب ته مې ټالۍ وهلې ، خو دَ دې مجلس څخه پورته کېدو ته مې زړه په دې نه کېدلو ... چې په داسې رنګه خو ما دَ دې خلګو دَ روئيو

او خوی او خصلت صحیح اندازه لګولی شوه – ولې چې هوشیاران واي ، چې سړی په سفر کې پېژندل کېږي او ما دَ دوئی اندرون ته ادراکي نظر اچولی ؤ – ټرېن ۳۵ منټه سفر کولو ورسته وَدرېدو ، ما پوُښتنه وکړه چې دا سټېشن دی.. هغه هلک وَ موسېدو او راته وئیل یې...
" یَه ... دې وخت ټرېن دَ سنګاپور او ملائیشیا په باډر ولاړ دی او دَ اِن آؤټ تر مرحله تېرېږي"
او بیا چې ټرېن څنګه مخته روان شو ، نو له دې همسفر یارانو څخه مې اجازه واخیسته او په خپل اوږده سیټ باندې وَغزېدم - دَ درستې ورځې ستړیا داسې دَ کاره ایستلی وم، چې څنګه مې سترګې پټې کړې ، نو خوب په خپله غېږ کې واخیستم – او بیا زه وم او چپه راسته خوبونه ... څو ځله مې سترګې هم خلاسې شوې ، خو داسې به مې وَسنجَولو ، لکه زه چې ماشوم وم ... په ځانګو کې پروت یم او څوک مې کرارکرار ځنګوي - نو ځکه به مې سترګې بیرته سره وره غلې -

*****

سهار شپږ بجې خواته مې له خوبه سترګې خلاسې شوې - دې وخت ټرېن له کوالالمپور څخه دَ یوې ګنټې په واټن باندې ؤ - راپورته شوم ، دَ ډبې وَ واش روم ته وره غلم، مخ لاس مې پرېمنځلو او ږیره پنر تېر راتېر کړو - په ډائینګ کار کې مې لا چائی سمې نه وې کړې ، چې ټرېن دَ خپل ټاکلي وخت څخه تش لس منټه په ځنډ ، ګوا لس منټه بالا اووه بجې کوالالمپور رېلوې سټېشن ته وَرسېدو - په انټري کولو کې څه نیمه ګنټهه وَلګېده - چې دَ سټېشن څخه دباندې راوَوتم،نو لمر نښه بالا راغلی ؤ – پیاده مې یوې خواته مخه وکړه – په دې روډ باندې له ماڅخه پرته بلا ډېرې انجونې او واړه لوی هلکان دَ بېلابېلو سکولونو او کالجونو یونیفارم اغوستي یوې بلې خواته په غټو ګامونو روان ؤ- نیږدې یَو ریسټورېنټ کې کښېنستم او چائی سره مې څو دانې بسکوټونه وَخوړلو – بیا چې سګرېټ ته مې تلی بلوله ، نو دې وخت زما په ګهړی کې دَ دې

هېواد په سمه پنځه منټه بالا اتهه بجې وې – ګوا دَ ټاکلي پروګرام په سمه زما او دَ مهُېش ورې دَ دېدن تر منځه بس فقط **۵۵** منټه پاته ؤ –
نهه بجو ته لا څو منټه پاته ؤ، چې زه دَ سېنټرل مارکېټ کوالالمپور په غټ ګېټ کې يَو اړخ ته ولاړ وم - شاوخوا مې سترګې غوړَولې او سوچ مې کولو ، چې اوس به راځي ... اوس به راځي ... يَه له دې خوا به راځي ... يَه يَه له هغې خوا به راځي ... بس چې څنګه راغله ، نو لاس په لاس به دواړه مارکېټ ته د ننه کېږو ... زه به هغې ته تحفه اخلم او هغه به يې ماته .... هو، کېداى شي چې په يَو نيږدې رېسټورېنټ کې هم کښېنو ... بيا به لس نيمې بجې خواته ورڅخه اجازه اخلم او دا به ضد کوي ، چې هغه هم راسره ائيرپورټ ته ځي - هلته به هغه په ژړا ژړا ما خدائى ته سپاري او زه به ډاډګيرنه وَرکوم ، " ته فکر مه کوه ، زه به هر کله ليکونه درته رالېږم او هغه ټول تصويرونه هم ... کوم چې ما او تا په تېرو ورځو کې په هوټل ګرېنډ کانټينېنټل کې دَ وصال په وخت اخيستي ؤ " - بس دغه رنګه يوې خواته دَ شېخ چلي غوندې په سوچونو کې غرک ترک وم او بلې خواته مې دَګهړۍ ستنې په ډېره چټکۍ باندې دَ لس بجو خواته روانې وې - زړه ماتی به شوم ، خو دَ مهُېش ورې هغه پخوانی جنون چې به راپه زړه شو ، نو راتګ به مې يې باورې وګڼلو – مګر ترڅو پورې ؟آخير پاى دا باور هم کرار کرار په مايوسۍ او محرومۍ کې بدل شو - اوس که څه هم نا اُميده شوى وم ، له هغه ځاى مې ښوريدو ته زړه نه کېدو – ما وئيل کېداى شي ، چې راشي ... مګر دا نه راتله، نو نه راغله –
لنډه دا ، چې په ټېکسي کې کښېنستم ... يَو ځل مې دَ مارکېټ وَ ګېټ او شاوخواته سترګې وَځغلولې او ډرائيور ته مې وئيل ....
" ائيرپورټ ته درځه "
دلته ټېکسي دَ ائيرپورټ په لور منډه وهله او هلته زه دَ مهُېش ورې په سوچونو کې غرک ... کله وايم ، چې کېداى شي ، ډيوټي يې بدله شوې وي ... کله وايم چې کېداى شي، چه هغه لومړي ملاقات کې لا راڅخه بېزاره شوې وي - بيا له

ځان سره وایم ، یَه داسې کیسه که وای ، نو په لومړي ملاقات کې به یې دَ نن دَ ملاقات دَپاره ضد نه کولو - په دغه رنګه ګډو وډو سوچونو کې زه یولس بجې خواته ائیرپورټ ته وَرسېدم - هلته مې هم تر یَو څه وخته پورې هیله وه چې کېدای شي دَ آخیري سلام دَ پاره راشي – ولې چې خبره خو وه چې زه نن دَ فلاني وخت په فلائټ کې دَ دې له هېواده وَځم – قسمتونه مو سره نه وو شوې، نو ځکه دا نه راغله - او ښه مې په یاد دي چې کله دَ تهائي ائیر وېز انټرنېشنل کاؤنټرونه دَ بورډنګ کارډونه وَرکولو دَپاره پرانستل شول ، نو دَ مایوسۍ او محرومۍ داسې څپه راباندې راغله ، چې نه پوهېدمه ، څه وَکړم او بیا مې کولی هم څه شو ؟ ولې چې اوس خو وخت زما له لاسو څخه وتی ؤ –

****

دَ عجیبه غوندې کېفیت سره مخامخ وم .... که مې هر څو ماشوم زړه په ژړا سرؤ او کرارېدو نه ، خو په ځان پورې خندا هم راتله - ولې چې دَ تعلق په اړه دغه دَ یَو څو ورځو پېښه ، محض یَو اتفاق وو ، نور هیڅ نه ... او داسې پېښې په ژوند کې په هر دویم ګام سړي سره پېښېږي – هرڅه هرڅه ، خو زړه مې په دې ګرَم نه ګڼلو ، چې زړه خو بس زړه دی ... په هرې ښکلا باندې غولېږي او په سینه کې ورته ټوپونه وهي – منم چې وِیرجن کېفیت عارضي ؤ- لاکن دَ یَو شاعر دپاره ... که نور نه ، دَ شاعرۍ کولو سوب په حواله بې معنا نه - نو ځکه مې دَ نه غوښتلو پرته هم خپل دا نظم په زړه باندې بیا بیا راورېدو – که څه هم دغه نظم دوه کاله په خوا په یَو بله موقعه ما په پښین کې په کال ۱۹۹۰ع کې لیکلی وو- خو دې وخت زما دَ کېفیت ، حالت او ختَه شوؤ خیالاتو ترجماني یې کوله – نوځکه زه غواړم، چې هغه نظم دلته نوشته کړم .... داسې نه چې زه خپل لوستونکو ته سهار جواب ده یم ....

" خوبَولی تعبیر "

ستا په لیدو راته زړه وَوئیل
هېر زړیه شوقه !
په فرېبي نظر دَ سترګو
غُولېدلیه شوقه !
دا ملاقات هم دَ خوبونو یوه برخه بوله
ځکه چې دا څېره ... هغه څېره وه ... بله نه وه ،
چا ، چې دا ستا قلم په تورو باندې وَژغوئ
چا ، چې په ځان پسې په روغ ځان لېونی کړلې ته
که یَه ، ته وائې ...
چې دا خوب نه ؤ
تعبیر ؤ دَ خوب ،
نو دا ښائیست دَ جنیِ نه
دَ یَو پریِ کېدی شي
او په دې ته هم ښه خبر یې لېونیه شوقه !
چې ښاپېریانې خو اکثره
په خوبو کې راځي

(شوق)

دَ تهائيانو په کرانګ تهيپ کې

تاثراتي لنډيز ---

"که څوک انسان تر ځناوره هم په بد او لړلې حال کې ليدل غواړي، نو هغه دې په خپل ژوند کې يَو ځل خامخا تهائي لېنډ ته په چکر شي ... خپله به يې په سترګو وَويني ، چې دغه دَ عظمت په جامه کې پټ انسان چې کله خپلې مخې ته ايله کړلی شي ، نو څومره په اخلاقي توګه وَلو ېږي..... ؟ خبره دا نه ده ، چې ګوندې دَ دې هېواد خلک په ښو او بدو نه پوهېږي - بلکې زه فکر کوم چې هرڅه دلته له کسته کېږي - څوک يې کوي ؟... څله يې کوي ؟ او دَ چا په ضد يې کوي ؟ دَ دې خبرو ځوابونه به هغه وخت مخې ته راشي ، چې کله دغه تهائي هېواد دَ نيمې نړۍ دَ خلګو دَ پاره دَ مرګ دَ فرښتې پرته دَ اول يا دويم بادارحېثيت وَمومي "
(شوق)

؟

پتايا او تر بنکاکه
تر آئي لېنډه دَ کورال ما
کو مه پېغله
تهائي پېغله
په ښو کې وَ پئيله
خو ، خبر نه يم چې څله ؟
چې يې څُله څُلې له راوړله
ما به شاته ځينې ټوپ کړو
په څلورو به وَځغاستم

دا به هم وَ روږد ېدله
راپسې به ګرځېدله....
پټ پُټانی به شروع شو،
زه دَ مخه ، دا تر شا شا
لکه روګې ، رُوح مې اخلي
پُټېدمه .... وېرېدمه
کله یَو " بار "
کله بل " بار "
خو ، نه زه ترې ورنه پټ شوم
اړونه دا ترېې شوه پاته

(شوق / پتایا بیچ - تهائي لېنډ / ۱۹۹۲ع)

دَ جنورۍ په ۲۷ مه نېټه کال ۱۹۹۲ع کې چې ، څنګه په سبانګ ائیرپورټ کوالالمپور کې دَ تهائي ائیر وېز انټرنېشنل TG 416 کاؤنټرونه بنکاک ته تلونکو مسافرانو دپاره خلاس شو، زه هم په لائن کې تر ټولو ورسته وَدرېدم - یوې خواته که زه دَ لائن سره سره مخته روان وم، نو بلې خواته دَ سهېلي لمرختیځې ایشیاء له زړه څخه کرار کرار وتمه هم، او شاته پرېښېښې یادونه وار په وار راباندې غمېدو هم –نو ځکه مې دَ شاوخوا چاپېر په ورستي ځل په مزغو کې ثبت کولو هڅه کوله - هرچا او هر څه ته مې ډېر په ژوَر نظر کتلو او بیا هغه وخت هم راغلو، چې ما خپل پاسپورټ او ټکټ له ملائیشیا څخه دَ وتو دپاره په کاؤنټر ناستې " ملې " پېغلې ته وړاندې کړو - انجلۍ یَو ځل ماته وَکتو او بیا یې په پاسپورټ باندې دَ خروج ټاپه وَلګوله او بورډنګ کارډ یې سره دَ ټکټه زما په پاسپورټ ږدلو په وخت وَ وئیل ...

" ته دَ څه د پاره روان يې ؟"
" په چکر باندې ځم "
ما ورته په عاجزۍ ځواب ورکړو ، له دې سره وخت لګه چې ډېر وو او يا زه آخيري مسافر وم ، چې راسره په ټوکو شوه ...
" زړه دې لګه چې دلته نه ولګېدو ، چې دومره ژر روان يې او هغه هم بنکاک ته ..."
او بيا يې ځان سره نيږدې دې بلې کاؤنټر وَ انجلۍ ته په خندا خندا کې وَوئيل ...
" په بنکاک کې داسې څه دي ، چې هر ځوان ورته روان دی ؟"
هغې بلې هم وَخندلو او وئيل يې ...
" په بنکاک کې نو... نور څه دي.... بې دَ لېډي... لېډي "
او بيا دواړو په يوه صلاح کلک وَخندلو ... لازمې خبره ده، چې ما به هم ورسره غاښونه سپين کړي وي او په ځواب کې مې لږ غوندې په اړامه انداز کې ژغ وربانديې وکړو ...
" يَه داسې خبره نه ده ، دا لېډي.... لېډي خو دلته هم شته او ولې ته نه يې لېډي مخامخ ناستې انجلۍ خواته چې مې اشاره کولو په وخت دا سې وَوئيل، نو دَ نږدې کاؤنټر هغې انجلۍ زما دَ خبرې په ځواب کې داسې په شرارت وَوئيل ...
" ستا دا لېډي که خوښېږي ، نو پاته شه دلته ... دا به واده درسره وکړي "
او کټ کټ يې وَ خندلو او بيا چې زه مخته تېرېدمه ، نو داسې څوکه غوندې مې په لغازي موسکا کې ورته وَ وئيل ....
" دَ زامنو پلار يم ... وايه څه دې خوښه ده؟" او په خندا ورڅخه تېر شوم – زما په دې شرارت دواړو وَخندل او تر ډېره يې راپسې نارې وهلې ..
" اېډز .... بنکاک ... اېډز "
*****
اوس بيا زه وم ، چې په جهاز کې ناست ، تهائي هېواد ته روان وم - هرڅو چې به مې سوچونه يوې بلې خواته اړَولو هڅه کوله ، نو بيرته به مې مزغو ته هغه توره بلا راننه وته ، چا ، چې دَ نړۍ زياتره خلګ.. يا خو وَخوړل او يا يې له ډېرې ويرې

ښخه دَ يو بل له ملاقاته ښخه وګرځولو - زه ملامت نه وم، دَ دې ځای دَ ابېز په باب مې دومر لوستلې او اورېدلې وو ، چې اوس راته تهائي لېنډ دَ انسانانو نه ، بلکې دَ اژدهاګانو، لېوانو، مارانو او سرې خورو ځنګل محسوسېدو - نور خو نور ... وايم ، چې دَ تهائي جهاز ائير هوسټېسه له څنګه ښخه تېرېده ، نو ځان به مې ورښخه راټول غوندې کړو .... هو، ما ګڼل ، چې چرته دَ هغې په لمس هغه توره بلا را څرمه نه شي - ګوره چې دا ويره مې څنګه يَو دم زړه ته راننوتې وه؟ ګنې له ملائيشيا ښخه چې راتلم ، نو داسې هيڅ خبره نه وه - کېدلی شي ، چې دَ ائيرپورټ دَ هغو مستو انجونو ټوکې مې په رښتيا را اړَولې وي - بس په داسې رنګه ګډو وډو وسوسو او واهمونو کې دَ بنکاک په ائيرپورټ باندې له جهازه کښته شوم - ښه مې په ياد دي ، چې دَ ختَه شوي طبعيت له سوبه مې داسې وَسنجَوله ، لکه زه چې دې وخت په مځکه نه، بلکې دَ يوَ لوی اژدها په خُله کې راکښته شوی وم –
دَ بنکاک ائيرپورټ په هره معنا غټ، ښائيسته او خوش رنګه وو – حال دا وو ، چې پنځه يا لس منټه ورسته يا خو يَو جهاز الوتو يا کښېنستو - قسم قسم مخلوق دَ خدائی په کې ګرځېدو - دلته مې زړه څه په ځای شو او خيال مې کولو ، چې داسې کيسه به نه وي ، لکه چې خلک په دې هېواد پسې ژغېږي - ګنې په دومره زيات شمېر به دا خلک دَ لرې لرې ښخه ورته نه راتلو- او په تېره هغه سره سپين خلک ، چې دَ ښه صحت له سوبه يې اوسطاً عمر هم له ټولې نړۍ ښخه زيات دی او له هر رقم ناروغۍ ښخه نه يوازې خلاس بلکې ځان ژغوري هم - خير، چې له ائير پورټ ښخه څنګه دباندې را وَوتم، نو يَو دوه درځنه ټېکسي ډرائيوران داسې راباندې مات شولو، لکه زه چې دې وخت هغه يوازېنی مسافر وم په دې ائيرپورټ کې... ايله يې جامې راباندې نه کړې خيرې – ولې چې هر چا دَ ځان په لور کښَولم – خو زه له هيڅ يَو چا سره هم نه شوم ست او دَ ائيرپورټ ټېکسي سټېنډ آفس ته مې ځان وَرسَولو- يَو ټېکسي مې کرايه کړو او دَ بنکاک دَ بازار په خوا مې مخه وکړه -

دلته په سړکونو ډېر زیات ټرېفک وو ... دومره زیات ، چې ګاډی به هر پنځلس یا شل منټه ورسته درېدله – ډرائیورتر ډېره په پټه خُله خپله ګاډی چلولَه ... خو ، یَو وخت یې راباندې ژغ وکړو ...

"سر ! تاسو کوم هوټل ته ځئ ... ګران او که ارزان"

ما ورته وئیل ...

" یَه ډېر ګران نه ... بس داسې برابر غوندې هوټل ته مې بوځه"

ما به لا اوس نور څه ورته وئیلو چې ده یَو البم رامخته کړو ... په البم کې دَ ډؤل ډؤل انجونو تصویرونه لګېدلي وو - بدن مې بڑَې وَنیولو او البم مې بیرته ورکړو - زما په داسې بې رُخی، که څه هم هغه پوهې شوی وو خو دَ هرڅه پرته یې هم لا بیا بیا لبډي لبډي ، مساج مساج رنګه خبرې راته تکرارَولې – ما ورسره هیڅ نه منلو او نه زه لېوني سپي خوړلی وم چې به مې ورسره منلو - چې کله ډرائیور مایوسه شو ، نو یې په ډېر هنر خبره په بله واړَوله او راته وائي ...

"که ته سبا ستې ټوؤر کول غواړې . نو دَ درستې ورځې په کرایه راسره جوړ شه"

ما وئیل ...

" دا دې نو اوس دَ کار خبره وکړه ... وایه څو به اخلې ؟ "

"دولس سوه بهاته"

ده وئیل ... او بیا دَ څه بارګېننګ کولو ورسته راسره په زر بهاته ست شو - او دوې ګنټې ورسته ، ګوا ماځیګري خواته یې په هوټل لیپرټي کې کښته کړم ، راسره کاؤنټر ته لاړو او په څلور سوه بهاته یې راته خوُنه وَنیوله – او بیا دَ سهار دَ نهو بجو دَ راتګ په قول رُخصت شو –

خوُنه مې دَ هوټل په دریم پوړ باندې وه ... دومره غټه او داسې جوړه وه ، چې یوازې ځان راته په کې بد ښکاره شو - لاکن بیا چې به مې بلا دَ مزغو دروازه راوَټکوله ، نو غوړو ته به مې لاسونه یوړو او کلیمې به مې په ځان چُوف کړې - په سړو اوبو وَ لمبېدم او په ټېلي فون مې دَ چائی آرډر ورکړو – دَ تنهائی غم غلطولو دپاره په دې کوټه کې یوې بلې خواته ګرځېدم او چې یَو وخت مې دَ

کهړکۍ پرده لرې کړه ، نو څه ګورم، لاندې سوئمنګ پول دی او تر نیم درځن زیات نرینه او ښځې یا خو په کې لمبېدلې او یا په اوږدو سپینو پټه دارو چوکیانو پرتې وې- یَو وار مې دې زړه لا راته وَوئیلو، چې ورکښته شم ، څه دَ لمبېدو شوق په ځای کړم- مګر بیا راته خپله ایکړې دَ شوق په لاره کې خنډ شوه - ما لا دَ کهړکۍ له شیشو دباندې کتلو، چې دَ خونې دروازه خلاسه شوه ... یَو تهائي ځوان چائی راخیستې وې ، دَ چائی لوښي یې په مېز کښېښَولو ، شاوخواته یې په خونې کې وکتلو او بیا یې په حېرت راڅخه پوښتنه وکړه ...

"ایکړ یې .... دوست نه لرې ...؟ "

ما وئیل ...

" یَه ... ولې ، خېر خو دی چې پوښتنه دې وکړه ؟ "

اوس ګوره چې زما لهجه سخته وه او که زما ایکړې یې په مزغو بار شوه ، چې هغه ځوان یَو دم له خونې څخه وَوتو –

دَ چائی څیښلو ورسته مې دَ بې ریموټه غټې ټي وي په چېنلانو باندې ګوتې وهلې ، چې دَ چائی لوښي وړلو دپاره خلاف توقع یوه ښکلې او ډېره خوُږې شان تهائي پېغله په کوټې رادننه شوه - یَو ځل مې زړه ته دا خبره راغله چې دَ دې خلګو لکه چې په ما دا ایکړې نه پیرزؤ کېږي - خېر ، هغې انجلۍ یوې خواته دَ چائی لوښي ټولوَلو ، نو بل خوا یې ما ته په وار وار داسې په مینه او معنې خېزه یعنې په موسکنې شرارت راته کتلو لکه زه چې یې له ورکو غوښتم او دغه یم چې پیدا یې کړم - ما ورڅخه اخلاقاً پوُښتنه وکړه ...

"په دې هوټل کې کار کوې ؟ "

هغه یو وار وَموسېده او بیا په ما ته ګوډه انګلسۍ کې راته وَوئیل ...

"هو ، په دې هوټل کې کار کوم، لاکن دَ روم سروس کار نه ... "

دَ دې په داسې خبره مې زړه ته رالوېدلی شک په یقین بدل شو - او پُوهی شوم چې هغه څه غواړي ، خو دَ هغې دَ داسې اشارتي سَت باوجود مې هم خپلو خوائشاتو مخته ماته نه وَمنله ... ولې چې دا انجلۍ که څه هم دَ سترګو وړاندې

راته ډېره ښه او ښائيسته برېښېده ، خو همت مې ځکه نه شو کولې چې خبره بيا تر منځه دَ مرګ او ژوند راغلې وه او ما نه غوښتلو ، چې بې وخته مې دَ اېډز بلا وَ خوُري - ځکه چې ځنګه ځنګه دې تلکې راته درَولې ، هغسې زه ورځخه وار په وار ذهني طور ليري کېدم - آحير پائی چې ويرې راباندې ببخي زور وَ کړو ، نو لاسونه مې ورته جوړه وَنيولو ... لا به مې اوس ورځخه بخښنه غوښته ، چې هغې هم زما په رنګه خپل لاسونه جوړه ونيوَلو او په موسکا دوه قدمه داسې رامخته شوه ، لکه ما چې دَ بخښنې په ځای ورته بلنه وَرکړې وي او راته په تهائي ژبه کې وائي ...

˝Kop Khum Krap˝

چې مطلب يې شايد دَ ˝مننې وئيلو˝ وَ تو - ولې چې دغسې توري په جوړه نيولو لاسونو باندې ما دَ تهائي ائير وېز په دروازه کې ولاړو ائيرهوستېسانوله خلو ځخه دَ سوارليانو وَ جهاز ته دَ ورختلو او کوُزېدلو په دواړو موقعو کې دَ ˝ Sawatdee ˝ياني˝ هيلوّ او ˝ښه راغلې˝ رنګه تهائي توري سره ګنډلي اوربدلي ؤ - نو ځکه راته دَ خپلې تېروتنې احساس وَشو او ژر مې لاسونه لاندې وَځنوَلو او له خُلې مې دَ ˝سوري ... سوري˝ تکرار ځه شروع شو ، چې دَ هغې تهائي پېغلې له ځېرې ځخه موسکا يَو دم وَ تښتېده - او په تندي کې يې دَ کرکې دَ تروؤ نرئيو ګوُنځو سره دَ زړه ماتې خاموش اظهار غاړه غړی کولو سم دستي زما له خونې په غټو ګامونو دباندې وَوته - اوس که يوې خواته مې دَ خدائی شکر ادا کولو ، نو بلې خواته مې په خپلې دې نادانسته غلطۍ خندلو هم -

*****

دا لومړۍ شپه مې دَ خوب ځخه پرته په ټېلي ويژن کې دَ تهائي ژبو او يو نيم انګلسۍ ژبې چېنلونو کتو يا دَ تهائي ائير وېز دَ يوې معلوماتي کتابچې ˝ اې ګائيډ فار ټؤرسټ˝ لوستلو او ځه ځه په ګډو وډوخوبونو ليدلو کې تېره کړه - تهائي لېنډ ، دَ سهېلي ايشياء په ۷۲ صوبو باندې اړه لرونکی يَو داسې هېواد دی چې په کې دَ کال ۱۹۹۲ع دَ سرکاري شمېرې له رُويه ۵۰ مليونه خلګ مېښته

دي - په کوم کې چې ۹۵ فیصده دَ بُدها منونکې، ۳.۹ فیصده مسلمانان ،۵. فیصده کرسچن او ۲. فیصده نور و مذهبونو څخه اړه لري - دلته درجه حرارت سرکال له C˚ ۱۹ څخه C˚ ۳۸ پورې وي - مطلب دا ، چې هلته خو نه دَ جېکب آباد غوندې ګرمي راځي او نه دَ ګلګت او دَ کوئټه غوندې يخ ... دَ براعظم دغه هېواد دَ چيني او هندي ژواکونو تر اثر دلاندې پاته شوی دی - دَ تهائي ژواک ښوؤنه که يوې خواته دَ تهائي طرز کلاسيکل پېنټنګز ، لرغوني آثار، دَ بُدها او ډرېګون په خپل خپل غوره ډؤل جوړو بُتانو کې کېږي ، نو بلې خواته يې رواجونه ، ببل ببل اړخيزه تړون ، کشت کرونده ، خوراک څېښاک ، څُوئيونو او ناسته پاسته هم دَ ژواک ښوؤنه په ښه ډؤل کوي -

تهائي ژبه دَ دُنيا دَ نورو ژبو څخه په دې خبره ځانګړې ګڼلی شي ... چې دَ دې ژبې هر توری يَو سېلابيزه Mono Syllabic دی - او بيا يَو توری که په پنځه آوازونو کې وَ وئيلی شي - نو دَ هر (Tone) سره ادا شوی توری بېلې بېلې معناګانې يا مطالب لري - لکه په غټ يا اوچت ژغ کې "Suea "وَ وئيلی شي ، نو مطلب يې دَ زمري وَ ګرځي ... خو که دغه توری په کښته يا واړه ژغ کې له خُلې څخه وَ ايستلی شي ، نو معنا يې دَ ټېرې يا غالۍ شي او بيا هم دغه پورتنی توری په ببخي څوکه او پُس پُسي کې له خُلې راوَځي، نو معنا يې دَ جامې خبرې -

*****

دَ سهار چائې څېښلو (ناری کولو) او دَ ضروري تياري ورسته مې ببګ په اوږه راوَځښولو او په پروني نيول شوي ټېکسي کې دَ بنکاک ښا ر ، چې ورته په تهائي ژبه کې Krungthep يعنې "دَ فرښتو ښار" هم وئيل کېږي ، دَ سېل کولو په نيت روان شوم - ټېکسي په بېلا بېلو لارو يَو ګنټهه ورسته "ګولډن بُدها ټېمپل" نامي ځای ته وَ رسېدو - دلته هرې خواته ژېړې ګوُمبتې ولاړې وې او بې شمېره لوی واړه او دَ پخوانۍ زمانې جوړ دَ بُدها بُتان نه يوازې دَ نمائيش دپاره ، بلکې دَ هغوئ په وړاندې دَ عبادت دپاره هم ايښول شوي ؤ - دَ ډرائيور Noi

له خلې پته راته ولګېده ،چې ژېړ رنګ دَ هغوئ مذهبي رنګ دی - خاص خبره مې په دې غټ ټېمپل کې دا وَلیدله ، چې تهائیان دَ نورو خاورو یا کاڼو څخه جوړو بُتانو په مقابله کې دَ سرو زرو څخه جوړ بُدها مجسمې ته په دومره ګڼ شمېر او داسې په احترام درېدو، چې زړه ته یَو دم دا خبره راغله ... چې خود لکه ... دَ هغوئ په عبادت کې چې دَ ژېړو زرو دخل وي - دَ غېر ملکیانو پرته ، په ژېړو جامو کې پټ سرخریلي دَ بُدها دَ لارې طالبان یوې بلې خواته ګرځېدو- دَ شرافت او دَ ښه والي یې دا حال ؤ ، چې په هیڅا یې کار نه درلودلو او هر کس خپل سېل یا عبادت کولو ته آزاد ؤ - دَ ټېمپل دننه دَ تصویر اخیستلو او له څپلئیو یا چوَټو سره راتللو باندې پابندي وه - چې دَ بُدها له ټېمپل څخه دباندې راوَوتم، نو راسره مل ډرائیور "نوي" څخه مې پُوښتنه وکړه ، چې ...
" دَ بُدها په حقله دې څه خیال دی ؟ "
ده یَو وار ماته په معني خېزه نظر وکتلو، نو یې راته وئیل ، چې ...
"بُدها زموږ (نعوذوبالله) خدائی دی ... هغه موږ ته رزق راکوي او دا دَنیا یې جوړه کړې ده"
بیا یې مخته وئیل ، چې ...
" ما هم یولس میاشتې دَ بُدها په یَو ټېمپل کې ملنګي او طالبي کړې ده"
بس دومره وئیلو ورسته داسې چپ پاته شو، لکه له دې پرته ورسره دَ خپل لاسي جوړ خدائی په باب معلومات نه ؤ ، او نه یې ما سره خبره خېړله - ولې چې دَ تهائي لېنډ په قانون کې دا خبره په واضحه ټکو کې نوښته کړل شوې ده ، چې ...
" دَ بُدها، شهنشاه او ملکه تهائي لېنډ په شان کې هر قسم زباني، عملي ګستاخي نه یوازې لوی جُرم دی بلکې تهائي خلګ یې نه برداشتَوي ... "
نو ځکه ما نه غوښتلو، چې دَ بُدها په باب له چا څخه ښه یا بده پُوښتنه وکړم ....

خبر ، ټېکسي يَو ځل بيا دَ بنکاک په روډونو باندې مخته روان ؤ او ډرائيور " نوي " زما دَ دې پوښتنې په ځواب کې ، چې (دا ښځې په روډونو دومره په زيات شمېر څله ګرځي ؟) ... نو ده وئيل چې...

" دَ تهائي لېنډ ښځې تر نرانو زيات کار کوي او ډېرې پيسې ګټي - ګوا دَ ښار درست سپک کارونه لکه دوکانونه چلوَل او په سېل ځائيونو کې خلګو ته تفريح ورکولو کې دوئی ډېر لاس لري "

مطلب دا ، چې که څه هم مسټر نوي په ښکاره خبره نه کوله، خو زما مزغو ته دا خبره بيا بيا راتله ، چې دَ ګټې کولو پرته دَ تهائي ښځې دَ سېلانيانو زړونه ټکورَولو دپاره دَ هغوئ سره په هوټلانو کې اوسېده هم په خوښه او په نره کوي- دغه خبره مې په دې په زړه کې رادننه شوه، چې دلته په دې ښار کې مې مسافران بې دَ تهائي چاکلېټي انجونو دَ ملګرتيا چرته هم وَ نه ليدو ... او بيا دَ تهائي هېواد قانون هم وائي ، چې

" تهائي ښځې ته بې دَ هغې دَ خوښې لاس وَر وړل نه يوازې اخلاقي بلکه قانوني جُرم هم دی "

ګوا دَ دې خبرې څخه مراد ، دلته په خوښه هر څه هرڅه جائز دي –

هو، دا او داسې نورې خبرې زما او دَ ډرائيور تر منځه کېدلې لګيا وې او سوچونو وهلو، کې يَو وخت مسټر نوي ګاډی دَ Vimanmek Mansion نامې ځای سره وَدروله - دا ښائيسته ژېړه ماڼۍ چې په چيني طرز جوړه وه او دَ بام نرۍ څوکو يې له آسمان سره خبرې کولې - دَ ډرائيور نوي په قول دا دَ خپل طرز جوړه عالي شانه تاريخي ماڼۍ په کال ۱۹۰۱ع کې باچا Chulatong Korn جوړه کړې وه او په کې له خپلې شاهي کورنۍ سره اوسېدو - اوس دغه ماڼۍ دَ پخوانۍ نخښې په توګه نمائش دپاره خلاسه ساتل شوې ده - دَ دې ماڼۍ عکس په اوبو کې ځکه ښکاره کېدو، چې مخنۍ اوږده او لويه برانډه يې په شنو ډم اوبو کې ولاړه وه -

څه وخت ورسته ګاډی د Wat Chetuphon نامي ټېمپل سره وَدرېده - زه او مسټر نوي دواړه په لوُڅو پښو ور دننه ورَغلو – دلته هم هر لور دَ بُدها رقم رقم جوړ بُتان پراته ؤ - حريان په دې خبره شوم چې دَ بُدها دَ څېرې کړه وړه او په خاص توګه سترګې او پوزه يې څه څه تهائي نسل ته مونېدلي ؤ - او داسې برېښېدو لکه بُدها چې په تهائي لبنډ کې پيدا شوی وي ... که څه هم تاريخ وائي چې دَ شهزاده سُدهارتا ، ګوا ماتما بُت (بُدها) زوکړه دَ نېپال په لومبيني نامي ځای کې شوې وه – دلته يَو ځای په تختیِ باندې نوشته ؤ، چې بُدها له حضرت عيسی عليه السلام څخه **۵۴۳** کاله دَ مخه تېر شوی ؤ - دائی چې دَ **۳۵** کالو شو، نو دَ ولايت مرتبه يې پيدا کړه او له ځنګل څخه يې دَ انساني آباديانو په لورې مخه وکړه - او بيا يې **۴۵** کاله دَ خپل دين تبليغ وکړو - ګوا په اتيايم کال ده دَ خپل عُمر او ژوند رسیِ وَشلوَله -

يَو بل ځای په دې ټېمپل کې دَ بُدها کومه مجسمه پرته وه ... هلته يې دَ بالا وَ شاته دَ مارانو څو سرونه هم جوړ کړي ؤ ... داسې ښکاره کېدو لکه مارانو چې بُدها په قبضه کې اخيستی وي او يا يې دُښمنان وي او دَ چيچلو دَ پاره ورباندې حمله آور وي - لاکن داسې خبره نه وه، بلکې دَ تهائيانو له قوله دا سرونه دَ مارانو دَ باچا " ناګا " سرونه دي ، کوم چې يَو وخت بُدها په پټه چيچلی هم ؤ او بيا داسې هم وئيل کېږي چې دَ ناګا دَ دې وراني پېښې ورسته په بُدها باندې ايمان راوړی ؤ - نو ځکه خو ناګا خپل پاته ژوندون دَ بُدها دَ سر ساتنې په چوپړ کې تېر کړی ؤ - چې څنګه له دې ټېمبل څخه دباندې راوَوتم، نو په مزغو کې مې دا خبره وه، ګوا دلته دَ بُدها بُتان شته ... نو دَ هغه منونکې هم - څه وجه ده، چې دَ افغانستان په باميان نامي زرغونې درې او يا ورسره ورته هزارَجات کې دَ دې مذهب منونکې څله نه شته ؟ چرته چې **۵۳** ميټره غټ بُدها کم او زيات څه يَو نيم سله کاله وړاندې دَ يَو غره له پاڼ څخه تراشل شوی دی ، وجود لري –

له دې بُدها ټېمپل څخه چې ګاډی مخته تېره شوه ، نو مې له مسټر نوي څخه پُوښنته وکړه چې ،

" ته اوس مهرباني وکړه، دَ بُدها له بُتانو څخه پرته هم څه راته ښکاره کړه، چې دَ کتو وَړ وي "
که مې څه هم نه ورته نه وئيل غوښتلو ، خو مطلب مې دا وو، چې چرته مې په ايمان کې فرق نه شي را .... خو بيا هم دَ هغه يې کور ودان چې راته وَموسېدو او وئيل يې...
" دې وخت مورږ دَ روز ګارډن په خوا روان يُو - دا دَ خپل نوعيت نه يوازې ښائيسته او دَ سېل ځای دی بلکې دې ځای ته له لرې لرې هېوادونو څخه سېلانيان هم ډېر به شوق راځي "
خېر ، څه وخت ورسته مورږ دَ روز ګارډن نامي پارک يا ځای ته دَ ننوَتلو دپاره ټکټونه اخيستو ... دا زرغونه او ښائيسته علاقه په ٢٠ ايکړه مځکه باندې جوړه، څو اړخيزه سېل ځای ؤ - دلته دَ تهائي طرز کليوال چاپېر پرته تهائي رواجي رقصونه، لوبې او رقم رقم مېلې او تماشې نه يوازې دَ کتو وَړ دي بلکې سترګې هم ورباندې خوږې کېدلی شي - دَ تهائي پېغلوله خوا دَ تهائي ژواک ښودنې مې تر ډېره پورې وکتلې - دلته به دې لوبو کې دَ ښځو او نرينه آرټستانو دَ رنګينو جامو څخه ها غه دَ برايه دَ لوستلي کتاب خبره نوره پخېدله ، چې دلته ګونډې دَ چيني او انډين ژوند ژواک زيات اثرات دي - دَ واده دَ رواجونو دَ ډرامه ګۍ (تمثيلي لوبه) ښکاره کولو په وخت په سټېج باندې يَو تهائي ځوان وئيلو، چې ...
" په تهائي واده کې دَ ١٠٨ خواړو اهتمام دَ هلک دَ کورنۍ دَ خوا دَ ناوکۍ او ورابانو ته دومره ضروري خبره ده ... چې که دَ ټاکل شوي شمېر څخه څه خواړه کم وي ، نو دا خبره ممکن کېدلی شي چې واده سر ته نه ورَسېږي "
نو دې خبرې دا څرګنده کړه، چې په واده کې ولور وي او که جهېز او يا ١٠٨ خوراکي شيانو غوښتنه .... واده هرې خواته په نړۍ کې نن سبا دَ کور ودانۍ / ورانۍ رواجي لار ليکه وي ... دَ تهائي ژواک ښوؤنې پرته دلته مې دَ فيلانو فُټبال لوبه هم څه وکتله -

بیا چې مخته تلو ، نو ډرائیور راته وئیلو ، چې ...
" اوس دې کروکوډائل ته بوځم "
ده به لا نوره خبره مخته وړله، چې ما ورته وئیلو ...
" مسټر نوي .. ! ایله کوه یې ، ماشوم خو نه یم ... بل داسې زړه راکښونکې ځایونو ته مې بوځه پلیز "
ده شاته راوکتل او وئیل یې ...
" نو بیا دې (Floating Market) ته یُو سم، هلته هم سېلانیان ډېر ځي "
ورسره مې دا خبره خوښه کړه او ګاډی دَ سمندر په لور مخه وکړه .... یَو وخت ګاډی دَ سمندر له غاړې څخه رادې خواته وَدرېده -
نوي وئیلو ....
"هغه دَ سمندر په مابین کې دَ وړو وړو نرئییو کشتیانو ، چې دَ یوې غټې کشتۍ په مثال دَ سبزیانو، غوښو او رقم رقم شیانو مارکېټ ښکاري ... فلوټنګ مارکېټ بلل کېږي... که تاسو وَغواړئ ، نو ورته په چکر تلئ شئ "
او ما هم هغسې وکړه ، څنګه چې ده راته وئیلي ؤ - فلوټنګ مارکېټ (لامبوزن مارکېټ) یوه وړه شان دُنیا وه، چې کشتیانې په سلګونو شمېر دَ رقم رقم سوداګانو دَ خرڅوَلو راخرڅوَلو ذریعه دَ زړخوښیانو تر هانده ګرځېدلې وې او دَ کشتیانو دَ چپوګانو وهلو سره سره په زیات شمېر ښځینه دوکاندارانو خپلې خپلې سوداګانې دَ خوړو موسکاګانو سره تړلې خرڅوَلې - ما هم په کې ځان دَ هغې چاپېریال برخه کړو او دَ روحاني تسکین تر هانده مې خوندونه لُوټلو دپاره لستونړي پورته کړي وه - نو ځکه خو یَو ځای راته یوې چټې تهائي پېغلې په ماته ګوډه تهائي وزمه انګلسۍ کې وئیلو ...
" که تا ته دَ ګائیډ ضرورت وي ، نو زه به درسره ملګري وکړم ؟ ټول ښکاک به درته ښکاره کړم "
لومړۍ خو مې ورته یَه کړو ، لاکن دې چې راته دَ خواست تر هانده بیا بیا خواست وکړو، نو په پنځه سوه بهات کې مې خبره خلاسه کړه ... انجلۍ ګائیډ

څه وه ، ښېخې ژر بیا لاس په لاس راسره روانه وه او دَ سترګو تر ګُونجویې لا جلا ټکې راباندې غورځولې ... دا ښه راباندې لګېده او که بده، خبر نه یم، لاکن وېرېدمه نه ورځخه، ګوره، چې څله ؟
اوس په ټېکسي کې زما او دَ ډرائیور څخه پرته Lek (لیک) نامي تهائي پېغله هم ناسته وه - داسې ژغېدله ، لکه مورِ چې دَ ډېرې مودې راهسې یَو بل پېژنو ، یَو ځای دغه پېغله وائي ...
" دا سخو وت روږ دی"
" ته سخووت ایله کوه ... بس دا راته وَوایه ، چې تهائي نران څه کوي، چې هر لورې ته ښځې ښکارې او ټول کارونه یې لاس ته کړي دي؟"
ګوره چې په ګائیډ پېغلې لیک باندې دا خبره ولې بده وَلګېده .. که څه هم هر لور انجونې او ښځې پرېښېدې او که څه بل غم ؤ ، چې هغې راته په سترګو کې سترګې په ډېرې سنجیدګۍ را واچولې او دَ ځواب راکولو په ځای یې راڅخه پوښتنه بیا کړه ...
" ولې ستاسو په هېواد کې ښځې کارونه ده کوي؟"
ما به لا ځواب ورکولو، چې هغې پېغلې لیک دَ خپلو نرانو په باب خُله خلاسه کړه ...
" نشیان ... جواریان ... ظالمان ... ځناوران دي دا زمورِ نران ... نور هیڅ نه"
غرض دا، چې بیا یې څه په خُلې ورتلو ... نبغ په نبغه یې وئیلو ، مګر زه حریان په دې وم، چې مسټر نوي ډرائیور چې نر ؤ، دَ هغې خبرې اورېدلې او په خُله یې لاس ایښی ؤ - هو، داسې برېښېدو، لکه هغه انجلۍ چې رښتیا وایي - زه هم نر وم، خو په دې غلی وم، چې دَ هغې انجلۍ په پُرهارونو باندې مې مالګې دوړَولې وې - هغې انجلۍ چې ځان ښه ستړی کړو، نو داسې په ماته خُله باندې پُوښتنه ورځخه وکړو ...
" دې مورِ په کومه روان یُو ؟ "

هغه لکه چې زما په دیغیت پوهی شوه ، چې دَ څواب راکولو دَ مخه ډرائیور نوي ته په خپله تهائي ژبه کې ګډه شوه ... دَ ښه ډېر (((مین مین مین ... میاؤن میاؤن میاؤن))) کولو ورسته LEK په دروغجنې موسکا کې راته وئیل ...
" هې مېن Weekend Market دَ کتلو ځای دی ... بس په یَو څو منټو کې به ورته وَرسېږو "

*****

رښتیا خبره دا وه ، چې دغه Weekend Market نه یوازې دَ بنکاک په غټو مارکیټونو کې یَو مارکیټ ؤ بلکې له لاندېنې پوړ څخه تر آخیري پورتنې پوړه پورې دَ ښائیسته دوکانونو او رقم رقم زړخوښیانو په اړه ځانګړی هم ؤ - دَ نورو مارکیټونو په ډؤل دلته هم درست کاروبار تهائي چټو پېغلو په خپلو لاسونو کې اخیستی ؤ- په پوړ تر سلو څه زیات دوکانونه داسې جوړ ؤ ، چې نه یې دېوالونه درلودلو ، نه یې دروازې وې او نه ځان ځانته بېل بامونه ... بس هر پوړ په یوه ستر هال باندې اړه درلوله او په دې غټ هال کې دَ هر یَو دوکان ځای ټاکنه دَ لرګیانو په ښائیستو دړو یا دَ سپینو اوسپنو په سلاخونو، دَ فائیبر په رنګینو شیشو او دَ ایلومینئیم په ښائیسته شیټونو شوې وه - له یَو لوړ ځای څخه په دغو غټو پوړونو کې په سلګونو جوړ واړه واړه دوکانونه په یوه نظر کې په آسانه ممکن کېدو - دَ هر یوه دوکان ځان ځانته دَ کارکونکو انجونو دپاره ښائسته یونیفارم ؤ - دلته دَ ژوند هر څه هرڅه خرڅېدلو - ګائیډ پېغلې لیک زه دَ ماشوم غوندې تر لاس نیولی وم او دَ دې بې مثاله مارکیټ په هر پوړ کې او کونې کونې کې دَ ګرځولو ورسته زه دَ یَو ګارمینټس په دوکان تم کړم او ځانته یې یو سوئمنګ کاسټیوم خوښ کړو او بِل یې رامخته کولو سره سم راته په ډېره بېباکه انداز وائي ...
" ورکړه پیسې "

ما څه کولی شو ... بس پيسې مې ادا کړې - ولې چې دَ هغې په داسې سپين سترګې باندې ډېر خشم هم راغلو ... خو په زړه مې کانی کښېښوَلو او ورته وَ مې وئيلو ...
" درځه ليک ... چې ځو "
بيا چې څنګه زه او هغه " ليک " له مارکېټ څخه دباندې راووَتو ، نو قسم قسم وسوسو او ويرو مې په زړه يرغلونه کول شروع کړو - ما وئيل ... " داسې نه چې راباندې تاوان شي " ... او دغسې خبره هم وه – ولې چې زه څنګه يو بل مارکېټ چې دَ اندرا مارکېټ په نوم مشهوره ؤ سره جوخت په کهرانه ګيسټ هاؤس کې دَ خونې نيولو دپاره له ګاډی راکوزېدمه ، نو دا راسره سمه کښته شوله - ګوره چې په زړه کې يې څه ؤ ؟ خونې ته راسره تللو اراده يې کړې وه او يا يې ځان راباندې تللو هڅه کوله چې راسره څنګ کې دَ ماما دَ لور په شان ننښتې څه وَ درېده ، چې ورته مې وَ وئيلو ...
" ته درځه په ټېکسي کې کښېنه... زه داسې ولاړم او داسې راغلم "
هغه په مات زړه په ټېکسي کې کښېنسته او څنګه دَ هغه ګيسټ هاؤس دننه لاړم، څنګه مې کوټه َنيوله او څنګه بيرته تر ټېکسي پورې راغلم ؟ نه شوم خبر ... بس که خبر وم، نو دَ هغې تورې بلا دَ نابښکاره موسکنې وحشته او دَ ښائيت په سيورې کې پټ له غلچکي او قهرناکه دهشته ، چې دَ يوې تهائي سپين چکې پېغلې په بڼه دې وخت دَ يَو ټوؤرسټ ګائيډ په توګه راخرمه شوې وه -

*****

اوس دَ ماځَستن اته نيمې بجې وې او موږ لا هغسې په شمېر درې ملګري ... ډوډی مو سره يَو ځای وَخوړَله - مګر دَ ډوډی څخه فاريغېدو سم دستي ډائيور مسټر نوي راته دَ خپل ټېکسي دروازه خلاسَولو په وخت وئيلو ...
" اوس په کار دی چې زه تاسو ستاسې په خوښه چرته کوز کړم او خوشی سم "
بيا يې دَ لږ سوچ ورسته وئيلو ...

" که دَ خپل دې فربنۀ سره "لائیو شو" ته تله غواړئ ، نو به مو ورته وَرسَوم .. بیا به زه لاړ شم خپل کور ته"
زما له خوا ورته ځواب ورکولو دَ مخه هغې پېغلې لیک لاسونه زما په اوږو را واچولو ، او په ډېره با مطلبه ناز نخره کې راته وائي ...
" هو ، هو ډئیر ... موږ به" لائیو شو" ته ځو"
دَ انجلۍ دې له ورخه اوینبتې سپن سترګی خولې راباندې ایله کړې او ځان مې ورڅخه را ټولوَلو په وخت مستړ نوي څخه پُوښتنه وکړه ، چې ...
" دا لائیو شو څه وي ؟"
هغه دَ ځواب راکولو په ځای وَموسېدو او هغې مستې انجلۍ (ګائیډ) ته په خپله ژبه کې ګډ شو .. او بیا څو ساعته ورسته هغې ګائیډ دَ " لائیو شو" په حقله داسې شرمناکې او غېر فطري او تر ځناورتوب لا هم اوینبتې معلومات داسې په خوند خوند راکړو ، چې ایله مې په زړه دوره نه راغله - خدائی حق دی چې دَ دغې شو څخه څه، وایم ... چې دَ دې انجلۍ دَ بې حیائۍ څخه مې کرکه وَشوه ... او یَو دم مې ژبه په خُلې کې ورته په بنوربدو شوه ...
" لیک .. که ته اوس کور ته تله غواړې ، نو مستړ نوي به هم دَ دې وَکور یا چرته دا تله غواړي وَرسوي"
لا به مې نورڅه ورته وئیل چې انجلۍ داسې حریانه غوندې شوه ، لکه ما چې دَ هغې تر"لائیو شو" دَ بې شرمۍ تر هانده ورته بد او ناروا وئیلې وي - نو ځکه خو یې په ډېر سوالیه انداز تپوس وکړو ...
" ولې ... زه به له تا سره نه اوسېږم ؟"
دا خبره څه وه، لکه ټک چې یې راباندې وکړو او دَ نن نیمې ورځې او دې ماخُستن په ببلا ببلو موقعو دَ هغې له بېباکۍ په ما کې دننه راجمه شوې ټوله غُصه مې له خلې داسې را بهر شوه چې لکه جوړه زه هم دَ تهائي اژدها په جامه کې راڅرګند شوی وم او دَ سره تړکېدونکې اور لمبې او خړُوڅکې مې

وربانديٍ ورَولپ - نور به مې څه او څه نه وي ورته وئيلې ، خو په آخيره کې مې ورته وئيل چې ...

" مائينډ يُور اون لېنگويج اوکې ... ته يَوه گائيډ يې او بس گائيډ اوسه"

هغې به لا اوس معذرت کولو ، چې ما ورته له بټوې پيسې را ايستلو سم دستي وَوئيل ...

" دا واخله خپلې پيسې او خپله لار وهه ښه "

او بيا چې په هوش کې راتلم، نو دې وخت دَ ټېکسي دَ شا په سيټ کې ناستې هغې پېغلې گائيډ ليک زما په لور داسې په سرو سترگو کتلو ، چې څنگه مې سترگې ورسره څلور شوې ، نو په څېره يې دَ مايوسۍ يو رنگ تلو او بل راتلو –

*****

دَ سبل کولو په څلورم سهار ، گوا په ۳۱ مه نيټه دَ جنورۍ ۱۹۹۲ع دَ " نوري ټرېولز کمپنۍ" په " پتايا سائټ ټريپ " کې دَ اوؤ سرو انگرېزانو او يَو پاکستاني ملگري سره په وېگن کې ناست دَ "پتايا بيچ" په لور روان وم - کم او زيات څه ۱۴۵ کلوميټره لرې دا نامتو سمندري څنډه يا غاړه په تهائي لېنډ کې کتل دومره ضروری ده لکه په پاکستان کې لاهور کتل ، چې پنجابيانو ورسره دَ پاکستاني کېدو شرط ايښی دی - دَ پتايا بيچ په لور تلونکې لارې ځای ځای په وړو او غټو آباديانو باندې په مابېن يا يو څنگ بل څنگ تېرې شوې دي - عجيبه خبره دا وه، چې ښاري سيمې وې او که کليوالې ، دَ سړيانو په مقابله کې ښځې په بېخې زيات شمېر تر سترگو کېدې -

اختر قزلباش چې دَ کراچۍ اوسېدونکی ؤ زما په څنگ کې دَ خپلې تهائي گرل فرېنډ سره ناست ؤ - ډېر زړخوږی ، دروند او خوشحاله ځوان ؤ .. يو ځای يې راته وئيل ...

" داسې خو زه جرمني ته تلم، لاکن تر هلته ورتگ له مخه مې بنکاک په لمبو کې ځان سوځېدو ته زړه وَشو ، نو ځکه دلته راغلم او دا زما گرل فرېنډ گرېني ده ، چې راځرمه ده "

ځنګه ګرل فرينډ ؟ دَ مغربي اصطلاح په سمون او که هسې دَ تهائي دَ نن‌ني کلتور دَ يَو يا دوؤ شپو ګرل فرينډ - ما ورځخه پوښتنه نه وَکړه ... او خپله مې دا خبره وَسنجوله چې هغه دَ يوې يا دوؤ شپو ناوې وه - اختر او ما په اُردو کې دَ يو بل وَ زړونو ته لارې جوړَولې او نور مې دَ وروړئ احساس ته وده ورکوله - په دې وېګن کې مې دې بل اړخ ته ناست يَو ښکلى او دنګ دَ نيوزي لېنډ ځوان چې نوم يې تهامس ؤ هم په خوُی او بوُد او دَ ګپو په اړه بد نه ؤ – يَو وخت دَ ايډز په باب يې خپله رائيې له داسې دليل سره وړاندې کوله ...

" دَ ايډز عالمي شوشه هسې لاسي خبره ده ، چې دُنيا يې دَ تهائي هېواد په زد کوي .. ګني دَ ايډز مريضان چې ځومره په مخته وتو مغربي هېوادونو کې شته .. دومره هيچرته نه شته "

په دغه رنګه ګپو او کتو راکتو کې يولس بجو خواته موږ دَ پتايا په واړه لاکن ښائيسته ښار کې په ګولډن بيچ نامي هوټل کې خپلو خپلو خوُنو ته وَ رسَول شولو - هو ، مازې دَ پنځلس يا شل منټه دَ آرام په نيت –

دولس بجې يې موږ ټول ملګري نيږدې سمندري غاړې ته بوتلو - دې وخت دَ سمندر دغه مشهوره غاړه چې دَ لرګيانو او کانيانو جوړ سايه وانونه په کې ځاى په ځاى ولاړ ښکاره کېږي ډېر خوش رنګه ښکاره کېده – تر لانچ پورې په وړه کشتۍ کې وَ رسول شولو او لانچ دَ کورال آئي لېنډ په خوا روان شو – کورال آئي لېنډ ، چې فقط **۴۵** منټه فاصله باندې يوه ډېره وړه مګر بيخي زرغونه جزيره (ټاپو) وه ... دې وخت دَ سلګونو سرو سپينو او نرانو ځخه داسې ډکه وه چې ځوک په بل نه ؤ خبر - که څه هم ټول له جامو ځخه تر ډېره هانده خلاس ؤ ، خو دلته دَ يوه سړي هم په ځان دَ سړي ګمان ګوره چې ځله نه کېدو - لاکن بلې خواته هره يوه ښځه په يوه نا يوه مستۍ کي بوخت ښکاره کېده ... بلکې زياترې خو په تکو شنو اوبو کې چړپېدې هم - نور خو نور يو ځاى زما سترګو لا درې داسې روسۍ ببغلې هم وَ لېدې چې په ښکاره سينو يې سن بات کولو ... حريان ځکه شوم ورته ، چې زموږ دَ ټريپ دَ ګائيډ له رُويه ... په تهائي لېنډ کې دَ سمندر په

غاړو باندې دَ سن بات کولو په وخت دَ بدن خاص برخې پټوَل لازي دي .. او دلته چې مې دا حال وَ لیدو ، نو دَ تهائي لبنډ قانون راته څه غوندې کمزوره ښکاره شو – او چې دلته خال خال دَ حکومت سړي او ژوند ساتونکې هم ګرځېدو –

دَ واړه ټاپو په غاړه باندې دَ نور ژوند پرته موټر بوټونه ، آسماني سایه وانونه (په آسمان کې دَ الوتلونکو چهتریانې) واټرسکوټران او خاي ځای دَ ګېند لوبې هم دَ کتو وَړ او خوندَورې وې - که یو خواته زما په خیال چې زه یوازې هغه سړی هم وم ... چې جامې مې په تن وې – هم ځکه خو به ځینو ماته داسې پورته کښته کتلو لکه زه چې دَ دُنیا دَ داسې رنګه مغربي چارو څخه بې خبره ورته برېښېدم - که څه هم هغوئ په خپل سوچ کې صحیح ؤ ، خو کمزوری مې بیا هم چاته په لاس شاید چې په دې وجه نه ور کوله چې پښتون وم - مطلب، چې زه یو ځل یوې خواته په ریګ باندې ناست وم، چې دوې تهائي پېغلې راوَرسېدې او په څنګ کې راسره کښېنستې او وائي...

" مساج مساج ؟ "

که مې څه هم ورسره دا خبره نه وَ منله ، خو خبرې مې ډېرې ورسره وکړې - دا دواړې مسلمانې پېغلې وې او وئیل یې ...

" دَ مساج کار په تهائي لبنډ کې زیاتره مسلمانې پېغلې کوي ، ځکه چې دا تر نورو سپکو کارونو دروند او ښه کار دی "

ما ورڅخه پُوښتنه وکړه ، چې...

" نران مو څه کوي... چرته مې په ستاسو دَ شمېر په سمه نه وَلیدو "

هغوئ وئیلو ...

" زموږ زیاتره نران په ښار کې خواري کوي او یا دې خوا ها خوا لانچونه چلوَي "

له دې ځایه ماځیګر خواته بیرته پټایا ستپي ته راوړل شولو –

دَ شپې نهه بجې یې Alcazar show ته بوتلو - په دې غټ نندارتون کې دَ تهائي ژوند ژواک ښوونې په نوې او خوندور ډؤل وړاندې کېدلې - دَ حېرت

خبره دلته دا وه، چې په لوی سټېج باندې ننداریې دَ هرې لوبې او ډرامګۍ او سندرې یا بیا بیا رقصونو ورسته داسې ژر ژر بدلېدلې ، چې دَ سړي به ورباندې دَ جادوئي عمل ګمان وَشو - ګوا دَ سټېج درست ماحول به دَ هرې لوبې دَ موډ په سمون داسې په تادۍ بدلېدو لکه دا هر څه چې ژوندي نه .. دَ یو فلم برخه وي - له دې خوندورې شو دَ کټلو ورسته موږ ټول ملګري دَ شپې یولس بجې خواته دَ پتایا په فرسټ روډ کښته کړل شؤ ... یو عجیبه غوندې حال ؤ په دې روډ - هر لور رڼاګانې ، بارونه ، سازونه ، دمامې ، مستیانې په بېلابېلو نومونو باندې سرته رسېدلې او دَ دُنیا جهان ټوؤرسټانو زړونه یې غولوَلو - داسې برېښېدو لکه مځکه چې ځنګېږي ، خو عجبه بیا هم دا وه چې ودانیانې او ماڼیانې دَ دې روډ لا هم هغسې ولاړې وې - په هر دویم ګام ښځې او نرښځیان په رنګینو جامو کې نه یوازې ولاړ ؤ بلکې په ښکاره ښکاره یې وَ خلګو یعنې ټوؤرسټانو ته دَ هغوئ دَ خوښې هر اړخیزه خواهشاتو پوره کولو دپاره بلنې هم ورکولې - ګوا انساني ژوند او اخلاقیاتو رسۍ داسې په آزادۍ دَ شیطاني وحشت په نیت شلولې ... چې زما په رنګه یو ساده پښتون یې په بیا بیا غوږونو نیولو باندې مجبوره کولو - نه یوازې دا ، بلکې دَ روډ په دواړو څنډو ولاړو بې شمېره پېغلو داسې رقم بلنې هم ورکولو ته چمتو وې - چا وئیل ، لائیو شو ... لائیو شو ، چا وئیل ، دا ډسکو ... ها ډسکو ، اې ګوګو ، داسې بار هاسې بار او تر دې هانده چې ځینو دَ لېډي هوم ... لېډي هوم مشهوریانې او بلنې هم ورکولې –
غرض دا ، چې دلته ایمان ساتل وَ سړي ته ګران پرېوځي - ولې چې دلته ښځې او سړي دَ مختصرې مودې دَ رښتې په نیت جوړه جوړه داسې ګرځې لکه هغوئ چې دَ جنم جنم راهسې ملګري پاته شوي وي - بس یَو زه وم، چې نه تش مې دَ ګلانو دَ ښکولو څخه ځان ژغورَلو بلکې دَ پتایا بیچ دَ دغې شپې دَ مستیانو په نوم لوګی شوؤ ګلورښو لارو کې خورو ورو ازغیانو څخه مې جامې هم ژغورلې - هو، داسې نه ، چې زما په سینه کې زړه نه ؤ او یا سړی نه وم ، خو خبره هغه دَ هوشیارانو، چې زړه ؤ لاکن همت نه - نو ځکه دَ بېلابېلو ناښکاره ویرو سره

ملګرى يوې بلې خواته په چکر وم - يعنې شايد چې زه هغه واحد سړى وم، چې چرته هم يوه بار کې نه کښېنستم او نه مې دَ پتايا بيچ په رنګونو کې ځان رنګ کړو –

دَ پتايا بيچ په باب دا خبره مشهوره ده، چې دلته دَ دُنيا جهان خلګ يا ټوؤرستان (په خاص توګه نرينه) ځکه په زيات شمېر راځي ، چې ورځ په خوب او شپه تر سهاره په ويښه تېرولو عادت دَ رواج ځاى نيولى دى - او بيا دَ ښار دَ سمندر دَ غاړې آمدني په يوه ورځ کې لکه يو لکهه ډالره پورې وي - او په دې کې دَ ګټې زياته برخه دې هېواد ته دَ تهائي پېغلو دَ موسکاګانو او رقم رقم روا کړل شوؤ نا روا اداګانو په بنسټ دَ ټوؤرستانو دَ زړونو دَ غولوَلو له سوبه لاس ته ورځي - وئيل کېږي ، چې دَ دې هېواد په خوشحاليانو ساتلو کې دَ دغو پېغلو لويه برخه وي - ولې چې هغوئ په خوږو خنداګانو ، ناروا نازونو او اداګانو باندې دَ سېلانيانو جېبونه داسې صفا کوي ، چې دَ يو څو ورځو ورسته دغه سېلانيان خپلو هېوادونو ته ستنېږي ، نو چې دَ جهاز له ټکټه يې بل هيڅ څه هم په جېبونو کې نه وي پاته شوي - داسې ځکه، چې تهائي پېغلې دَ نريناؤ دَ کمزورۍ رګ نيولو په هنر کې خورا غښتلې ګڼل کېږي - هم شايد دغه وجه وه، چې دغو ماربچئيو تهائيانو ته زما ايکړې بده ښکاره کېدله او هڅې يې کولې چې دغه با ايمانه پښتون هم په يوه نا يوه طريقه ورګېر کړي - خو، ما له هيچا سره هيڅ رقم خبره هم نه منله - خو هغوئ هم شکست نه منلو او ما ته يې په رقم رقم نومونو تلکې دروَلې ... خو زه په کې نه شومه ورګېر - هن ، تر دې هانده، چې زه کله دَ خپل هوټل په لابي کې وردننه شوم، نو يَو تهائي ځوان، چې ورسره څنګ کې يوه چټه پېغله هم ولاړه وه دَ ښې ډېري نشې په حالت کې راته وَوئيل ...

" لېډي ... لېډي ؟ " ما که هر څو غوږونو ته لاس وړلو ، خو هغه بې غېرته ځوان يوه نه منله او انجلۍ ، چې خور يې ښکاره کېدله تر لاس نيولې زما تر شا شا

راروان ؤ - او زه دَ مرګ وام نيولى دَ خپلې خونې په لورې په غټو ګامونو روان ....

*****

په دې بل سهار دَ نارى كولو ورسته په وېګن كې Jomthien Beach ، چې دَ پتايا ستي څخه دَ نيمې ګنټهې واټن باندې ؤ ته يوړل شولو - دَ پتايا بيچ په مقابله كې دا بيچ نه يوازې غټ ؤ ، بلكې دَ ځوانيانو ، مستيانو او ښائيستونو په اړه ځانګړى هم - دَ ژيړبخون ريګ او تكو شنو اوبو په دغه سمندري غاړه باندې مې په لومړي ځل اوبو ته ځان وَسپارلو او دولس بجو خواته مې دَ ملګرو سره په وېګن كې دَ بنكاك په لور مخه وكړه ... او په هغو لارو دَ تهائيانو دَ كرانګ تهيپ (يعنې دَ ځُورو ښار) ته يو ځل بيا روان ؤ - دا ټريپ دَ سېل دَ اهميت څخه پرته په دې وجه راته په ګټه تمام شو ، چې دَ اختر قزلباش غوندې غښتلى او خواخوږى دوست مې په برخه شوى ؤ –

*****

بيرته هغه زه وم او كهرانه ګيسټ هاؤس ، چې هم ارزانه ؤ ، او هم دَ ښائيسته او خوش رنګه اندرا ماركېټ سره ورته ... دا ماركېټ څه ؤ ، دَ كلې دَ ګودر تنده ورباندې ښه ماتېدله - ما او اختر قزلباش ، چې زما دَ هوټل څخه په څه فاصله باندې په مېټرو پېلس كې استوګن ؤ ، هر ماځيګر به موږ په سېل وتو - اختر قزلباش به له تهائي پېغلو سره رقم رقم ټوكې او شوخيانې كولې – يَو ماځيګر ، چې موږ دواړه په اندرا ماركېت كې ګرځېدو ، نو اختر قزلباش دَ يوې تهائى سره په شوخۍ كې څه داسې اخته شو ... چې هغې انجلۍ ورته وئيلو ، چې ...

" انګريزي مه وايه ... تهائي وايه تهائي وايه "

" زه پښې نه يم چې په مياون ميان به درسره ژغېږم "

ده به لا نورې خبرې كولې ، چې هغې تهائي پېغلې دا خبره په ځان څه بده وګڼله او وار يې داسې په تادۍ وَ لاس ته كړو ...

" زه بیا سپی نه یم ، چې ستاسو په رنګه به باؤ باؤ کوم "
دا باؤ باؤ یې داسې په خوند او په طریقه ادا کړو ، چې ما او اختر دواړه داسې خندا په سر شولو ، چې دَ هغې په شونډو هم موسکا خوره شوه -
*****
دَ سېل اتم سهار ؤ ، چې دَ کهرانه ګیسټ هاؤس څخه دباندې دَ مېټرو پېلس هوټل خوا ته دَ اختر قزلباش سره دَ لیدلو په نیت روان وم - بس چې څنګه دَ خپل هوټل له روډه دَ ښي لاس په کوڅه وګرځېدم ، نو یَو تور بانجنې کلر موټر کار چې ټولې شیشې یې هم تورې وې ... زما دَ څنګه وَدرېدو ، شیشه کښته شوه او یوه ټین ایجره تهائي پېغله ، چې تور نرم وېښته یې په مخ ځنګېدلو .. په کې ناسته وه ... راباندې ژغ وکړو ...
" مېن ... چرته روان یې ؟ "
ما ورته وئیل ...
" مېټرو پېلس هوټل ته "
دې لاس شاته وَغزَولو او دَ شا دروازه یې څه غوندې خلاسه کړه ...
" راځه ... زه به دې ډراپ کړم "
یَو وار لا زړه راته وَ وئیل ، چې ورسره کښېنم ، خو بیا چې مې دې پټ چارې انجلۍ ته پام شو ، نو انجلۍ راته انجلۍ نه ... بلا ښکاره شوه ... نو ځکه مې لاس ورته دَ شکریه د پاره پورته کړو او وئیل مې ورته ، چې ...
" نو تهېنک یُو "
او مخته روان شوم - هغې بیا راپسې ناره کړه او ګاډۍ یې زما سره سره روانه کړه او پرله پسې راته ګډه وه ...
" Man … Hey Man … No Problem … come come … join me "
لاکن زه وم، چې خپله لاره مې داسې په چسپاندۍ لنډَوله ، لکه جوړه چې تهائي اژدها دَ هغې چاکلېټې انجلۍ په بڼه کې راپسې وي او له خُلې څخه مې ورته " No..No " وتلو – لاکن هغه تهائي پېغله هم دومره رډه وه، چې زما په خبره یې

سر نه خلاسَولو - زړه مې حلق ته راغلی ؤ - که ورځ نه وی ، نو کېدای شو چې منډه مې کړې وی او بیا غم دا هم ؤ، چې یو بل خواته په دې کوڅه کې سړي هم کم کم لیدل کېدو او څوک چې ؤ هم، هغوئ خپله خپله لاره وهله .. نه یې په ما او هغې کې باک کولو اونه یې زموږ په لور په هېره راکتلو - ما په بیا بیا هغې ته سوري وئیل او معافي مې ورځخه اخیستله ... او لاسونه مې جوړه ورته نیولی ځکه نه شو، چې دلته چا ته لاسونه جوړول ... هغه ته هرکلی وئیل دي - خو دَ هرڅه پرته مې غوږونه په بیا بیا ورته وَنیولو ... ځکه چې دَ هغې په دې تکراري ضد ماته خپل مرګ یقیني شوی ؤ - خو دا وه چې ما ته به یې په ماته ګوډه انګلسۍ کې بیا بیا وئیل، چې...

" Come …. Come Join Me …. My Friend … don’t worry "

یَو وخت چې زه دَ مېټرو پېلس هوټل په کوڅه کې وګرځېدم، نو ګاډۍ هم څه شاته پاته شوه - ما وئیل ، چې اوس به ورځخه خلاس شم - ولې چې هوټل اوس بس په یَو څه فاصله باندې ؤ - دغه سوچ مې کولو ، چې ګاډۍ هم راپسې بیا راوَرسېدله - دې ځل خو دومره راسره نیږدې روانه وه ... وایم چې هغې ایله لاس نه راواچولو ... ګنې که یې غوښتې وه، نو یې اغوا کولی هم شوم - دا هغه وخت ؤ، چې مې په مزغو کې دا خبره راغله ... هغه هم دَ حېرت سره ګنډلې ، چې دا هم عجیبه هېواد دی ، چې ښځې یې نرانو ته په ګاډیانو کې لفټونه ورکوي ... که څه هم دَ دې خبرې برعکس زما په هېواد کې کېږي - نو ځکه خو زه په نره ځان دومره عاجزه شوی وم، چې شاپېرۍ راپسې وه او زه لکه چغال په منډه –یَو دوه ځله یې زما توجه دَ ځان په خوا اړَولو دپاره په هارن لاس هم کښېښولو... چې به مې ورته وکتلو، نو دې به په شونډو ژبه تېره کړه او یوه سترګه به یې داسې پټه کړه لکه جوړه چې یې اوره راپسې تمام شوي وي - او ناپېښه خو هغه وخت وَشوه ، چې زه دَ هوټل په ګېټ څنګه ددننه کېدم، نو دَ خدائی په اماني دپاره مې لاس څه ورته پورته کړو ، چې هغې شونډې په خشم کې وَ چیچلې او له ځان سره په ترئیو

تندي وَبُوښېده - خود به يې کلکه شکنځا راپسې کړې وي ... او بيا يې په ايکسلېټر پښه داسې کښېښوله، چې ګاډی ايله وانه لوته -
دا واقعه چې مې اختر قزلباش ته دَ هغه په خونې کې وکړه، نو ده زما په حال او شوق ډير سر وَښورَولو او وئيل يې ...
" څه ګولډن چانس دې دَلاسه ورکړی دی "
او بيا يې راته وئيل ، چې ...
" داسې پېښې دلته اکثره دَ خوش قسمته غېرملکيانو سره کېږي - يعنې دَ غټو کورنيانو انجونې داسې دَ دوئی دَ راګېرَولو په چکر کې ګرځي راګرځي - ولې چې دغه دَ لوئيو کورنيانو انجونې هرڅه هر څه دلته په خپلو سترګو ويني ، خو دَ خپلو خواهشاتو تسکين دَ عامو انجونو غوندې نه شي کولی – نو ځکه يَو نا يَو غېر ملکي ځوان په تلکه کمې راګېر کړي او څوڅو انجونې ...."
دَ ملګري اختر دا خبرې په ما هم ښې وَلګېدې – مګر دې وخت مې کولی هم څه شو ، چې موقعه مې دَلاسه وتې وه -
دغه ورځ اختر قزلباش په ضد ؤ، چې دَ بنکاک يوه تحفه زما په خوښه راته وړاندې کړي – ولې چې دائی نن مائېګر جرمنۍ ته روان ؤ - که څه هم ما نه ورسره منله، خو ده راباندې په زوره وَمنله ... هو، دَ يَو ښېخي ښه دوست په حېثيت - په ټېکسي کې يې کښېنولم او هلته يې بوتلم، چرته چې له څانګو راشلېدلي ګلونه دَ خزانه په امان او په هر موسم کې ژوند کولو ته جوګه برېښېدلو - هو ، هم دغه ګلونه خو دي ، چې خوشبويانې پاشي - هرڅه هرڅه ، خو حريان په دې خبره وم، چې دَ ملګري اختر دَ اخلاس مخې ته زما په څُله کې دَ انکار توري څله اقراري شوي ؤ ؟
*****
دَ فرورۍ څلورمه وه، چې زه دَ بُدها له ښاره په ټېکسي کې دَ ائيرپورټ په خوا داسې مړَغونی روان وم، لکه هرڅه چې مې دلته پاته شوي وي - بس ايله مې وَ نه ژړَلو ، ګنې نور خو مې طبعيت ښه خټه شوی ؤ - او عجيبه خبره دا وه، چې

دلته دَ راتګ په وخت چې زه څومره له وسوسو او ویرو سره ملګری راغلی وم...
اوس دَ تلو په وخت دغومره زړَور او دَ خلګو خبرې راته ایله هوائي خبرې محسوسېدلې - ولې چې ، که لاره هر څومره ازغنه وي ، نو دَ ګلونو طلب ګار تر ګلونو پورې نه یوازې ځان رسَولی شي ، بلکې دَ ازغنو څانګو څخه جامې هم په خپل هوش او هوشیارۍ ژغورلی شي - او بیا پام خو، زموږ په خړې پړې مشرقي نړۍ کې هم په کار دی - داسې ځکه، چې ولاتونه او هېوادونه که هر څومره بدل بدل دي ، خو انسانان او انساني روئیې دَ خپل خوی او بُود او جبلتې جوړښت له سوبه یَو رقم..... که داسې نه وای ، نو هر انسان به ځان ته مکمل وای او دَ بل سره دَ ملاقات حاجت به یې نه درلودلو –

هلته ... چرته چې سترګې ژغیږي

تاثراتي لنډيز

" په ايران کې اسلام هم شته او اسلامي قانون هم - لاکن ګوره چې خلګ ورڅخه دَ فرار لارې څله غواړي ؟ چرته دَ تاريخي سېکولر ايران دَ منځه تګ خو بې وخته نه ؤ شوی ؟ او يا کېدلی شي چې خلګ يې لا تر اوسه په ذهني توګه دې نظام منلو او قبلوَلو ته تيار نه دي .... هرڅه هرڅه ، خو دَ سېلاني دپاره دَ سترګو وړاندې ښکاره ايران ، په هره اړه ساری نه لري ... په ښکاره دَ ژوند کولو طور طريقه په هره معنا کې مغرب وزمه ده ، خو رښتيا خبره دا ده، چې ايراني ژوند لا خو په معنوي توګه دَ مغرب تقاضې نه پوره کوي ... که څه هم په لاره يې روان برېښي " (شوق)

آئيډيل

ما چې کله هم دَ ژوند په ګودر باندې
کومه پېغله ژغوَلې ستا په باب ده
هغې ماته سر تر پايه دي کتلي
بيا يې دومره دي فقط راته وئيلې
چې " دَ خيال په نيلي سپور
اې لېونيه !
دا جنۍ زموږ په کلي کې نه اوسي
شاپېرۍ زموږ په کلي کې نه اوسي "

تر یورپ پورې دَ وچې لارې دَ مزل کولو په نیت ما او ملګري جمعه خان کاکړ بېګونه په اوږو باندې راوَخښولو او په ۲۸م اکتوبر کال ۱۹۹۳ غرمه درې بجې دَ پاکستان دَ سهېلي لوېديځې څنډې ورستني ښار تفتان څخه وَ ايران ته ورننوَتو - لمر هغه ؤ ، دَ لمر وړانګې هغه ، موسم هغه... هن چې دَ وختي ژوند کېفيتونه هم هغسې ؤ - خو بس که بدل ؤ ، نو هغه ؤ دَ دې ځای انسانان او دَ دَ هغوئ انساني خصلتونه - ګوا يَو دم دَ علم په رڼا باندې هر يَو کس راته منور غوندې ښکاره کېدو - په مخونو باندې يې کوُنډۍ ږيرې درلودلو او په پټلونو او شرټونو کې پټ ايراني نرينه په ژبو ډېر پاسته او په اخلاق ډېر زيات خواږه او دَ سپين رنګت او جګ والي له سوبه سترګو ته دَ يَو مهذبه قام غړي برېښېدو - که څه هم دَ دواړو هېوادونو تر منځه راکښل شوې دَ پُولې کرښه دَ ولانګلو دپاره دَ ګامونو په کچ دَ يَو منټ يا نيم منټ لاره وه - خو زموږ او دَ هغوئ تر منځه دَ دومره زيات توپير مخې ته راتلل څه وړه خبره نه وه - او بيا چې څنګه موږ دَ ايران په مځکې باندې قدمونه ږدلو ، نو وخت يوه نيمه ګنټهه شاته ټوپ کړو - ګوا دَ پاکستان درې نيمې بجې يَو دم دَ ايران دَ ماښپښين په دوؤ بجو بدلې شوې -

ايران ، چې دَ پاکستان وَ سهېلي لوېديځ اړخ ته په ۱۲۴۸۰۰۰ مربع کلوميټرانو باندې محيط يَو خور وور آزاد اسلامي هېواد دی ، په ۵۲۰۳۱۰۰۰ مېښته خلګو باندې اړه لري - تاريخ وائي ، چې دَ آريائي نسل وګړي، چې کله دَ روس دَ سهېلي برخو څخه دَ نوي مسکن په لټون وَ وتو ، نو ځينو وګړو دَ پارس يعنې دَ ننني ايران دَ سيمې په خوا مخه راوکړه او په هغوئ کې ځينې دلته مېښته شولو او پاته نور وګړي برصغير ته وَرسېدو - بيا دَ وخت سره سره دغه پخواني آرين وګړي ، چې "ماد" او "پارسي" نومېدلو په بېلو بېلو وړو وګړو يا ټبرَونو کې په لساني بنيادونو وَوېښل شول - دَ نن په دې ايران کې دَ فارسۍ سره سره چې کومې نورې ژبې وئيل کېږي ، په هغوکې کرُدي، عربي ، بلوڅي او ترُکي ژبې دي - او ښکاره خبره ده، چې هم دغه ټولې ژبې دَ پخواني آريائي نسل څخه دَ

رازېږېدلو ټېَرونو یا وګړو ژبې دي، چې خپل خپل ارتقائي عمل یې تر ننه پورې په بېل بېل تشخیصي توپیر رارسَولی دی – او اوس ځان ځانته قامونه لري - پرته له دې، دغه ایران دَ نړۍ په هغې نوموړې سیمې باندې پروت هېواد هم دی ، چې په خاوره باندې یې نه یوازې سلمان فارسي، عمُر خیام، فردوسي، حافظ شیرازي ، سعدي ، امام غزالي او نظیري رنګه ستر او بې ساري انسانان زېږېدلي یا پاته شوي دي ... بلکې دَ رستم غوندې تکړه او زورَورو پالوانانو مسکن هم پاته شوی دی - مطلب مې دَ خبرې دا ، چې دَ پرون په رڼا کې دَ نن ایران هم په درسته نړۍ کې په بېلابېلو میدانونو کې ځانګړې حېثیت لري ... چې دَ روښان سباؤن په لورې نه یوازې تلو ته جوګه دی بلکې دَ دُښمنانو او حاسدانو په سترګو کې کوُټېږي هم –

*****

کله چې موږ په ټېکسي کې دَ زاهدان په لور روان ؤ ، نو تر ډېره پورې خو دَ مخامخ راتلونکې هرې ګاډۍ څڅه وېرېدم او ځان به مې ټول ټول کولو ، چې چرته زموږ په دې ټېکسي باندې نه راوَخېږي - ګوا دَ مخالف سمت ګاډۍ چې به څومره څومره رانیږدې کېدله ، نو زړه به مې له وېرې حلق ته راغلو .. خو بیا چې به زموږ کینږ لاس ته تېره شوه ... نو زړه به مې ایله په ځای شو - خبره ناشُوده نه وه ، موږ نابلده ؤ - ولې، چې دلته ټرېفک په ښي لاس چلېدو - بس به دغه رنګه حال کې چې څنګه څنګه ټېکسي مخته لاره لنډَوله ، نو دَ تک تور پراخ او هوار سړک دواړو خواؤ ته که څه هم هغسې غوُندیانې ، لږ ډېرې سمې مځکې او یا دَ غره لمنې وې ، چې ځای په ځای په کې واړه کلي او کورونه آباد ؤ ، خو سترګو ته یې سکون بخښلو - څه مخته دَ ټېکسي ډرائیور ، چې وړه کوُنډۍ توره ږیره یې په مخ درلودله زما او دَ جمعه خان کاکړ دَ بېلابېلو سوالونو په ځواب کې دومره معلومات راپه ګوته کړو ، چې موږ دَ ایراني ماحول، لږ ډېر رسم و رواج او څه څه دَ هغوئ دَ قانون په دائره کار هم بلد شولو - لاکن دَ هغه ډرائیور دغې خبرې موږ ډېر پرېښانه کړي ؤ ، چې ګنې ...

" پام کوئ پام ... داسې نه ، چې په يوه وړه غونډې ورانۍ مو سرونه قلم شي " موږ هم ملامت نه ؤ ، ولې چې رقم رقم وسوسو سره ګنډلې ويرې مو هغه وخته لا په زړونو او ذهنونو کې ځای نيولی ؤ ، چې دَ ايران په باره‌ر رانټوَ تلو په وخت په لومړي نظر دَ ستر امام خميني دَ عکسونو سره په دېوالونو نوښته شوې نارې لوستلې وې - ګوا دَ سترو مذهبي هيروګانو دَ زنده باد له سلوګنانو سره (مرګ بر امريکه ، مرګ بر اسرائيل) رنګه دَ نفرت دَ انتها ښودنه ... نه يوازې دا بلکې دَ دغسې نارو پرته دَ اسلام دَ سر لوړی، دَ اسلام دوستۍ په حق کې بېلابېل قومي جهادي نظر او دَ کُفر په زد ډېرې نارې په هر دويم دېوال او لګېدلې ښېر باندې ليکل شوې وې - خو بيا چې دَ ټېکسي ډرائيور خبرې لا په کې ورګډې شوې ، نو زه او زما ملګری لا نور هم وارخطا شولو او يَو بل ته مو داسې په بيا ورکتلو لکه موږ چې به ډېر ژر له يَو بله بېلېږو - نو ځکه مې جمعه کاکړ ته وئيل، چې ...

" وروره !! ما و تا خو دَ آزادې فضا مارغان يُو ... لاکن خيال به کوؤ ... ډېر په سوچ او پام به دلته په دې هېواد کې قدمونه ږدو "

" هو ... دَ دې خلګو هيڅ پته نه لګي - دوئی تر اوسه لا په حالتِ جنګ غونډې کېفيت کې دي او له ذهنونو څخه يې دَ ماضي تراخه وختونه نه دي وتي – داسې نه چې سرونه وَ بائيلو "

او دغه وجه وه ، چې موږ دواړه له ډرائيور سره هم په ډېر جيو جار خبرې کولې – هغه مې دا کوله ، چې يَوه داسې کړه يا ترخه خبره مې له خُلې ورته نه راوَخېږي چې لاسونه يې زموږ تر غاړو راوَرسېږي - هو ، که څه هم هغه پخپله ټوله لاره دَ دې هېواد دَ انقلابي او اسلامي نظام په زد راته ګډ ؤ او دَ پاکستان تر ټاک اوينتې خپلواکۍ يې په درنو ټکو کې ستائيله - لکه دا خبره ، چې به يې په مختلفو حوالو بيا بيا کوله ، چې ...

" په پاکستان کې که نور هيڅ هم نه شته ، خو دَ خلګو دغه ځانته په خپله خوښه ژوند کول يې غټه معنا لري او بس "

دا او داسې نورې خبرې يې لا سرته نه وې رسولَې ، چې يوه ګټهه تېره شوه او موږ زاهدان نامي ايراني ښار ته وَرسېدلو او په نه ساعت کې بيا دَ ګېراج نامي ځای ، چې ورڅخه دَ تهران دپاره بسونه تلو کې له ټېکسي څخه کوز شولو - دا دَ ښار يوه خوش رنګه برخه وه – بلوڅي او فارسي په کې وئيل کېدله - که يوې خواته ته ټول نرينه په انګرېزي جامو کې پټ ؤ، نو بلې خواته يې ښځو تور غټ پړونې په ځان داسې راپېچلې ؤ ، چې بې دَ سپينو او غوُنډو څېرو يې دَ بدن بله يوه برخه هم نه ښکاره کېده - دلته دَ بسانو درې غټې کمپنۍ وې.. لکه T.B.T ، ايران پېما او شرکتِ تعاوني ... او دَ هرې کمپنۍ دفتر مخته ښائيسته او نوي جوړ مرسډيز بسونهً ولاړ ؤ - په ايران پېما دفتر کې مې دَ تهران دپاره دوه ټکټونه واخيستو او بيا يې دفتر سره جوخت هوټل ته دَ ډوډۍ خوړلو په نيت ننوَتو –

دَ دې ځای دَ وخت په سمه درې نيمې بجې خواته بس دَ تهران په لور مخه وکړه - بس څه ؤ، تيار جهاز ؤ، پاسته او غټ سيټان يې درلودلو، پراخه پراخي وه په کې او تر ټولو ښه خبره لا دا وه چې دَ ښائيسته ناستو انسانانو همسفري دَ اوږده سفر ټولې ويرې او وسوسې زموږ له زړونو څخه نه يوازې وَ ايستلې ، بلکې په بس کې دَ ناستو ايراني خلګو دَ خواپاکۍ او دَ خوش اخلاقۍ مظاهرو موږ ته هم دَ هغوئ په انسانيت وزمه ماحول کې دَ برخه جوړېدلو احساس له تلقين سره ملګرى راپه برخه کړو - نه يوازي په بس کې دا خبره رامخې ته شوه بلکې ما او جمعه خان دَ بس اډې دَ خواپاکې پرته دَ هغه هوټل چې موږ په کې خواړه خوړلې ؤ ، هم په ښو ټکو ستائيلې ؤ - ګوا ما او زما ملګرى دَ دې هېواد له باډري ښار زاهدان څخه لا دَ دې خلګو په حقله ښه دروند تاثر غوره کړې وې - هو ، شايد ، چې دا خلګ دَ دې حديثٍ نبوي مبارک (النظافت من الايمان) معنا او مفهوم ته سم په نره رسېدلي ؤ ، چې دَ شاته پاته شوې اډې په هر دفتر، انتظار ګاه او هن چې په دې بس کې هم يَو ځای کې ليکلې شوى ؤ - دا خو ؤ دَ ايران او ايرانيانو دَ صفائي حال ... سړکونه او په سړکونو روان ټرېفک يې داسې تاثر

راکولو ، چې دَ ایران خلګ چې زموږ له (دَ بودګانو سره دَ مطابقت لرلو تر هانده ساده) خلګو څخه یوه پېږۍ مخته وتې وي - دلته دَ منظمه انساني ژوند پرته داسې څرګند ېږي لکه په دې هېواد باندې چې کله هم جنګونه یا خوني انقلابونه راغلی نه وي - ولې چې نه مې چرته مات پُل تر سترګو شو او نه مات د ېوالونه - نو له دې څخه دا څرګند ېدله ، چې انقلاب تش دَ شاه او شاهي نظام په زد نه ؤ راغلی ، بلکې دغه انقلاب دَ اسلام او انسانیت په اړه هر اړخیزه انقلاب هم ؤ - ګنې یَو هېواد هم دَ نړۍ دَ نورو هېوادونو دَ مرستې بغېر دغه رنګه ژوند ته په همت او مړانه اوږه نه شي ورکولی ... لکه دَ ایران اوسنی اسلامي او جمهوري حکومت چې یې خپلو وطنوالو ته دَ ژوند ساتنې په حقله ورکوي - او بل، دا هر څه داسې ښکاره کوي ، لکه ایراني قام چې یَو وار بیا په خپل سر دَ زغمنې او مړانې ، هغه رنګه ښوؤنه کولو ته جوګه شوی دی ، کومه چې ډېر پخوا زمانې کې دَ پارس یا فارس (دَ نن ایران) وګړو دَ چنګېز خان او هلاکو خان دَ ظلم او بربریت په زد کړی ؤ - نه یوازې دا ، بلکې دَ ایرانیانو دې همت دَ فرهاد دَ جنون یادَونه هم تازه کوي ، چا چې دَ خپلو متو په زور دَ شېرینۍ ، چې دَ باچا خسرو پروېز (۵۹۰- ۶۲۸) رانۍ وه ، دَ مینې په نشه کې دَ ببستون نامې غره څخه دَ شوُدو ویاله دَ هغې تر مانۍ پورې وړې وه —

ماځُستن وَ خواته بس ، چې دَ ایران خلګ ورته اوتوبوس وائي ، یوه ښار ته دننه شو ... بازارونه بند ؤ ، خو خال خال هوټل او یَو نیم دوکان ، چې په لویه لاره جوړ ؤ ، دَ مسافرانو دپاره خلاس ؤ - بس دَ یوه هوټل له مخه تم شو او ټولې سوارلیانې دَ ډوډۍ خوړَلو او نور حاجت سر ته رسَولو په نیت ورڅخه کښته شو - دا کرمان نامې ښار ؤ - دلته مو په هوټل کې جوجا کباب، چې دَ ایران په خاصو خوراکونو کې یَو خوراک دی وَخوړَلو ... او سلېماني چائې مو له نخودو سره وَڅیښلې - او بیا دَ ماځُستن لمونځ کولو ورسته په بس کې کښېنستو - دلته دا خبره لیکل ضروري ګڼم چې که څه هم سفر ډېر خوندَور ؤ ، بدني او ذهني ستړیا یې نه درلودله ، خو دَ پاسبانانِ انقلاب دَ عسکرانو ببخي زیاتې او بیا بیا

تلاشيانو له سوبه مو ساه ځلې ته راغلې وه - دَ لوې لارې هر ورکې او غټ ښار ته ورننوتلو څخه مخ کې يا ورځخه وتلو په وخت په يوې نا يوې عسکري چوکۍ باندې به خامخا اوتوبوس شل يا پنځويښت منټه دپاره درېدو او سوارلياني به دَ تلاشۍ او تپوسونو دَ زړه ازارَونکو تر هانده مرحلو څخه خامخا مخامخ کېدې - بيا يې هم کور ودان، چې مور يې نه تنګولو ... بس فقط پوښتنې به يې راڅخه کولې او تش زمونږ پاسپورټونه به يې کتل - لاکن خپل هېواد وال ، په تېره بيا ځوانان خو يې دَ سر له ويښتانو بيا دَ پښو تر نُوکانو پورې تلاشي کولو اوچپه راسته پوښتنې به يې ورڅخه ډېر په جابرانه انداز کولې - داسې حال ته اشاره کولو په وخت زما ملګرې وئيل ، چې ...

"دا خو عسکري چوکيانې نه ، بلکې تيار امتحاني سېنټران دي"

او خبره وه هم دغه رنګه - ولې چې دَ مخ او دَ شا دَ تلاشي کولو پسته دَ دغو ځوانانو دَ خشم ، بې زارۍ او کرکې کېفيتونه دَ هغوئ په څېرو له ورايه ښکاره کېدو ، خو هيڅا ځُله نه شوه څېړلی او نه يې اظهار په تورو کې کولی شو –بس يَو بل ته به يې ګاهی ګاهی وَ کتلو او سرونه به يې يوې بلې خواته وَښورَولو - هرڅه هرڅه ، خو دَ هغو ځوانانو دَ تندیانو ګوُنځو به يې دَ زړه حالونه وئيلو - رښتيا خبره دا وه، چې دَ انقلاب دَ ساتنې دا شکي او ازاري انداز يې زما نه شو خوښ... خبر، يَو وخت مې سترګې سره ورَغلې وې –که يې دَ يامان نامي ښار په اوله چوکۍ نه وای بس درَولی، نو ممکنه وه، چې تر سهاره به په خوارۀ خوب ويده وم -

سهار شپږ بجې خواته اوتوبوس دَ لارې په يَو غټ او ښائيسته غوندې هوټل باندې تم شو ... دا دَ لوې لارې هوټل دَ صفائي او ښائيسته والې او انتظام له جوره زمونږ دَ غټو ښارونو دَ لوړ سټېبنډرډ له ريسټورېنټونو څخه هم يَو په لسه ښه ؤ - دَ خوراک څيښاک دَ اوچت معيار او خواپاکۍ دَ بې ساري کېدو پرته دَ دې هوټل واش رومان دَ ستائينې وړ ؤ – خو دلته هم په يوه واش روم کې په دېوال باندې په څلورو رنګينه قلمونو باندې ليکل شوې فقره ، ګوا " لعنت بر

رژیم آخوند ٔ داسې خبره زړه ته راواچوله ، چې ګنې اوسنی انقلاب یې په خطره کې دی - ولې، چې په واش رومونو یا حاجت ځایونو کې دَ خلګو دَ کنځلو تحریري اظهار دَ کرکې او بې زارۍ انتها ګڼل کېږي - دغه رنګه سوچ یوازې ما نه درلودلو ، بلکې زما ملګرې جمعه خان کاکړ هم په دې هوټل کې دَ چائی په مېز راته وئیل، چې...

ٔ دَ دې هېواد دَ خلګو دَ سپینوالې وجه چرته دا خو نه ده، چې دَ بې ځایه حکومتي بندېځونو له سوبه وینې په کې وچې شوې دي ؟ ٔ

دائی په خپله خبره کې که صحیح نه ، نو غلط هم ځکه نه ؤ ، ولې چې هر یَو سړی یا کس دَ دې هېواد ساموَلی ښکاره کېدو - هوټل دَ خلګو څخه ډک ؤ ، لاکن ژغژغه یې دومره نه درلودله ، چې څومره په کار وه - او نه مې په یَوه مېز باندې آزاده ګپه تر غوږه شوه - ګنې دا خلګ دَ جامو او کړو وړو په ظاهري وضحه په معاشي توګه خوشحاله هم ښکاره کېدو –

*****

لمر ښه بالا په سر راغلی ؤ ، چې مونږ دَ رفسان جان او بم نامې ښائیسته ښاري علاقو څخه ښه ډېر مخته تېر شوي ؤ - او بیا څه وخت ورسته خم نامې ښار هم په یَو اړخ شاته پاته شو - اوس مونږ دَ اصفهان په لور مخه کړې وه - دَ خوند خبره مې دا ولیدله ، چې رک له باډره تر دې ځایه او بیا مخ مخته هم درست روډ په یوه حالت او روغ رمټ ؤ - له دې خبرې څخه مطلب دا راوَتو ، چې دلته لر او بر ته په یوه سترګه کتل کېږي - که هغه سمه وي او که غر ، په یوه وټه کې تلل کېږي - ګوا دَ باچا نوشېروان عادل (۵۳۱ - ۵۷۹) دَ عدل و انصاف تاریخي خاصیتونه دَ پلارني میراث په څېرلا څه څه دَ نن په دې ایراني حکمرانانو کې هم منتقل شوي ؤ -

دلته دَ سړک دواړه اړخه مځکې دَ زمینداری دپاره جوړې شوې وې ، خو له بده مرغه مې چرته کشت کرونده تر سترګو نه شوه، شاید چې دا یې موسم دَ کروندې نه ؤ - او نه مې ونې په ګڼ شمېر چرته وَلیدې - که څه هم دَ ټېلي فون

او دَ بجلۍ ټولې تمبې يې له نرئيو او سمو سکو ونو له ډَډونو څخه جوړې ، ولاړې ښکاره کېدې - نو دا خبره مې مزغو ته راغله، که په دې سيمې يا لاره کې ونې نه شته هم، نو ايران به خامخا ځينې ځنګلي سيمې لري ، چې دا ستنئيانې يې ورڅخه جوړې کړې دي - او دا دی اوس اصفهان ښار هم يَو خواته پاته ګېږي لګيا دی – دَ خپل نامه په شان ښائيسته او ډېر په ترتيب جوړ دغه خور وور ښار مې دننه ځکه نه وَليدو، چې موږ په يَو اړخ ګوا بائی پاس باندې ورڅخه تېر شولو - او چې څنګه څه مخته لاړو، نو اوتوبوس دَ يَو هوټل مخې ته وَدرېدو او دَ چائيو څيښلو او دَ غرمې دَ ډوډۍ خوړَلو په نيت سوارليان ورڅخه کوُز شولو- دلته دا خبره هم کوم، چې دَ ايران خلګ، دَ جوجا او چلو کباب پرته دَ هندوانې او خټکي يا کدو بيجان هم ډېر په خوند خوُري - او پيسته ځکه دومره زياته نه خوري، چې دَ بېخي زيات پېداوار له سوبه يې ها غه " دَ کور دَ چرګې او دال برابر " خبره يې لکه چې منځ ته راغلې وه – ما او جمعه خان کاکړ بيا پيسته په دې زياته خوړَله، چې يَو خو ارزانه وه او بل تازه او په خوند مزېداره هم -

دَ قم نامي غټ ښار څخه بيا رک تر تهران پورې نه يوازې علاقه دَ کتو وړ وه، بلکې اوتوبوس هم دَ رفتار په اړه وزرونه کړي ؤ –ولې چې ، درې هوار او تک تور سړکونه له يَو بل سره څنګه په څنګ داسې جوړ کړل شوي ؤ، چې په يَو سړک له دې خوا ترېفک تلو، او په بل ، له هغې خوا راتلو ... او دريم سړک دَ غټو او درنو ټرکانو او ټرالرانو دپاره ټاکل شوی ؤ - دَ مځکې په سر هر څه ، که څه هغه انسانان ؤ او که جوړ کورونه ، ودانياني او يا دَ کشت کروندې دپاره سمې شوې مځکې او پټيان ... يَو دم بدل بدل ؤ او سترګو ته ډېر ښه ښائيسته برېښېدو – ولې چې تهران اوس په څه واټن باندې ؤ - او هغه وخت هم راغلو، چې اوتوبوس دَ ايران زړه ، ګوا تهران ښار، چې ښې ډېرې درختې په کې ولاړې وې ته منډه وهله - هو، څنګه چې بس دَ تهران ښار په منځنۍ برخې ته لاره لنډَوله، نو چاپېريال نور نور ښائيسته کېدو لګيا ؤ - لاکن دَ سړک ښې لاس ته جوړه تکه ژېړه بېخي غټ ماجت وزمه ودانۍ، چې ميناري يې تر لرې لرې پورې

ښکاره کېدې ، دَ سترګو وړاندې ښه ښکاره کېدو - دا دراصل دَ ستر امام خميني زيارت ؤ، چې ورسره جوخته دَ اکېډمۍ دپاره ودانۍ هم زيرِتعمير وه –
دَ ايران دَ وخت په سمه ماځيګر څلور بجې اوتوبوس دَ تهران وَ مشهوره بس ترمينال ته وَرسېدو - دغه بس ترمينال څه ؤ، يَو غټ پوخ مېدانی ؤ ، چې په منځ کې يې دوه منزله ګېړدۍ ودانۍ دَ بسانو دَ دفترونو دپاره جوړه وه ، او دَ هرې کمپنۍ بسان خپل خپل دفترونو مختنه په لائنونو کې ولاړ ؤ - که څه هم موږ ډېر ستړي شوي ؤ، خو دَ ستړيا دَ وساکولو دَ مخه مو غوښتلو، چې دَ تُرکي دَ استنبول دپاره دَ سبا ټکټان تر لاسه کړو- دَ پوښتنې کولو ورسته راته پته وَلګېده، چې دَ تُرکي دپاره بسونه دَ آزادۍ ترمينال څخه ځي - نو ځکه بېګونه په اوړو راټال زه او کاکړ صاحب په ټېکسي کې تر ياد شوې بس اډې پورې ځانونه وَ رسَولو او هلته مو دَ سبا نه بلکې دَ بل سبا ، ګوا ۳۱م اکتوبر ۱۹۹۳ع دپاره وَ استنبول ته دَ تلو په نيت دَ شرکت تعاوني شمارې له دفتر څخه دوه ټکټونه تر لاسه کړو او بيا نبغ دَ اسکوائر ائيريا په هوټل وصال ، چې زوړ نوم يې دَ منېجر له قوله کاسا بلانکا ؤ ، کې خوُنه وَ نيوله او دَ ۲۴ ګنټهو دَ ستړيا دَ وساکولو په نيت دواړه ملګرې په خپل خپل پلنګ وَغزېدو –
دَ آرام کولو ورسته ماخُستن اتهه بجې له هوټل څخه دباندې راوَوتو .... ربنتيا خبره دا وه، چې په لومړي ځغلانده نظر مې په زړه کې دا شک پېدا شو، چې موږ چرته غلط ځي ته خو نه يُو راغلي او يا بيا خود لکه چې خوب مې ليدو- لاکن دا نه خوب ؤ او نه غلط ځای ... بلکې دا دَ ايران زړه ؤ ، چې تهران نومېدو - هر طرفته په تورو څادرونو کې پټې ښځې په دومره زيات شمېر په روډونو باندې ښکاره کېدلې ، چې په کې نرينه دَ نه برابر ؤ - شاوخوا ته ښائيست او ځواني وه، او دلته په سينه کې دَ شاعر يَو حُسن پرسته زړه ؤ، چې قابو کېدو نه – نو ځکه په سر باندې راټال دَ جلاد دَ ساتول دَ احساس پرته هم، سترګو په مځکه باندې راکښته شوؤ دې شاپېريانو ته کتلو راکتلو ... دَ سترګو په جنګ کې دا ښځې هم څه کمې نه وې – داسې يې سترګې په سترګو کې اچولې ، لکه له عُمرو عُمرو

چې ترې وي – لاکن دَ دې هر څه پرته يې کولی څکه هيڅ نه شو، چې په خواهشاتو باندې يې بند پڅونه ورته لګولې ؤ - بس فقط يې په کتلو راکتلو او دَ ښائيسته سترګو دَ بڼو په غښنو باندې دَ زړونو په ويښتلو ګزاره کوله –او بله ناشُوده خبره خو دا وه، چې زما او زما دَ ملګري جمعه خان په پرته ، تر لرې لرې پورې بل غېر ملکي هم نه ښکاره کېدو – هم دغه وجه وه، چې موږ دواړه په خپلو حېثيتونو کې لکه دَ لارې کاڼې ... يوې بلې خواته په اوږو وهل کېدو راوهل کېدو ... خو، رغړېدو څکه نه ، چې پښې مو درلودلې - کله کله به مو دَ پېغلو وَ پښو ته هم پام شو، چې په تورو اوږدو ماسيانو کې پټې وې ..دا ښکاره کولو، لکه دَ اوږدو تورو تورو پړونو کې دا پېچل شوې پېغلې چې په سکرټونو کې ملبوسې وي - يوې خواته دا حال ؤ، او بلې خواته په دې ښار دَ ماجتانو کمبوت زما وَ زړه ته دا شک دَ يقين په لور بوتللو، لکه دلته چې لا راج دَ اسلامي مملکت نه وي - دَ دې ټولو خبرو او مشاهدو په رڼا کې دَ ايران دَ نور حال احوال په پرته ، ما دَ ډائرۍ په يوه پاڼه نيمې شپې خواته داسې وَليکلو ...

" شک نه شته، چې ايران دَ سرو زرو يَو قفس دی ، چې په کې ښائيسته ميناګانې او طوطيان بنديوان کړل شوي دي"

او خبر نه يم، چې دا خبره ما دَ خپل واکه انسان په توګه نوښته کړه او که دَ آزاد فکره شاعر په حېث ؟

*****

سهار نهه بجې دَ آزادۍ پارک په لور دواړه ملګرې پياده روان شولو... دَ روډ دواړو څئيو ته دَ خپل نوعيت جوړ ښائيسته دوکانونو پرته دَ زړه ټکورَونکې خوش رنګۍ له سوبه دَ يوې ګنتهې په مزل ګرسره پوهی نه شولو او دَ آزادۍ پارک وَ ښکلاګانو ته مو څانونه وَ رسولو – دا پارک دراصله يَو بېخې غټ راؤنډ اباؤټ ؤ- دَ وړو غټو شنو چمنونو او رقم رقم بُوټو پرته دَ آزادۍ دَ ياد ژوندی ساتلو دپاره په دې پارک کې دَ منځنۍ يادګاري نخښې ، چې دَ سنګ مرمر له خښتو او ټائلونو څخه جوړه وه شاوخوا دَ فوارو څنګ څنګ ته په

چمنیانو کې ناست ډله ډله یا په سېل کې بوخت ګرځنده خلګ دَ سېلانیانو سترګو دَ خوږوَلو سوب ګرځېدلې ؤ - په بېلابېلو زاوئیو باندې عکسونه اخیستلو ورسته دَ یَو ښائیسته غټ بُوټې سره په چمني کې کښېنستلو - اوس چې به مې څنګه څوک له څنګه تېرېدو، نو داسې په عجیبه نظر به یې موږ ته راوَکتلو، لکه موږ چې په غلط ځاي ناست ؤ - بیا چې به مو نورو ناستو خلګو ته پام شو، نو زړونه به مو په ځای شو - ګوره چې اصل معامله څه وه؟ موږ خپله په زړونو کې غله ؤ او که هغوئ په هر غېر ملکي باندې دَ شک نظر ساتلو ؟ څه وخت ورسته ما وَ ملګري ته وئیل ... چې ښه به دا وي، چې له دې پارک څخه په بله لاړ شو - داسې نه چې دَ شک په بنیاد وَنیول شو – ده هم راسره خوښه کړه ، خو چې څنګه ولاړ ېدو، نو نېږدې تېرېدونکې یَو ځوان ، چې تور سوټ یې په تن ؤ راباندې ژغ وکړو ...

" پاکستانیان یاست ؟"

موږ وئیل ...

" هو، یُو خو ...."

دی راوګرځېدو، که موسېدلی نه وای ، نو کېدلی شو، چې بې وخته قیامت راباندې راغلی وای – خو زموږ له ښه بخته هغه ځوان په اخلاق دومره ښائیسته او په خوُیه داسې مهذبه ؤ ، چې هره ویره مې له زړه څخه وَوته ...

"زه پاکستان ته څو کاله دَ مخه تللی وم"

دَ هغه ایراني ځوان دَ دې خبرې په ځواب کې مې ورڅخه دَ پوښتنې همت وکړو ...

" څنګه دې وَ سنجوَلو زموږ هېواد ؟"

ده یَو وار شاوخواته وَکتل ، بیا ووړ غوندې داسې وَ موسېدو، لکه دَ یَو شي نفي چې کوي ... خو ده چې څو لمحې ورسته ژبې ته حرکت ورکړو، نو شکر مې وَیستو ... ولې چې ده دَ پاکستان په حقله ډېره ښه رائیې درلودله ... په خاص توګه دَ انتظامیې څخه یې متاثر ښکاره کېدو - زه پوهې شوم ، چې دَ دې ځوان دَ خوا دَ پاکستان ستائینه فقط دَ خپل هېواد یعنې ایران دَ اسلامي انقلابي عسکریت

غندل ؤ - که څه هم هغه ځوان يوه هم داسې خبره نه وه کړې ، خو مطلب يې کټ
مټ دَ خپل ساه تنګې چاپېريال ښکاره ؤ - ده ډېره څه وئيل، لاکن مورِ دَ ده په
فارسي سم پوهېدو هم نه - مورِ چې څنګه مخته ګامونه اوچت کړو ، نو هغه هم
راسره په دې سوب ملګری شو، چې دَ هغه له قوله دَ ده کور هم زمورِ دَ هوټل
شاوخوا چرته دی - په لاره کې دَ يوې پوښتنې په ځواب کې دې ځوان راته وئيل
، چې...
" دا هر څه چې تاسو دلته په دې هېواد کې وينئ... دا دَ شاه رضا شاه پهلوي کال
۱۹۲۰ع دَ دولس نکاتي پروګرام ، چې هغه وخت يې وائټ ريوالوشن يعنې سپين
انقلاب هم ورته وئيلو... پاته شوې نخښبه ده"
او بيا يې مخته که څه هم هيڅ نه وئيل، خو دَ ده دَ خاموشۍ څخه دا مطلب
څرګندېدو ، لکه دَ پخوا په سر چې نن هومره تعميري کارونه وي شوي -
*****
ماځيګر خواته، مورِ پيسې بدلولو په نيت مېدانِ خميني چې ورسره دَ ټېلې فون
ايکسچېنج عمارت ؤ ته لاړو - ۲۰۰ امريکن ډالرونه مې په ايراني تومن کې مات
کړو - دَ يوه ډالر په بدل کې ۱۵۵ تومن کېدو ... دلته خلک ډېر زيات ؤ، چې يوې
بلې خواته ګرځنده ښکاره کېدو- دَ دې پارک وزمه مېدانِ خميني په حقله دا
خبره مشهوره ده، چې دَ دې مېدان ماځيګرې دومره په بېلاًبېلو مشغولاګانو
کې دَ سېلانيانو دَ دلچسپۍ سوب ګرځي - چې تهران ته راغلی هر کس خامخا
ورته يَو ځل راځي - او وئيل کېږي ، چې دا پارک دَ انسانانو دَ رش ګش له سوبه
دومره ډک وي ، چې په کې لاره نه کېږي - لاکن خدائی شته ، چې دَ دې پارک په
ليدو باندې مې دَ "آخير څله ؟" رنګه سوال وَ ځواب ته مازغه راسترې کړو ، خو
تر پايه مطمئين ځکه نه ... چې دلته داسې هيڅ راته نه شو تر سترګو ، چې
سترګې پرې خورې شوې وای- او بل ګوره چې دا دَ نن ماځيګرې دَ دې مېدان
څله دَ رش په حواله سورِ غوندې هم ؤ ؟ پوښتنه مې هم له چا څخه نه شوه کولی -
ولې چې خبره بيا دَ شک منځ ته راغلې وه ... لاکن زما خو ، په بدن کې هغه وخت

زلزله راغله، چې کله مې دَ يَو سړي ، چې زموږ دَ څنګه تېرېدو ، دَ څُلې څخه دا خبره تر غوږه شوه....
" مادام.... مادام"
او يَو يې بل رنګه توری هم له څُلې په هم دغسې تکرار بيا بيا وتو، خو دومره ځوکه ګډ ؤ، چې په ګرانه اورېدل کېدو- خود يې " دارُو... دارُو" يا " پوډر.. پوډر" دَ وئيلو مطلب ؤ - ولې چې داسې مې له ځينو ملګرو څخه اورېدلې ؤ، چې دلته دارُو هم خرڅول کېږي - بس بيا نه يوه شوه او نه بله... داسې په تېزو قدمونو له دې پارک څخه هوا شولو ، لکه چا ، چې لړګی راپسې اخيستی وي - حريان وم، چې دا اوس څه چکر دی ؟ يَو خوا ته په خلګو باندې روا کړل شوې داسې ويرې ، چې پخپله خوښه خندلی هم نه شي او بلې خواته دومره زړَورتيا .... او هغه هم دَ اسلامي انقلاب دَ باني ستر امام خميني په نوم منسوب مېدان کې – او بيا دَ جمعه خان کاکړ دا خبره زما زړه هم څه وَمنله... ګوا " کېدلی شي دَ هغه سړي دَ بُوڼ بُوڼې مطلب هم دَ متعه يعنې دَ لنډې مودې له واده څخه وي " مګر بيا مې وئيل، چې که څه هم په ښار کې دَ دې غرض دپاره دفترونه خلاس دی ، نو دلته داسې په پټه او په ويره باندې څله ؟ اوس مخته خدائی خبر، چې اصل حقيقت څه ؤ ؟ هر څومره چې به مې په مزغو زور ورکړو- نو خبره به بيرته په دې فکر تمامه شوه، چې دَ حوا يوه لوُر ، که دَ لنډې مودې په شرعي واده دَ چا سره وَ تړل شي او يا که خپل سر ته آزاده پرېښوَل شي – نو توپير به په کې دَ حق ناحقه څنګه کوؤ ؟ ... ولې چې په دواړو اړخونو کې دَ دغې تور سرې په برخه دَ يوه کور غولی نه ورځي –
ماځُستن چې څنګه له بازار څخه دَ هوټل وَ خوُنې ته راغلو، نو يَو دوه منټه ورسته دروازه وَ ټکېدله - دروازه چې مې څنګه خلاسه کړه ، نو ګورم، چې يوه اناګو له يوې چټې پېغلې سره، چې عمر يې له شپاړس کلونو څخه زيات نه ؤ ... دَ دروازې مخې ته ولاړه وه - زړه مې په ټوپو شو او بدن مې مړ غوندې شو –اوس به لا ما ځان .. سره دَ خپل ملګري دَ جلاد دَ ساتوُل په سرپرېکړو شهيدانو کې

شمېرلو، چې هغې اناګو دَ خپلې کوټې دَ خطاکولو دپاره بخښنه وَغوښتله او زموږ دَ خوُنې سره جوُختې دې بلې خوُنې دروازې ته وَدرېده - چې څنګه یې هغه دروازه وَټکوله... نو زه په خپل حال کې راغلم -
لاکن دا زړه مې ګوره چې څله تر ډېره پورې بیا هم درزېدو ؟ چرته چې انسانان استوګنه کوي ، هلته به دغه په غم او خوشحالۍ کې راګېر ژوند تېرَولو دپاره حق نا حق ضرور وي - لاکن په ایران کې دَ نورو هېوادونو په مقابله کې ژوند او ژوندکونکي انسانان دَ حق او رښتیا سره مخامخ محسوسَول کېږي - ګوا دلته قامې کلتور له مذهب سره که یوې خواته ګنډلی برېښي ، نو ځینې داسې رسمونه او روئیې یې هم دي، چې ورسره متصادم دي - دَ هرې خبرې ذکر زما په خیال ، چې وخت ضائع کول دي - دا ځینې رسمونه یې دَ فعاشت په لارې کې خنډ او دَ حق ملګري ګڼم - لکه دلته واده تر هغه وخته پورې نه تر سره کېږي ، چې نر په قرآن او قسم او ښځه دَخپل پېغلتوب Virginity دَ واده په شپه خپل مېړه او خواښې ته نه کړي ثابت - ګوا دَ ښارونو انجونې به دَ خپل واده له مخه دَ پېغلتوب مېډیکل سرټیفیکېټ دَ هلک وَ پلار ته ضرور لېږي ، چې ګوندې هغه په خپل درست ژوند کې بل نر ته نه ده نیږدې شوې - لاکن اکثره پېغلې دَ واده په شپه دَ خپل مېړه وَ پلار ته دَ وینو لړلې ټوُکر ورته لېږي - که داسې وَنه کړي او یا خپل پېغلتوب نه کړي څرګند ، نو واده په دې دویمه ورځ وران شي - له دې سوبه هاغه دَ بوریوالو په اصطلاح .... دلته پېغلې او ځوانان دَ "وَچ مجلس" څخه پرته په مینه کولو کې مخته ګامونه نه اخلي - هر څه په خپل ځای او داسې دَ انجلۍ له خوا دَ هغې پېغلتوب یقینې کولو رسم یا خواهش په پښتنو او عربو کې هم لږ ډېر مروج دی ، خو کومه خبره چې مې مزغو ته په ځواب راؤړلو کې هر کله ناکامه کېږي ... هغه دا ، چې دلته دَ پېغلتوب ثبوت دَ هلک وَ پلار ته څله... دَ هلک وَ مور ته څله نه ؟ او تر څو پورې چې دَ متعه تعلق دی ، هغه دَ سخت قانون له نیوکو څخه دَ ځان ساتنې دپاره ښه رول ادا کوي - ګوا سړي ته نه دي په کار، چې دَ داسې روا شوؤ یا په قانوني توګه جائز کړل شوؤ رسمونو رواجونو

پرته دي هم دَ ناروا جنون حدونه وَولانګي - دا ښه خبره ده، چې په مختلفو اسلامي فرقوکې دَ متعه په حقله بېلې آراء مخې ته راځي - څوک يې مني او څوک نه... او يا ښېلابېلې پېمانې ورته دَ رواکېدو دپاره ټاکي -
دا نه، چې ، دلته په ايران کې انسانان نه... ټولې فرښتې اوسېږي - بلکې حقه خبره ده، چې دلته هم له فرښته وزمو انسانانو سره په څنګ څنګ کې شېطانان دَ سړي په مزغو کې دغسې ښېرغونه دَ خپل بريتوب درَوي لکه هر چرته چې داسې کېږي - او له دې حقيقت څخه سترګې اړَول زما په خيال چې سترګې پټَول وي - هو ، که څه هم، زيات خلګ دلته دَ سر دَ خطرې له سوبه خوائشات سر ته نه شي رسَولی ... دا يوه خبره به ضرور کوم، چې په ايران کې اسلامي چارې په مذهبي جنون نه ، بلکې دَ جمهوري او معاشرتي حقيقتي اسلام له لارې هوارې کول کېږي - او دا دَ ايراني رژيم هغه مثبت سوچ دی ، چې دَ مسلمانانو سره سره دَ هرې سيمې انسانان هم متاثره کولی شي -
*****
دَ سهار ناری کولو په وخت ملګري کاکړ دَ ښې ډېرې خندا ورسته سترګې وَمورږَلې او راته وائي ...
" ښه ، نو بيا مخته څه وَشو ؟ "
ما بيرته کيسه شروع کړه ...
" نو لاس تړلی يې يَو مېدان ته راويستم - په مېدان کې ښېځي زيات خلګ په تورو جامو کې ناست ؤ او ټولو ماته کتلو - زړه ته يَو دم دا خبره راغله، چې بس اوس مې پهانسی ته خېژَوي "
خبره چې تر دې ځايه ورسېده، نو کاکړ لکه ديغ شوی چې وي ، راته وائي ...
" او بيا يې پهانسی ته وَ خېژَولې... هان... دغسې دي که يَه ؟ "
ما وئيل ...
" يهَ ... هلته په ستېج باندې نه خو دَ پهانسی انتظام ؤ ، او نه دَ سر قلم کولو دپاره تخته او ساتوُل - بلکې په ستېج باندې درَولو سم دستي يې زما لاسونه

راخلاس کړو .... دومره خوشحاله وم، چې پوښتنه مه کوه - مګر دا خوشحالي مې سرته نه وَرسېده، ولې چې....˝
ما به خبره مخته کوله ، چې جمعه خان راباندې ژغ وَ کړو ...
˝ ښه ښه وايه !˝
ما په ځواب کې ورته وئيل...
˝ مخته به څه خامخا ؤ ... بس که تا نه واى راژغولَى˝
او موږ بيا دواړو په يوه صلاح وَخندلو ، او تر ډېره پورې زما په دې نيمګړې خوب وَژغېدو ... ټولې خبرې په خپل خپل ځاى ، مګر دَ ملګري کاکړ دا خبره مې نه يوازې خوښه شوه، بلکې تر اوسه مې په ياد هم ده، چې وئيل يې ...
˝ دا لا ښه خبره ده، چې په خوبونو باندې بنديځ نه شته ، ګنې زما او ستا رنګه خلګو خو به لا ډېر پخوا سرونه خوړلي واى˝
ښېشکه، چرته چې دَ سترګو په ديد پابندي وي ، ژبه ژغېدلى نه شي ، سوچونه عملي کېږي نه او دَ شپې او ورځې په لانجو او ګروم سترې مازغه خپله ستړيا وسا کولى نه شي ، هلته ژوند دَ خوړلو ، څيښلو او سملاستلو پرته نور څه دى ؟ هو ، که دى هم، نو بيا فقط دَ مرګي په لورې ورځې شپې لنډول دي او بس...
*****
دَ پروګرام په سمه دَ ۳۱م اکتوبر ۱۹۹۳ع دَ ورځې په يوه بجه زه او کاکړ صاحب دَ ۴۸ ګنټهو په اوږده مزل ، په اوتوبوس کې کښېنستو او مخته روان شولو - په اوتوبوس کې چې زياتره ايراني نرينه ځوانان او پېغلې انجونې او څه ښځې ،سره له يوې پاکستانۍ جوړې، چې تازه تازه يې واده کړى ؤ هم ناستې وې - بس چې څنګه روان شو ، نو هغو دواړو چې زموږ مخته سيټ کې ناست ؤ او په هني مون باندې استنبول ته روان ؤ، راته کتلو ورسته ژغ وکړو ...
˝ آپ دونون بهي پاکستاني هين کيا ؟ يعنې (تاسو دواړه هم پاکستانيان ياست ؟)˝

او مورِ چې ورته سرونه په اثبات کې ځنګه وَښورَولو، نو څلور واړو دَ اُردو ژبې دَلارې په خبرو کې دومره ژر بیا سره نیږدې شولو ، لکه مورِ چې پخپلو کې له ډېره وخته راهسې پېژنو- ځوان نوید او ښځه پروین نومېده - خېر، چې ځنګه ځنګه سفر مخ په وړاندې لنډېدو ... په موسم کې سړوالی راتلو - چې اووه بجې یعنې قضائي ماښام خواته رنجان نامې ښار ته وَرسېدو، نو په شړک باران وربدو - لاکن عجیبه خبره دا وه، چې دَ دومره باران پرته هم دَ درست رنجان ښار بجلۍ بلېدله .. ګنې هاغه دَ نوید خبره ، چې...

" که داسې باران زمورِ په هېواد کې کله اوري ،نو بجلۍ بنده کړلی شي "

ما او جمعه خان هم ورسره " هو " ځکه وکړو، چې په پاکستان کې که بل ځای داسې کېږي او که نه... خو په کوئټه او شاوخوا علاقو کې تېز باران او بجلي ، ګوره چې تر خپلو څله نه سره مني ؟ ... یَو خواته شپه وه او باران او بلې خواته نری یخ او زړه ټکورَونکی دَ بس دننه ماحول ... زما خو زړه کېدو، چې ژر مې ډوډۍ خوړَلې وای او کرار په سیټ باندې دَ خوب کولو په نیت غزېدلی وای –

لس بجو خواته دَ ډوډۍ خوړَلو ورسته ، لا بس کې ځینې سوارلیانې دَ یَو بل سره په خبرو کې اخته وې، چې ډرائیور دَ شا دَ سیټونو ټولې بتۍ مړې کړې او بیا داسې چپه چُپیا شوه، چې که چا ته خوب ورتلو او که نه، ټول په خپلو سیټونو باندې وَ غزېدلو – زه هم په هغو کې یَو وم... کله ویښ، کله ویده - دغه رنګه دَ سهار تر نهو بجو پورې دَ ګهړۍ ستنې وَرسېدې - دَ سهار دَ چائیو غوړَپلو ورسته بیا بس داسې مخته په تېزۍ روان شو، چې چرته په وړو ښارونو باندې وَ نه درېدو ... نو ځکه دَ سفر کولو دَ ستړیا سره سم دَ سفر خوند هم کرار کرار په دې وجه زیاتېدو، چې دَ ایران دَ ورستۍ پُولې ښار چې بازرګان نومېدو رانیږدې کېدو لګیا ؤ - او بل دا سیمه زرغونه هم وه او ځای ځای شینګشتي هم برېښېدله –نه یوازې دا، بلکې دَ دې علاقې دَ خلګو جامې ، دَ ژوند کړه وړه او کلي کورونه هم یَو دم دَ ایران او پاکستاني اړخ دَ څنډې دَ خلګو څخه ښه بېل او

بدل ... هن چې په نوي طرز کې ورنغاړلي ښکاره کېدو- دوې بجې خواته، نوید ، چې بیا بیا په دې لاره تللی راغلی ؤ .. په موږ ژغ وَکړو ...
" دا مخته ، چې کومه آبادي ښکاري ... دا بازرگان نامي ځای دی - بس به په پنځلس یا شل منټه کې ورته وَرسېږي "
متل دی، چې " هر څرکېدونکی شئی سره زر نه وي " ... هو، په دې باډر باندې چې مې څه تر سترگو شولو او یا مې وَسنجَولو، نو نه یوازې یې دا پورتنی متل رښتیا کولو ، بلکې په زړه کې مې دا خبره پخه هم شوله ، چې گوندې انسان ، او په تېره بیا دَ نن انسان ، چې څومره هم په یوه نظریه یا ماحول کې وَ روزَلی شي ، نو هم دائی دَ انسانیت په تول پوره نه وَځي اوهر کله مانده وي - گوا که هرڅومره اغیارو ته په ظاهري بڼه ځان مهذبه (دَ جامو او گفتار په اړه) ښکاره کړي .... نو ځای په ځای ورڅخه نابېره دَ خپل غوره شوي جبلتي خوُی او بُود او خمیر په سمون داسې کارونه یا روئیه سرزده شي ، چې دَ هغه دَ پېژندگلوۍ برعکس به وي - دلته زما مطلب دَ ځینو نورو شیانو پرته دَ لالچ او زړه ازاروَلو څخه دی - کوم چې په ایران / تُرک باډر باندې دواړو اړخونو ته ډېر زیات له مسافرانو سره روا کړل کېږي - او گوره چې دلته څله ښو او بدو ته په یوه سترگه کتل کېږي ؟ که څه هم تُرکیان په ظاهري کړو وړو باندې تر ایرانیانو زیات یورپئین وزمه برېښي ، خو په دې باډر باندې دَ ایرانیانو مخې ته په هره معنا کې مانده او هیڅ ښکاري –
غرض دا ، چې څه وخت موږ بېگونه په اوږو راوَځَڼولو او دَ تُرکي په مځکه چې موقدمونه څنگه ږدلو ، نو دَ زړه له سوخته مې یوه سړه شان اوږده ساه را ایستلو پس مې له ملگرې نوید څخه پوښتنه وکړه ...
" دَ مخ په باډرانو باندې به هم دغسې زړه چاؤدې حال وي ... که څنگه ؟ "
خبره مې لا سمه سرته نه وه رسَولې ، چې نوید وَوَئیل ...
" نه بابا ... چې له دې باډره بل داسې باډر نه شته مخته "
او بیا یې مخته وئیل ...

¯ خبر نه یم، چې دلته دا خلګ څله مسافران زیات تنګوي ؟¯
دَ نوید له دې خبرې څخه مې یَو دم زړه کې راغلو او ورته وَمې وئیل ...
¯ زما په خیال چې دلته له کسته داسې کېږي ¯
¯ نو څله.... ؟ ¯
دَ جمعه خان دَ دې وړې پوښتنې په ځواب کې ورته ګډ شوم ... ما ورته وئیل ، چې ...
¯ هغه ځکه چې کېدلی شي ، چې په تُرکي کې ښځي زیاتې آزادۍ له سوبه ژوند بې لګامه دی .. او بلې خواته ایران ، چې یَو اسلامي مملکت دی ، دا نه غواړي چې انسانیت دې په حېوانیت کې ورګډ شي - په دې وجه خو .... یَو خواته اورونه دي او بلې خواته اوبه ، چې نه سره مني ... او بس په دې Tussle کې مسافران خواران په تکلیف کې ورګېر شي ¯
اوس ګوره چې زه په خپله وینا کې څومره صحیح وم ... په دې نه وم خبر ... مګر دَ تُرکي په مځکه لومړی قدم مې دَ بې باکې آزادۍ په لورې پېښه وګڼلو –

دَ جمال په درشل کې

تاثراتي لنډیز

¯ چې تاریخ او غوره تاریخي آثارو ته وکتلی شي ، نو تُرک دَ یَو مارشل قام په حیثیت په نړۍ باندې ځان منلی ؤ - مګر دَ دې قام دَ نن معاشي بدحالۍ او دَ پیسو سره دَ بې کچه مینه دَ دوئی تاریخي حېثیت ګوره چې څله شکمن غوندې کړي ؟ ولې ، چې دَ تُرکیانو دولت پرستي سړی په دې وئیلو مجبوره کړي چې ¯ دَ دې هېواد خلګ دَ اتا تُرک سره مینه په دې وجه زیاته کوي ، چې په کرنسي نوټ (لیرا) باندې یې تصویر چاپ دی ¯ دَ پاکستان او مسلمانانو سره یې مینه په خپل ځای لاکن دلته دَ اتا تُرک دَ غوره شوي قانون پابندي کولو پرته بل داسې مثالي اسلامي خاصیتونه مې تر سترګو نه شو ... چې دَ نوښته کولو وړ

مې ګڼلی وای - هو، که څه هم دَ دُنیا په سر دلته ماجتان بېخي زیات دي ˜
(شوق)

که ته ئَو يې ؟

وایه ! ستا څونې څېرې دي ؟
چې په هر څه کې وَ ماته
محسوسېږې
ښکاره کېږې
ته موسم خو چرته نه يې ؟
چې بدلېږې را بدلېږې
لا خو وخت يې
بل څه نه يې
دَ ورو ورو لمحو ته
که يَه ....
ته وائې ، چې يَو یم
یکې يَو . په یوه بڼه
نو بیا زه یمه پخپله
کړیچې کړیچې يَو هنداره

(شوق)

آزادي څه ته وائي ؟ دَ دې خبرې ځواب هغه وخت ما وَ موندلو، چې کله مې ايراني همسفره ځوانان دَ هغوئ له خپل هېواد څخه دَ وَ تلو سم دستي دَ تُرکي په ښنده وَليدو - که څه هم شين يخ ؤ او واؤره ورېدله، خو دا ځوانان دَ ډيوټي فري شاپ دَ شرابو په بوتلانو داسې ورمات شولو. لکه دَ مودو مودو تږي چې دَ اوبو په چينه باندې ورچپ شي - اوس يې نه يوازې بوتلان په غاړو اړَولو، بلکې له تهران څخه دَ ايران تر ورستني بارډر پورې تړلې ژبې يې هم په حرکت کې داسې راغلې وې - چې، چا خپل نظام ښکنځلو او چا خپل باداران... وايم، چې ورته په کتو مې سترګو باور نه کولو ... او سوچ مې کولو، چې دا هم هغه پټ ځُولي خلک دي چې تېرې شوې څليرويښت ګنټې يې له موږ سره ګډ په يوه بس کې تر دې ځايه سفر کړی ؤ او که يَه ؟ او بيا ګوره چې تر څه ميانه بيا پېغلو څادرونه غورځولي ؤ ، چې هره يوه يا خو په جينز پېنټ کې ښکاره کېدله او يا بيا په اوږده سکرټ کې - دغو انجونو که څه هم نه څيښلو، خو ځوانې او بدمستې جذبې يې دَ سترګو په ککو کې له ورايه برېښېدلې – موږ څلور واړه پاکستانيان ، يعنې زه، ملګری جمعه، نويد او پروين چې دَ تهران څخه تر بازرګان پورې دَ خبرو او خنداګانو په اړه په درسته لاره کې دَ ژوند علامتونه ګڼل کېدو ... اوس زموږ حرکتونو معناؤې څکه بائيللې وې ، چې لا خو هم هغسې په پخواني حالت کې ؤ – منم ... چې نوي هېواد ته په راتګ موږ هم خوشحاله ؤ - لاکن بدمست او بې حاله بيا هم نه -

*****

بس هغه ؤ، مسافران هغه ... مګر که بدل ؤ ، نو دَ طبعيتونو موسم ... ګوا، چا سندرې وئيلې ، چا خپړې ټکولې او چا بوتل په لاس کې يو بل اړخ ته غورځېدو کم ، خو له يوه سيټه دَ بل سيټ په لور دَ سرور په ټالونو کې ځنګېدو راځنګېدو زيات - او موږ که څه هم دَ هغوئ سره په مستۍ او بدحالۍ کې نه ؤ ورګډ ، خو دَ هغو ځوانانو تود محفل او دَ ناستو ولاړو پېغلو شوخيانې او خنداګانې مو په هډونو اخيستلې او په تشه توره ورته خوشحاله کېدو هم - دَ کال ۱۹۹۳ع دَ

لومړي نومبر دَ مياشتې دا ماښام دَ زړهٔ خوښو هنګامو څخه را په دې خوا ، ما ته دَ قدر وړ ځکه ؤ، چې دَ يورپ دَ دروازې په لور روان وم - ولې ، دا زما غټه غوښتنه وه چې دَ استنبول په لاره يورپ ته پېښه وکړم او ښه له نيږدې څخه دَ دې براعظم سمه او غر او کلي ښارونه وَوينم - دې وخت دباندې هيڅ نه ښکاره کېدو ... هر لور تياره وه – بس يوازې دَ مخ تور روډ ، چې څه څه واؤره ورباندې پرته وه، دَ اوتوبوس په بتيانو کې ښکاره کېدو –

دَ پاکستان دَ وخت په سمه دَ شپې دولس بجې او دَ ترکې دَ نهو بجو خوا ته بس دَ آګرې نامې ښار په يو هوټل دَ ډوډۍ دپاره وَدرېدو – دې هوټل هم دَ ايران دَ لوې لارې دَ هوټلانو په رنګه په يَو غټ او ښائيسته هال باندې اړه درلوده ، چې مېزونه په کې په ترتيب لګول شوي ؤ - دلته مور دَ ملګري نويد ، چې څو کاله يې په ترکي کې روزګار هم کړی ؤ ، په خوښه "کرومنوليا" ګوا دَ واړه دال خوندَوره شوروا مو له ډبل روټيانو سره وَخوړله او يَو يَو کپ سلېماني چائی مې دَ نخودو سره نوش کړې - په کاؤنټر ناست بابک چې دَ غالب چاچا غوندې سره خولۍ يې په سر ايښې وه ، بِل را وړاندې کړو- نو دې بِل ته په کتو ايله بې هوشه نه شوم ، ولې چې بِل باندې يَو لکهه پنځه څلو ښت زره ليرا رقم نوښته ؤ – ليرا خو نه وې را سره ، نو ځکه مې ورته خواست وکړو ، چې ...

"دا ليرا دې په امريکن ډالرو کې راته واړوه ... که يَه نو پاکستانۍ روپۍ هم لرم" دائی راته وائي ...

"يولس ډالره راکړه –"

بِل ادا کولو ورسته مې دَ نويد څخه پوښتنه وکړه ، چې ...

"په يوه ډالر کې څو ليرا کېږي ؟"

دَ څه سوچ کولو ورسته ده وئيل ...

" زما په خيال چې نن سبا ۱۳۵۰۰ ليرا په يوه ډالر کې ماتېږي ، او دائی په خپله اندازه صحيح ؤ –

دَ ترکې له آګرې نامې ښار څخه چې زموږ اوتوبوس يعنې بس مخته روانېدو ، نو يَو ځل بيا نرۍ نرۍ واؤره ورېدله ... او څنګه څنګه چې مخ مخته تلو ، واؤوره نوره نوره تېزېدله لګيا وه - اوس که څه هم په اوتوبوس کې دننه دَ ايرانيانو دَ ځينښلو سلسله ختمه شوې وه ، خو يَو ښائيسته غوندې ځوان دَ ګوګوش سندرې داسې په خوند خوند وئيلې ، چې ټولو سوارليانو خوند ورباندې اخيستو - تر څه وخته پورې ما او جمعه خان کاکړ هم ورته ناست اورېدلو مې - لاکن چې معامله اوږده شوه ، نو دَ سندرو خوند يې هم بې خونده کېدو لګيا ؤ ، نو ځکه موږ هم سيټونه شاته ديکه کړو او په خپلو سيټونو باندې دَ خوب کولو په نيت وَغزېدو - دَ هڅې کولو پرته چې هم خوب نه راتلو ، نو مې په پټو سترګو باندې سوچونه وهلو ته لستونړې وَغړل ، او ډېر ژر بيا ما هيلې لوبوَلې ، چې...
"کشکې چې زه ټول عُمر هم دغه رنګه روان او بس روان وای"
خو بيا چې به مې کور او ماشومان تر سترګو شولو ، نو دَ اولاد مينه او کورنۍ چارې به دَ شوق په لاره کې راته خنډ شولې ... هو ، په داسې رنګه ګډو وډو سوچونو کې مې سترګې ايله سره ورَغلې وې ، چې بس په جټهکه وَدرېدو - يَو دم مې سترګې راخلاسې شوې - څه ګورم ، چې دَ بس مخته څو سړي دَ توپکانو سره ولاړ دي... زړه مې حلق ته راغلو ... په جمعه خان مې ژغ وکړو ...
" غله دي ... هله کښېنه"
جمعه هم په نه ساعت کې له ويرې په سيټ کې جګ کښېنستو او وائي ...
" کوم دي ؟"
نه يوازې موږ ، بلکې دَ اوتوبوس ټولو مسافرانو غاړې هسکې هسکې کولې ، دَ هيچا له خُلې څخه ژغ نه وَتو – خود لکه چې هر يَو پرېښانه ؤ - ما په کليمې برسېره کليمه په ځان او په بس باندې چُوف کوله لګيا وم ، چې دَ بس دروازه خلاسه شوه او يَو عسکر چې شنه وردۍ يې په تن وه او په غوږونو يې مفلر پېچلې ؤ بس ته راوَختو او ډرائيور سره په خبرو اخته شو - ما دَ خپل سيټ مخته ناست ، دَ نويد په اوږو لاس کښېښوَلو او پوښتنه مې ورڅخه وکړه ...

" څه کیسه ده نویده ؟"
هغه وئیل ...
" کیسه خبره ده ، دا عسکر وائي ، چې مخته دَ گُردانو او مامورینو تر منځه جنګ روان دی - تر څو چې دَ لارې دَ کلئیرینس حتمي آرډر دَ مخ له عسکري چوکۍ نه وي راغلی ... بس مخته نه شي مخته تلی"
شکر مې وَ ایستو او بیرته مې زړه ځای ته راغلو ... واؤره په هم هغه شان وربېدله - که څه هم اوتوبوس دننه تود ؤ ، خو لږ ډېر یخ بیا هم محسوسېدو - ډېره هڅه مې وکړه، چې بیرته دَ خوب وَ هغو ټاپوګانو ته ورشم، چې څه وخت وړاندې ورڅخه راستون شوی وم - لاکن ګوره چې خوب څله نه راتلو - راسره څنګ کې ناست ملګری جمعه مې داسې په خوند ویده ؤ ، چې کله به یې خرکی شو،نو نیت به مې ورباندې بد شو ... دلته اوتوبوس درې ګنټهې سټارټ ولاړ ؤ ... یَو وخت چې دَ کلئیرینس سګنل راکړلی شو ، نو بس دَ روانېدو سم دستي زه بیا په ځان نه یم خبر شوی -
*****
سهار په لمر ختو اوتوبوس دَ ترکي Kotak نامي ځای په هوټل وَدرېدو - دَ مخ لاس پرېمنځلو او چائیو څیښلو ورسته چې څنګه بس مخته روان شو ، نو دَ ژمې په دې ټمک یخ کې دَ شنېزې څادر په مځکه باندې خور وور ډېر عجیبه او ښائیسته ښکاره کېدو - ټوله غرئیزه سیمه وه، داسې ښکاره کېدو لکه موږ چې په درو او ناؤو کې روان ؤ - دواړو خواؤ ته واړه او غټ غرونه ؤ، چې شا شا ته پاته کېدو ، ځای ځای دَ غرو په لمنو کې واړه کلي هم ډېر ښائیسته او په ترتیب باندې جوړ شوې برېښېدو - خاص خبره دلته دا وه، چې دَ دوئی په دې وړو کلو کې فقط یَو یَو ماجت چې سپینه مېناره به یې تر لرې لرې پورې ښکاره کېده - او بله خبره دا ، چې دَ ایران په رنګه دلته هم دَ روډ وَ یوې څۍ ته ولاړې بجلۍ او ټېلې فون تمبې دَ لرګیانو له ستنئیو څخه جوړې وې – مګر عجیبه په دې نه ښکاره کېدې ، چې شاوخواته ځنګلي اوږدې او نرۍ درختې هم لیدل کېدې -

زموږ دَ بلوجستان او پښتني سيمو په رنګه دلته هم کلي او آباديانې له لوې لارې سره مېښته ښکاري - دَ ښځو دَ مخ دَ پټولو رواج دلته هم نه ؤ- که په پټيانو او ښاري يا کليوالو سيمو کې يې نرانو پتلونان اغوستلو ؤ، نو دَ ښځو يې لانګ سکرټ وزمه قميصونه په تن ؤ او دَ ګونډو دلاندې يې پښې يا خو لُوڅې وې او يا يې په اوږدو تودو ماسيانو پټې - په سرونو يې ګلداره دُسمالونه پېچلي ؤ - دنګې دنګې وې ، خو په سُرت باندې زموږ تر ښځو تندرسې برېښېدې – دَ دې تندرسۍ راز څه ؤ ؟ په دې نه شوم پوهی - خو په رنګ سپينې دغه ترکۍ ښځې يوې بلې خواته ډېرې ښکاره کېدې ، شايد چې دلته هم دغه ښځې له نرانو سره سمې کار روزګار کوي - دَ غرمې ډوډۍ مې په عثمان چېک نامې ځای کې وَخوړله او مخته تېر شولو - اوس ژر ژر واړه کلي شاته پاته کېدو او بس په هوار سړک مخته مزل ډېر په چټکۍ لنډَولو -

ارضِ روم دَ ټُرکي يو مشهوره تاريخي ښار دی ، چې اوس موږ په کې مخ مخته روان ؤ ... لاکن دَ ښار په يوه څنډه ، نو ځکه خو مې سم وَ نه ليدو او دَ ګولۍ غوندې ورڅخه تېر شولو - موږ کولی هم څه شو، زموږ دَ کاروان باګې دَ اوتوبوس دَ ډرائيور په لاس کې وې ، چې هغه دَ برايه شپې دَ درو ګنټهو ځنډ اوس په دې ورځ برابرَولو - خېر ، دَ درو بجو وَ خواته بس په يَو غټ هوټل باندې برېک وَلګولو ، ډرائيور وئيل...

"اوتوبوس څه خرابی لري ، تاسو چائی وَ څيښئ او لمونځونه وَ کړئ ... زه به بس دې هوټل سره نيږدې مېکنيک ته ښکاره کړم"

دلته دَ اوتوبوس دَ درو ګنټهو سټاپ په مزغو راته بار ځکه شو، چې دَ استنبول او انقره دَ ټؤرسټانو درې ډک بسونه ښه تر ډېره پورې ولاړ ؤ او دَ رش ګش پرته دَ قسم قسم خلګو موجودګي مې دَ شاعر زړه دَ سکون سوب ګرځېدلې وه - بس غم دا ؤ ، چې په ژبه نه ورسره پوهېدو، ګنې ځينو مې دَ زړه دَ رباب تارونه څېړلو هڅه کړې وه - خو نغمه ځکه نه وربانديې څېړل کېده ، چې دَ اظهار ژبه ګونګۍ

وه - دا درست ټُرکیان ؤ خو تیار انګرېزان، هو ... که په ژبه نه، نو په ښکاره کړو وړو ضرور –

ماښام شپږ بجې خواته اوتوبوس دَ انقره په خوا مخه وکړه ... خوشحاله وم، ما وئیل ، که مې هلته Botanic Garden ، چې دَ تفریح په اړه زړه ته سکون سپارونکی مشهوره دی ، نه هم وَلیدو ، نو دَ خپل تاریخي حېثیت له سوبه یې دَ ښائیسته ښار څه برخې هم وَوینم ، نو ځان به خوش قسمته وَ ګڼم - ولې چې تاریخ وائي ، چې دَ دویم جنګ عظیم ورسته په ترکي کې استنبول او ازمېر په پرته انقره ښار هم دَ تمامې دُنیا دَ توجه مرکز ګرځېدلی دی - او بیا عجیبه خبره دا وه، چې بس دَ انقره سره په څنګ څنګ کې تېرېدو ، دَ دې ښار وړو ، غټو او ښائیسته په ډېر ترتیب جوړو بلډنګانو داسې ښکاره کوله لکه دا ښار چې دَ تاریخي اهمیت پرته دَ دې دور تقاضې هم په پوره ډؤل پوره کوي - دَ سپینو دېوالونو او سرو بامونو ښار انقره تر لرې لرې پورې خور وور ښکاره کېدو - خبره دلته بیا هغه وه، چې زړه مې په دې مځکه باندې قدم رېدلو ته کېدو ، خو زما خوښه دَ منلو څکه نه وه، چې دَ بل په بس کې ناست وم - دَ رڼاګانو له دې ښار څخه چې زموږ اوتوبوس دَ استنبول په خوا روان ؤ ، نو روډ له اول حاله لا نور نور هم آرام ده شوی ؤ او سترګو ته دَ شاوخوا دَ جل بل رڼاګانو له وجې سفر ډېر خونده ور محسوسېدو –

دَ شپې یولس بجې خواته اوتوبوس استنبول ښار ته دننه کېدو له مخه په سمندر باندې جوړ مشهوره پُل Bosphorus Bridge باندې تېر شو – دا پُل دَ خپل جوړښت او ښېخې اورېدوالي له سوبه دَ دُنیا په ځینو نوموړو پُلونو کې یَو او ځانګړی دی - او له دې ورسته بیا دَ استنبول جل بل ښار ؤ ، چې موږ ته یې دَ ستړیاګانو دَ وساکولو په صله کې دَ خاموشۍ په ژبه هرکلی وئیلو او زموږ اوتوبوس په کې په یَو روډ بل روډ مخ مخته روان ؤ - چې څنګه ګهړۍ دَدې هېواد دَ وخت په سمه دولس بجو ته ستنې وَرسَولې ،نو اوتوبوس دَ استنبول په مشهوره برخه Laleli نامې کې تم شو - ورڅخه راکوُز شولو - دې وخت دَ ˜

بلېک سي " او دَ " مېډيټېرينئين سي " په سنګم باندې جوړ په تاريخي ښار استنبول، چې ورته دَ "يورپ دروازۀ" هم وئيل کېږي باندې چپه چپيا خوره وه - دَ ټېکسيانو او دَ يَو نيم سړي پرته هيڅ قسم رونق نه ښکاره کېدو ... نرۍ نرۍ باران ورېدو او سړه يخه هوا هم ګلېدله ... نويد ته مې وئيل ، چې ...

" اوس ته پوهې شوې او ستا کار ... ته له مخه او موږ درپسې ... وايه ! چرته به اوسېږو ؟ "

ده وئيل ...

" سرکې جي ته به ځو ... هلته هوټلان ارزانه دي "

او بيا په ټېکسي کې دَ سرکې جي نامي علاقې په لور روان شولو - داسې ښکاره کېدو ، لکه استنبول چې په وړو وړو غونډيانو باندې جوړ ښار دی - په شل پنځلس منټه کې ټېکسي په " سرکې جي " کې " هوټل هالي ډې " مخته وَ درېدو - دوې خونې ، چې دَ يوې خونې کرايه دوه نيم لکهه ليرا وه مې وَنيولې - زه او جمعه خان په يوې خونې کې او نويد دَ خپلې ناوکۍ سره په بلې خونې کې دَ سټريا وساکولو دپاره لاړو –

*****

دَ ترکي دَ وخت په سمه سهار نهه بجې ، څلور واړه ملګري دباندې راوَوتو- چې څنګه مې شاوخواته لومړی نظر وَځغلوَلو ، نو باور مې نه راتلو ، چې دا ګوندې دَ مسلمانانو ښار استنبول دی - ولې چې يَو اړخ بل اړخ جوړو ودانيانو او مخامخ شنه پارکونو داسې تاثر راکړو ، لکه دا چې دَ جنت له ټوټو يوه ټوټه وي او بيا ترکۍ پېغلې خو هم دَ حُورو څخه کمې نه وې ... چې يا خو يې پېنټونو سره جېکټونه په تن ؤ ، يا بيا په دې يخ کې لانګ او مني سکرټونه ... په قد جګې ، نرۍ سپين مخې او په ژېړبخونو ويښتانو کې دَ مځکې مخلوق نه ښکاره کېدو ... په مينه باندې لکه دلته چې هيڅ بندېځ نه وي، ځکه خو لاس په لاس ځوانې جوړې يوې بلې خواته ليدل کېدې – دا نه، چې موږ وَ ترکۍ پېغلو او نريناؤ ته آسماني مخلوق ښکاره کېدو - مګر زموږ په لور يې زيات راکتلو

شاید په دې ، چې موږ درې واړه نران څه کم کم ، خو پروین ورته زیاته عجوبه ځکه ښکاره کېده - هو ، دَ هغې دَ پنجابي وزمه ښائیست او ځوانۍ په وجه نه ، بلکې هغې چې کومې پنجابي طرز جوړې شوې جامې اغوستې وې ... هغه که زما او دَ جمعه خان رنګه کلیوالو په مزاج دَ کټو وړ وې، نو دلته ترکۍ پېغلو ورباندې پسخوند وهلو او تر خپلو یې ورباندې خندلو او شاید چې ریمارکس یې هم ورباندې پاسَولو – ځکه خو چې به یې دَ هغې په لور سترګې ورته واړَولې، نو به یې سرتر پایه ورته کتلو ورسته په شونډو پسخوندي موسکا خوره شوه - بس په پارک کې ایله خلګ راپسې نه شولو رامات – ګنې په سترګو کې هر چا پروین اخیستې وه ... هم دغه وجه وه، چې نوید ورته وئیل ...

" پروین !! ته هوټل ته درځه.. داسې نه چې دَ ترکیانو جلوس راپسې وَلګېږي "

او پروین هم خبره مائینډ ځکه نه کړه، چې نوید ورته په خندا وئیلې ؤ او بیا دا خبره دَ هغې په حق کې بهتره هم وه – ځکه خو یې وئیل ...

" هو ، زما هم دغه خوښه ده ... په سر مې دړد دی ... زه به څه آرام وکړم "

او بیا موږ درې سره تر هغه ساعته ورته ولاړ ؤ، چې پروین دَ هوټل په ګېټ ننوته ...

"هان څه شکر دی ، چې اوس خپل چکر ته خلاس شولو "

دَ دې خبرې سره سم نوید چې داسې وئیل، نو سم دستي یې پوښتنه هم ورسره داسې وَتړله ...

" ښه نو اوس به په کومه ځو ؟ "

ما ورته وئیل ...

"یاره نویده ! تا خو هم ناشُوده وکړه ... موږ نو اوس څه خبر یُو "

دائی وَموسېدو او وئیل یې ...

"نو بیا درځئ چې سېل درباندې وکړم او دَ استنبول څه پټ او ښکاره ژوند او شیان درته وَڅېړم "

او بیا ده مورې دواړه له ځان سره ښې لاس ته روډ باندې سم کړو - دلته دَ روډ په منځ کې دَ رېل ګاډی پټړۍ هم تېره شوې وه -
" دلته په یوه وخت باندې رېل ګاډی او نورې ګاډیانې په دې روډ باندې چلېږي "
نوید چې دا خبره کوله ، نو یَو عجیبه غوندې هارن مې تر غوږه شو او په دوؤ غټو ډبو باندې اړه لرونکې رېل ګاډی دَ چوک له خوا راښکاره شوه ... که څه هم تله څوکه او کرار کرار ، خو په لومړي ځل کتو راته عجیبه غوندې ښکاره شوه –
په دې کې شک ګرسره نه شته، چې استنبول دَ ماجتانو ښار دی – ولې چې هر لور دلته په دې ښار کې تاریخې او غټ غټ ماجتان او دَ هغو هسکې هسکې میناري تر لرې لرې پورې ښکاره کېږي - خو، په قول دَ نوید ...
" په دې ښار استنبول کې دَ دې دومره زیاتو ماجتانو پرته هم، دَ دې ماجتانو ملایان په لاؤډ سپیکرانو دَ آذان په چپه تقریرونه څه ، چې دَ جمعې خُطبه هم نه شي ورکولی او یا یې نه ورکوي - ولې چې هغوئ او حکومتي قانون پالونکې دواړه په دې صلاح شوي دي ، چې ماجت به تش دَ عبادت کولو دپاره په کارَولی شو ... اوجلسه ګاه به ورځخه جوړَوؤ ... لکه زمورې دَ هېواد ملایانو چې دَ خدائی او دَ رسول دَ لارې تر تعلیماتو زیات دَ سیاست مدارانو په حق او یا خلاف کې له ماجتانو جلسه ګاؤې جوړې کړې دي او هر رنګه روا ناروا خبرې په کې کوي"
او بیا یې مخته وئیل ، چې ...
"او بل دلته دَ ماجتونو په شمېر دَ لمانځیانو تعداد بېخي کم هم دی"
نوید دا خبرې داسې په سنجیدګۍ وکړې لکه هغه چې دَ خپل هېواد" مملکتِ خداداد "دَ حق په لاره مامور شوي وظیفه خواره دَ ناحقۍ په تور نیول شوي په ظاهره مجرمان دراصل دَ حق صحیح پاسداران ګڼلو –
مورې خبرې هم کولې او مخ مخته هم روان ؤ، په تنګو او خوش رنګو بازارونو کې یوې بلې خواته ګرځېدو ، چې یَو وخت مو دَ استنبول لویه ډاک خانه ، چې له دباندې دَ عدلیه دفتر ښکاره کېدو تر سترګو شوه - درې واړه په یوه صلاح ور

دننه شولو... په دې نیت چې خپلو خواږو ته په خبریت دَ رارسېدو لیکونه وَ لېږو- دَ دې ضرورت راته ځکه پېښ شو، چې موږ له کورونو څخه دَ یوه نیمې میاشتې دپاره راوتلې یُو - نو ځکه دَ کور دَ غړو پرته مو خپلو نیږدو یارانو لکه سهېل جعفر او قدوس ترین ته هم خطونه نوښته کړو او هلته مې پوسټ کړو- اوس دا بېله خبره ده، چې دَ خطونو دَ مخه موږ پخپله کورونو ته وَرسېدو او دَ دې سفرنامې تر چاپَولو پورې خو لا نه دي رسېدلي –

دَ "سرکې جي" او "کراکوي" دَ علاقو تر منځه په سمندر باندې جوړ پُل، که څه هم عجوبه نه ښکاره کېدو، خو دَ بېخي زیات رش ګش له سوبه دا ځای دَ وخت تېرَولو دپاره ښه او په زړه پورې یُو - له دې خوا دَ "سرکې جي" سمندري غاړه او دَ هغې بلې خوا دَ "کراکوي" سمندری غاړه دَ ورُو او غټو کشتیانو څخه دومره ډکه وه، چې دَ چلاؤ لاره یې ګوره چې څنګه پېدا کوله ؟ په دې پُل باندې مخته تېر شولو او دَ "کراکوي" تنګو تنګو بازارونو ته مو ځان وَ رسَولو – دَ استنبول دا برخه بېخي زړَه او روائتي ترک علاقه ده ... دلته زیاتره زاړه خلګ هم هغسې دَ زړې زمانې دَ ترُکیانو په رنګه پې کېپ په سر او آزاد پردوګ وزمه پتلونونو کې دَ دوکانونو مخته یا په رېستورېنټونو کې ناست چُولمان چې دوئ ورته شیشه وائي څکوَلو او سلېماني چائیو څښلو کې بوخت ښکاري–

دَ "سرکې جي" دا زړَه علاقه تر ډېره کتلو ورسته نوید پنجابي په یوې تنګې کوڅې باندې ورسم کړو او وئیل یې ...

" درځئ... چې کارخانه درته ښکاره کړم"

ما ورڅخه وښتنه وکړه...

" دَ چیشې کارخانه او څه په کې جوړېږي ؟ "

دائی وَ موسېدو او په خپل شرارتي انداز کې یې وئیل ...

" خبر ... خپله به یې وَ وینې ..."

او بیا دَ کارخانې په لوی ګېټ وردننه شو ... موږ هم ورپسې پسې -

کارخانه څه وه ؟ يَو تود بازار ؤ ، چې دَ تنګ روډ دواړو خواؤ دوکانونو مختنه غټې غټې له شيشو جوړ شوکېسونه لګېدلې ؤ - په اول نظر داسې ښکاره کېدو لکه دَ پېغلو مجسمې چې په کې ولاړې وې – لاکن چې ښه مې ورته وَ کتلو ، نو څه ګورم ، چې دا خو مجسمې نه بلکې دَ ترکي نسل حُورې وې ، چې په بېلا بېلو پوزُونو او اداګانو يې دَ کتونکو توجه نه يوازې ځانته اړَولو هڅې کولې ، بلکې دَ کتونکو هر خوائش يې ور پوره کولو دپاره خپل خدمات هم شايد چې وړاندې کولو - په تندي خوله را ايله شوه او جمعه خان مې له لاسه نيولې بيرته غبرګېدو دپاره دَ شا په لور کش څه کړو ، چې نويد هم راسره سم دباندې وَختو او په موسکني انداز کې راته وائي ...

"خود لکه چې دا کارخانه مو نه شوه خوښه ... ښه ده ، نو درځئ چې بله تر دې هم ښه او غټه کارخانه درته ښکاره کړم"

موږ دلته لا په ځان ټُوکلې ؤ ، چې دائی راته لا دَ بلې کارخانې دَ کتلو ست کوي... نو ځکه مې په سنجېدګۍ لاسونه ورته جوړه وَنيولو ، چې ...

" ياره ... يَو بل داسې ځای راښکاره کړه ، چې دَ کتو وړ وي ، مګر داسې هم نه ، لکه دا اوس چې دي دهوکه کړو..... پليز"

ده وئيل ، ښه دی او بيا دَ ده په راهنمائي کې دوې بجې خواته موږ په Princess Island ، ګوا دَ شهزادکيانو په وړې تاريخي جزيرې (ټاپو) باندې دَ لانچ له واړه سفر ورسته کښته شولو - لومړی قدم مې لا سم دَ دې ټاپو په غاړه ورته ايښی نه ؤ ، چې مې دَ خُلې څخه نابېره وَوتو ...

" واه نويده ! دا خو نو اوس ځای دی"

ولې چې دَ دې ځای دَ شاوخوا سمندري غاړې خوش رنګيانو پرته ، دَ شهزادګيانو دَ اوسېدلو او دَ سېل ځايونه ، که په تارخي اړَو دَ کتو وړ ؤ ، نو واړه غټې پارکونه او تالابونه هم بد نه ښکاره کېدو - دلته زياتره غېرملکيان ، چې دَ بلغاريه، رومانيه ، يونان او روسي رياستونو سره يې اړه درلودله سېل کولو ته راغلې ؤ - وائي ، چې دا ټاپو څه يَو زر يا يولس سوه کاله دَ مخه دَ

شهزادګیانو او مینځو دَ استوګنې دپاره په کار راوړل شوی ؤ - جمعه خان یَو ځای وائي ...
" کشکې ، چې دا جزیره مې خپله وائی ، نو ..."
ده بهٔ لا نور څه وئیلو ، چې ما یې خبره داسې سرته وَ رسَوله ...
" ..... هو ، نو بې ټکټه به دې بیا څوک ورته نه پرېښَولو .... که څنګه "
دا خبره څه وه ، چې زما دَ ډېر ضد په پرته یې هم دَ دې ټاپو په حقله خپله خبره پورا نه کړه - موږ به لا نور نور په دې ټاپو باندې ګرځېدلو ، که نوید دَ بیرته ستنېدو خبره نه وای ټینګه کړې ... وئیل یې ...
" درځئ چې ځو ، پروین به دیغه شوې وي او زما لاره به ګوري "
نو ځکه بیرته په لانچ کې کښېنستو او دَ خپل زاړه وتاک په لور ور روان شولو -
*****
ماښام شپږ بجې چې څنګه له خوبه راکښېنستم ، نو دَ دې هوټل په کاؤنټر ناستې پېغلې ته مې زړه وَتخنېدو ، ولې چې ظالمه بې اندازې زیاته ښائیسته او نازکه جوړه وه - په قد جګه ، سپینه ګېړدۍ څېره ، ژېړېخونې سترګې او خلاس ژېړ ویښتانو یې بلا خوند کولو او ښه خبره دا وه ، چې انګرېزي یې هم زده وه- نو ځکه مې ټېلي فون ته لاس کړو – دَ سلام کولو ورسته مې دَ بلغاریه دَ سفارت خانې اته پته ، چې مازې بهانه وه ، ورڅخه وَپوښتله ... هغې وئیل ...
" نه یم خبره "
که یې خبره په دې ځای ختمه کړي وای ، نو ما به په ټېلي فون ایښې وای ... لاکن دې چې بلغاریه ته زما دَ تګ دَ اصل وجې تپوس وکړو ، نو په ځواب کې مې مزاقاً ورته وئیل ...
" دلته څه دي ... ځکه خو ورڅخه بلې خواته وځم"
"څه غواړې ؟"
دَ دې داسې پوښتنه بې معنا نه وه ، یَو وار لا زړه راته وئیل ، چې نېغ په نېغه ورته وَوایه ... لاکن بده خبره وه ، ځکه مې خبره بلې خواته واړَوله ....

¯ نوم دي څه دی ؟ ¯
¯ ساسيلا ¯ دې وئيل
¯ ښه نوم دی ... مسلمانه يې ؟ ¯
دې وئيل ...
¯ هو ، الحمدالله ¯
¯ واده دي کړی دی ، که يَه ؟ ¯
په ډېره عاجزۍ مې ورڅخه پوښتنه وکړه ... دا يَو وار چپ غوندې شوه او بيا وائي ...
¯ يَه ... مګر زه بوائی فرېنډ لرم ¯
دا خبره يې داسې وکړه، لکه دلته چې په مېړه او په بوائی فرېند کې انجونې توپير نه کوي – ما به اوس اجازه غوښتله، چې دا دَ خپلې خوا راته ګډه شوه ...
¯ په ټُرکي کې دَ استنبول دَ تاريخي ځايونو پرته ډېر څه دَ کتلو دي ¯
¯ مثلاً ، لکه .... ؟ ¯
زما دَ مثلاً په ځواب کې هغې وئيل...
¯ لکه دَ انقره ميوزيم، چې په کې دَ حضرت عيسی (ع) څخه هم قريباً ۷۰۰۰ کاله دَ مخه دَ Anatolian Civilization شيان پراته دي او بيا دَ دې پخواني طرز تهذيب ببخي زيات او دَ بېلو بېلو زمانو لرغونې آثار لکه Antique City of Perge او داسې نور نور دَ کتلو وړ دي - نه يوازې دا ، بلکې دَ Catholic عقيدې له کبله حضرت مريم چې په کوم کور کې دَ ژوند آخري ورځې شپې تېرې کړې وې، هغه زوړ طرز جوړه شوې ودانۍ دَ Selcuk نامې ځای څخه فقط اووه کلوميټره لرې ده - دا انجلۍ باخبره وه، نو ځکه مې نه غوښتلو ، چې ما نور په امتحان کې واچوي... په دې خومې ورته وَوئيل ...
¯ زه به هڅه کوم، چې ستاسو دَ ټوُرزم دَ ځانګې څخه يا خو ټوُر واخلم يا بيا پخبل انتظام دا هر څه وَوينم ¯
دا خبره چې مې څنګه وکړه، نو انجلۍ دَ خپل اصل مطلب په خوا راواوېښته ...

" ته خپله هيڅ تکليف مه کوه ... که غواړې،نو موږ دَ ټوۀرستانو دَ ټوۀر دپاره پورا پورا انتظامات لرو "
داسې کښېوتم، چې انکار راته کول ګران شو ... ما څه ګڼلو او دا څه وَوته ؟ او دغه خو وجه وه، چې دَ بيا خبرو کولو په بهانه مې اجازه ورڅخه واخيسته – ما چې دَ ټېلی فون رسيور ږدلو ، نو جمعه خان دغه ؤ ، چې کښېنستو او سترګې موږلَو ورسته يې پوښتنه يې وَکړو ...
" دَ چا ټېلي فون ؤ "
ما ورته وئيل ...
" دَ دې هوټل دَ لابي ساسيلا ټېلي فون "
ده وئيل ...
" ښه ښه په نامه يې بيا خبر هم شوې ؟ "
موږ به لا خبره مخته کښَوله، چې نويد او پروين راورسېدو - نويد هغه نويد ؤ ، خو پروين هغه پروين ځکه نه وه، چې جينز پېنټ يې اغوستی ؤ – زما دَ پوښتنې له مخه بيا نويد راته وائي...
" دا پېنټ مې پروين ته لاندې په دوکان کې واخيستو "
او بيا خپله وائي ...
" زما په خيال چې بد ورسره نه ښکاري "
موږ نو څه وئيلی شوی ، چې ده له خپلې خوا سرټيفيکېټ ورکړو - دَ ښو ډېرو ګپو کولو ورسته محفل په دې خبره برخاست شو، چې سبا سهار به اول دَ بلغاريه سفارت خانې ته دَ ويزې لګولو دپاره ځو ، بيا به په لالېلي نامي علاقې کې هوټل نيسو -
****
په دې بله ورځ غرمه لس بجې موږ څلور واړه ملګري دَ بلغاريه دَ سفارت خانې وَکهړکۍ ته ولاړ ؤ – که مو هرڅو زارۍ ورته کولې ، خو دَ کهړکۍ شاته ناستو دواړو ښځو کې يوې هم زموږ خبره نه منله او وئيل به يې ...

" تاسو بلغاریه کې له چا سره ملاقات کولو ته ځئ او دعوت نامې کومې دي ؟ "
او مور ورته وئیلو ، چې ...
" هلته ستاسو په هېواد کې نه څوک لرو او نه مو له چا سره دَ ملاو ېده مطلب دی .. مور مازې دَ یَو ځو ورځو په سېل ورته دَ تلو اراده لرو او بس ... "
غرض دا چې مور ورته په خواست کولو ستړي شولو ، نو نوید ورته دَ سلو ډالرو نوټ له جېبه راویستو ... هغوئ نوټ ته به ډېر حسرت وه خو کتلو ، لاکن سرونه یې هغه رنګه یوې بلې خواته وَښورَولو - چې ورځخه مایوسه شولو ، نو په خپله لاره بیرته را روان شولو - په نورو ملګرو نه یم خبر ... زما خو طبعیت ډېر پرې خراب شو ، نوید ته مې وئیل ...
" درځه چې یَو ټربول ایجنټ سره خبره خلاسه کړو "
ګوره ، چې یورپ ته ننَوتل مې په قسمت کې نه ؤ شوي ... چې ایجنټانو هم یوه خوا نه کوله - که څه هم مور داسې لا ورته وَوَئیل ، چې ...
" دَ ټوؤر دَ پیسو پرته به مور خپل ټکټونه پخپله وَکړو ، خو دَ بلغاره یا یَو بل یورپي هېواد ټوؤر راته کنفرم کړی بس "
لاکن هیڅ یوه ایجنټ راسره زمور خوښه نه وه منله - له دې ځایه هم دَ ماتې خوړلو ورسته مې جمعه خان کاکړ ته وئیل ...
" درځه وروره ! چې نن نن له دې ځایه وَځو "
ده وئیل ...
" هو ، ټکټان به نن واخلو ، مګر ځو به بل سبا ... سبا به دَ استنبول ستې ټوؤر وکړو - لا خو مې هیڅ نه دي لیدلي "
که څه هم زما نه وه خوښه ، خو دَ ده دپاره مې ورسره هو کړو –
یوه بجه ماښپښین ببګونه په اوږو راټال دَ " سرکې جي " ځخه " لالېلي " نامي پُررونقه علاقې ته په ټېکسي کې وَرسېدو - دَ لالېلي په مېن بازار کې په یَو هوټل کې مې دوې خونې وَنیولې – ببګونه مو په خونو کې وَغورځول او دباندې دَ ډوډۍ خوړلو دپاره راوَوتو - او په نه ساعت کې یَو بلې پُر رونقه علاقې ته

ورګډ شولو - دا علاقه یعنې دَ "لالېلي" سره جوخته دَ "تقسیم" نامي علاقه وه – دومره دَ غېرملکیانو څخه ډکه وه، چې لار په کې نه کېده - دَ نوید په قول ...

"دَ استنبول دغه سیمه چې غېر ملکیان ورته راځي ، دَ خلګو دَ توجه مرکز ځکه هم ده، چې یَو غټه شاپنګ سېنټر ائیریا ده او بل په دې ائیریا کې دَ بلغاریه ، رومانیه ، یونان او روسي ریاستونو په حُورو باندې نه یوازې دَ سترګو تنده ماتېږي ... بلکې دَ خوائشاتو بار هم پرې ماتېدلی شي"

دَ نوید خبره مې په دې زړه وَ منله ، چې دلته سړي کم او غېرملکي ښځې ، چې زیاتره په کې پېغلې وې ... ګرځېدلې - او بیا چې څه وخت موږ دَ ټي – بي – ټي ایراني بسونو دفتر ، چې زموږ له هوټل څخه په څه واټن باندې ؤ ته دَ ټکټانو دپاره تلو، نو تر موږ څه شاته پاته شوي ملګري کاکړ صاحب ته یوې پېغلې ، ګوره چې دَ کوم هېواد وه، سترګه وهلې وه او دَ لاس په اشارو یې دَ لسو ډالرانو غوښتنه هم ورڅخه کړې وه- ده چې بیا راته ځنګه دا خبره وکړه ، نو که څه هم کیسه څه شکمنه غوندې وه، خو زړه راته وئیل ، کېدای شي هاغه دَ نوید خبره رښتیا وي دَ دې علاقې په باب - خېر ټکټان خو مې تر لاسه کړو، لاکن دَ دریمې ورځې یعنې دَ ۷م نومبر ۱۹۹۳ع - ولې چې سبا او بل سبا دَ دوئی دَ کمپنۍ دَ بسونو وار وَ ایران ته دَ تللو نه ؤ - نو نن په چپه دوې ورځې له موږ سره نورې هم دَ سېل دپاره وې - که مې څه هم زړه مات ؤ، خو حتمي هڅه مې دا کوله ، چې وخت ښه په خوشحالۍ تېر کړم، چې ملګری مې دیغ نه شي - هم دغه وجه وه، چې دَ ډوډۍ خوړلو ورسته سم دستي موږ دَ Poli Tour له دفتر څخه دَ ننني شپې دَ "اورینټ هاؤس هوټل کلب" او دَ سبا دَ ورځې دَ استنبول سټي ټوؤر دپاره ټکټونه تر لاسه کړو ... او بیا مې درست ماځیګری دَ لالېلي او تقسیم ائیریا دَ روډونو په فُټ پاتهونو باندې تېر کړو، چرته چې خوش رنګو څېرو له خوش ذائقه طبعیتونو او موسکاګانو او موسمي خوش ګواره رنګونو سره سترګو ته ښکلاګانې او زړونو ته دَ سکون بېلابېل خوندونه سپارَلو - یَو شاعر

نور څه غواړي ؟ بس چې ښکلاګانې ورته چاپېرچل کې موجودې وي ... بیا خو یې دَ خېټې غم لا هم هېر وي - خو دا شاعر زړه مې خپله خوښه کله کولی شوه، ولې چې ملګری جمعه خو هم ورځرمه شوی ؤ -نو ځکه دَ نه غوښتلو پرته هم یَو دوه ځله مې سلېماني چائی له هغه سره نوش کړې - دلته یَو کوپ چائی په لس زره لیرا باندې خرڅېدو - دَ دې علاقې رنګین ماځیګری په خپل ځای... خو دلته زه دا خبره کول ضروري ځکه ګڼم ، چې دَ دې مسلمان ملک مغرب وزمه آزادي وَلوستونکو ته ور په کوته کړم - ګوا دلته په دوکانونو کې که شراب په آزادۍ خرڅېږي ، نو هم دغسې شراب خانې یا بارونه هم لري - هم دغه وجه ده، چې قضائي ماځیګر خواته یَو نیم سړی دَ سړک څنډې ته یَو بل اړخ ځنګېږي هم - لازمي خبره ده، چې زیاتره ښځې به یې هم ځیښې، خو تر سترګو مې یوه هم داسې ښځه تر دې ساعته نه شوه، چې ځیښلو یې ، یا دې بې خوده غوندې په فُټ پاتهونو ګرځي - لاکن دلته ښځې سګرېټونه ډېر په شوق او خامخا څکوي - دلته خلګ چپ له خپلې ژبې ، دَ بل په ژبه نه پوهېږي او نه چاته بله ژبه ورځي... یَو څو ماتې ګوډې خبرې لکه "کش برا" یعنې (څومره یا په څو باندې) ، "اوُچ دانه سوخ سُو" یعنې (درې ګلاسه سړې اوبه) ، "آفندم" او "آفندي" او داسې ځینې نورې خبرې یا توري موږ هم وربانديې چسپَولو - ګوا خبره دا، چې څوک هم تُرکي ته ځي ، نو به دَ لاس په اشارو ژغېږي یا به څه څه خاص خبرې دَ ډوډۍ پېدا کولو او شاپنګ کولو دپاره حتماً زده کوي ... ګنې حال به یې زما او دَ جمعه خان په رنګه وي - دا خو لا دَ نوید پنجابي یې کور ودان، چې څو کاله یې په تُرکي کې تېر کړيؤ او تُرکي یې په رواني سره وئیله - که دائی نه وای ،نو زه او زما ملګری به په هر دویم ګام له یوه نا یوه غم او ناکړده پېښې سره مخامخ کېدو - دا منم، چې موږ به هم څه نا څه یا ډوډۍ په اشارو پېدا کړې وه، خو غم دا دی ، چې دغه باډي لېنګویج او اشارې خو هم هر ځای معنې او مطلبونه بدلوي -

*****

ماخُستن اتهه بجې دَ پولي ټوؤر وبګن مورږ له خپل هوټل څخه سپاره کړو او اتهه نيمې بجې يې دَ " اورينټ هاؤس کلب " چې دَ استنبول په يَو څو مشهورو نائټ کلبونو کې ځانګړی نوم لري ته وَرسَولو - دلته لومړی او دَ خوند خبره دا کوم، چې دَ دې کلب په لويه درازه کې يوه ټُرکۍ پېغله خپلې ټُرکي روائتي جامې په تن.. سره له اوږدې ترکۍ سرې خولۍ په سر باندې ايښې ولاړه وه او هر راتلونکې سړي او ښځې ته يې ښه راغلی په خپله ژبه کې وئيلو ... زه او زما ملګرې چې يې له څنګه تېرېدو ، نو ملګری ورته وَدرېدو او په پښتو کې ورته ګډه څه شو ، چې هغې ورسره ځان جوخت په دې نيت وَدرَولو ، چې دا انجلۍ زما له وورږ قده ملګري په درخته اوږده وه او بيا يې خندل هم ... ګوره چې دَ هغې دَ خندا تر شا څه ؤ ؟ خو زما ملګري په ټوکو کې راته وئيل، څنګه مې درته پښتنه کړه ؟ او بيا دَ ده دا خبره ما او هغه تر ډېره پورې دَ ځينو نورو پُوچوخبرو سره ګنډلې خورا انجواى کړه او بيا يَو غټ عالي شان هال ، چې په منځ کې يې دَ ډيسکو او ډانس کولو دپاره ګېړدۍ دوکانچه جوړه وه چې له بامه ورندې رنګېنې رڼاګانی له يوه نري او خوارږه ساز سره دَ باران غوندې راورېدې او دَ دې دوکانچې شاوخواته مېزونه او کرسيانې پرتې وې - په دې هال کې په خپلو چوکيانو باندې کښېنستلو ورسته چې څنګه موسترګې وَموږلې ، نو څه ګورو ، چې په هال کې يَو بل ځاى ترکۍ انجونې ، مختصرې جامې په تن ... په ببلې ډانس کولو کې اخته وَليدلې ، چې په هال کې ناست غېرملکيانو دَ سفر سترياګانې يې په خورږو موسکاګانو او ډېر په مينه يې په بازاري خلوص وساکولو پوره پوره هڅې کولې -

په دې هال کې هر سړی او ښځه بدمسته وه، او سره شنه لاکن په سائز غټ او اوږده ګلاسونه په لاس کې په ناستو ځنګېدلو او له څنګ ملګرو سره يې خپلې خوشحاليانې ګډوَلې لګيا ؤ، خو ما او جمعه خان دلته هم دَ کوک واړه بوتلان تر نرئيو غاړو نيولې نوش کولو - هم دغه وجه خو وه ، چې دلته رقصېدونکې ببلی ډانسرې هم مورږ ته کمې رانيږدې کېدلې – خو دَ خپل بازاري طبعيت

درلودلو له سوبه په موږ باندې هم په خپل خپل وار چې به له ستړجه راکوُزي شوې.. نو به یې موږ ته هم دَ خپل عادت په سمه حاضري راکړه ... هغوئ دَ ډانس په چپه څه نور هم وئیلو ، خو موږ ورسره هیڅ نه منلو ... البته یَو نیم تصویر مو ورسره په دې واخیستلو ، چې دا موقعه سهار راته دَ ژوندي یاد په توګه بیا بیا دَ استنبول شپه راپه زړه کوي - لاکن موږ دَ هغوئ له نور نیزد بکته ډډه کوله او ورسره داسې تر غاړې وتلو نه ... لکه نور ټوؤرستانو چې به کولو – لنډه دا ، چې ډوډۍ مو هم دلته وَخوړَله او تر دولس بجو پورې مو دَ ترکو پښغلو ښلي او ماډرن ډانسونه داسې په رنګارنګ رښمینو جاموکې کتلو ، چې په عامه ژبه کې جامې په هیڅ اړه نه شی وئیل کېدای -

دَ شپې دولس بجې چې څنګه له دې کلب څخه دباندې راوَتو ، نو دَ پُولي ټوؤر سړي موږ دواړه تر لاس وَنیولو او ژر تر ژره یې په خوش اخلاقۍ دَ هوټل څخه دَ ایستلو هڅه کولو سره سره راته وئیلو ...

" دې وخت ګنډ کپان جیبونه وهي او څه نورې نورې پېښې هم کېږي ... خیال کوئ "

*****

دَ پروګرام په سمه سهار اتهه نیمې بجې دَ پولي ټوؤر ګاډۍ موږ له خپل هوټل څخه پورته کړو او دَ استنبول ښار او تاریخي ځایونو راښکاره کولو باندې یې پئیل وکړو -   په دې بس کې زموږ پرته پنځلس شل نور سړي او ښځې هم وې – ګاډۍ چې څنګه مخته روانه شوه ، نو ګائیډ چې نوم یې آصفه ښئیلو ، څُلې ته مائیک وَنیولو او په انګرېزۍ کې دَ هرکلي وئیلو ورسته وائي ...

" تُرکي ، ګوا دغه سیمه دَ حضر ت عیسی علیه السلام څخه هم دوه زره کاله دَ مخه او بیا دَ ده دَ مرګ ورسته تر پنځلس سوه عیسوي پورې دَ نړئیز ژوند ژواک په اړه مرکز پاته شوې ده - او سره له دې دَ Anatolian Civilization (اناتولوي تهذیب) موجودګي دَ دې سیمې تاریخ په زرهاؤ کلونو لا نور نور شاته وړي - عثمانیه حکمرانان له ۱۴۰۰ع څخه تر ۱۹۱۸ع پورې په دې خاوره

باندې حکمراني کړې ده - او دلته ښاري ژوند لومړی له رومنو او عثمانیه دورِحکومت څخه پېئیل شو او نن چې تاسو په خپل چاپېرچل کې دَ استنبول پخواني جوړ غټې غټې ماجتان ، مانیانې ، ودانیانې وینئ ګورئ ... دا دَ ټُرکي تاریخي عظمت څرګندَوي "
دَ څه مزل کولو ورسته ، ګاډی یَو ځای تم شوه او ټول ټوؤرستیان ورڅخه راکوُز شول - او دَ ګائیډ په راهنمائی کې یوې لوړې اوچتې پخوانۍ ودانۍ ، چې دَ مسلمانانو ماجت ښکاره کېدو په خوا روان شولو او چې څنګه په لویه دروازه وردننه کېدو ، نو آصفه (ګائیډ) وئیلو ...
" دا کرسچن چرچ دَ سېنټ صوفیه په نامه دَ نړۍ په لوړو تاریخي چرچونو کې ځانته یَو نوموړی چرچ دی ... چې رومن واکمنو ښځي پخوا جوړ کړی ؤ "
په دې چرچ کې دَ زړه راکښونکولاسي کار او نقش نګارۍ پرته دَ ښائیسته جوړو شوؤ ګومبتو ، دېوالونو او ګیړدۍ تمبو (ستنیانو) ځانته دَ ځانګړې جوړښت په اړه دَ پخوا زمانې کاري ګرو فن لوړتیا څرګنده وله- په دې چرچ کې یوې بلې خواته ګرځېدلو په وخت داسې راته ښکاره کېدو لکه دا چرچ چې کله ماجت هم پاته شوی وي - خو ګائیډ په دې باب سر نه کړو راخلاس چې آیا زما او یا زما دَ ملګري په مزغو کې دَ دې چرچ په اړه راپورته شوی ګمان صحیح هم ؤ او که غلط - خبر ، دَ دې چرچ کتلو ورسته ګاډی مخته روانه شوه او ګائیډ وئیل ، چې ...
" اوس موږ دَ "بلیو ماسک " په لور روان یُو ، کوم چې په درستې نړۍ کې ساری نه لري "
او بیا یې مخته وئیل، چې ...
" استنبول ښار ، که څه هم په درو ټاپوګانو باندې آباد ښکاري ، خو په اصل کې دا ټاپوګان نه دي ، بلکې دَ نقشې له رُویه ابشئین استنبول دَ براعظم ابشیاء په خوا کې دَ وچې مځکې په دوؤ غټو څنډو باندې آباد دی - او دلته دَ دوؤ

سمندرونو ګوا "بلېک سي" او "مېډيټېرينئين سي" سنګم داسې شوی دی ، چې دَ دواړو سمندرونو دَ غاړو څخه ټوؤرسټان خوندونه اخيستی شي"
که څه هم ګائيډ مخته څه نه وئيلو، خو دا خبره څرګنده وه، چې دَ استنبول ټاپووزمه برخې ، ځای په ځای په پلونو له يَو بل سره تړل شوې وې - دَ څلورو پخو پلونو ، چې دَ غټو تمبو په کومک ولاړ ؤ څخه پرته دَ ابشياء او يورپ تر منځه په سمندر برسېره باسفورس پُل او فتح سلطان پُل دَ کتو او حېرت وړ ځکه ؤ ، چې دې پُلونو دلاندې ستنې نه درلودلې او په هوا کې ولاړ له پورتنئيو اوچتو اوچتو تمبو سره دَ اوسپنو په غټو غټو رسيانو داسې تړل شوي دي، چې دَ سړي عقل ورته حريان شي - نه يوازې دا ، بلکې له دې پرته هم ځينې داسې تاريخي جوړ ځايونه په دې ښار کې شته، چې سترګو ګتلو سره سره سړی په سوچ کولو هم پارَوي -
دې وخت چې موږ په بليو ماسک کې ګرځېدو، نو داسې محسوسېدو، لکه دا غټ ماجت چې ډېر پخوا يعني په اولسمه صدۍ کې نه ، بلکې په ننني دور کې جوړ شوی دی - ولې چې دَ ښائيست والې پرته دومره غټ ؤ ، چې په ګرځلاؤ سړی په کې سترړی کېږي او دلته سترګې په هر څه باندې وازې پاته کېږي - په دې غټ تاريخي ماجت کې له تکو شنوټائيلونو او بې شمېره ستنيانو او ګومبتو پرته په سر شپږ داسې اوچتې مينارې هم لري چې تر لرې لرې پورې ښکاري - هرڅه هرڅه ، خو په استنبول کې دَ ماجتانو ډېرښت داسې څرګنده وي ، چې ببخي پخوا مسلمانانو دَ اسلام خورَولو پرته بله هيڅ وظيفه نه درلودله - ځکه خو يې اسلام دَ نړۍ تر ګوټ ګوټ پورې رسَولی ؤ –
له دې ځايه موږ دَ تُرکۍ غټ ميوزيم او اسلامک سېنټر ، چې دَ پخواني باچا ابراهيم پاشا په ماڼۍ کې جوړ کړل شوی ؤ ته يُو وړل شولو – دلته ۲۰۰۰ کاله پخواني شيان دَ ښوؤنې دپاره خوندي کړل شوي دي - لکه دَ کور دَ استعمال له ختو او اوسپنو څخه جوړ لوښې ، چړې، تُورې او نېزې او دَ دې سيمې جوړې غالياني ، خولياني او دَ رواجي جامو نمونې هم دَ کتو وړ دي –لاکن دلته مې دَ

خانه کعبه اوله له لرګي ځخه جوړه دروازه ، چې دَ لاس کار ورباندې شوی ؤ په لیدوً مې سترګو او زړه سکون وَموندو – غوښتلو مې چې ښکل یې کړم، لاکن شیشه داسې ورباندې را جارباسلې شوې وه، چې وَس مې نه په رسېدو - دلته ګائیډ دَ اناتولوي تهذیب ځینې شیان هم راښکاره کولو په وخت وئیلو ، چې ...
" دَ دې په پرته دَ دغه زاړه او تاریخي ژواک ځینې آثار نورې نخښې په " اناتولیا " نامې علاقې کې دَ لرغونې آثارو په توګه خوندي کړل شوي دي - لکه دَ Ekhesus " ایفاسیس " غټه مجسمه ، چې دَ دېوي مور ، یعنې Mother goddess " مدر ګاډس " په توګه دَ مځکې اوله خدائېنه مور ورته وئیل کېږي - دَ Artinis " اینټینس " په نامه شهرت لري - دَ دې په بدن ډېرې زیات لګېدلي تیان دا څرګندوي ، چې دا خدائېنه مور ژوند سپارونکې وه - دَ اناتولیا ۷۰۰۰ کلنه زوړ ښار دَ هغې دپاره جوړ کړل شوی ؤ - دَ دې " مدر ګاډس " ځخه په ډېرلو ډېرلو وختونو کې نقل شوې یولس زره وړې او غټې مجسمې هم دَ دُنیا په ځینو عجائب ګهرونو کې پرتې دي "
دا خبرې چې یې کولې ، نو بس دَ استنبول په تنګو تنګو بازارونو یا لارو باندې یوې بلې خواته روان ؤ ، او دلته په بس کې ګائیډ وئیلو ...
" دلته یعنې په تُرکي کې دَ نورو تاریخي آثارو پرته دَ Lymira " لائیمېرا " دَ کاڼو پخوانۍ ګومبته او دَ Aspendos " اسپنډوس " جوړه ودانۍ چې په ډېرلو ډېرلو زمانو کې جوړه شوې ده – که تاسو غواړئ، نو موږ درته دَ ټوؤر اهتمام کولی شو "
له دې خبرو سره سم ګائیډ زموږ پام دَ میوزیم سره جوخت آرټ سېنټر ته واړَول شوه ... دلته دَ تُرکي دَ هرې سیمې دَ خلګو دَ جامو او استعمال شیانو نمونې ... په خاص توګه دَ ناستې او په دېوال راځړونکې غالیانې نه یوازې دَ نمائش دپاره ایښول شوې دي ، بلکې خرڅېدې هم ... یَو ځای مې جمعه خان ته وئیل ، چې ...
" راشه چې یوه دَ غالب چاچا ټوپۍ او دا اوږد کوټ واخلو "
ده راباندې وَخندل او وئیل یې ...

" ولې ځان په درنوؤ ... اول مو بېګونه لږ درانه دي او بيا داسې ټوپياني خو په پاکستان کې هم پيدا کېږي"
ګوره چې اوس دَ ده اشاره په پاکستان کې دَ کومې سيمې دَ خلګو او دَ چا په لور وه ؟ خېر، چې له دې ځايه راوتلو، نو تر دې له مخه مې دَ ژېړو جوړه يوه ښائيسته غاړګۍ، چې په ډيوټي ولاړې ښائيسته پېغلې دَ راښکاره کولو دپاره په غاړه باندې راوَځړَوله او بيا يې په وار وار راته وئيل ، چې ...
" دا ګوره ، څومره ښائيسته ښکاري"
اوس که غاړګۍ ښائيسته وه، او که نه ... خو دَ هغې سره يې ښځې خوند کولو - که څه هم زما دَ ملګري په خيال دا سودا ګرانه وه، خو شاعر زړه راته وئيل ، چې دَ هغې ښائيسته انجلۍ موسکاګانې چې ورسره وَ تلې ، نو ارزانه سودا مې کړې وه - ولې چې دَ ښکليو دَ موسکا قيمت په هر څه هرڅه ارزي او چرته بيا دومره دومره ډېري موسکاګانې، چې په کاڼو يې لا خولې کولې ... زه خو لا يَو انسان وم -
له دې ځايه پياده موږ دَ تاريخي حمام په لور مخه وکړه - حمام څه ؤ ، يوه غټه خونه وه ، چې په منځ کې يې يوه دوکانچه جوړه وه ، چې دَ ګائيډ له قوله دلاندې يې اور بل وي او په شا وخوا ورُو ورُو غسل خانو کې دَ غسل کولو مخته او ورسته په ګده باندې په دې غټې دوکانچې باندې سټيم بات اخيستل کېږي او تر ډېره وربانديې تر درځن زيات غسل کونکې پراته وې او بدنونه ټکور کوي - که څه هم په جلا جلا ورُو غسل خانو کې دَ غسل کولو اهتمام ؤ، خو شروع او اخيره يې له دې تودې دوکانچې کېدله-
ګائيډ مخته وئيلو چې...
" دغه رنګه حمامونه په افغانستان کې تر اوسه لا هم رواج لري"
وئيل ، خو يې صحيح ... خو خوارکۍ لکه لا سمه خبره نه وه، چې نن په افغانستان کې دَ وژللو راوژللو او دَ يو بل دپاره قبرونه خيندلو پرته هيڅ نه دي پاته شوي -

*****

دې وخت دَ پولي ټوؤر ګاډی دَ اتا ترک له تاریخي دفتر او استوګن ځای ، ګوا دَ هغه په استعمال کې پاته شوې رهائشي مانۍ په لور روان ؤ، چې ګائیډ وئیلو ...

" دې وخت په ۷،۷۹،۴۵۰ مربع کلو میټرانو خور وور هېواد تُرکي چې په کې ۵،۸۲،۸۷،۰۰۰ خلګ آباد دي– باني ستر مصطفی کمال اتاترک دَ لومړي جنګ عظیم ورسته لومړی صدر ؤ - دَ تُرکي په ټولو حکومتي ځانګو کې یې انقلابيً بدلون راویستی دی او سېکولر جمهوري نظام یې نور نور ټینګ کړو ... په خاص توګه ، ښځه یې په لومړي ځل دَ نر سره په څنګه دَ درَوله "

ګائیډ لا خبره سمه سر ته نه وه رسَولې ، چې ګاډی یوې توربخونې او غټې مانۍ مخې ته وَدرېدله - دا هغه مانۍ وه، چې اتا ترک په کې په سرکاري توګه استوګنه کوله او اوس دَ ده یادونه تازه کولو دپاره دا مانۍ دَ تاریخي او قامي نخښې په توګه خوندي کړل شوې وه - په صدر دروازې کې یې دوه عسکران دا سې الرټ ولاړ ؤ لکه هغوئ چې له کاڼو جوړ ؤ - ولې چې په لومړي نظر هغوئ ژوندي کم، مړه بُتان زیات ښکاره کېدو - له دباندې خوا چې دا مانۍ څومره سترګو ته ښه ښکاره کېدله ، نو حقه خبره ده، چې دننه به لانور نور دَ کتو وړ شیان په کې وي ، ځکه خو ګائیډ وئیل ...

" بخښنه غواړم ، موږ دې مانۍ ته بې له انټري پاس نه خو ور دننه کېدلی شو او نه پاس دومره ژر جوړېدلی شي - یوه دوې ورځې انتظار ورته په کارېږي "

او بیا یې خپله خبره داسې مخته کش کړه ...

" په تُرکي کې زموږ (توبه نعوذُبالله) دوه خدائیان دي .. یَو عظیم خدائی او بل اتاترک ... ولې چې نه خو دَ قرآن شریف آیتونه رد کولی شو او نه دَ اتا ترک فرمانونه او جوړ کړل شوی قانون ... "

له دې خبرې څخه دَ هغې ګائیډ دَ خدائی پاک په وړاندې شریک درَول نه ؤ، بلکې دا یې وئیيل غوښتلو ، چې دَ جدیدې تُرکي باني اتا تُرک بنیادي نظریه ،

چې دَ سبکولرزم په اړه ده په خپل ژوند کې وړاندې کړې وه - هغه نه یوازې خوندي شوه بلکې ژوندۍ یې هم وساتله -
یوې بجې خواته ګاډی دَ تاریخي بازار، چې دوئ اوس ورته " ګرېنډ بازار" وائي په لور دَ استنبول په تنګو هوارو ، خو په لوړو ژورو علاقو کې جوړو روډونو باندې روانه وه او ګائیډ وئیلو ...
" دَ حضرت ایوب انصاري مزار ، انقره او فیشرمېن ویلیج ته که دَ تلو نیت لرئ ، نو خپل نومونه او پتې را وَلیکئ ... ستاسې دَ خوښې په سمه موږ دَ ټوؤر انتظام کولی شو"
او بیا یې ځکه دَ ذکر شوؤ ځایونو پرته ، تر یَو درځن زیات نورو ځایونو دپاره دَ ټوؤر کولو وختونه او دَ خرڅې خبرې په ډالرانو کې داسې په خوند خوند کولې ، چې خپل دې ملګري جمعه خان راته وئیل ، چې ...
" غوږ ورته وَنیسه خیالوَرې ته ... څنګه په خوند خوند دَ پیسو خبرې کوي ؟ "
ما هم آسره تاوان وګڼله او ورته مې په ځواب کې وئیل، چې...
" دلته اتا تُرک ترکیان په دې وجه نه مني، چې تُرکی ته یې نوی ژوند ورکړو ، بلکې هغه کاغذونه دَ دې خلګو کمزوري ګرځېدلې دي، چې دَ اتا تُرک تصویر ورباندې جوړ دی "
زما په دې خبره چې ملګري جمعه خان غاښونه څنګه سپین کړو ، نو هغې ګائیډ هم زموږ په خوا په ډېره مینه وکتو، او وَموسېدله .. اوس به لا موږ بل څه سنجَولو ، چې دا څه رامخته شوه، او وائي...
" تاسو لکه چې له موږ سره په بل ټوؤر باندې هم دَ تلو اراده لرئ"
غرض ... غرض او تش غرض .. یَو وار لا په زړه کې راغلو ، چې په سخته او غوټ ورته یَه کړم... لاکن بیا ګوره چې څله مې په کراره ورته وئیل، چې...
" موږ به صلاح وکړو "
او بیا مې په معنې خېزه موسکا کې دَ جمعه په خوا مخ ور واړَولو ...
" زه خو ورسره ځم، وایه ! ستا څه خوښه ده ؟"

دائی چې لا یې هغه رنګه غاښونه سبین نیولې ؤ، راته واي ...
" حریان یم، چې ستا اوس کومه یوه خوښه ده او کومه نه ... چې یَو ځای هسې نامې مخ یا څېره وَوینې.. زړه ورته په لاس کې ږدې "
او ما هم ورسره ګپه خوږه ځکه کړه ، چې خبر وم ، چې یار مو ټوکې کوي -
او بیا چې په خپل حېثیت ځانګړي او تاریخي ګرېنډ بازار ته وردننه کېدو ، نو ګائیډ وئیل ...
" په دې بند غوندې تاریخي بازار کې ۴۵۰۰ واړه او غټ دوکانونه دي "
دَ دې بازار دَ دوکانونو دَ ښائیست او جوړښت څخه پرته، په دې مارکېټ کې دَ دوکانونو تر منځه دومره پراخه لاره تېره شوې وه، چې اوس که داسې مارکېټ زموږ په هېواد کې جوړ وای، نو تاریخي حېثیت به یې داسې نه وای پاته –ولې چې که رکشې او دَ خرو ربړهیانې په کې نه چلېدې ، نو سائکلونه او دَ لاس ربړهیانې خو به حتماً په کې یوې بلې خواته لېدل کېدې - دلته زیاتر غېرملکیان ؤ ، چې سوداګانې یې په کې کولې - دَ سرو زرو دَ کاروبار ډېر زیات دوکانونه په کې موجود ؤ- دَ دې مارکېټ په سېل کولو کې دا خبرې مې زړه ته بیا بیا راتلې، چې ګنې ...
"تُرکیانو ، چې زرهاؤ کلونو دَ مخه کوم کاروبار کړی ؤو هغه دا دی ښکاره دی.. خو یَو موږ یُو ، چې من حېث القوم دَ تېر شوؤ تاریخي مشرانو په قبرونو دَ کاټو دَ څلو پرته که نور څه لرو ، نو هغه دي .... خبرې او تشې خبرې ، چې په کتابونو کې یې دَ تاریخي پېښو په توګه خوندي لرو او بس ... "
په ګرېنډ بازار کې دَ ګرځېدو راګرځېدو او یَو نیم شئی اخیستلو ورسته په ګاډی کې ماځیګر خواته خپلو خپلو هوټلانو ته ټوؤرستان وَرسَول شولو - او یَو ځل بیا زه وم او ملګری جمعه خان او دَ لالېلي دَ بازارونو خوش رنګیانې، چې دَ شپې تر لسو بجو پورې په کې دَ نوید او پروین سره ګرځېدو –
*****

دَ شپږم نومبر درسته ورځ يا خو موږ دَ هوټل په خوني کې تېره کړه او يا بيا يو دوکان او بل دوکان دَ شيانو په اخيستو را اخيستو کې ستړي ؤ - نن موږ دواړو دا خبره وَ سنجَوله چې ترکيان دَ پاکستان دَ خلګو سره مينه لري او قدر يې کوي – ګوره چې په څه وجه ؟ بس چې به چا هم پوښتنه دَ سودا په وخت کوله، نو زموږ دَ ځواب ورسته به يې فقط دومره وئيلو، چې...

" ټُرک پاکستاني آګردش" ګوا ټُرک او پاکستانيان ورونړه ورونړه يا دوستان دوستان-

او بله خبره مې دا هم نوټ کړه ، چې دلته په سودا کې بارګېننګ ډېر زيات کېږي –که څه هم دَ ټُرک دَ مشرانو دا خبره ډېره مشهوره ده ، چې ....

" Don’t Buy house , Buy a neighbour "

لاکن له بده مرغه دا خبره ما دَ دوئی په روئيو کې وَنه سنجَوله ... خو په خوُی او بُود بد او رَډ خلګ نه ؤ .. بس په پيسو څه زيات مئين راته وَ برېښېدو –

سبا ته زما او دَ جمعه خان خپلو کورونو ته دَ تلو نيت ؤ - نو ځکه مې غوښتلو، چې نن شپه تر ډېره په استنبول کې پياده وګرځو او دغه رنګه مې وَ هم کړو - نويد او پروين چې دلته يې څو ورځې نورې هم تېرولو اراده درلودله .. هم له موږ سره پوره پوره ملګرتيا وکړه - او بيا چرته چرته نه وګرځېدو - که څه هم کله کله نرې څاڅکې دَ باران او يا نرۍ نرۍ واوره ورېدله – خو موږ دَ ليونيانو غوندې يوې بلې خواته آواره ګردي کوله او دَ استنبول دَ ساړه موسم خوندونه مو دَ رڼاګانو سره ګنډلي دَ زړونو او رُوحونو دَ سکون سوب ګرځولو – لاکن تر کومه پورې؟ .. کله چې دَ استنبول دَ شپې رڼاګانې دَ يخو هواګانو سره تورو خاموشو تيارو ته ستنېده شروع شوې ، نو موږ هم کرار کرار ستړيا ته غړي هم اچولو ... نو ځکه خو، په ببلا ببلو تنګو او پراخو لارو باندې پياده دَ لالېلي په لور قدمونه تېز کړي ؤ او غوښتلو مو ، چې ژر تر ژره خپل هوټل ته وَرسېږو، ولې چې اوس خو په روډونو هم خال خال کسان ښکاره کېدو - هوټل ته لا نه ؤ رسېدلي ، چې په لالېلي کې دَ يَو خلاس دوکان مخې ته يوې ولاړې انجلۍ، چې

مخته يې څه سامان هم پروت ؤ، په ما او جمعه خان باندې ژغ وکړو – موږ ورته وَدرېدو او پوښتنه مې ورڅخه وَکړه ...
˝ خير خو دی... ولې دې راپسې ژغ وکړو ؟ ˝
دا خبره څه وه ، چې هغه انجلۍ په خپله ژبه کې ګډه شوه – نه زما سر دَ هغې په خبرو خلاسېدو او نه زما دَ ملګري - بس هېش هېش ورته ولاړ ؤ ، چې دا اوس څه وائي او يا څه غواړي ؟ څه وخت ورسته شاته پاته شوي پروين او نويد هم راوَرسېدو، او تپوس يې راڅخه وکړو ...
˝ څه کيسه ده ؟ ˝
ما ورته وئيل...
˝ په دې خبره خو موږ هم حريان يُو، چې دا انجلۍ څه راته وئيل غواړي ... ته پوښتنه ورڅخه وکړه˝
مګر ناشُوده خبره خو دا وَشوه، چې اوس دَ هغې انجلۍ بله خوندَکۍ چې له دوکان څخه ورته راوَ تلې وه هم ورسره ولاړه وه ... دَ نويد په خبرو هم نه پوهېدله ... چې څنګه هغه انجلۍ له خپلې خوندَکۍ سره زموږ په باب په خپله ژبه کې ګډه شوه، نو نويد په موسکا کې راته وئيلو ...
˝ موږ ځو هوټل ته... تاسو ورسره جوړ شئ˝
او خپله ناوکۍ پروين يې تر لاس وَ نيوله او مخته تېرېدلو په وخت موږ ته وائي ...
˝ دا بلغارين پېغلې دي˝
˝نو زموږ يې څه... درځه جمعه چې ځو˝
دومره وئيلو سم دستي چې ما ګام دَ نويد په لور اوچت کړو، نو ملګري تر لاس وَ نيولم او راته وائي...
˝ څه کوې چې ځغلې... ځُوري خو دي نه... ورسره په ګپه کولو به تکه نه درباندې لوېږي˝

هو ، ده صحيح وئيل ... وَ يې نه خوړم .. خو دَ سترګو په خمار يې داسې په مزه مزه لاهو کړم ، چې که هر څو مې ورته سر په انکار کې يوې بلې خواته ښورَولو ، لاکن زړه مې ماته ورته منلې وه - هم ځکه خو زما دَ ژبې انکار ... انکار تر ډېره نه شو پاته - او نه مې ملګرى جمعه خان ورڅه خلاس کړو - ولې چې په هغو دواړو پېغلو کې يوې زما او بلې زما دَ ملګري شاوخوا داسې په هنر تلکې ودرَولې، چې دَ تېښتې لاره راڅخه ورکه شوه او تر ډېره هانده مو دَ موسم په رحم وکرم ځانوه پرېښَولو –

*****

داسې پېښه په ژوند کې په لومړي ځل راسره شوې وه ، چې زه منزل ته دَ رسېدو دَ مخه .. ګوا له نيمې لارې څخه بيرته دَ پاته شوؤ پلونو په نخښو راغبرګ شوى وم - دې وخت زه او جمعه خان کاکړ دَ تي – بي – تي کمپنۍ په اوتو بوس کې ناست دَ تهران په لور روان دَ اتهه څلويښت ګنټهو په اوږده سفر روان ؤ - اوتوبوس بيا له ايراني ځوانانو او ښځو څخه ډک مخته روان ؤ - ګوره چې څله په اوتوبوس کې له دې خوا نه چا خبرې کولې او نه چا هغسې دَ خوشحالۍ سندرې وئيلې او نه هغسې دَ مستۍ اظهار چا کولو - هم ځکه دَ ديغيت له لاسه دَ ګهړۍ ستنې مخته نه تلې - زياتره وخت په پټو سترګو او خوب کولو په ناکامه هڅو راباندې تېر شو- دې بله ورځ دَ ښې ډېرې بدني او ذهني ستړيا ورسته دَ ايران څنډې ته وَرسېدو ... اوس يَوځل بيا په اوتوبوس کې ناستې ايرانۍ ښځې ، چې له استنبول څخه دَ ترکي تر ورستي بارډره پورې په جينز کې برېښېدې بيرته بدلې او په غټو تورو څادرونو کې سر تر پايه پټې ښکاره کېدې –

له کوره چې راتلو، نو دَ هر هېواد په څنډه باندې به مې دَ ګهړۍ ستنې يوه نيمه ګهنټهه شاته کولې ... خو اوس چې مې بيرته په هر بارډر باندې مخ مخته دَ ګهړۍ ستنې څنګه پېچلې لګيا ؤ .. نو ګوره چې زړه مې څله ډُوبېدو ؟ په خپله نه هېرېدونکې ماتې باندې او که دَ تُرکي څخه دَ رابېلېدو له سوبه ؟ داسې نه

چې زه یوازې له داسې کېفیتونو سره مخامخ وم ، بلکې دَ جمعه خان کاکړ بڼه مړَغونې وه ... خبرې یې راسره کولې، خو تندی به یې ګونځې ګونځې ؤ او خُله یې خندا یا موسېدو ته نه جوړېدله - بس یَو علي نامې ایراني ځوان ؤ، چې دَ استنبول څخه یې زموږ مازغه خوړلو چې خوړلو او ظالم سترۍ کېدو نه - او خبرې یې هم داسې بې لګامه کولې، چې دَ خپل آخوندي نظام په زد کرکه څرګندولو سره سره یې سیکس هم سر ته ختلی ؤ ... موږ به په ښه خوند ویده ؤ، نو دې لېوني او مست علي به را وَژغولو او بیا بیا به یې وئیل...
" انډیا ... مادام مادام .... بیوټي فل ... لټل مني ... نائټ نائټ .... اووووف ډیلیشئیس "
دغه یَو څو دَ انګرېزۍ تورې یې زده کړي ؤ، چې په موږ یې راچسپَولو او غوړونه یې راته خوړلو - یو څو ځله چې به یې داسې ګردان راته تېر کړو .. نو ما او زما ملګرې به هم له ډېره خشمه ورته دَ هغه په انداز کې داسې خبره بیا کړه ....
"آون ... ایران ... یُو ... آخوند ... هېډ کټ کټ ... اف نو سټاپ "
دائی به له خندا شین شو ، خو دا خبره به څهٔ بده هم ورباندې وَلګېده ... نو ځکه به یې له جمعه خان سره یارې جوړه کړه او دَ ده هغه یوه ماته ګوډه انګرېزي فقره به بیا هغسې تکرارېدله – په ما دَ هغه تېز ژغ ځکه بد لګېدو، چې زه دَ ده او دَ جمعه په مابېن کې ناست وم - غال مې ورسرنه شو کولی... بس کله کله به مې په لغازې موسکا ښه په خپل خشم پوهی کړو - او هغه ساده او بې وقوف به له خندا بیا شین شو او کله کله خو به یې دَ "هېډ کټ کټ اینډ فنش " رنګه تورې هم له خُلې وتلو -
*****
په تهران کې مو دَ نهم نومبر کال ۱۹۹۳ع شپه خو تېره کړه – مګر دَ بېخي زیاتې سترړیا له سوبه له هوټل څخه فقط دوه ځله او هغه هم دَ ډوډۍ خوړلو او چائیو څېښلو په نیت دَ ملګرې سره وَوتم او بیا دریم ځل په دې ، چې اوتوبوس دَ اډې په خوا مې مخه کړې وه – له تهران څخه تر زاهدان پورې دَ ۲۴ ګنټهو سفر دَ ۲۴

کلونو څخه کم ځکه نه ؤ، چې خوب نه راتلو او تش دَ میلانو ډبرې مې نه یوازې کتلې ، بلکې شمېرلې مې هم - بیا چې څنګه دَ قفس دروازه خلاسه شوه او ما چې څنګه دَ خپل هېواد په خاوره قدمونه ږدلو ، نوزړه مې غوښتو ، چې په چیغو چیغو وژاړم ، مګر ژړلی مې نه شولو ، ګوره، چې څله ؟او په تېره بیا زما شاعر زړه .. نو ځکه دَ دې پېښې اظهار په نظم کې کول راته ضروري شو ... هو، داسې نه ... چې ...
داسې نه.... چې

له ما مه کوه پوښتنه
ته دَ ځان په پاب هیڅکله
داسې نه چې تر خلې راشي
دَ ځواب دپاره خپله
زما زړګی درته پخپله

(شوق / تفتان / کال ۱۹۹۳ع)

دَ جنت څخه لرې جنت

تاثراتي لنډيز...

"دا خو به وَ منم ، چې سري لنکا دَ سيمې دَ ښائيست په توګه په نړۍ کې ساری نه لري - هم ځکه خو خدائی پاک حضرت آدم عليه السلام له جنت څخه په دې جنت وزمه مځکې باندې راکوُز کړو - دَ دې ثبوت ، دَ ده جوړ پښځه فټه ، څلور انچه اوږد او دوه نيم فټه پلن پَل دی ، چې تر اوسه دلته دآدم پيک نامې غره په څوکه باندې وجود لري - مګر دَ سري لنکنو وَ بُت پرستۍ او تر ټاک اوېښتې غرضې ژوند ته چې پام وکړم، نو دا سوال په مزغو کې را اوچت شي ، چې دَ نړۍ دَ نورو هېوادونو خلګ دَ دوئی په رنګ او خوُی څله نه دي ؟ که څه هم په دې خاورې باندې زموږ ورَ نيکه ګونو او لومړنئيو انسانانو ژوند کړی دی "

(شوق)

دَ پرونۍ څېرې په لټون

هغه هنداره
زما دَ سوچ هنداره
هغه هنداره
زما دَ خوب هنداره
چې يو څېره يې په ما تل ليدله
داسې څېره
داسې ژوند وزمه څېره

چې هم مې خپله وه ،
هم خپله نه وه
ځکه خو ما به په هنداره باندې
دَ تجسس او دَ حسرت منګولې
په مینه مینه لګولې مُدام
په دغه نیت
چې زه یې وَ پېژنم
لا یې دَ خان په باب څه وَ ژغوم
خو ، دَ نصیب لکه چې نه وه خوښه
چې یوه ورځ
هغه وړه هنداره
زما له لاسو ناڅاپه وَلوېدله
او دَ طلب هغه ماشومه څېره
په سل ټوکرو ځله وَ ویښل شوه ،
بس له هغې ورځې تر ننه پورې
زه په لټون دَ هغې ښکلې څېرې
هرې جنۍ ته زړه په لاس کې ږدمه
او لا ، دَ سترګو په کچکول کې ځینې
په ماته څُله خېرات دَ مینې غواړم
ځکه چې څوک په رنګ مُونېږي ورته
دَ چا په سترګو کې هغه سترګې دي
څوک په تندي
او څوک په زَنه هغه
څوک په شُونډانو
څوک په پوزه هغه

(شوق)

دَ بابا آدم علیه السلام دَ پَل دَ نخښې ښکلولو دَ پاره زه، سره دَ درو ملګرو په ۲۳مه جنوری ۱۹۹۴ع پاؤ کم دولس بجې دَ شپې دَ کراچۍ په هوائي ډګر ، په ائیر لنکا (الوتکه) کې کښېنستم او الوتکه په لس منټه بالا دولس بجې والوته - ګوره چې زما دَ ملګرو ، ګوا نصیب ترین ، رضا ترین او جمعه خان کاکړ په مزغو کې څه ؤ ، لاکن زما ټول سوچونه په سري لنکا کې بند ؤ ... ما فکر کولو ، چې ګوره دا هېواد به څومره شائیسته وي ؟ چې خدائی پاک بابا آدم علیه السلام دَ جنت څخه وربا ندې کښته کړی ؤ - او دَ لومړي قدم پَل یې په دې خوش بخته مځکه باندې (دَخلګو له قوله) تر اوسه لا وجود لري - او بیا دَ دې هېواد دَ علاقائي ښائیست سره سره به یې خلګ څومره ښکلې وي ؟ خو ، بیا چې به مې دَ ائیرلنکا په دې الوتکه کې دې تکو تورو او بې خونده ائیرهوستهسانو ته پام شو ، نو به زړه ماتې غوندې شومه - ولې ، دَ دې هوائي کوربنو پېغلو په څېرو کې راته هیڅ قسم کشش نه ښکاره کېدو ... وایم، چې دَ تناره دَ لړونې غوندې لغوَړنې څېرې یې که څه هم انساني څېرې وې ، خو انساني سترګې نه پرې خوړېدې .. چرته بیا شاعرانه نظر؟ خو دَ دې هرڅه پرته به مې هم وَ خپل زړه ته په دې خبره تسلي ورکوله، چې کېدلی شي ، هلته مېښته خلګ دغه رنګه بې ډؤله نه وي – بس په دا سې رنګه سوچونو کې جهاز دَ درو ګنټهو مزل کولو ورسته ، ګوا دَ سري لنکا دَ وخت په سمه څلورنیمې بجې کولمبو ته وَ رسېدو –

دَ کولمبو دَ ائیرپورټ په ودانۍ کې چې څنګه وردننه شولو ، نو څه ګورو ، چې دَ کسټم سړي په پاکستاني مسافرانو باندی داسې شاوخوا راوګرځېدو ، لکه جوړه چې مسافران نه ، بلکې خطرناکو سمګلرانو یې وطن ته پښښه راکړې وي - دَ یوه یوه مسافر سامان یې داسې پلټلو ، چې که یَو شئی نه هم ؤ په کې .. نو یې

هم دَ ډالرانو ترلاسه کولو پورې به یې مخته نه ایله کولو – دغه رنګه یې موږ یعنې څلور ملګرو ... سره دَ نورو پاکستانیانو کم او زیات پنځه ګنټهې دلته وَځنډَولو او دَ سهار نهو بجو خواته یې له خپل غیر قانوني او غېر انساني حصاره چې خوشي کړلو ... نو دَ هر یوه مسافر په تندي دا یَو سوال له ورایه ځلېدو ، چې دي لغوَړنو دا موږ په کومه ګناه کې په ائیرپورټ کې ټوله شپه راګېر کړي ؤ - او هغه هم داسې، چې نه یې په ائیرپورټ کې دَ اوبو څیښلو دپاره څه بندوبست ؤ او نه دَ چائیو - ظلم خو لا دا ، چې که به هر څو موږ ورته دَ یوه ګلاس اوبو دپاره خواست کولو ، نو یوې خواته به یې داسې دیکه کړو ، لکه ښکنځا چې مې ورته کړې وي - خبر ، دَ دې خیرن ائیرپورټ دباندې مې په وَچ حلق دَ یَو ټېکسي ډرائیور سره خبره وکړه، چې ...

"وروره جانه ! موږ نابلده یُو ، دَ یَو ګزارې هوټل ته مې بوځه"

دّ وئیل...

" په کولمبو ښار ، چې له دې ځایه ورته دَ یوې ګنټهې لاره ده، کې هوټلان ډېر ګران دي – که زما منئ ، نو دلته نیږدې دَ نیګامبو ساحل په یَو ریسټ هاؤس کې استوګنه وکړئ - زیاتره ټوؤرسټان دَ نیګامبو دَ سمندري غاړې سره جوړ ریسټ هاؤسونو کې اوسېده خوښَوي – ولې چې دَ خواپاکې علاقې او ځایونو پرته ، له سهاره تر ماښامه پورې بسونه له هغه ځایه کولمبو ته ځي داځي"

موږ څلور واړه ملګرو دَ صلاح کولو ورسته خبره له هغه ډرائیور سره جوړه کړه او په نیمه ګنټهه کې یې الپائن نامي وړوکې ریسټ هاؤس ته وَرسَولو - د شنه سمندر له غاړې سره جوخت دغه ریسټ هاؤس ، دَ یَو بنګالي ځوان مسټر مامون ، چې له بجیانو سره خپله هم په کې اوسېدو ملکیت ؤ – سترې دومره زیات ؤ ، چې دَ چائی غورَپلو سم دستي په پلنګونو وَغزېدو -

*****

دلته ګرمي دومره زیاته وه، چې ماځیګر خواته دَ لمبېدو ورسته ، چې څنګه له ریسټ هاؤس څخه دباندې راوَوتو ، نو سم دستي مې بیا بدن خولې خولې شو –

دا لا هیڅ خبره نه وه، خو طبعیت مې هغه وخت لا نور خټه شو، چې خپل شاوخوا مې دَ سرې لنکا ځاي خلګو ته پام شو - که ښځه وه، او که نر، ځوان ؤ او که زوړ او یا ماشومان، چې په رنګ خو تور ؤ ... چې ؤ، خو دَ جامو په اړه هم ډېر شاته پاتې او سترګو ته سخن سخن ښکاره کېدو - بله خبره دا، چې زیاتره خلګ دلته په لوُڅو پښو ګرځېدو - یَو ځای دَ رضا ترین وار نه وَشو او په لغازې خندا کې یې وئیل...

" تر دې خلګو، خو هاغه زموږ دَ سیمې لچیان لا ښائیسته او خواپاکې دي " نصیب ترین هم خبره ورسره خوږه کړه، وئیل یې ...

"هو .. په لوُڅو پښو خو نه ګرځي"

او دا خبره ما او جمعه خان رَد کولی ځکه نه شوه، چې دَ دې خلګو کړه وړه جامې او دَ ژوند کولو طریقه یا لارلیکه یې ببخی زموږ دَ پښتونخوا دَ خواستګرو تورو لچیانو ته شوې وه، دا څه بده خبره نه وه، خو چې موږ او نورو غېر ملکیانو ته به یې په حېرانتیا کتلو، نو په زړه کې به شکمن غوندې شوم - ما وئیل .. چې چرته دَ سرې لنکنو دا دعوه، چې ګنې ..."په دې هېواد کې دَ تعلیم شرح ۸۹ فیصده ده" ... مازې دَ خبرو تر حده خو نه ده ؟ ولې چې تعلیم سړې ته دَ ژوند طور طریقې ښئیلو سره سره دَ انا پرستۍ، خوداری او شخصي تشخص غوره کولو درس هم ورکوي - دا خبره مې مزغو ته نه یوازې دَ دې ښځو او نریناؤ نادیده سترګو له سوبه... بلکې په دې هم راغله، چې که څه هم واړه لاکن پاخه خپل یا دَ کرایې کورنه یې درلودلو، خو کوړۍ کوړۍ امبارونه یې دَ کورونو مختنه پراته ؤ - او افسوس په دې خبره هم راتلو، چې خدائی داسې زرغون او ښائیسته وطن ورکړی ؤ، چې سترګې یې په کتو نه مړېدې – هرلور ته دَ شنو شنو، وړو، غټو بُوټو، چمنیانو او نورو ونو پرته دَ ناریل او رقم رقم ځنګلي ونې دَ کتو وَړ وې - دَ سمندر په غاړه باندې یې بیا بل رنګه خوندونه ؤ - سره سپین ټوؤرستان چې په کې نران او ښځې او ماشومان هم ؤ تر لرې لرې پورې لمبېدو

یا ګرځېدو - دَ څه ګرځېدلو ورسته زموږ هم صبر نه وَشو او دَ سمندر ترۀ اوبو ته ورګډ شولو –

*****

نیګامبو یَو وړوکی ځای ۀ ، ځای په ځای په کې ریسټ هاؤسونه جوړ ۀ ، چې په کې دَ بېلابېلو هېوادونو څخه راغلې ټوؤرسټان اوسېدو - دلته دَ سبزي مارکېټ پرته دوه درې کتاره دوکانونه هم ۀ – چې په کې دَ ضرورت هر شئی ، چپ دَ اوړو له پستې ډودۍ پېدا کېدلو - ولې چې دې خلګو له ډېل روټیانو او ساده پخو وریږو سره بوږ خوړلو عادت ۀ - په زیاترو چوکونو باندې دلته دَ حضرت مریم بي بي او حضرت عیسی علیه السلام دَ مجسمو پرته ، دَ هندوانو بېل بېل بهګوانان ، چې رضا ترین ورته پالوانان وئیلو دَ عبادت دپاره ږدل شوې ۀ - دَ اسلام په نظریه تړلې خلګ که څه دلته لږ ډېر شته خو دَ مسلمانانو دَ یوه ماجت پرته مې نور تر سترګو نه شو - مسلمانان ، چې سپینې خولۍ به یې په سر باندې ایښې وې هم خال خال په دې بیچ ستې نیګامبو کې ښکاره کېدو ... لاکن په رنګ او لباس یا په لنګونو دَ هغو نورو تورکیانو ورښه ښکاره کېدو - دلته چې کومې دوې ژبې وئیل کېږي ، هغه " تامل " او " سنهاله " دي ، چې په کې دَ " ډ " ، " ړ " او " ګ " توري ډېر زیات استعمالېدو - که څه هم په سري لنکا کې دَ " ګوتم بدها " یا " ماتما بت " منونکو " بُدهمتو " شرح ۷۹ فیصده ده ، خو ګوره چې دلته په نیګامبو کې ۀ نه او که دَ بدها بُتان یې په چوکونو کې لګول دَ خپل مذهبی پېشوا توعین ګڼلو ؟ وائي .. چې دَ بُدهمتو په چپه په سري لنکا کې **۱۵** فیصده هندومت ، ۸ فیصده مسلمانان او ۸ فیصده عیسایان مېښته دي -

*****

دَ ماځیګر دَ سېل پرته دَ نیګامبو لومړۍ شپه په دې اړه ډېره په خوند راباندې تېره شو ، چې دَ ریسټ هاؤس څخه په څه واټن باندې په یَو پراخ مېدان کې " اوپن ائیر تهېټر " شو وه - ځکه موږ هم ورته پېښه وکړه - مېدان له خلګو ډک ۀ - دَ څه هلې ځلې ورسته موږ څلور واړو هم ځایونه پېدا کړو او کښېنستو - دَ

پښتني دوکانچې غوندې جوړ ستېج باندې دَ خاکو، سندرو پرته دَ پېغلو ډانسونه هم په هره اړه دَ کتو او دَ زړونو دَ خوشحاله ولو وَړ ؤ - دَ دې دمامې ځخه موږ دَ سري لنکنو په حقله دا تاثر واخيستو، چې دا خلګ چې څومره په ښکاره مړَغونې بربښي، دغه هومره دننه دننه مستي هم لري – او بيا دَ خوند خبره دا هم وه، چې دا شو دَ نرانو پرته ښځو هم ورسره په ګډه کتله - او کله کله به يې دَ يَو مستې سندرې سره ژغونه هم راپورته کړو – دولس بجو خواته چې دا مېله سرته وَرسېدله، نو دَ زيات رش له سوبه مې دومره ديکې وَخوړلې، چې دَ کوټلو بدنونو سره دَ ريسټ هاؤس په وړو خوُنو کې دَ غوماشو او زړو پنکهو دَ کړَپې په پرته هم تر سهاره پورې ښه کرار ويده ؤ –
*****
سهار دَ چائيو په غټ مېز زموږ ليدل کتل دَ جان هوګر نامي انګرېز، چې له لندن ځخه راغلی ؤ او په دې ريسټ هاؤس کې اوسېدو سره وَشو - په يوازې ځان دومره ډيغ شوی ؤ، چې مازې يې دَ هېلو هائی بهانه غوښتله او بيا که ده دَ خپلو ملګرو پېغلو، دَ ده له قوله نن ماښام دَ " آدمز پيک " ځخه بيرته راستنېدې ذکر نه وائی کړی.... نو رضا ترين به ضرور ورته جوړه لاسونه نيولي وای - ولې چې دا سړی دومره ژغېدو او دا سې کړې وړې او وراني خبرې يې کولې... لکه جوړه چې دائی په دريمې نړۍ کې نه بلکې تر اولې نړۍ هم څه مخته جوړې نړۍ دَ خپل مخته آزادو ځوانانو په محفل کې ناست وي - بله دا، چې ده بل چا ته دَ خبرې وار نه ورکولو ... يوازې جان هوګر نه، بلکې دَ ريسټ هاؤس په پټه او غلا راغلې بنګاليان، چې دَ ريسټ هاؤس وَ شاته جوړو شوؤ وړو خونو کې استوګن ؤ، هم داسې راباندې بُونېدلو، لکه موږ چې انسانان نه... عجوبې ؤ – اوس ګوره، چې څله دې خلګو نه يوازې په درنو سترګو راته کتلو، بلکې نزدېکت ته يې هم زړونه تخنېدلو - که څه هم موږ دَ هغوئ په رنګه دَ ختو ځخه جوړ انسانان ؤ -

دغه ورځ لس بجې خواته په بس کې کښېنستو او دَ کولمبو په لور مو مخه وکړه - دَ بس دا سفر زما دَ ملګرو ، په خاص توګه رضا ترین او جمعه خان دپاره دَ سکون ورځکه ؤ ، چې تر نرانو په کې ښځې زیاتې وې او هغه هم دومره زیاتې چې په یَو بل کې سره چیخلې چیخلې ناستې یا ولاړې وې ... که څه هم هاغه دَ جمعه خان خبره " ټولې تکې تورې دي " ، خو دَ ملګري رضا په قول " دي خو ښځې " ... نو ځکه مو دا سفر له نیګامبو څخه تر کولمبو پورې په خندا او خوشحالۍ تېر شو او نصیب ترین چې دَ جمعه او رضا په خبرو او ټوکو یې خوند اخیستو بیا بیا وئیلو ، چې ...

" دَ پرون درسته سترړیا او دَ ائیرپورټ دَ لغوَړنو هغه تنګول یوې خواته ... دا دَ نن دَ زړه له اخلاصه خندا بلې خواته ..."

دَ خندا اصل سوب دا ؤ ، چې یَو خو سره ګرمي وه او بل په دې بس کې راسره ځنګ په ځنګ په یوه یوه سیټ کې دوې دوې یا درې تورې لچۍ وزمه پېغلې ناستې وې ، چې دَ بدنونو تودښت یې لا نوره سا راتنګه کړې وه او خولې یې راباندې ماتې کړې وې - له دې علاوه موږ په درست بس کې دَ هغوئ په نسبت سپین پوسته ؤ ، او څه څه دَ هغوئ په معیار پوره غوندې هم - نو ځکه به یې موږ ته بیا بیا او په نېغه کتلو - زما ملګرو خو به له یوې نیمې په سترګو کې سترګې داسې هم ورکرارې کړې ، چې شاوخواته ولاړو به پرې خندلو او ګوره چې هغو پېغلو ته به یې مبارکي ورکوله او پسخوندونه به یې ورباندې وهلو ؟ حال زما هم بد ؤ ... خولې راباندې ښې ډېرې را ایله وې ، خو ګوره، چې دې زړه مې څله نه غوښتلو ، چې له چا سره خبرې وکړم ؟ خېر، دَ یوې ګنټهې دَ مزل کولو ورسته دَ کولمبو ، چې دَ پاکستان دَ یَو ښار په رنګه ؤ په سخنې خیرنې بس اډې کې کښته شولو-

" دا خو پاکستان دی"

"هو ، هیڅ فرق یې نه شته"

دَ نصيب ترين له دغه خبرې سره موږ درې واړه ملګرې ځکه متفق شولو، چې دَ دې ځاى په دوکانونو ، په فُټ پاتهونو او ماتو ماتو روډونو کې هيڅ توپير راته نه شو ښکاره ... بس که بيا هم زموږ او دَ دې خلګو تر منځه څه توپير ؤ، نو هغه دَ رنګت پرته دا... چې دَ جامو په اړه دَ دې ځاى ښځې او نران تر ډېره هانده انګرېز وزمه هم ؤ - تر يَو څه وخته پورې په کولمبو کې يَو روډ بل روډ پياده وګرځېدو، خو داسې بله عجوبه چې موږ ورته حريان شوي واى مو تر سترګو نه شوه چې دَ ذکر وَړ مې بللى واى - چې له دې خبرې ، چې موږ يې په سوچ وهلو پارَولي ؤ ... ګوا، دَ اډې شاوخو او بيا تر لرې لرې پورې دَ روډونو يوې بلې خواته په ترو باندې دَ لاټرۍ ټکټونو دَ خرڅلاؤ کاروبار دومره ګرم ؤ، چې په کتو ورڅخه دَ دې ځاى دَ خلګو دَ معاشي بدحالۍ او لالچ اندازه ښه لګېدلى شوه - ولې چې زما په خيال ...

" څوک چې په لاټريانو يا جوارۍ باندې خپل قسمت ګوري ، نو پوهى شه ، چې يا خو يې کار دَ لاسه نه کېږي او يا بيا صلاحتونه نه لري او له ځانه يې هيله ختلې ده"

دَ کولمبو په ګال نامي روډ باندې چې له ټېکسى څخه کښته شولو، نو نصيب ترين چې ښه ډېر په روسي رياستونو کې ګرځېدلى ؤ ... يَو دم داسې وَوئيلو ...

"دا روډ او دَ روډ دواړو خواؤ ته جوړ دوکانونه او نورې ودانيانې ارومرو په روسي ډېرل جوړې دي"

هو، دَ ده خبره صحيح وه، يَو روډ ببخي پراخ او ښائيسته ؤ او بل دَ پنډو دېوالونو او غټو غټو دروازو دا دنګ دنګ او په جديد طرز جوړ دوکانونه او کمرشل پلازې او دفترونه سترګو ته ډېر ښائيسته ښکاره کېدو .... رضا ترين، چې تر ډېره يې په حېرت ورته کتلو ، يَو ځاى وَوئيل، چې...

"کشکې دا خلګ يې هم هغه رنګه ښائيسته واى

دَ جمعه خان کاکړ هم وار نه وَشو، او خپله خبره يې داسې منځ ته راوَغورځوله ...

" بس دغه خو بدبختي ده .... چې چرته علاقه ښائیسته ده ، هلته خلک بد رنګه .. اوس ګوره ، چې په دې کې دَ خدائی پاک څه مصلحت دی ؟ "

او زه چپ په دې وم، چې وړی وم او شاوخوا مې ریسټورینټ لټولو - یَو وخت چې موږ په دې روډ کې ، چې ورسره ورته تک شین سمندر او صفا سمندري غاړه وه ... په خوا روان ؤ – نو دَ مسلمانانو یَو ریسټورینټ مې تر سترګو شو - دَ "حلال " لیکلی توری مې په بورډ باندې لیدلو په وخت ایله له خلې دَ خوشحالۍ چیغه نه وَوته – او بیا په یو بل پسې څلور واړه ملګرې وردننه شولو - په دې ریسټورینټ کې دَ سري لنکا دَ ځای خواړو څخه مو لا سم لاسونه نه ؤ راټول کړي، چې موږ ټوله په خولو کې لانده خیښته شولو – دَ هر یوه ملګري له څُلې څخه شپېلکیان په دې وتو ، چې ترخو مرچو یې خپل اثر ښکاره کړی ؤ - دومره ترخه خواړه؟... وایم چې کله ما په ژوند کې نه ؤ خوړلي – لکه دلته چې دَ خېټې لوږې په ما او زما په ملګرو باندې وَخوړلو - زړه مې غوښتو ، چې منډه کړم او وَدې نیږدې سمندر ته ورټوپ کړم - لاکن داسې مې کولی ځکه نه شو ، چې پښتو نیولی وم– خیر، چې کله له دې ریسټورینټ څخه ولاړېدو ، نو رضا ترین چې له خلې فوُفوُفوُ غوندې توري وتلو .... په لغازي خندا کې وای...

"اوس پوهی شوم، چې دَ دې ځای خلک دومره تک تور څله دي ؟"

او بیا په تېزو قدمونو څلور واړه ملګرې دَ سمندر دَ غاړې په لور روان شولو – دَ کولمبو دَ سمندر دا غاړه، چې څومره ښائیسته وه، دغه هومره خلک ورباندې کم کم ښکاره کېدو ... او چې خال خال لیدل کېدو ، نو په هغو کې هم زیات دَ بېلابېلو هېوادونو ټوؤرسټان ؤ - دلته دَ سمندر له غاړې سره ورته جوړه ګیږدۍ ودانۍ دَ نورو ماډرن طرز جوړو ودانیانو په منځ کې ډېره ښائیسته او په زړه پورې برېښېدله- دَ تصویرونو اخیستلو او دَ څه نور ګرځلاؤ ورسته یَو ځای کښېښستو ... دَ نورو ګپو پرته رضا ترین چې دَ اوله یې لا په زړه کې جوړه کړې وه .. خبره داسې منځ ته واچوله ...

" یَه ملګرو ! مونږ دلته پیسې دَ څه دپاره ګارَؤ ؟ نه خو دلته دَ کتو دپاره څه شته او نه بل څه ... ولې بنکاک ته دَ یو څو شپو دپاره نه ځو"
ده لا خبره سمه سرته رسَولې نه وه، چې نصیب ترین لکه جوړه چې له هغه سره په صلاح وي... یَو دم دَ ده خبره داسې په تائیدي انداز کې مختته کش کړه ...
" هو، دائی رښتیا وائي... دَ بلې میاشتې تر ۲ تاریخه خو به دلته چمجي وکړو – درځئ چې څو شپې هلته په تهائي لبنډ کې وکړو - بیا که جېبونو اجازه راکوله، نو به دلته یوه نیمه شپه دَ راغبرګېدو په وخت وکړو"
جمعه خان چپ ؤ، نه یې دَ هغوئ سره " هو "کولو او نه یې زما خبرې ته غوږ نیولو - که څه هم ما ډېر ډېر وَ یارانو ته وَوئیل، چې...
"دَ آدمز پیک دَ کتو بغېر دا زمونږ راتګ وَ سرې لنکا ته بې معنا دی او بیا که تاسو ځئ.. نو لاړ شئ... زه به دلته پاته شم، ولې چې زه اول هم ورَغلی وم"
لاکن بیا چې کله جمعه خان هم له هغوئ سره په "هو" کې"هو" ورګډَول شروع کړو، نو زه هم چپ پاته شوم او له ملګرو سره مې خوښه کړه - دَ دې سمندر له غاړې سره نیږدې دَ ائیرلنکا مېن آفس ته وره غلو ... بیا څه وخت ورسته دَ ائیرلنکا کنفرم ټکټونه دَ بنکاک دپاره ، چې دَ بل سبا یعنې دَ ۲۷مې جنوری ۱۹۹۴ع سهار اتهه بجې ورته تګ یقینی شوی ؤ ... چرته څخه چې به مونږ په ۳ مې فروری بیرته راغبرګېدو ... په لاس کې دَ ائیرلنکا دفتر مخې ته دَ ټېکسي په انتظار ولاړ ؤ –
قضا ماخېښین دَ کولمبو په بس اډې کې دَ نیګامبو وَ بس ته وختو ... دا بس که څه هم دَ رش له سهارنی دلچسپیانو څخه خلاس ؤ ، خو دَ ملګرو ګپه په خپلو کې دومره سره خوږه وه، چې دَ یوې ګنټهې سفر راباندې داسې تېر شو ، چې ګرسره وربانديې پوهی نه شوم - په خولو کې لانده خیښته دَ نیګامبو په بس اډې کې کښته شولو او نیږدې سبزي مارکېټ ته ورچپ شوؤ – هلته مې دَ خپلې خوښې دَ سبزی رانیولو پرته څو بندې کوپرې هم واخیستې او دَ ریسټ هاؤس په خوا مخه وکړه - دَ ریسټ هاؤس څخه ښه رالرې په یوه کوڅه کې چې څنګه

راوګرځېدو ، نو دَ يوه واړه کور مخته مو يوه تکه توره پېغله چې ښېخي نرۍ جامې يې اغوستې وې .. په لمبېدو تر سترګو شوه .. دَ پلاسټک بالټۍ يې څنګ ته پرته وه او ډکې ډکې لوټې يې په ځان داسې ژر ژر اچولې، لکه په وجود کې چې يې اور بل شوی وي – دا منظر په موږ کې دَ يوه خوښ شو ، خو دَجمعه خان دَ زړه خبره داسې په خُله باندې راغله ...

" واه ... خو دَ پښتو دَ فلمونو دَ باراني سينونوبارِ مې پرې مات شو "

خبره وه هم دغه رنګه ، ګوا دَ هغې توري انجلۍ دَ بدن هر اندام دَ لمدې او نرۍ جامۍ څخه ښکاره کېدو او بيا يې حياء دومره غورځولې وه، چې موږ ته يې کله پام شو، نو په وازَکې انداز يې خندلو لا راته ښېل –بيا يَو وخت چې موږ ښه ډېر مخته ورڅخه تېر شولو ، او په بله کوڅه کې ښې لاس ته ګرځېدو له مخه چې مو په ورستې ځل شاته وکتلو ، نو هغې خپلې خلاسې زُلفې دَ وچولو په نيت يوې بلې خوا ته څنډلې لګيا وه او زموږ په لور يې لا هم هغسې دَ خوړلو په انداز راکتلو –ګوره، چې اوس دا سپين سترګې وه او که موږ ناديده ؤ ... يا بيا دلته داسې غوندې حرکتونه کول څه عېب نه ګڼل کېږي -

په ريسټ هاؤس کې جان هوګر ، لکه زموږ په انتظار کې چې ناست ؤ .. زموږ په ليدو دَ چمني څخه را ولاړ شو او موږ ته يې هرکلی په ډېره مينه وَوئيلو - دَ هېلو هائی کولو ورسته زما واړه ملګرې خپلو خپلو کوټو ته مخه وکړه او زه دَ سره يار هوګر سره دَ مېز هال په صوفه باندې کښېمستم -

" ولې ... هغه ستا دوې ملګرې لا نه دي راغلې ؟"

زما دَ پوښتنې په ځواب کې ده وئيل ...

" يَه ... لا خو نه دي راغلي ... ځکه خو ديغ يم او دا ټوله ورځ مې دلته يوازې تېره کړې ده "

او بيا يې له خپلې خوا راته وئيل، چې ...

" هغه دواړې زما ډېرې خوږې ملګرې دي –مګر دَ يوې سره مې هم جنسي تړون نه شته .. ولې چې ما ته تش دَ انډين انجلۍ سره سيکس کولو کې خوند راځي "

دا خبرې يې چې کولې نو په خپل شوخ انداز کې راته دَ ټوکو کولو په موډ کې بربښېدو ، نو ځکه مې ورځخه پوښتنه وکړه ...
" انډين انجلۍ څله؟"
ده چې بيا په خندا خندا کومه خبره وکړه... هغه دلته دَ ليکلو وَړ نه ګڼم .. ولې چې زه نه غواړم، چې خپل لوستونکې جنون ته وَرسَوم – خبر، ما بيرته دَ ده فکر دَ دې خبرې په خوا ور واړَولو ، چې ...
" دَ ده څله دَ انګرېزي انجلۍ سره نه لګېږي - که څه هم موږ اورېدلي دي چې هغوئ ملګري په ډېر اخلاص کوي"
خو ده وئيل...
"هو ، اخلاص يې په خپل ځای، لاکن جيبونه خو هم خالي کوي"
نو دَ جان هوګر مطلب دا شو ، چې انډين انجونې له سرو سپينو انګرېزانو او يورپئينو سره بې غرضه دوستياني کوي - دا سې يې نورې خبرې هم وکړې او يَو وخت يې په خبرو خبرو کې دَ خپل مور او پلار
چې تر خپلو دَ ببل شوې ؤ په اړه وئيلو، چې ...
" مسټر شوق !زموږ په مغربي ژوند کې دَ سړي ساه تنګېږي ـ غرض غرض فقط غرض ، نفسانفسي او شپه او ورځ کار کار ... زما خو له انګلېنډ څخه بد کېږي .. ځکه اکثره انډيا ته ځم راځم"
او دغه رنګه ما او ده په خبرو کې دَ ماځُستن نهه بجاؤ کړې ، چې دَ ډوډۍ دَ مېز په خوا تلو ، نو يې راته وئيل...
"چې زما ملګرې څنګه راشی ، نو له تا سره يې ضرور ليدل کتل کوم"
او بيا موږ دَ خپلو نورو درو ملګرو سره په دوډۍ باندې ورمات شولو -
*****
سري لنکا ، چې ډېر پخوا دَ برِصغير سره تښتې برخه وه ، يَو وخت دَ مست سمندر اوبو له وَچې مځکې څخه ببله کړه او اوس دَ بحرِهند او دَ Bay of Bangal په منځ کې ځانته په يَو ببل ټاپو باندې جوړ هېواد دی- رقبه يې په

۲۵، ۲۰۲ مربع کلومیترانو باندې اړه لري- او ۲۰، ۱۷ ملیونه ژوندي سرې انسانان په کې اوسېږي- دَ نرانو اوسطاً متوقع دَ ژوندي پاته کېدو عمر ۷۲ کاله او دَ ښځو ۲۸ کاله دی– که څه هم کولمبو دَ سري لنکا تر ټولو غټ کمرشل ښار دی ، خو دارالحکومت یې Javewardenepur نامې ځای دی- دَ کولمبو آبادي ۲۴۳۰۰۰ خلګو باندی اړه لري .. په سري لنکا کې سرٍکال دَ کښتې درجه حرارت C *16 او دَ لوړې درجه حرارت C*27 ده -
اوس به لا ما " دې مېګزین آف ائیرلنکا " دَ Serendih نامې رسالې څخه نور معلومات تر لاسه کولو ، چې دَ شپې یولس بجې خواته دباندې په مېن هال کې دَ ښځو ژغ راپورته کېده شروع شو - زړه مې غوښتلو چې ورپورته شم او وګورم، چې څه پېښه ده ؟ اوس به مې لا دَ ولاړېدو هڅه کوله، چې دروازه وټکېدله ... ور پورته شوم او دروازه مې خلاسه کړه ... څه ګورم ، جان هوګر ولاړ دی او وائي راته ...
" بخښنه غواړم ... ستا دَ خوبې بتې مې بله تر سترګو شوه ، نو ځکه مې زحمت درکړو ... راځه ، چې له خپلو ملګرو سره دې پېژند ګلوي وکړم "
او بیا لږ ساعت ورسته زه له هغوئ سره ولاړ وم او هوګر وئیلو ...
" دا زما ښي لاس ته اوله پېغله " لنډا " نومېږي او هغه دویمه چې په سُرت ښه چاغه ده .." نکي " ..... ده "
نکي، چې دَ جان هوګر په ټوکه یې نري نري خندلو راته وائي ...
" هائي "
او دې بلې هم دغه رنګه توری تکرار کړو او بیا ما هم خپل نوم ورته وَښئیلو – خبرې دَ پېژند ګلوۍ څخه یَو دم دَ " آدمز پیک " پورې وَرسېدې - دوئی وئیلو ...
" مورږ وَ دې ساده خلګو ته حریان یُو ، چې دا خبره یې څنګه وَمنله چې دا دَ آدم پَل دی ؟ "
ما پوښتنه وکړه ...

" څله... دا خبره تاسو په کومه حواله وکړه ؟"
لنډا ، چې په سترګو کې دَ خبرو کولو خورا غښتلې وه ، زما دَ پوښتنې په ځواب کې وئیلو ...
" زما په خیال دغه رنګه نخښې اکثره په غرونو کې لیدل کېږي او بیا دومره غټې پَل ... اوو مائي ګاډ .. چې اوږدوالی یې پنځه فُټه او څلور انچه او دوه نیم فُټه پلن ؤ ... زړه مې نه مني .. چې دَ انسان دَ پښې پَل دی "
دَ لنډا دَ خبرو مطلب هم دا ؤ ، چې دَ سري لنکا مسلمانان او عیسایان په دې باب چا غولولې دي - ما سر خو ورته پورته کښته وَښورَولو ، لاکن په سوچ کې ورک ځکه شوم ، چې زما دَ معلوماتو په سمون د پښې دَ دې پَل په باب که څه هم دَ سري لنکا او ځینې نورو هېوادونو مسلمانان په دې یقین سره وائي ، چې کله خدائی پاک بابا آدم علیه السلام دَ جنت څخه دَ غره په دغې څوکه ، چې قریباً ۷۰۰۰ فُټه هسکه ده ، راکښته کړو ، نو ده دَ خپلې غلطۍ دَ بخښنې دَ پاره زرهاؤ کلونه په یوه پښه وَدرېدو ، او په ژړا ژړا یې خدائی ته فریادونه وکړو-
خو خبره شکمنه په دې شي ، چې دِ آدم بابا دا پَل چې Sri Pada هم ورته وئیل کېږي ، دَ بُدهمت مذهب منونکې یې دَ بُدها دَ پښې پَل ګڼي او وائي چې... کله ماتما بُدها له دې غټې جزیرې څخه وتو ، نو په یوه پښه ولاړ یې دلته ریاضت کړی ؤ - نه یوازې دا ، بلکې هندوان بیا دا یقین لري چې دا دَ رام چندر دَ پښې پَل دی - ګوا دَ یَو روایت په سمون ، چې کله رام چندر دَ خپلې اغوا شوې ښځې سیتا دیوي دَ بري کولو په نیت دَ هندوستان څخه سېلون خواته پېښه وکړه ، نو دَ خپل فوځ دَ راهنمائي کولو په نیت یې دا پَل جوړ کړو- نو ځکه درې واړه دَ مختلفو مذهبونو منونکې ، هر کال په جنوري او فروري میاشتو کې آدمز پیک نامې دَ غره څوُکې ته خېږي او زیارت یې کوي -
څوک په حق او څوک ناحقه ؟ خو دَ مسلمانانو دَ دې اسلامي تاریخي روایت څخه هم انکار نه شي کېدلی ... چې ګڼې دَحضرت آدم علیه السلام وجود دَ مکه مکرمه او طائف له منځنۍ علاقې (چې تاکنه یې نه ده شوې) له خاورې څخه ،

نه یو ازې جوړ کړل شوی ؤ – بلکې تر څلو ښنت کالو پورې دلته بې روح او بې ژونده پروت ؤ ... او بیا دَ جنت ځخه په مځکه راکښته کولو په حقله وئیل کېږي... چې دائی په سرې لنکا کې هم په دغه غره باندې راکښته کړلی شو - او دَ روایت په سمه دَ آدم بابا قد ۲۰ فُټه ؤ ، نو لازمې خبره ده، چې دَ پښې پَل به یې هم دَ نن دَ عام سړی دَ پَل ځخه ښځي غټ ؤ - مګر دا خبره ښېله وه، چې دې لنډا نامې انګرېزې انجلۍ زړه دَ دې حقیقت دَ منلو ځخه ځله منکره ؤ- یَو وار لا زړه ته راغلو، چې ورته وَوایم ، چې که دَ پخوا زمانې هغه ډائناسور ، دَ یوه وخت خوراک یې دَ یوې اندازې په سمه دَلس ځخه تر پنځلس ټنو پورې ؤ ... که دَ ماهرینو په اندازه په ارتقائې عمل کې راتېرېدو ورسته دَ نن دَ وړې چرمشکۍ په جُوثه بدلېدلی شې ، نو بیا دَ دُنیا دَ لومړې انسان دَ پښې پَل به دَ نن دَ انسان په مقابله کې غټ ځله نه وي- دا خبره ورته دَ کولو وه، خو وَمې ځکه نه کړه ... چې مباحثه ورځخه جوړېدلو امکان ؤ او ما نه غوښتلو، چې دَ شپې په دې نا موذونه وخت باندې ریسټ هاؤس په سر واخلم -

خبر، لنډه دا ، چې دا ټاپک ځنګه ختم شو ، نو دَ ځینې نورو خبرو ورسته هوګر راته وائي...

" زما اراده ده، چې دَ دې ټوؤر ورسته دَ ټوړرستانو ګروپ جوړ کړم او په بس کې په نیمې نړۍ باندې راوګرځم "

په دې خبره کې چې ما هم ځنګه دَ خپلې خوښې اظهار وکړو، نو لنډا وائي...

" هو ... که ته زموږ سره په دې ټوؤر کې ملګرې وکړې، نو ښه خبره به وي " نیکې هم زما په ګډون کې دلچسپۍ ځرګنده کړه، ما ورته وئیل ...

"کېدلی شي ... مګر چرته به سره غواړو او بیا زه به په تاسو کې بد نه ښکاره کېږم که ځنګه ؟ "

هوګر زما دَدې خبرې سم دستې تر برېتونو دلاندې وَموسېدو او وائي...

" ستا پته راسره ده، کله چې هم داسې پروګرام جوړ شي، نو خط به درته وَلیکم او ټول پروګرام به په کې نوښته کړم

ما به لا ورسره خوښوله، چې هوګر بیرته په پسخوندي او شرارتي خندني انداز خبرو ته چمتو شو ...

" لنډا یا نیکي به درسره ملګري وکړي "

ما دَ موسېدلو ورسته په طائرانه نظر یَو ځل لنډا او بیا نیکې ته په دې نیت وکتلو ، چې ګوره دوئی څه ردعمل ښکاره کوي ؟ لاکن دَ دواړو له خوا هیڅ قسم ریسپانس نه راغلو مخې ته - بلکې دَ هوګر دا خبره دواړو لکه چې په ځانونو بده هم ګڼلې وه ، ځکه خو چپ غوندې وې .. ما هوګر ته په شرارتي موسکا کې وئیل ...

" خېر دی .. زه به بې دَ ملګرې درسره ملګری شم ، هغسې هم یوازې یم "

دا خبره چې مې کوله، نو لنډا یَو وار په برګو راته کتلو ورسته په موسکا کې وائي ...

" No problem , I will join you "

که څه هم هغې ټوکې کولې، او زه هم په غلط فهمۍ کې نه وم مبتلا شوی دَ هغې په داسې خبرې ... خو خبر نه یم، چې بیا تر څو پورې په دې محفل کې ناست وم، نو دَ ځینو ټوکو او شوخیانو سره ګنډلې خبرو پرته شین سترګې لنډا په سترګو سترګو کې ګوره چې څله خبرې راسره شروع کړې وې ؟ هرڅه هرڅه ، خو زه په دې خبر وم، چې په انګرېزانو کې دوستي او ملګرتیا دَ مشرقي معاشرې په رنګه په یوه معنا کې نه اخیستل کېږې .. نو ځکه دې وخت زما او دَ لنډا سترګو ، ګوره چې په یَو بل کې کوم تړون موندلو ... مینه او که دوستي .. یا هسې ټائم پاسي؟

*****

"شوقه ! لاړې زموږ له کاره وَوتې"

دا خبره سهار دَ نهو بجو خواته چې موږ دَ چائیو په مېز راغونډ شوي ؤ ، جمعه خان کاکړ په خندا ځکه وکړه ، چې زه دې وخت دَ جان هوګر، لنډا او نیکي سره

په خبرو اخته وم - خبره يې ډېره غټه او بامعنا کړې وه، نو ځکه مې دَ ملګري جمعه په خوا مخ واړَولو ...
"ياره ! داسې خبره هم نه ده ... مسافران دي او بيا يې زړه راسره غواړي هم "
ما چې څنګه خبره کوله، نو په سُرت چاغې نيکي پوښتنه وکړه ...
" دا روسي ژبه ده چې تاسو يې وایاست ؟"
يَو وار مې لا زړه ته راغلو، چې ورته وَوايم، چې " هو " لاکن دَ دننه پښتون مې سر راپورته کړو او ورته وئيل مې ...
" يَه .... دا پښتو او افغاني ژبه ده "
زما په دې ځواب لنډا وائی ...
" يس يس افغانستان... ډز ډز .. سيول وار "
که څه هم دې دا خبره په خندا کې وکړه ، خو داسې راباندې وَلګېده لکه ټک چې يې راباندې کړی وي ... خو وَ مې زغمله - ځکه چې ښځه وه او راباندې اوس لړه لړه ګرانه هم ... ولې چې خپل ښائيست يې دَ شنو سترګو په اشارو کې راباندې لوګی کولو له نيت سره سره فرېنډ فرېنډ هم راته وئيل شروع کړي ؤ ..
رضا محمد ترين چې له ډېره وخته چپ ناست ؤ او سترګې يې په دغو انګلسی پېغلو کې داسې کرارې کړې وې ، چې يوې بلې خواته يې نه کتلو ... هم اوس يو بل سګرېټ ته تيلی پورې کولو ورسته دَ خپلې سينې څخه دَ يو ګڼ لوګي خړُوسکه را يستله او په موسېدلې انداز کې وائي ...
" درځئ چې دَ سمندر غاړې ته ځو ... اوس خو خپله پښتو راڅخه هېرېږي "
او بيا له موږ سره دغه انګرېزان ملګرې هم دَ ريسټ هاؤس څخه دباندې وَوتو ...
مګر زموږ مخه دَ سمندر دَ غاړې په لور وه او دَ هغوئ قدمونه دَ نيګامبو دَ ګڼې آبادی په خوا ...
که څه هم دَ بلې مياشتې په درې تاريخه به دلته دَ دوؤ درو شپو دپاره له بنګاک څخه بيرته راتلو ، خو له دې خوا ، دا زموږ آخيري ورځ وه - نو ځکه موږ غوښتلو چې دَ دې بيچ پرته دَ نيګامبو ټولې کوڅې هم کچ کړو او نور نور

زړخوشیانې دَ خپلو دیغ شوؤ زړونو دَ سکون دپاره لوګی کړو - یوې بلې خواته آواره ګردي کولو په وخت چې کله مې یَو داسې تور ځوان ته پام شو، چې دَ ناریل دَ بیخې نرۍ او دنګې غوندې ونې وَ رک سر ته ورختلی ؤ .. نو مې نابېره له خُلې څخه وَوته ، چې ګنې...

" وئ خوائیه !دَ ناریل په داسې نرۍ وَنو ، چې دا خلګ خېږي.. نو ماتېږي څله نه ؟"

رضا چې زما وَ څنګ ته روان ؤ، زما په دې خبرې اول وَ خندلو او بیا یې وئیل ...

" دا نو اوس کله خلګ ؤ ... خو ، ټول دَ ونو مږې دي او دَ مږو یا چرُمشکیانو په زور ونې کله هم نه ماتېږي"

دا خبره څه وه، چې موږ ټولو تر ډېره پورې پرې خندلو او په خندا خندا مو له دې ټوکې سره ترلې نورې نورې خبرې دَ سري لنکنو په باب تر خپلو زیرِبحث راویستې -

دلته چې زموږله چا سره هم خبره شوې وه، هر یَو په انګرېزۍ یا خو پوهېدو او یا یې ښه په خوند وئیلی شوی- او بله دَ خوند خبره دا هم، چې موږ هم دَ هغوئ په رنګه تر ډېره په لوُڅو پښو وګرځېدو - هم ځکه چې چا به هم راته کتلو، نو نه یوازې به یې تر ډېره راته کتلو ، بلکې دَ څېرې له تاثره به یې له ورایه راته داسې وَ بریښېده ... لکه هغه چې زموږ په دغه حرکت باندې ډېر خوشحاله وي - او دَ خپلوئ په نظر به یې راته کتلو- دَ ماښام ډوډۍ که څه هم موږ دَ شپې دَ لس نیمو بجو خواته وَخوړله ، خو خاص خبره په دې ډوډۍ کې دا وه –چې یَو خو، خوارِه جمعه خان او رضا ترین دَ نصیب ترین په کومک تیار کړي ؤ .. او بل جان هوګر ، نیکي او لنډا زموږ خصوصي مېلمانه هم ؤ - رضا او نیکي چې څنګ په څنګ ناست ؤ ، دَ ګپو پرته یې غُوڅي په خپلو کې بیا بیا داسې سره لګولو هم ،،، لکه جوړه چې له پخوا راهسې پاخه او خوارِه دوستان یا مائینه او مېړه وي سره -

خو غم دا ؤ، چې له دې پرته یې هم په خبرو باندې یَو بل سم نه شو پوهی کولی - ولې چې نیکې په خپل حلق کې په ګرانې انګلسۍ کې ژغېدله او رضا ترین دَ

ګلابي انګرېزۍ سره په پښتو هم ورته ګډ ؤ - دلته يَو وخت چې موږ ټولو دَ رضا په ګپو خندلو ، نو رضا په خپله مخصوصه خندا کې وَ وئيل ...
" يَه ملګرو ! تاسو ولې زما او دَ دې په تعلق او مينه سوځئ ؟"
نصيب ترين ، چې له ډېري خندا يې لاس په خېټه نيولی ؤ .. ورته واي ...
" دا دې خدائی ستا نصيب کړي ... انډيا ته به ورسره ولاړ نه شې "
رضا چې دَ خلې څخه يې ځنګه ..." هو ، ځم ورسره ... ځم ورسره " غوندې توري وَ وتو ، نو ګوره چې لاس يې دَ نيکي په غلط ځای وَلګېدو او که په اوږه يې دَ رضا لاس اچول خوښ نه شو ، چې يَو دم سنجيده شوه او دَ رضا څنګ يې پرېښولو ..
ولاړه شوه او دَ جان هوګر سره کيڼ لاس ته په خلاسې چوکۍ باندې کښېښنسته - بيا رضا که هر څومره دَ هغې توجه خپل ځان په خوا اړَولو هڅه کوله ، خو نيکي هيڅ ريسپانس نه ورکولو ...
" آخر مې سره ياره راڅخه خفه کړه "
رضا که څه هم دا خبره په خندا وکړه ، خو نصيب ترين په سنحيدګۍ کې ورته وَوئيلو ...
" رضا بس يې کړه ..داسې نه چې دا خلګ زموږ په حقله بد تاثر واخلي "
له دې واقعې پسته محفل سنجيده غوندې شو – دَ ډوډۍ خوړَلو ورسته دَ جان هوګر په خوښه دباندې لان ته وَوتو .. او بيا دَ شپې دولس بجې څنګه بجاؤ شوې ؟... په دې ګرسره نه شولو پوهی -
دَ ۲۷ مې جنورۍ سهار څلور نيمې بجې مامون وَژغوَلو .. دَ چائی څيښلو او ضروري تياري کولو ورسته بيا څلور واړه ملګرې پاؤکم شپږ بجې په ټېکسي کې دَ ائيرپورټ په خوا روان ؤ - دلته دوې ګنټهې انتظار کولو ورسته چې جهاز ته وَختو ... دَ جهاز په دروازه کې دوؤ ولاړو ائيرهوسټسانو دَ مسافرانو هرکلی په خپله ژبه کې داسې کولو ...
" Ayubowan ….. Ayubowan "

او ډېر ژر بیا موړ تر اوریځو هم ښه بالا دَ تهائي هېواد دَ حُورو دَ ښار په لور مخه کړې وه ... دا سفر په هره اړه خوندَور ؤ - هو، سفر به ولې ښه او خوندَور نه وای، چې یَو ځل بیا دَ " دَ حُورو دَ ښار " په لور روان وم - نو ځکه مې دَ ګډو وډو خیالاتو په رڼا کې دا نظم ، یَو وخت په ډائرۍ کې نوښته کړو ...
"ستا په لورې در روان یم"

زه هم ستا غوندې انسان یم
ژمی ، دوبی
سپرلی ، منی
په وجود محسوسَومه
اوبه څیښمه
ډوډۍ خورمه
او ساه ګانې لوبَومه،
خو، که فرق شته ما او تا کې
نو، هم دومره
فقط دومره
چې، ته اوسې په خپل ځان کې
دَ شیشې غوندې مکان کې
او ما ستا دَ غم درونډ پېټی
په اوږو باندې اخیستی
ستا په لورې در روان یم
(شوق / کولمبو څخه دَبنکاک په لور په فضائي سفر کې / ۱۹۹۴ع)

هلته لمر دَ شپې راخيږي

تاثراتي لنډيز---

"چرته چې لمر دَ شپې راخېږي ... نو حقه خبره ده ، چې هلته به خلګ دَ ورځې دَ رڼاګانو څخه نه يوازې بې خبره وي .. بلکې دَ کار او زيار څخه به هم تنګ وي - هو ، دا دَ هغې پټايا بيچ خبرې دي ، چې ځان ته دَ شپې دَ ژوند کولو په اړه په درستې نړۍ کې ساری نه لري ... دلته دَ ښځو راج دی ... نران شته په کې ، مګر دَ ښځو تر واک دلاندې - دا بېله خبره ده ، چې ظلم بيرته هم نران ورباندې روا کوي او هغه هم دَ دغو ښځو په خپله خوښه – هم ځکه خو دَ نړۍ دَ هر هېواد څخه ډک ډک جهازونه ، که څه هم خالي کېږي په بنکاک کې ... خو مخه يې دَ سوارليانو دَ پټايا بيچ په لور وي" (شوق)

"دَ سلو يار"
څوک چې ګوري راته
وايم ... دا به ته يې
څوک چې خاندي راته
وايم ... دا به ته يې
دا به ته يې
دا به ته يې
دا به ته يې
بس په دغه رنګه
زه په "دا" او "دا" کې

پەلټون ستا دَ څېرې
دَ سلو یار شوم
(شوق / دَ کراچۍ څخه دَ بنکاک پەلور پە هوائي سفر کې / ۱۹۹۴ع)

ها غه څه وائی ... " یار دَ یار دَ پاره خوري دَ غوا یه غوښې " که څه هم زما خوښه نه وه، خو دَ یارانو دَ ضد مخې ته مې وسله اچولې وه - او په ۲۷مې جنورۍ ۱۹۹۴ع ماخپښین یوه بجه په ائیرلنکا کې دَ " دَ ځُورو ښار " یعنې بنکاک په ائیرپورټ باندې له ملګرو سره ګنډلی کښته شوم .. انټري ویزا لګولو ورسته چې دَ ائیرپورټ څخه دباندې وتو، نو ملګري ډېر خوشحاله ؤ او هر یوه په خپل خپل طرز دَ ائیرپورټ دَ ښائیست پرته دَ دې ځای دَ خلګو او ښائیسته ځُوئیونو ستائینې کولې ... او جمعه خان خو لا داسې هم وَوئیلو، چې...
" چرته دَ کولمبو او نیګامبو غوماشې او چرته دا خواپاکي او ښائیست "
ده لا نور وئیلو، چې نصیب ترین ورته وئیلو ...
" زور خو دا خبره راکوي، چې بیرته به هم ورځو "
مګر رضا ترین چې دې وخت یې حریان حریان شاوخواته کتلو، خپله خبره داسې وَکړه ...
" غم مه کوئ دا یَو څو شپې او ورځې خو به ښې تېرې کړو "
او بیا چې په ټېکسي کې کښېښستو، نو مې یارانو ته وئیلو ...
" دَ پیسو سره به خیال کوؤ .. دلته پیسې ډېرې ګاربږي "
دا خبره چې مې کوله، نو ټېکسي دَ ائیرپورټ څخه مېن روډ ته راوتی ؤ – دَ جي- پي – او ائیریا کښې ډي ریسټ هاؤس داسې خو دَ اوسېدو وړ نه ؤ، خو شبه مې په کې تېره شوه - دَ شپې په ښار کې ډېر زیات ګرځېدلو او راګرځېدلو ... یو نیم ځای خوراک او څیښاک کولو ورسته چې ریسټ هاؤس ته راغلو ، نو په ځای دَ آرام کولو ... ښه تر ډېره ناست ؤ او دَ نورو ګپو پرته مو دَ سهار دپاره دَ تهائي هېواد دَ تاریخي او زوړ ښار چیانګ مائي ته دَ تلو پروګرام

چې څنګه حتمي کړو .. نو خپلو خپلو بسترو باندې دَ خوب کولو په نیت وَغزېدو-
سهار ته چې مې سترګې خلاسې شوې ، نو اتهه بجې وې – دَ تیاري کولو او پیاله پیاله چائی څیښلو ورسته دَ بنکاک په ښار کې دَ سېل کولو په نیت ورګډ شولو - که څه هم ماته دَ دې ځای چاپېر نابلده نهٔ ، خو بیا مې هم ښه ډېر خوند ورباندې اخیستلو - له یوه مارکېټه څخه بل مارکېټ ته چکر څه ... چې دغه رنګه موږ په بلا مارکېټونو باندې راوګرځېدو ...
" ډېر ښائیسته او پاسته خلګ دي دا تهائیان"
نصیب ترین چې دا خبره څنګه وکړه ، نو رضا دَ سګرېټ په کش کې واي ...
" هو ... په خاص توګه دغه تهائي پېغلې دوکاندارانې ... چې هر کاروبار په ډېره خندا خوشحالۍ کوي"
دَ هغه په "هر کاروبار" باندې ټولو دَ هغه په لور ورو وَکتلو ، خو بیا هم یوه دَ هغه دَ دې خبرې نفي نه وکړه - ولې چې دلته که نر دی او که ښځه په ظاهره ډېر خوشحاله برېښي ... ګوا له غمه خلاس خلګ او ټوؤرسټانو ته احترام لري - نور داسې هیڅ بد نه شته په دې خلګو کې ... بس که یَو ټوږسټ یا مشاهده کونکی دغو خلګو ته ګوته نیسي.. نو هغه ده، دَ دوئی بې لګامه او ناروا عیاشي –
سترې شوی هم ډېر وم په دې سېل کې - خو دَ ټولو ملګرو په خوښه مو دا فېصله وکړو ، چې په سترېا وسا کولو کې دَ وخت ضائع کولو ځای به دا خبره بهتره وي ، چې دَ ماځیګر په ټرېن کې دَ چیانګ مائي په خوا روان شو او درسته شپه په خوب کې تېره کړو... او دغه رنګه مو وکړو - ګوا قضا ماځیګر خواته په ټرېن کې کښېنستو او دَ خپل منزل په لور مې پېښه وکړه - داسې خو دا ټرېن څه خاص نهٔ ، خو دَ صفائي او پراخه پراخې له سوبه یې سرې متاثره کولی شو - او بل دَ ټرېن دا ډبه، چې موږ څلور ملګري په کې ناست ؤ ... دَ تهائی ښځو څخه دومره ډکه وه ، چې دَ نه غوښتلو پرته هم په درو بې خونده تهائي پېغلو سره په ګپو کولو کې کښېښوتو –او خبرې مې په خپلو کې سره ایله شوې- دا څه نوې او

خاص خبره نه وه - زه ښه خبر وم، چې دلته زیاتره پېغلې دَ سړیانو سره ملګرتیا دپاره مازې بهانې غواړي–
" تر بنکاک خو دا دَ ټرېن سفر یَو په لسه ښه دی
ګوره چې نصیب ترین دا خبره په کومه حواله وکړه و خو رضا ترین چې دَ یَو بې ډؤله غوندې جوړې تهائي پېغلې سره جوخت ناست ؤ ، دَ نصیب ترین خبره داسې مخته تائید کړه ...
" هو، داسې ماحول خو خوش بختو ته نصیب کېږي ... څنګه کاکړ صاحب .. صحیح وایم که غلط ؟"
او کاکړ صاحب هم ورته وئیل ...
" په خوند کې یې هیڅ شک نه شته ، مګر دې شوق ته ګوره چې په کومه یې روان کړي یُو "
چې خبره تر ما پورې وَرسېده، نو ورته وئیل ،،،
" چیانګ مائي ښار مې لیدلی نه دی ، خو له خلګو مې اورېدلي دي چې دا ۷۰۰ کلن پخوانی جوړ شوی ښار دی (چې دَ ۱۱۰۰ کاله پخواني جوړ دَ بُدها ټېمپلز پرته یې شنې درې دَ کتو وَړ دي) بله دا ، چې دا ښار دَ تهائي لېنډ دویم غټ ښار دی"
ټرېن چې به کله په یَو ستېشن وَ درېدو، نو موږ به هم ورڅخه دَ څو منټو دپاره کښته شولو – دلته مې دا وَ سنجَولو، چې ستېشن غټ ؤو که ووړ ... هر ځای خوش رنګې دَ بنکاک په حال وه - بس که تر منځه یې توپیر ؤ، نو په لباس کې ... ګوا دَ بنکاک په چپه دَ تهائي لېنډ په منځنئیو برخو کې پېنټونه او سکرټونه کم لیدل کېږي - دَ لارې دَ ستېشنانو نومونه مې ځکه په ډائرۍ کې نوښته نه کړو ، چې دَ اشارو په ژبه هغو درو پېغلو، چې درې واړه دَ چیانګ مائي اوسېدونکې وې سره سم نه پوهېدلو ... بس یَو مې دَ صوبه "لامپانګ" ،څه غټ غوندې رېلوې ستېشن ؤ، چې لامپانګ نومېدو دَ " لامپانګ" نامې ښار کې یَو خواته جوړ ؤ .. او بل ، یَو وخت موږ په " لامفون " نامې ستېشن باندې دَ لس منټه دپاره کوُز

شولو- او بیا چې څنګه ښکلې ترېن دَ چیانګ مائي په لور مزل لنډَولو ، نو هغه درې واړه انجونې، چې دَ یوې نوم Nid ؤ ... نورې نورې رانیږدې کېدې –که څه هم زما سر دَ هغوئ په مطلب خلاس ؤ، چې دا انجونې په موړ باندې ځانونه راناوان کول غواړي –خو، یارانو دَ خلې دَ بازۍ پرته دَ لاسو بازۍ هم پئیل کړې وې او ناشُوده دا ، چې په دې ډبه کې ناست نورو مسافرانو په هیڅا باندې هیڅ باک نه درلودلو- هر یَو خپلې مخې ته آزاد ؤ، زه لا ښه وم، یَو دوې ګنټهې خوب مې هم وکړو –خو یارانو دَ دوؤ لمحې دپاره هم سترګې نه کړې پټې –ولې چې هاغه دَ جمعه خان خبره ، چې ...

" بیا چې کله کورو ته وَ رسېږو، نو ښه ډېر خوبونه به وکړو - دلته په خوب او خوراک باندې وخت نه دی ضائع کول په کار "

نه یوازې دا دَ جمعه خان نظر ؤ، بلکې ورسره نورو دوؤ ملګرو هم دغه رنګه وئیلو - لنډه دا ، چې دا یادګار سفر ،چې په ۷۵۱ کلومیټرانو باندې یې اړه لرله په څورلس ګنټهو کې سرته وَرسَېدو او اتهه بجې سهار مو دَ چیانګ مائي په غټ ښار کې قدمونه کښېښولو –

*****

په هوټل کې دَ څلور ګنټهو دَ خوب او آرام ورسته ، ماښپښین دوؤ بجو خواته په سټې ټوؤر باندې وَوتو - لومړی موړ Wat Chiang Man ته ورَغلو –چرته چې په کال ۱۲۹۶ کې جوړه شوې دَ بُدها مجسمه نه یوازې دَ نمائش ، بلکې دَ تهائیانو دَ عبادت دپاره رېدل شوې وه - دا ځای بېخې پخوا دَ چیانګ مائي باچا Mengrat دَ استوګنې دپاره په استعمال کې راغلی ؤ - دلته دَ بُدها له یَو بُت سره په تختۍ باندې دَ هغه دَ بنیادي نظرئیې اصول په انګلسۍ کې داسې لیک ؤ ...

(ترجمعه) ....." په دُنیا کې (توبه نعوذوبالله) یَو خدائی هم نه شته - بس دَ ښو او بدو کارونو صله انسان ته په خپل ژوند کې دَ سزا او جزا په صورتونو کې ورپه برخه کېږي "

دَ دې ورسته موږ درې واړه ملګرې Wat Phra Sing او Wat.U. Mong ...
چې دراصل يَو نغم ؤ ، ته ورَغلو – دلته هر ځای دَ بُدها پخوانۍ مجسمې پرتې
وې ... يوه نيمه مجسمه ، چې عمر يې تر زرو کالو هم څه زيات ؤ .. دَ کتو وَړ ځکه
وې ، چې دغو بُتونو په کړو وړو کې بُدها ته څه تهائي وزمه بڼه ورکړل شوې
وه او داسې يې ښکاره کړې ؤ ، لکه هغه چې دَ نيپال په لومبېني نامي ځای کې نه
بلکې هم په دغه تهائي سيمه کې پېدا شوی وي - او دَ دې ځای دَ تهائيانو خيال
هم څه دغه رنګه ؤ - هو ، لکه دَ ځينو ماهرينو دَ رائيو له مخه دَ باميان له جوړ
شوې غټ بُت سره دَ بُدها استوګنه تړي - ګوا دا خبره مې مزغو ته بيا بيا سوال
کېده ، چې دَ بُدها منونکې دَ بُدها په اړه صحيح معلونات نه لري او که له خپلو
يې خپلې سيمې سره يې منسوب کول دَ هغه سره دَ زيات عقيدت ښوؤنه کوي ؟
په Wat Suan Dok نامي ټېمپل وزمه ځای کې جمعه خان کاکړ دَ ۵۰۰ کلنې
پخوانۍ له Bronze څخه جوړې مجسمې سره په څنګ کې ولاړ وئيل يې ...
" خدائی ته وَګورئی ... درځئ چې ځو ، داسې نه ... چې دَ بُدها په مذهب ته ور وا
نه وړو "
نصيب ترين هم ورسره خبره خوږه کړه ...
" موږ خو څه دَ بُدها زيارت ته نه يُو راغلي ، چې له يوه بُت څخه يې
بل بُت ته درېږو "
آخر دَ صلاح مشورې ورسته مې ټکټونه وکړو او دَ Doi Suthep Tour په
وېګن کې کښېنستو ... هلته يې هم لومړی دَ بُدها زيارت راباندې وکړو او بيا يې
سم دستي قامي لرغوني آثار دَ نمائش وَ ځای ته يُوړو - دلته دَ تهائي خلګو
تاريخي او ډېر پخواني رقم رقم دَ استعمال شيان دَ ښوؤلو دپاره ايښې ؤ - له
دې پرته دلته دَ لاسې جوړو شيانو پرته دَ " لانا " lanna تهائي آرټ نادرې
نمونې په دې وجه دَ کتو وَړ وې ، چې په هرڅه کې يې دَ مذهب رنګ له ورايه
برېښېدو – دَ چيانګ مائي په يونيورستۍ ائيريا کې Trible Resaerch
Centre دَ کتو وَړ او په زړه پورې ځای ځکه ؤ ، چې دلته دَ تهائي قبائلي علاقو

ځینې رواجي او په استعمال کې راتلونکي څېزونه دَ نمائش دپاره رېدل شوي ؤ - غرض دا ، چې تهائي لېنډه که څه هم دَ چیني او انډین ژواکونو تر اثر دلاندې روزل شوی ښکاري ، خو بیا یې هم دَ لباس، استوګنې او دَ ژوند کولو طور طریقې په هره علاقه کې څه څه بدلې بڼې لري - او بله مې دا خبره هم وَسنجَوله چې تهائي خلګ دَ خپل مذهبي جنون پرته دَ کلتور او ژواک ساتلو په اړه هم ساری نه لري - او هیچا ته اجازه نه ورکوي ، چې هغه دي دَ دوئی په جامو، دَ ژوند کولو په طریقو او یا دَ بُدها په شان کې ګستاخي وکړي... دلته دَ ښځې او نر تر منځه دَ ملګرتیا په حقله دَ دواړو خوښې ته اهمیت ورکول کېږي -
The Rose of North یعني دَ چیانګ مائي زاړه طرز جوړ بازارونه دَ ماښام خواته دَ سېل او خوند وَړ ځکه دي ، چې هر لور هر اړخیزه رنګینیانې خورې ورې وي - دَ زړه هر رقم ارمان که څوک وَغواړي دلته په آسانه پوره کولی شي - خو څه څه حیاء او شرم هم شته ... داسې حال هم نه وي لکه په بنکاک یا پتایا بیچ کې دَ سپین سترګې تر هانده وي - کېدلی شي چې دا خبره له دې سوبه وي ، چې چیانګ مائي دَ تاریخي ښار پرته په مذهبي اړه مقدس هم ګڼل کېږي - خو بیا هم ځای په ځای په کې ترتاک اوېښتې ځایونه هم څه کم نه دي ، چې ټوؤرسټان په کې له ځانونو څخه دَ یو څو لمحو دپاره داسې وځي، چې راستنېده یې که څه هم ژر وي ، خو دَ یادونو په اړه ورسره ټول عمر تړلې وي - دَ تودو ماښامونه او دَ تهائی پېغلو دَ سوداګانو کاروبار شاید چې دَ تهائی هېواد په معاشي سوکالۍ کې دَ یوې لوې انډسټرۍ مثال لري - او دغه انډسټري تهائي هېواد دَ مختنه وتو هېوادونو سره په څنګ کې که نه هم درَوي ، خو ورپسې روان یې ضرور ساتي - ولې چې دلته دَ ټوؤرسټانو جېبونه که لږ ډېر دَ تاریخي ځایونو په کتو سپکېږي ، نو دَ ښځو دَ لاسه پوره پوره خالي کېږي هم - څنګه څنګه چې ماښام دَ ماځُستن په لور ور روان ؤ، نو دَ بازارونو رش کمېدو او دَ ډیسکوګانو، بارونو او کلبونو په لور دَ خلګو سېلاب ورماتېدو لګیا ؤ - هرڅه

هرڅه ... خو زه چې په دې هېواد کې له کوم شي څخه زيات متاثره کېدم ، نو هغه ؤ دَ تهائيانو خوږه ژبه او بل ته دَ احترام په نظر کتل -

*****

په دې بله ورځ ماځيګر ۵ بجې چې دَ ۱۱۰۰ کلنې دَ بُدها دَ زړې مجسمې په نوم ورجار شوي ښار څخه وتلو دپاره بس ته ختو ، نو زړه مې نه غوښتو ، چې دومره ژر ورڅخه لاړ شم - لاکن يَو خو دَ موږ سره ورځې کمې وې او بل ياران هم په ضد ؤ ... بس په هائی وې نمبر ۱۰۲ يعنې دَ لومړي غټ سټاپ "لامفون" په خوا روان شو - دَ لمر تر پُټېدو پورې سترګې دَ روډ دواړو خواؤ په قدرتي جوړ غر او سمه او وړو غټو کلو ته په کتو بوخت وې ... خو بيا چې مو څنګه سترګې پُټولې، نو بس دَ "لامفون " په يوه هوټل باندې وَدرېدو - دلته زموږ دَ بس سوارليان چې په کې زياتره ټوؤرستان ؤ ، په دې هوټل کې چې څه پاخه ؤ ورباندې مات شولو ... خو ، موږ دلته په وريږو او سبزيانو خوړلو باندې دَ خېټو لوږه مړه کړه –له دې ځايه بنکاک ۵۲۰ کلوميټره په واټن باندې ؤ –

مختته له "لامپانګ" نامي ځای څخه بس په هائی وې نمبر۱ باندې دَ بنکاک په لور مخه وکړه –خوب په بس کې دَ دې هوار روډ له سوبه ښه کېدو - لاکن څنګه چې په کار ؤ ، هغسې نه شو کېدلی –ګوا حال دا ؤ ، چې نه ويښ وم او نه ويده - آخر چې سهار شو ، نو ۲ بجې خواته موږ دَ بنکاک په يوې بس اډې چې Ekmai Bus Stop نومېدو باندې له بس څخه کوُز شولو .. نو له خوبه تيار ځنګېدلو او سترګې مو نه خلاسېدې ، خو دَ پروګرام په سمه مو دَ پتايا بس سټېنډ ته ځان وَ رسَولو او ټکټ کولو ورسته بس ته چې څنګه وختو ، نو بيا دومره هم نه شولو خبرو چې بس څه وخت له اډې څخه مختته روان شوی ؤ ؟ موږ ټول ملګري په خپلو سيټونو داسې په خوند ويده شوي ؤ ، چې يَو وخت چا وَښورَولم ، چې ...
" مسټر مسټر ... کښته شه .... پتايا بيچ سټې راغله"

سترګې چې مې څنګه خلاسې کړې، نو دَ سهار نهه بجې وې - ټېکسي مې کرایه کړو او په نیمه ګنټهه کې J.P Inn نامي هوټل ته ورسېدو، چې دَ سېکنډ بیچ روډ او Soi – 7 په کونج کې جوړ ؤ ته ورَغلو –

*****

دَ ښه ډېر خوب کولو ورسته څلور واړه ملګرو دَ نیږدې سمندر غاړې ، چې ورته پټایا بیچ وئیل کېږي .. په لور مخه وکړو - دا دَ شنه سمندر صفا غاړه له یوه سره تر بله سره پورې دَ بېلابېلو هېوادونو دَ ټوؤرسټانو څخه ډکه وه ... هر لور سرې ، شنې ، ژېړې او دَ لرګیانو څخه جوړ سایه وانونه ولاړ برېښي – موږ دَ یوه سایه وان دلاندې کښېنستو او دَ شاوخوا دَ ښائیسته مخلوق په ننداره شولو –

" اوس مې نو زړه ایله ځای ته راغلو ... ګنې دَ بنکاک څخه چې په دې خوا راروان ؤ ، نو ډېر خفه وم .. ما وئیل ، چې ګوره دا شوق مې بیا کوم ځنګل ته بوځی ؟ "

دَ رضا ترین ، چې دې وخت په اوږده چوکې کې غزېدلی ؤ ، دَ دې خبرې په ځواب کې ما ورته وئیل ، چې...

" بې غمه شه .. پټایا بیچ څه معمولي ځای نه دی - دَ دې ځای رونړه شپه په دُنیا کې مشهوره ده "

ما بهلا مخته خبره وړله، چې نصیب ترین منځ ته راولوېدو او وائي ...

" هون ... څه ښه وَشو ، چې خوبونه مې په ایډوانس کې ورته کړې دي "

او دې وخت زموږ دَ مخه یوه دَ پاخه عمر ښځه ګوره چې دَ فرانس وه او که روسۍ تېره شوه – زموږ توجه یې خکه دَ ځان په لور واړَوله ، ولې چې تیان یې ښکاره او په خېټه راځنېدلو - جمعه خان دَ هغې په لور کتلو ورسته وائي...

" توبه توبه ... څه لوُڅ لغړ خلګ دي... دَ حیاء دَ نوم شئی لا نه شته په کې "

او بیا په دې ټاپک ښې ډېرې خبرې منځ ته راغلې - بیا چې موږ دَ ماځیګري تک ژېړ لمر دَ سمندر اوبوته وَ سپارَلو، نو پورته شولو او دَ علي بابا رېسټورینټ پو لور مې دَ ډوډې خوړَلو دپاره مخه وکړه –

دَ "جي - پي اِن هوټل" سره ورته په غټ مېدان کې جوړ ستهال وزمه "بارونه" چې تش انجونو په کې کار او روزګار کولو ، که دَ کتو وَړ ؤ ، نو دَ بيچ رود چې ورته فرسټ روډ هم وائي خوش رنګيانې او تود ژوند په خپل خپل ځای ممعناؤې درلودلې –له يوه بار څخه تر بله باره پورې ... دَ " Go Go " څخه تر "ډيسکو" پورې ... غرض دا چې ښه ډېر په کې وګرځېدو راوګرځېدو -

" دلته خو بې دَ غټې دهندې لکه چې بل هيڅ کار نه کېږي"

دَ جمعه خان دا خبره بې معنا نه وه، ځکه خو نصيب ترين ورته وئيل ...

" دَ تهائيانو دا بې غېرته او دَ بې حيائۍ انداز مې نه شو خوښ .. او بيا حريان په دې يم ، چې باشعوره ځوانان لا هم په کې اخته دي"

ما په طنزيه موسکا کې وئيل ، چې...

" دغه خو وجه ده، چې په دې ملک کې امن دی"

او مختهٔ رضا ترين هم زما خبره داسې په پسخوندي انداز مختهٔ کش کړه ...

" هو، ولې چې خلګ يې په عياشۍ کې بوخت ساتلي دي ... ځوانان دَ سوچ او فکر کولو موقع لا نه لري"

دغه رنګه موږ دَ ليدو کتو پرته په تهائي خلګو کې دَ خپل خپل نقطه نظر په سمه شپې خواته ستړي او خوبَولي غوندې دَ خپل هوټل په لور روان شولو –

*****

په دې بله ورځ ، ګوا دَ فروري په دويمه نېټه کال ۱۹۹۴ع چې په لانچ کې کورال آئي لېنډ ته وَرسېدو ، نو ملګري ډېر خوشحاله ؤ ، چې په جامو کې نه ځائيدو او هر يوه دَ دې واړه او دې ښائيسته ټاپو په باب دَ خپلو رائيو اظهار په ډېرو درنو ټکو کولو – يوه وئيل ...

" دَ دې جزيرې شين ګشتي په هر څه ارزي - کشکې داسې ټاپو زموږ په هېواد کې هم وای"

دويم وئيل ...

" دومره زيات انګرېزان ...؟ ماته خو داسې ښکاري ، لکه موږ چې دې وخت په ته تهائي لېږنه کې نه.. بلکې دَ انګرېزانو په يَو هېواد کې يُو"
او سم دستي دريم ملګرې دَ خپلې خوښې اظهار څه داسې وکړو ...
" واه ... دومره رنګينې خو ما په ژوند کې چرته نه وه ليدلې ، لکه دا دلته چې يې وينم"
او زه چپ څکه وم ، چې دلته زه په کال ۱۹۹۲ع کې هم راغلې وم او بل دا، تر لومړي ځل په دې ورځ خلک يَو په لسه زيات هم ؤ .. ځکه ورته حيرت وړې وم او ورته په کتو باندې بوخت وم - زما درې سره ملګرې په خپل خپل ځای صحيح ؤ -ولې چې سرو او سپينو ښځو ، چې Bikini او Bra يعنې دوې ګوټې نيکرانو او بېخې مختصرو سينه پوشونو کې اورونه وره ولو او دَ بدنونو نمائش يې ډېر په هنري انداز کولو او دَ دې شنه ټاپو په ښائيست کې يې له خپلې خوا ښکلاګانې ورګډَولې - دلته په دې ورځ دَ لمبېدو او سن بات کولو پرته دَ بيچ مساج معاملې هم څه زياتې ښکاره کېدې - دَ واټر سکوټر چلولو او دَ واټر بوټ سره په رسۍ تړلو پېراشوټ کې دَ سمندر بالا الوتلو ورسته موږ هم لمبېدو ته ملاؤې وَتړلې او بيا رک تر ماځيګره پورې دَ دې ټاپو دَ غاړې په ژېړېخون رېګ باندې غزېدلې پراته ؤ -بيرته چې دَ پټايا ستې په لور په کوم لانچ کې راتلو، نو لانچ بې اندازې زيات دَ ټوؤرسټانو څخه ډک هم ؤ -
بيا هغه رنګه شپه وه او موږ ، چې تر نيمې شپې پورې دَ ښار په روډونو او کوڅو کې ګرځېدو -
" قيامت که راتلو، نو پئيل به يې له دې ځايه کېږي"
دَ نصيب ترين دا خبره مې په زړه ځکه وَلګېده ، چې دلته په هر محفل، هر سټېج او هره شو کې دَ ښځو کردار که په ظاهره خونده ور ښکاره کېدو - خو دَ ښځې توب څخه دَ ستر او حياء څادر پورته کولو سوب هم ؤ - داسې ولې کېږي او دلته ښځې ته دَ ښځې په نظر څله نه کتل کېږي ؟ دَ دې پوښتنې په ځواب کې دغه لوُڅې او دَ شرم تر ويالې ټوپ شوې ښځې وائي.. چې هغوئ دَ نرانو ، که څه

هم هغه پلار وي، که مېره يا ورور ... په خوښه خو دا هر څه کوي او ټوؤرستانو ته سکون ورپه ګوته کولو کې هغوئ نه دَ هغوئ دَ نرانو خوائش مخې ته ږدل شوی دی - ولې چې دَ دې ښځو په سپکاوي کې دَ هغوئ وَ نرانو ته ښې ډېرې پیسې په لاس ورځي - که داسې نه وکړي، نو نران یې له کورونو باسي او یا په هغوئ باندې ظلمونه روا کوي - ښځې په کورونو کې تر هغه وخته پورې احترام لري چې ځواني يې نه يوازې ملګرې ، بلکې دهنده يې ښه روانه وي - په داسې کورنئيو کې چې څه وخت يوه ښځه زَړه شي ، نو هغه يا له کوره وَشړلی شي او يا په کور کې دَ مينځو په رنګه کارونه ورڅخه اخيستل کېږي - هو ، دا هغه خبرې دي چې حقيقت بلل کېږي .. ولې چې دلته اکثره خبرات ټولونکې ښځې په عمر زړې وي - دلته مې ځان سره وئيلو ، چې جار شم تر اسلام چې ښځې يې په نرانو باندې دَ ستر او حياء له لارې درنې کړې دي - زما دَ زړه دغې وينا زما سترګې په دې باندې وَ پارَولې چې هر نر تهائي ته دَ کرکې په نظر وګورم - وايم، چې ايله به مې وس نه ورباندې رسېدو ، ګنې ښه به ورسره جوړ شوی وم - په دې باب زما دَ ملګرو هم دغه رنګه احساسات او جذبات ؤ – ځکه خو موږ هرې مېلې يا دمامې ته په کتو نه يوازې دَ حېرت ګوته په غاښ ؤ، بلکې دَ زړونو تاؤ مو ورباندې په پسخوندي خبرو او غندلو سړَولو هم -

*****

نن زموږ دلته ورستۍ ورځ وه، سبا ته به دَ خېره کولمبو په لور بيرته ورتګ ؤ – که څه هم طبعيتونه مې خراب ؤ، خو اراده مې دا کړې وه، چې ښه ډېر به ګرځو او داسې يَو ځای به نه پرېږدو، چې دَ کتو وَړ وي - داسې نه، چې ورسته ارمانونه پسې کوؤ - نو ځکه اول سهار بيا په ټېکسي کې ناست دَ پتايا پارک په لورې روان ؤ - په دې ښار کې چې مخته روان ؤ، نو دَ دې ځای دَ خواپاکۍ سوال مې له ډېرو ورځو په مزغو کې بيا بيا سر پورته کولو ... خو ځواب مې هغه وخت لاس ته کړو ، چې دَ هر هوټل ، دوکان او کور مخته مې له کچرو څخه ډک ډک تور تور پلاسټکان تر سترګو شولو، چې دَ ميونسپلټۍ په يَو ټرک کې ناستو ورکرانو

ټولوَلو او ټرک ته يې ور اچوَلو - خو عجبه خبره دا وه، چې دَ ځينو پلاسټيک کڅوړو چې سرونه يې خلاس ؤ، کې زياتره دَ شرابو خالي بوتلان او کنډوم رنګه ګډ وډ څيزونه له لرې ښکاره کېدو - نو ځکه خو ډَ داسې کڅوړو په ليدو رضا ترين په مخصوصه خندا کې وَ وئيل ...

" لا ګوره چې څومره کنډومز به په ګټېرانو کې بهول شوي ؤ ؟"

دَ هغه دَ دې سوال په ځواب کې به لا موږ نورې نورې خبرې ځواب کولې ، چې پټايا پارک ته وَرسېدو .. په دې پارک کې په شنو شنو غټو سوئمنګ پولونو کې دَ بې شمېره سرو او سپينو خلګو بې باکه لمبېدو له موږ څخه هم هر څه داسې هېر کړو - چې په نه ساعت کې يې موږ هم دَ خپل خپل وَس په سمه برخې وَګرځېدو او لمبېدو ته مو ملاؤې وَ تړلې –

" څه مې وګټو او څه مې وَبائيلو ؟"

احساس يې راته هغه وخت وَشو، چې ورڅخه وَتو - لنډا دا ، چې په دغه ورځ موږ دَ پټايا ستې او ورسره منسوب زياتره مشهوره ځايونه له يو سره تر بله ... داسې وَکچلو، چې په بدنونو کې مې سبک نه شو پاته – ګوا دَ Jamthien Beach له خوش رنګه ځايونو څخه واخلې بيا رک تر Nong Nooch Tropical Garden پورې پياده وګرځېدو - څه وخت چې دَ هوټل په لور روان ؤ، نو لمر هم پټ شوی ؤ – اومخته ، دَ څه آرام کولو ورسته دَ دې ځای دَ شپې په رڼاګانو کې دَ تېرې شپې په شان يَو ځل بيا برخه ګرځېدلو هڅې کولو ته چمتو شوي ؤ –

*****

دَ فروري ۱۹۹۴ع په دريمه نېټه ، په ائيرلنکا کې ناست يَو وار موږ بيا وَ کولمبو ته مخه کړې ده - ولې چې کراچۍ ته زموږ دَ بيرته غبرګېدو ټکټان په شپږ تاريخه له کولمبو ائيرپورټ څخه ؤ -

" اُوووف خدائيه !درې شپې به دَ غوماشو سره په جنګ څنګه تېروَمه ؟"

که څه هم له ځان سره وَبُوښېدمه ، خو دې فکر مې په سر کې درد را په برخه کړو - داسې حال تش زما نه ؤ، بلکې هر ملګری په خپل سیټ کې په پټه خله ناست ګوره چې څه څه سوچونه یې وهلو – او بل زما وَ "آدمز پیک" ته دَ تلو نیمګړی ارمان هم نه شو پوراکېدلی - ولې چې دَ تلو پاره ښې ډېرې شپې ورته په کارېدلې – تر کولمبو پورې دَ جهاز دا سفر په داسې ګډو وډو فکرونو کې راباندې تېر شو - او یَوځل بیا موږ څلور واړه ملګري دَ مامون بنګالي په الپائن نامي ریسټ هاؤس کې په ماتو زړونو استوګنه کوله – که دَ رضا ترین ټوکې نه وای ، نو که نور نه ... دَ غوماشو په خوړلو به مې پاکستان ته ملېریا تبې خامخا راوړې وای – او بل ریسټ هاؤس ته مخامخ دَ جوړو وړو کورونو ځینې تورې پېغلې زموږ په بیرته راتګ څه په ځانو باندې هم غلطې شوې وې – ځکه خو یې دَ کتلو او خندلو راخندلو پرته دَ مستیانو ښې ډېرې ښودنې هم کولې - لاکن زموږ له خوا دا حال ؤ، چې نه مو دَ هغوئ وَ ښورېدلو زړونو ته دَ عمرونو ګروم اچولی شو او نه موږ سره دومره وخت - بس وخت ته مو دیکه ورکوله - ګواورځ په کولمبو ښار کې او مائیګریان دَ نیګامبو په سمندري غاړو تېرَول اوس زموږ معمول جوړ شوی ؤ –

داسې وړې پېښې خو ډېرې راسره وَشوې ، خو دا یوه پېښه دَ بیانولو وړ ځکه ګڼم ، چې په زړه کې مې نوښته شوی ده – یوه ورځ قضا مائېښین خواته، چې دَ کولمبو څخه په بس کې دَ نیګامبو او بیا پېدل خپل ریسټ هاؤس ته ورسېدو ، نو څه ګورو چې دَ ریسټ هاؤس مخې ته دُنیا راجمه شوې وه – خدائی حق دی چې په لیدو یې وینه راوچه کړه او قسم قسم ویرې او وسوسې په زړه کې راماتې شوې – او بیا چې ریسټ هاؤس ته ننوتو ، نو پولیس چې په ګېټ کې ولاړ ؤ دننه تلو څخه وګرځولو – مخته موږ هم هیڅ خبره نه وکړه او په جمه خلګو کې وَدرېدو او تماشه مې کوله - یَو رنګ مې په څېره تلو او بل راتلو ... ما وئیل ، کېدای شي ، چې پولیسان په موږ پسې راغلې وي - او بیا مې زړه ته تسلي په دې خبره ورکوله ، چې موږ دا یُو دباندې ولاړ یُو ... که داسې څه خبره وای، نو له

موږ سره به يې سپينه کړې وه - دَ تپوس کولو ورسته پته ولګېده، چې دَ پوليس سړي دَ هغو بنګاليانو پسې راغلي دي ، چې دلته دَ خپل هېواد څڅه په غلا باندې په سمندري لاره راغلی ؤ - زړه مې لا سم په ځای شوی نه ؤ ، چې پنځه دَ پوليس سړي دَ ريسټ هاؤس دباندې په خندنئيو څېرو را وَختو - او بل ورسره هيڅوک هم نه ؤ ... نو دَ دې مطلب دا ؤ، چې دَ دې هېواد دغو محافظان هم لکه دَ پاکستاني پوليس عسکروله هغوئ سره خبره خلاسولو دپاره ورته راغلي ؤ - که داسې خبره نه وه، نو هغه بنګاليان به کله هم دَ ريسټ هاؤس دباندې په آزاده نه ګرځېدلو –
په شپږمه فروری کال ۱۹۹۴ع چې سهار اتهه بجې په جهاز کې کښېنستو...
جهاز لا الوتی نه ؤ، چې ما دا وړوکی غوندې نظم چې برايه شپه مې لا دَ زړه په تختی نوښته کړی ؤ ... په خپلې ډائرۍ باندې داسې واړَولو ....

"دَ آدم پَل"

ما غوښتل ، چې ښکلوم به
دَ آدم دَ قدم پَل زه
او يَو دوې سلائي خاوره
به په سترګو لګومه
چې په ژوند مې دَجنت بار
څه پرې مات شي
او زړه ښاد شي
خو، چې څنګه ور روان شوم
نو، دَخپل ړومپي قدمه
رګ تر پَله دَ آدمه
ځای په ځای باندې لېوانو
په جُوثه دَ انسانانو
دومره دومره وَداړلم

چې په ځای دَ سجدې ما
پَل ته پورته کړو لاسونه
او په خپلو پلو راستون شوم
(شوق / نیګامبو ... کولمبو /۱۹۹۴ع)

" څه وجه ده ، چې له کوره وَځمه ، نو په خوشحالیانو او بیا چې دَ کور په لور راځمه نو هم خفه نه یم ؟"
دا هغه سوال ؤ ، چې ما په ډائرۍ کې دَ نظم ورسته نوښته کړو او دائرۍ مې بنده ځکه کړه ، چې دَ ډېر سوچ کولو پرته مې هم ځواب په ګوتو نه راغلو .... خو بیا چې کور ته وَرسېدم ، نو نور نور دَ دې خبرې دَ ځواب پسې پرېښانه شوم - ولې چې دَ دباندې وتو او دَ بیا وزَر کولو تمې او خواهش مې په زړه کې سر راپورته کړی ؤ - بس نه یم خبر ... چې څله او داسې به تر کومه راسره کېږي او تر څو به کړېږم ... ګوا کله دَ غم په سرو سکروټو او کله دَ خوشحالۍ په ببیاکو کېفیتونو کې ؟

خوب مې لیدو --- خو ، ویده نه وم
تاثراتي لنډیز---

" منم --- چې چرته ښځې خپل مخته آزادې پرېښول شي . هلته په نریناؤ باندې ژوند بار (په معاشي توګه) کم شوی دی ... خو دغې آزادۍ دَ کور تقدس او دَ خوشحالې کورنۍ تصور دَ مخه وړی هم دی - ګوا ، نر نه دی نر پاته شوی او ښځه ښځه نه ... ولې چې دواړه په خپلو کې اول خو دَ رښتې ساتلو ته تیار نه دي او که تیار دي هم ... نو تړون یې په داسې نازک سپنسي شوی دی ، چې شلېده یې ګرسره وخت نه غواړي - او چې چرته دَ ښځې دَ ژوند اختیار دَ سړیانو په لاس کې دی - هلته نه یوازې ښځې ته په درنه سترګه کتل شوې دي ، بلکې سړیانو هم قدر موندلی دی .... دلته زما دَ خبرې څخه مراد دا ، چې نن که څه هم

مسلمانانو دَ ژوند په لوبه کې (دَ تعمیر او ترقۍ په اړه) ماته خوړلی ده – خو کورونه یې دَ جنت څخه کم نه دي ... او هیڅ شک نه شته ، چې په دې اړه کرېدټ اسلام ته ځي" (شوق)

"وسوسه"

ما یې زړه ته لاره وکړه
هم یې سترګو کې مېښته شوم
خو ، چې څنک ته یې ورتلمه
لا به نور نور ورڅکېدمه
چې ناڅاپه مې ورپام شو ،
نو خولې شولې راماتې ...
پښې مې ځای په ځای شوې شلې
په وجود کې مات رامات شوم
او له ډاره دَ مرګي زه
په هیڅ هم نه پُوهېدمه
چې ، په کومه وَتېښتمه
شاته بند دَ خوُنې ورؤ
دواړه اړخ مې دېوالونه
او همت مې کوی نه شو
دَ "یُوپا" په لورې ځکه
چې یې خُلې کې کوکېدلې
دَ غاښو په ځای سکروټې
او له پوزې یې اورونه
غورځول اژدها غوندې
(شوق / تهیم:- پتایا بیچ - تهائي لېنډ ...۱۹۹۴ع / نظم:- پښنین ۱۹۹۵ع)

"ته ما دوست جوړوي"

راسره نيږدې ناستې تورسرې ، چې دَ ډېره وخته يې سوچ را په کې بند ؤ ... او په وار وار يې دَ وړو سترګو تر کونجونو راته کتلو ، په بلنه خولې راباندې څکه نه شوې را ايله ، چې دلته دوستانې جوړَول دَ انجونو مشغله نه ، بلکې کاروبار هم ګڼل کېږي - ما دَ هغې انجلۍ دَ خواست په ځواب کې څه وئيلو دَ مخه سر تر پايه ورته وکتلو – انجلۍ چې جينز پېنټ او سره شرټ کې بده نه ښکاره کېده – ورته په پسخوندي انداز وَموسېدم او په لغازي ډوُل مې ورته وئيل ...

" تهائي او دوستي ؟ناممکن ناممکن ..."

لا به مې نور څه ورته وئيل ، چې هغې زما په سترګو کې سترګې داسې را واچولې، لکه زما په پسخوند چې خشم ورَغلی وي – که څه هم ماته دَ خپلې غلطۍ احساس شوی ؤ ، او اوس به مې بخښنه ورڅخه غوښتله، چې هغې لاس راوَغزَولو او په نره يې راته وئيل ...

"No Money , only friendship "

زه چې دَ دې په لومړۍ غوښتنه باندې لا ست شوی وم ، لاس په لاس کې ورکړو او بې واره مې دَ خلې څخه وَوتو ...

" واه ... دا نو اوس خبره شوه "

داسې مې ځکه ورته وئيل، چې زما په ذهن کې دَ هغې دَ جسم په اړه هيڅ داسې طلب نه ؤ ... ځکه خو مې دَ هسې يَو دوست په نيت دوستۍ ته اوږه کښېښوله - او بيا په دې "لکي بار" کې دَ څه ناستې ورسته ورسره دَ ډيسکو په خوا دَ پتايا ستې په فرسټ روډ ، چې بيچ روډ هم ورته وئيل کېږي باندې روان وم – دې وخت دَ ګهړۍ ستنې دَ شپې دولس بجو څخه اوښتې وې -

ما خوب نه ليدو ، بلکې دا هر څه دَ سترګو وړاندې ؤ – دَ کرسمس دَ رنګارنګ پروګرامونو ليدو او دَ زاړه کال دَ نوې کولو په شوق کې زه نن سهار دَ تهائي ائېر وېز انټرنېشنل په جهاز 58 – TG کې دَ کراچۍ څخه دَ تهائی هېواد دَ "حوُرو

ښار " ته رسېدلی وم ... اوبیا دَ یَو څو ورځو تېرَولو دپاره نبغ له ائیرپورټ څخه دلته پټایا ستې ته - ولې چې زما اصل منزل مقصود سنګاپور او له سنګاپور څخه دَ انډونیشیا یوه نیمه نوموړې جزیره (ټاپو) لیدل هم ؤ - لاکن سنګاپور ته دَ ډائریکټ فلائټ سروس نه درلودلو له سوبه VIA بنګاک ورته تګ ممکن ؤ - نو ځکه له دواړو خواؤ څخه زما ټکټان .. په هم دغه تهائي هېواد باندې تېرېدو راتېرېدو دپاره کنفرم شوي ؤ- نن ګوا په ۲۴م دسمبر ۱۹۹۴ع شپه دَ نه غوښتلو پرته هم زه دَ " ابن " ، چې کرسچن وه او له برما څخه یې تعلق درلودلو او ډېر پخوا له خپلې مور او پنځه کلنې لوُر سره دلته راغلې وه ... په انسانیت وزمه دوستی کښېوتم - هغه انجلۍ څه، دَ باد مسته شپه وه ، چې زه او زما هرڅه یې دَ مخه کړي ؤ - دَ ګربس ډیسکو څخه دَ راوتلو په وخت موږ دا عهد کړی ؤ، چې زموږ تر منځه به دوستي له هر رقم غلط سوچ او غرض څخه خلاسه وي - ګوا هغه به ما سره نه ګنې او نه به زه دا ښځه ... په هم دې خو مې ورسره په نره دَ ساتلو هڅه کوله -

" سبا سهار به نهه بجې راځم او تا به له ځان سره کور ته بوځم – ولې ، زه غواړم، چې زموږ دَ کرسمس په خوشحالیانو کې ته ګډون وکړې – زما مور او وړه لوُر به ستا په لیدو ډېره خوشحاله شي "

او بیا " ابن " دَ خپلې Yah نامي خوندکی ، چې دَ چیانګ مائی اوسېدونکې وه سره دَ هغې په موټر سائکل یَو خواته مخه وکړه - زه هم خوبَولی غوندې دَ K. K. Inn په خوا روان شوم – په لاره کې مې سوچ کولو ، چې چرته مېړه خو یې مړ نه دی ، چې په کور کې یې دَ موجودګۍ ذکر په خله نه راځي – او بیا ګوره، چې څله کرسمس په خوشحالیانو کې زما ګډون ضروري ګڼي ؟ چرته دَ مېړه دَ لیدو بار خو راباندې نه ماتوَي ؟ هر څه هرڅه ، خو زه له دې سره په بې غرضه دوستۍ کولو شرمنده ځکه نه وم ،چې زموږ تر منځه داسې هاسې غرضونه نه ؤ – ولې چې زه خپلې پښتو نیولی وم او دا خپل کست... مګر وېرېدم بیا هم ورڅخه -

*****

دَ کرسمس په ورځ دَ سهار تر نهه بجو پورې دَ کې - کې –ان په وړه لابي کې دَ " ابن" چې اصل نوم یې " یوپا کیوسري کران" ؤ ، دَ تریخ انتظاًر ورسته راولاړ شوم او دې هوټل ته مخامخ .. دَ روډ بلې څۍ ته جوړ الفردوس ریسټورېنټ ته وره غلم – بار والا ته مې دَ چائیو آرډر ورکړو او سترګې مې دباندې په ښکاره روډ دَ ابن لاره څارَلو کې بوختې کړې – یو وخت اشرف الدین لالا چې پښتون ؤ او دَ دې هوټل مالک هم ... دَ چائیو ټرې خپله را اخیستې وه – چې ټرې یې په مېز ایږدله ، نو یې په پښتو کې راته وئیلو ...

" پښتون راته برېښې ... پښتون یې ؟"

ما وئیل ...

"هو ، پښتون یم"

دومره ورته وئیلو ورسته مې دَ هغه له خوا راغزَولی لاس کې لاس ورکولو په وخت به مې لا دا پوښتنه ورځخه کوله چې ... څنګه یې دا اندازه وَلګوله چې زه پښتون یم ؟ خو زما له پوښتنې یې دَ مخه خبره داسې خلاسه کړه ، چې ...

" ستا دَ مخ کاسې ، سترګو او په خاص توګه چې مې دا ستا برېتونو ته پام شو ، نو ما وئیل ... چې دا ځوان پښتون دی"

بیا یې دَ نامه پوښتنه وکړه ... او ما چې څنګه خپل نوم ورته وَ ښائیلو ، نو ده څه سوچ کولو ورسته وئیلو ، چې ...

" دا نوم راته څه اورېدلي شانتې ښکاري ... ته چرته هغه افضل شوق خو نه یې چې ، شلېلی امېل نامي کتاب یې لیکلی دی ؟ "

ډېر حریان شوم او ورته وئیل مې ...

" هو .. هو ، زه هغه افضل شوق یم ... لاکن ..."

زما دَ "لاکن "تورې ورسته اشرف الدین خبرې ته نه پرېښولم او راته وئیل یې ... چې" ستا کتاب" ... دا تورې له خلې رایستلو ورسته یې وئیل "یَو منټ" او بیا ولاړ شو

اوس به لا ما دَ چائیو کوپ خلې ته وړلو ، چې څه ګورم ..."اپن" دَ روډ په هغه بله څۍ باندې ولاړه ... ماته ګوري او خاندې ... ما ورته په لاس اشاره وَ راتلو وکړه او دا را روانه شوه – په تور شرټ او جینز سکرټ کې په خلاسو ویښتو ډېر ښکلې ښکاره کېده ، چې څنګه را وَرسېده ، نو وائي...
" سوري سوري وَ ځنډ بدم "
او لاس راکولو ورسته په مخامخ چوکۍ کې کښېنسته – مونږ خبرې کولې ، چې اشرف الدین لالا بیرته راغلو او راته وائي...
" دا ګوره ستا کتاب ، چې څه موده مخکې زما ملګرې نسیم الرحمان له پاکستان څخه رالېږلی ؤ"
داسې وئیلو ورسته یې اپن ته وَکتلو او موسکنی غوندې شو ...
" دا څوک ده ؟"
ما وئیل ...
" هسې دوست"
دومره خبره چې مې کوله، نو دائی له اپن سره په تهائي ژبه کې اخته شو – ګوره چې څه یې وئیلو او هغې څه؟ خو بیا چې یې زما کتاب ورته ورکولو ، نو دائی ماته وائي...
" دا ماته تهائي انجلۍ نه ښکاري ، ولې چې ژبه یې سمه نه ده "
اوس اپن دَ کتاب پاڼې اړَولې را اړَولې او اشرف الدین لالا ، چې زما په څنګ کې په چوکۍ کښېنستو راته خپله کیسه پئیل کړه او واي ...
" ببخي پخوا زما پلار دلته راغلی ؤ - اوس مونږ دَ دې هېواد ځاي خلګ یُو .. دا ګوره زما شناختي کارډ ... او مونږ دلته ډېر غټ کاروبار لرو –زما کشر ورور چې زما دَ تهائي مور څخه دی امیر سید نومېږي ... دې وخت دَ پتایا ستهي مئیر دی – زما پښتو سوچه ځکه پاتې ده، چې ما په پاکستان کې دَ خپل پلار دَ ورونو (اکاګانو) سره ډېر وخت تېر کړی دی – دَ امیر سید هم لږه لږه پښتو زده ده – مګر زما زوئی کریم او لوُر ... هغه ګوره چې په کاؤنټر باندې ولاړ دي ... او

ښه ډېره پښتو یې په دې زده ده، چې زه یې په کال کې یَو یا دوه ځله پاکستان ته ځان سره حتماً وړم ˝
ده به لا نور څه وئیل، چې اېن وَمنځ ته راولویده او وئیل یې ...
˝ ناوخته شو .... درځه چې ځو ˝
ما ورته وئیل...
˝ لږ صبر وکړه ... لاړ به شو ˝
او اشرف الدین لالا ته مې وَوَئیل...
˝ ښه ، نو خبره دې کوله ˝
دائی وَموسېدو او دَ اېن په لور یې ورکتلو ورسته وَوَئیل ...
˝ دَ دې تازیله ده ... ورسره لاړ شه .. ما او تا به بیا خبرې کوؤ او بیا زه غواړم ، چې نن دَ ماځېګري دَ چائیو بندوبست درته په کور کې وَکړم.... امیر سید سره به دی هم لیدل کتل وَشي ˝
دَ هغه دَ تکراري ضد دَ مخې مې وعده ورسره کولو ورسته له اشرف الدینه څخه اجازه اخیستله –او بیا زه او اېن دَ ریسټورینټ څخه دباندې وَوتو –
یَو وخت ټېکسي دَ یَو وړوکې هټ وزمه کور مخې ته تم شو او موږ دواړه راکښته شولو - یوه وړوکې ماشومه انجلۍ، چې دَ دې کور مخته ولاړه وه ...
زموږ په لیدو په منډه منډه راغله ... اېن په ډېره مینه په غوزۍ کې واخیستله او ښکل کولو ورسته یې راته وئیل ...
˝ دا زما لوُر ده ˝
ما یې په سر لاس تېر کړو او بیا هټ وزمه واړه کور ته روسره دننه شولم ... یَو وړې خونې ، چې مخته یې وړه شان برانډه په لرکیانو جوړه وه ته وره غلو - دلته خورا ډېرې ښځې هم وې ، څوک ناستې ، څوک ولاړې ... خو زموږ په ورتګ یوې بلې خواته وَ وېښل شوې او موږ څو قدمه مخته تېر شولو - یوه زړه ښځه ، چې اېن ورته ماما یعنې مور وئیله راولاړه شوه ... څه مخته راغله او زما په سر یې لاس داسې تېر کړو .. لکه زه چې دَ هغې زوئی یا زوم وم او راته په خپله ژبه

کې ګډه شوه – په ژبه یې نه پوهېدم، خو په سترګو کې یې څرکېدونکو اوښکو تول حالونه راته تېر کړو ... او بیا اېن په خپلې مورکې باندې غوزی، واچوله او په اوږه یې دَماشومې غوندې سر په اوږه ورته کښېښولو او څه وخت ورسته چې یې سر پورته کړو او خواره واره ویښتان یې دَ څېرې څخه په یوه جټهکه چې لرې کړو .. نو څه ګورم سترګې یې دَ اوښکو څخه ډکې وې – مګر زما دَ زړه ساتلو دپاره یې په شونډو مصنوعي خندا راویستله او راته وائي ...

" ته کښېنه ... ولې ولاړ یې ؟ "

زه کښېنستم ، خو ټولو ښځو داسې راته کتلو ، لکه زه چې دَ اېن دَ کورنۍ غړی وم - غرض دا چې دَ کرسمس کېک ، چې په تهائي ژبه کې ورباندې خود لکه چې " هېپي کرسمس " لیک ؤ ، زما مخې ته په واړه مېز باندې کښېښول شو .. او اېن راته وائي ...

" پلیز کاټ یې کړه "

ما چې په خپل ژوند کې په داسې موقعو باندې کېک نه ؤ کاټ کړی ، دَ اېن دَ زړه ساتلو دپاره مې چاړه راپورته کړه او چې کېک ته مې ور وړله ،، نو دَ اېن لاس هم راوَرسېدو او دواړو په ګډه کاټ کړو - ښځو دې وخت په ګډه ، ګوره چې کومې سندرې وئیلې او دلته اېن دَ کیک اول پیس په غاب کې کښېښولو ورسته ماته وړاندې کړو - او زه دغه رنګه تر ډېره وخته پورې په ښځو کې ناست تماشه جوړ شوی وم – یَو وخت چې له دې محفله راولاړېدم ، نو دَ اېن لوُر ته مې څو نوټونه په لاس کښېښولو او دَ اېن سره دباندې راوَوتم – مور یې هم تر دروازې پورې راغله - اېن تر نیږدې سړک پورې راسره راغله – ماته یې ټېکسي وَنیولو او خپله دَ کرسمس خوشحالیانې لمانځلو دپاره دَ کور په خوا روانه شوه - اوس چې زه په ټېکسي کې دَ ښار په لور رارawan وم ، نو زړه راته وئیل، چې .. چرته اېن (یوپا) دَ زړه ساتنې په ثواب کې خو مې دَ دغه وړه کورنۍ په زاوال کې نه واچوله ؟ چې زما په ورتګ یې دَ کرسمس دَ خوشحالیانو په ځای دَ خندلو ... وَ ژړلو ؟

دا هغه سواليه خبره وه ، چې زه يې دَ ځواب په لټون کې په لومړي ځل دَ انسانيت په اړه له يَو داسې امتحاني کشمکش سره مخامخ کړی وم، چې ما داسې سنجوَلو لکه دا زموږ يعنې دَ انسانانو ترمنځه چې دَ بېلابېلو اصنافو په نامه دَ کرکو وېښ چې نه يوازې ناروا کار بلکې غېر انساني الميه هم وي - ولې ، چرته يَو غرئيز پښتون او هغه هم نر ... او چرته دَ تهائي يا برما دَ سيمې بازاري کس ... او هغه هم ښځه ؟ چې تر منځه يې دَ انسانيت په نوم ملګرتيا تر دې هانده دوام مومي ، چې يَو بل ته دَ کور دَ مقدسه غړې وئيلو په وخت عار نه محسوسوي ..... هو، زه له يَو داسې ريښتونې حقيقت سره په روحاني توګه مخامخ شوی وم، چې په ژوند کې په اول ځل ... ما ځان ته انسان په نره وئيلی ؤ -

*****

ماځيګر دَ خپل قول په سمه زه دَ اشرف الدين لالا سره دَ ده وَغت کور ته وره غلم - په دې بنګله غوندې جوړ غټ او ښائيسته کور ، چې ورسره جوخت يې يَو غټ دَ بوُزو او پُسونو فارم هم درلودلو ، کې يوې خواته دَ چادرو دَ بام دلاندې کټونه داسې برېښېدلو ، لکه جوړه چې پښتني حجره وي ... دلته کښېنستلو په وخت مې ورڅخه وکړه ...

" پښتانه لکه چې درته راځي ؟"

لالا وئيل ...

"هو، زما دَ کلي خلګ بېخې زيات ماته راځي"

دومره وئيلو ورسته خپله مخته وائي ...

" موږ که هر څو اوس تهائيان يُو، خو خپله پښتو او پښتانه مې نه دي هېر کړي او هڅه دا کوم ، چې زما په کور کې دې پښتو هرکله ژوندی وي"

"بېشکه ... پښتون ، خو پېژندلی کېږي په پښتو باندې"

ما هم ورسره دَ خپلې شېرينې ژبې په حق کې داسې وَ وئيلو او بيا موږ تر دې موضوع دلاندې خورا ډېرې خبرې وکړي -

لنډه دا ، چې دَ چائيو ښيښلو په وخت مو تر خپلو دَ ځينو نورو ګپو شپو وهلو ورسته ، چې را ولاړېدم ، نو اشرف الدين لالا راته وائي ...
" لږ صبر وکړه ، چې په يک تاره باندې درته پښتني لاره واؤروم"
او بيا يې نوکر ته ږغ وکړو ...
" هلکه .. هغه زما يک تاره را واخله"
اوس دَ يک تارې په تار چې ده ګوتې وهلې ، نو سترګې يې پټې وې ... لکه جوړه چې چا په زړه باندې ويښتلې وي .. او بيا څه وخت ورسته چې په ګاډی کې کښېښمستو ، نو دائی وائي ...
" درځه چې دَ امير سيد سره دې پېژند ګلوی وکړم "
او ګاډی يې په کوڅو کې يوې بلې خواته سمه کړه ... چې کله په يَو ګېټ ننوتو ، نو يې وئيل ...
" دا دَ امير سيد بنګله ده ... او ورسره ګېراج ، چې په کې تر دوه درځنه زياتې ګاډيانې ولاړې وې ، دَ عالي شانې بنګلې مخې ته ولاړ نوکر ته يې ږغ کړو ... او په تهائي ژبه کې يې دَ امير سيد پوښتنه ورځخه وکړه، بيا ده بيرته ګاډی راوګرځوله او وائي ...
" امير سيد دباندې وتی دی ... خېر بله ورځ به ورته راشو "
او بيا يې لاره کې راته وئيلو ، چې ...
" امير سيد دَ دې ښار په مړَو خلګو کې يَو دی ، ، ، تېرو ورځو کې يې په ۲۰ مليون باتهو باندې يوه مځکه خرڅه کړې وه"
چې دَ کې –کې –اِن هوټل مخته يې کښته کولم ، نو راته وائي ...
" هر کار يا لانجه چې وي ... نو حکم کوه .. دلته زموږ هولډ دی"
او بيا مخته تېر شو -
شپه دَ پخوا په شانې په ګرځېدو راګرځېدو راباندې تېره شوه او ډيسکو ټيک ته هم وره غلم - لاکن په ډيسکو مئينه ابن هلته هم نه وه راغلې ...
"خېر ... سبا نهو بجو ته خو راځي"

زړه ته مې په دې خبره تسلي ورکړه او دَ خپل هوټل په خوا روان شوم – دَ هوټل په کاؤنټر باندې چې مې دَ خونې چابۍ اخيستله، نو په کاؤنټر ولاړ ځوان راته وئيل ...
" مانښام خواته يوه انجلۍ ستا پوښتنې ته راغلې وه "
ما ورځخه پوښتنه وکړه، چې څنګه انجلۍ وه .. مګر زړه ته يې دَ څېرې کړه وړه نه راتلو او ملامت هم نه ؤ .. ولې دلته خو په درځنو انجونې ځي راځي - دا خوښه راته پته وه، چې دَ ابن سبوا بله څوک کېداى شي ؟ او بيا په خپله خونې کې په پلنګ باندې وَغزېدم – سترګې مې پټې کړې – مګر خوب نه راتلو – که به مې هر څو کوشش وکړو او يَو اړخ بل اړخ به اوېښتم ... خو خوب لکه راځخه مرَور شوى چې وي ... ګرسره نيږدې نه راتلو - کله يَو سوچ او کله بل سوچ او بيا چې يَو وخت مې په بُدها کې سوچ بند شو - نو دا سوال به مې مزغو ته راغلو – ګوا يَو خواته دَ دې تهائيانو دَ بُدها سره دَ عقيدې درلودلو دا حال ؤ ، چې په شان کې يې ګستاخي نه يوازې اخلاقي ، بلکې قانوني جرم ګڼل کېږي – او بل خوا ته دَ ده وړې او غټې مجسمې په بارونو، کلبونو او پبونو کې څه ... وايم، چې په هغه هالونو کې هم پرتې دي ، چې چرته دَ ښځو له سرونو څخه دَ حياء پړونې اخيستل کېږي ... داسې څله کېږي ؟
دَ دې سوال په ځواب کې به مې کله ذهن او زړه وئيلو ، چې کېدلى شي ، دا خلګ وَ بُدها ته دَ هغه دَ دې نظرئيې ثبوت ورکول غواړي ، چې ګوندې " بس دغه ژوند دى او دلته چې څه کوې ،،، نو هغه به رېښې " ولې چې دلته دغه يَو کاروبار خوښَول کېږي – شرافت، غېرت ، همت او انسانيت دلته خپلې معناؤې بائيللې او تقاضې بدلې کړې دي – نر په هر حال کې په دلالي حېثيت خوښ دى او ښځه په هرقيمت دَ خپل مخالف سيکس دَ خواهشاتو تنده ماتولو په کار کې سکون محسوسوي –
که داسې خبره هم نه ده، نو بيا څله له بُدها سره دَ عقيدت پرته، دَ بُدها دَ مجسمو په وړاندې بې حيائۍ ته جوګه شوي دي ؟ او بيا دَ حېرت خبره لا دا هم ده ، چې

تهائي قانون او انتظاميه چې ټوؤرستانو څخه دَ بُدها دَ احترام توقع کوي ، مګر په داسې لړلې حال چپ دي ... هو ، شايد په دې چې ... که دوئی پابندي لګوي، نو خو معيشت يې متاثره کېږي - غرض دا ، چې په دا رنګه ګډ وډ سوچونو کې يَو وخت خوب په خپله غېږه کې اخيستی وم – بيا مخته نه وم خبر ... چې زه خپل جنت وزمه کور کې پروت وم او که دَ اژدها په خلې کې ؟

*****

سهار نهه بجې خواته زه او اېن په ټېکسي کې ناست دَ پتايا پارک په لور روان ؤ - دَ اېن سترګې داسې سرې غوندې راته برېښېدې لکه جوړه چې يې ډېر ژړلي وي – مګر مانه غوښتلو ، چې په پرهارونو يې مالګې وَدُوړَوم - بيا څه وخت ورسته دَ ليدلي کتلي پارک غټ سوئمنګ پولونه ؤ او موږ – چې نه يوازې لمبېدو ، بلکې ورسره ورته سمندري غاړې باندې ښه تر ډېره په ژېړ او صفا رېګ باندې کښېنستو هم - بس يوه خبره چې ماته به يې زور راکولو .. او يا له پېښتو څخه اړَولو باندې بيا بيا مجبوره کولم ... نو هغه ؤ، دَ اېن بدني کړه وړه، چې په سوئمنګ کاسټيوم کې يې دَ کتونکې ايمان خطا کولو .. چې به مې څنګه سترګې ورباندې کرارې کړې ... نو دې به وَخندلو .. هم ځکه به يې زه نور نور په غلط فهمۍ کې مبتلا کړم - لاکن همت مې بيا هم دَ وئيلو ورته نه شو کولی – ولې ، چې پېښتو راته دَلارې خنډ وه - بس دننه دننه به سوځېدمه – که څه هم له خپلې خواهغې په خپله مخوصه لهجه کې دَ انګرېزي دا تورې زما تر غوږو بيا بيا تېرَولو ... يعني وئيل به يې ...

"مي لائي يُو ... يُو لائي مي آر اټ ؟"

غرض دا ، چې مائيګر خواته موږ له دې پارک څخه بيرته دَ پتايا سټي په لور راغلو.او دلته دَ څه ګرځېدو ورسته چې کله دَ لانچونو پلېټ فارم په لور روان ؤ ، نو دَ دې پلېټ فارم سره ورته .. ګوا دَ روډ خواته جوړ دَ بُدها دَ واړه مندر ، چې په کې بُدها په ښکاره پروت ؤ او مخته يې څوقسمه نرينه شرمناک نوسونو په ليدو وَچ وَ دريېدم ... حريان شوم، چې دا نرينه بلاګيان له بُدها سره څه اړه لري ؟

پوښتنه مې له ابن څخه ځکه نه شوه کولی ، چې دې خپله زما توجه په هغې خوا اړولولې وه ... شوق يې په خلې سم نه ورتلو ، وئيل يې ...
" سو سو ... لوګ لوګ "
او بيا هغه وخت زما دَ حيرت انتها نه وه، چې يَو وخت دَ بُدها وَ مجسمې ته ولاړې دوې پېغلې له سلام کولو ورسته شاته ورڅخه څو قدمه راغلې او دَ ببل ببل ډوَل جوړو (نوسونو) مخې ته وَدرېدې ... لاسونه يې ورته جوړه وَنيولو او په ډېر احترام ورته تر ډېره سرونه ځنَولې ؤ -

لنډه دا ، چې زه په دې هر څه ليدو په سوچونو کې ورک، چې کله پليټ فارم باندې مخته روان وم. نو مې همت وکړو او له ابن څخه مې پوښتنه وکړه ...
" دا ما څه وَليدو او هغه هم دَ بُدها مخته پراته ؟
دې يَو ځل وَ خندلو او بيا يې له شرمه مخ په لاسونو کې پټ کړو او څو لمحې ورسته چې په خپل حال کې راغله ، نو راته وائي ...
" دلته ځينې تهائيان دا يقين لري چې دَ بُدها له دې نوس څخه انسان او انسانيت زېږېدنه کړې ده – ځکه خو يې دَ بُدها مخته ږدي او پوجا يې کوي "
په عقلي دليل خو يې خبره بده نه وه کړې ، لاکن دَ بُدها په اړه څله ؟ ولې چې دَ بُدها تر زېږېدو دَ مخه خو هم انسانان ؤ ... هو، دا کېدلی شي چې دا خلګ دَ دې عضو احسان من ځکه وي ، چې دَ دې له برکته خو يې معاشي سوکالۍ موندلې ده–
*****
وخت مخ په وړاندې روان ؤ .. او آخير ۳۰م دسبر ۱۹۹۴ع هم راغلو - دا ورځ زما او دَ ابن دپاره دَ خفګان ځکه وه ، چې زه سبا يعنې په ۳۱م دسبر ۱۹۹۴ع سنګاپور ته روان وم - او دغه وجه وه، چې دَ اول سهاره بيا دَ اشرف الدين لالا په ريستورينت کې ناست ؤ او ګپې مې لګولې – يَو وخت چې په بله تلو دپاره راولاړ شولو ، نو دَ جيب څخه مې دَ ۵۰۰ باتهه نوټ راويستلو او ابن ته مې

وړاندې کړو ... داسې خو اېن دا نوټ واخيستو .. مګر په لاسو کې يې دَ مروړلو پسته راباندې په ډېره غصه وَغورځولو او Finish Finish چې دې Finith Finith وئيلو ورسته په تېزو قدمونو له ريسټورينټ څخه وَوته – يَو څو قدمه خو لا زه هم ورپسې وره غلم او نارې مې ورپسې وکړې ... خو هغه وه، چې تر شا يې نه راته کتلو -
دَ اېن په تلو دَ نن ټول پروګرامونه سره ګډ وډ شولو – نه پوهېدم چې څه وکړم ... دَ دې خفګان راباندې دومره وَغمبدو، چې ځان راته ظالم او دَ هغې دَ پاکې رښتې مجرم ښکاره کېدو – ولې چې ما يې په مينه باندې ټوکه کړې وه او قيمت مې ورته ټاکلی ؤ - او بيا مې دا هم يقين شو، چې راځي به خامخا .. مګر دَ درستې ورځې دَ انتظار کولو پرته هم نه راغله - مطلب دا، چې دَ شپې هم ... او په داسې رنګه تريخ انتظار کې مې سترګې سره وره غلې وې ، چې يَو وخت دَ خونې دروازه په زوره زوره ټا په لغتو وَوېښتله .. سپک راپورته شوم او يَو دم مې له خلې وَوتو " يا الله خېر" په سامولې انداز مې ګهړۍ ته وکتلو - دَ شپې څلور بجې وې - زړه مې له ويرې او وسوسې دَ حلق ژبه ښکلول شروع کړو.. خو آخير پښتون وم ،،، همت او غېرت مې سره يَو ځای کړو او دروازه مې خلاسه کړه - دا څه ؟ حق حريان پاته شوم ... ولې چې اېن مختنه ولاړه وه او وړه غوندې په پلاسټک کې بنده ګلدسته يې لاس کې وه او .... سوري سوري وئيلو کې يې ګلدسته راوړاندې کړه - ما ځان ورباندې تللو دپاره تندی تريو کړو او بيرته غبرګ شو او په خپل پلنګ پرېوتم .... هو، شايد دا مې غوښتلو چې پخلا مې کړي - لاکن هغه په دروازه کې ولاړه وه ... آخر تر کومه ؟ سر مې راپورته کړو او ورباندې ژغ مې وکړو ورباندې ... او بيا دا لومړی ځل ؤ ، چې هغې زما په خونې کې قدم ايښی ؤ - او هغه هم په داسې پاک نيت ... چې نه زه دَ ځان په رنګه وم او نه هغه دَ ځان .... بس دغه يوه خبره به يې بيا بيا په ماته ګوډه انګلسۍ کې کوله چې..

"ما له تا سره دوستي ځکه وکړه، چې ستا بڼه زما وَ هغه مېړه ته شوې ده، چې له تېرو درو کلونو څخه يې هيڅ درک نه شته .. خبره نه يم چې مړ شوی دی او که ورک ؟"
او بيا زما ګڼ تصويرونه يې په پرس کې اچولو په وخت په وار وار دا خواست راته کولو ... چې زه دې هغې ته هر کله دَ يَو ښه دوست په حېثيت خطونه ليکم -
او بيا چې يو دوې ګنټهې ورسته زه په ټېکسي کې کښېنستم، نو دَ هغې سترګې له اوښکو څخه ډکې وې - وخت تېرېده لري ... خو يادونه په زړه پاتې شي او په خاص توګه دَ داسې بې غرضه دوستانو، لکه اېن (يوپا) چې په تهائي لېنډ غوندې ځای کې هم دَ پاکې او صفا دوستۍ په تقاضو پوره وَوتله – نو ځکه خو مې دا نظم دَ هغې دَ ياد دَ تاثر دلاندې په بنکاک کې خپلې ډائرۍ ته وَسپارلو ...

" اورونه "

دا چې
ستا په نامه ګُله !
زه ساړه اسوېلي باسم،
نو خو، پوهې شه
چې په ما کې
ستا دَ مينې بل اورونه
لا هغه رنګه بلېږي
لا هغه رنګه تاؤ يږي

(شوق / بنکاک.. تهائي لېنډ / ۱۹۹۴ع)

له ښکلا څخه تر ښکلا پورې
تاثراتي لنډيز ...

" اسلام او کُفر .. دَ ښکاره تقاضو په اړه تر اوسه لا په انډونيشيا کې دَ يوه بل په ضد .. که ښکاره نه پټ په پټه خپل خپل منونکې روزي – ګوا دَ زرګونو ټاپوګانو په دې هېواد کې ، چې چرته مسلمانان په زيات شمېر مېښته دي ، هلته دَ ژوند کاروبار نه يوازې سوړ ، بلکې پټ هم تر سره کېږي - بيا چې چرته دَ هندوانو ، عيسايانو يا سېکولر خلګو اکثريت دی .. هلته ژوند نه يوازې دَ ژوند په رنګه دی بلکې دَ سېلانيانو دَ تفريح دپاره زړه خوښونې هم لري – مخته به ګورو ، چې کوم تهذيب او مذهبي نظريه دَ انډونيشيا ټاپوګان په خپل اثر کې اخلي ؟ هو ، که څه هم ښکاري داسې لکه اسلام چې څومره په تېزۍ دا ټاپوګان په خپل اثر کې اخيستې ؤ .. هم هغسې په تېزۍ ورڅخه خدائي په امانۍ هم وائي ... لګيا دي " (شوق)

" اُوف کولی نه شم "
څه دي وَ خوړم په سترګو
څه دي چُور کړمه په حُسن
څه دي خپل کړم په نازونو
څه دي يُوړم په خبرو ...
بس که پاته دي نور څه لا ،
زما په دې خالي وجود کې
نو هغه دي ستا غمونه
او يا هغه حسرتونه
ارمانونه او يادونه

چې هم ستا په ذکر فکر
ما په ځان ځان کې دننه
په مزه چيچي او خوُري ، خو
زه خوار اُوف کولی نه شم
داسې نه ، چې ستر خالق دي
زما په آه باندې وَ نيسي
(شوق)

په پتايا ستې کې دَ زړه بائيللو ورسته ، زه دَ بنکاک ائيرپورټ څخه په تهائي ائير ويز انټرنيشنل کې دولس بجې غرمه ناست سنګاپور ته ژر تر ژره رسېدو په تمه ځکه وم ، چې دَ خپل جوړ کړل شوې پروګرام په سمه ما دَ نورو خلګو سره په ګډه زوړ کال نوی کول غوښتو – ګوانن ۳۱م دسبر ؤ - دَ راتلونکې شپې په يَو منټ بالا دولس بجې به کال ۱۹۹۵ع نوی کېدو - څنګه چې جهاز آسمان خواته پورته شو ، نو ګوره چې زه څله بې غمه غوندې شوم ؟ که څه هم دَ تقدير په حواله زما دَ رسېدو امکان په سل کې سل نه ؤ او بيا څه وخت چې جهاز دَ سنګاپور په ائيرپورټ کښته شو او انټري کولو ورسته زه يَو وار بيا دَ نوؤ ولولو سره ملګرې دَ ائيرپورټ دَ رنګينې دُنيا څخه دباندې راوَوتم – په ټېکسي کې کښېنستم او ډرائيور ته مې وَوئيل، چې دَ آرچرډ روډ په شاوخوا کې مې يَو ښه او ارزانه هوټل ته بوځه – ټېکسي مخته روان شو- تر ډېره پورې په ټېکسي کې چپه چپيا وه- يَو وخت چې خوب وَځنګولم ، نو ځان بېدار ساتلو دپاره مې په ټېکسي ډرائيور باندې ژغ وکړو ...
" په سنګاپور کې ډېره ګراني ده "
ده وئيل...
" هو ، دَ سړي وَس نه په رسېږي "
او بيا يې مخته خپله وئيلو ...

" زما په خیال چې ته دَ مخه هم راغلی یې، چې په آرچرډ روډ خبر یې ؟ "
" ته درست پوهی شوی یې .. دا زما دویم ځل دی چې سنګاپور ته راځم "
بیا مې خبره مخته داسې کش کړه ...
" تا ته پته ده ، چې دَ نیو ائیر خوشحالیانې دَ آرچرډ روډ په کومه علاقه یا ځای کې ښه لمانځل کېږي ؟"
ده وئیل...
" نیو ائیر... ته لکه چې نیو ائیر لمانځلو ته راغلی یې ؟ "
ما به لا اوس ورته " هو " کولو ، چې ده زما دَ اولې خبرې په ځواب کې خبرو ته داسې اوږه ورکړه ...
" داسې خو دَ دې آرچرډ روډ په پراخو فُټ پاتهونو باندې زیات رش وي ، خو دَ غټو هوټلانو په لانونو او هالونو کې یې دَ لمانځلو خوند بیا جلا وي - لکه آرچرډ هوټل ، ډائناسټي هوټل ، ماندرین هوټل او دغه رنګه نور نور "
او بیا یې ګاډی بل روډ ته ګرځولو په وخت وئیلو ...
" هوټلان دلته ډېر ګران دي ... ولې تاسو ګیسټ هاؤس کې نه اوسېږئ ؟ چې پُرسکونه هم وي او ارزانه هم "
ده به خبره مخته وړله ، چې ما ورسره خوښه کړه او ورته وئیل مې ...
" مګر دَ آرچرډ روډ شاوخوا کې دې وي او بس... "
" اوکې.... اوکې "
دَ ده له خلې څخه دومره راته وَوتلو ...
پوهی شوم ، چې دا ډرائیور زیاتې خبرې نه خوښَوي .. نو ځکه ما هم بله خبره ورسره نه وکړه ...
" انسان هم بلا شئی دی، چې دَ لاسه یې کېږي. نو دَ سر په مځکې جنتونه جوَوي او چې سستي یې وَنیسي، نو دَ لاس خیرې لا هم نه شي صفا کولی "

دا خبرې مې ایله مزغو ته نه راغلې ،، بلکې دې وخت دَ روډ دواړو اړخونو ته ولاړ دنګو دنګو بلډنګانو ، چې شیشه او دَ قیمتي کاڼو ټائیلونه په کې بېخي زیات په کار راوړل شوي ؤ ته په کتو زړه دَ سنګاپور په ستائینې مجبوره کړم –
یَو وخت ټېکسي دَ لکي ګیسټ هاؤس، چې په یوه پراخه کوڅه کې جوړ ؤ مخته وَدرېدو- په ګېټ کې ولاړ یَو ځوان ترګاډی پورې راغلو او دَ ګاډی دروازه خلاسولو سم دستي ورسته وائي...
" خونه دې په کار ده ؟ "
ما به لا اوس "هو" ورته کولو، چې ډرائیور په خپله ژبه کې ورسره ګډ شو .. خود لکه چې دَ کرایې پوښتنه یې ورڅخه کوله .. هم ځکه خو دَ هغه ځوان دَ ځواب ورسته ډرائیور راته وائي...
" دا ګیسټ هاؤس ښه دی او کرایه یې هم زیاته نه ده ،،، بس فقط ۳۰ ډالره سنګاپورین "
که څه هم دا رقم پاکستاني شپږ سوه روپۍ جوړېدې ، خو ورسره وَ مې منلو ځکه چې دَ برایه شپې بې خوبۍ زه دې وخت سر لګولو ته په هر قیمت مجبوره کړی وم -
دَ ګیسټ هاؤس دا وړه خونه څه خاص نه وه، لاکن دې وخت مې خپله وه .. نو ځکه ښه بې غمه په پلنګ وَغزېدم او بیا دومره دَ ځان جهانه بې خبره وېده شوی وم، چې کله مې سترګې بیرته راخلاسې شوې ، نو دَ ماخُستن پاؤ کم لس بجې وې – که مې خېټه خالي نه وای، نو دا هم کېدلی شو، چې کال په خوب کې راباندې نوی شوی وای - ژر مې غُسل وکړو .. جامې مې بدلې کړې او دباندې راوَوتم ..
خو دَ ګیسټ هاؤس څخه دَ وتو له مخه مې په لابي کې دَ واړه کاؤنټر شاته ناستې زَړې ښځې څخه دَ آرچر روډ پوښتنه وکړه، نو دَ مور په شان یې په ډېره مینه راته وئیل ...
" داسې وَکړه ، چې دباندې وَ وتې ، نو راسته لاس ته به روان شې – بیا چې په چپه لاس په اوله کوڅه وګرځې ، نو نېغ به آرچر روډ ته وَرسېږې

ما هم دغه رنګه وکړو- په کوڅه کې دَ راسته لاس په خوا ورسم شوم – که څه هم دا پراخه کوڅه ویجاړه نه وه .. ښه ډېر سړي او ښځې په کې ګرځېدلې – خو ما ته دَ خپلې ایکړۍ احساس په سر کې نرۍ دړد را اچولی ؤ - ما وئیل..
"کشکې په دې موقعه یَو ملګری راسره وای .. که په خوږو یارانو کې یو هم نه.. بس خو "یوپا" یعنې "اپن" راسره وای ، نو نن به مې په نیو ائیر خوندونه اخیستی وای - په داسې ارمان زه دَ چپه لاس په کوڅه وګرځېدم – دا کوڅه دَ خلګو دَ رش په اړه کوڅه نه... بلکې سم بازار ؤ ، چې نېغه دَ رڼاګانو په لور وتلې وه - څنګه څنګه چې مخته تلم، ګډې وډې رڼاګانې واضح کېدې – بیا ښه مخته چې دا کوڅه دَ جل بل او ښېخې خوش رنګه آرچرډ روډ ته ورګډه شوه، نو لومړۍ نظر مې دَ روډ په هغه بل اړخ جوړ عالي شان هوټل ماندرین باندې وَلګېدو ... هوټل څه ، یَو محل ؤ ، چې په سرو او شو، او ژېړو رڼاګانو کې کوکېدو او ورسره جوخت یَو بلډنګ، ګوره چې دا دَ دې هوټل برخه ؤ او که ځانته بېل ، چې ورباندې لیک ؤ ... "هېپي نیو ائیر سېریموني پروګرام" - نه یوازې دا، بلکې روډ له یوه سره تر بل سره پورې کوکېدو لګیا ؤ - دلته آرچرډ هوټل ؤ، که ډائناسټي هوټل ، لکي پلازه وه ،که پلازه سنګاپوره، یا بیا دنګ دنګ آرچرډ ټاؤرز، هر یَو ځان ځانته دَ کتو او حېرت وَړ ؤ - هر څه هرڅه، مګر دَ سنګاپور پېغلو، چې زیاتره په لانګ سکرټونو کې لیدل کېدې، دَ دې روډ ښائیست لا نور نور زیات کړی ؤ- خبر، یَو ځای مې دَ خېټې لوږه په برګر خوړلو باندې ماته کړه او بیا مخته تېر شوم–
دَ شپې یولس بجې خواته مې تر ډیسکو هال پورې ځان وَرسَولو - په دې ښائیسته او غټ هال کې دَ مابېن ګرډي ډیسکو سټېج شاوخوا واړه مېزونه او چوکیانې لګېدلې وې او ښځې نران، چې جوړه جوړه ؤ ورباندې ناست ؤ - دَ خوند خبره دا وه، چې دَ هر چا په سر باندې دَ کاغدانو جوړه رنګینه خولۍ چې اوږده څوُ که یې دراودله پرته وه – زه چې څنګه په یوې چوکۍ باندې کښېنستم، نو زما په سر باندې هم خولۍ کښېښوله - دَ هوا او ګېس څخه ډکې

پوڅکنې، چې نه یوازې دَ بالا چهت څخه راځنېدلې ، بلکې په هر مېز باندې هم دوه درې درځنه په سپنسیانو ترل شوې وې - پُوکنې په هوا کې ولاړې وې – او مخامخ په ستېج باندې په درځنو انجونې، چې پخوانۍ چینې او سنګاپورین رواجي رنګینې جامې یې په تن وې .. دَ شاپېریانو غوندې په خوږو رقصونو وړاندې کولو کې اخته وې - دَ ډیسکو زیاتره سپیکران چپ ؤ - بس یَو نیم ژغبدو- نه خو زه یوازې دَ خپلې ایکړۍ احساس تنګولم ، بلکې په وار وار دَ ډیسکو دَ روایاتو په سمون انجونو هم زما دَ ایکړوالې غم خوړَلو پوره پوره هڅې کولې – مګر زه وم، چې دَ دې پرته هم دَ چا په تندي خال نه شوم – خو ترکومه؟ آخر یوه جګه نرۍ سنګاپورین پېغله ، چې دَ جامو او ښکاره کړو وړو په اړه ښه هم لګېده ، داسې راځرمه شوه، چې که به مې هرڅو ورته دَ ولاړېدلو ورته وئیلو .. خو دغومره رانېږدې کېدله – خود ، لکه چې دې هم ملګرې نه درلودلو – اوس که یې زړه ما ته تخنېدو او که نه، خو دَ هال دَ نورو خلګو مخته یې خپله ایکړې، (چې دلته په داسې موقعو دَ یَو انجلۍ دپاره دَ بې عزتۍ سوب وي) پُتهولو دپاره له ماسره ناسته وه – پرله پسې یې هڅه کوله چې زما توجه دَ ځان په خوا واړَوي–

خیر، دولس بجو ته لا یَو منټ پاته ؤ، چې ستېج دَ ډانسرو څخه خالي شو او بیا څو لمحې ورسته دَ بام له خوا یوه ځانګو کرار کرار په کوزُېدو شوه - ځانګو څه وه، تیاره ګلدسته وه- دا غټه او اوږده ګلدسته چې کله دَ ستېج تر فرشه پورې راوَرسېده – نو دَ سپکنډو ستنې هم دولس بجو څخه اوېښتې وې – ګلدسته وَښورېده او دَ اسرافیل تر شپېلۍ په زوره، مګر په اورېدو خوږه نغمه دَ هال په غټو سپیکرانو کې داسې خوره شوه، چې ایله مې دَ غوږونو پردې وَ نه شلېدلې – او ګلدسته هم په ستېج باندې پانې پانې شوه – اوس په ګلونو کې پټه خُوره، چې په سر باندې یې تاج پروت ؤ او ګڼې جامې یې په تن وې - په ستېج ولاړه موسېدله او بیا چې څنګه دې انجلۍ دَ شېمپېن بوتل خلاس کړو، نو دَ ـ هېپي

نیو ائیر" تکراري آوازونه راپورته کېدل پئیل شول - او دلته په مېزونو به خلکو
ډ کې پُوکنې ،چې له رنګینو کاغدانو څخه ډ کې وې په ستنو چاؤدلې او هلته دَ
ډیسکو غټې سپیکران هم داسې خلاس شو ، لکه جوړه چې قیامت راغلی وي –
اوس درست هال دَ خلکو په غورځېدلو راغورځېدلو ځنګېدو- نه یوازې دا ،
بلکې په درست هال کې جوړه جوړه ښځې او نران دَ مستئ څخه په ګډا اخته ؤ -
زما مخته ناسته انجلئ هم څه کمه نه وه مسته، چې اوس یې دَ سترګو دَ غال او
دَ خلې دَ خبرو سره سره لاسونه هم زما په لور په وار وار راغزېدلو- مګر زه وم،
چې دَ دننه مستئ مې تر پایه دباندې نه راوَیسته.. بس دَ مستانو په مستئ مې
خوند اخیستلو – او دا مې ګڼلو، چې دَ مغرب په رنګ لړلي سنګاپورین دَ
خوشحالئ اظهار څنګه کوي ؟ او ما دا وَ سنجولو ، چې دا خلګ هم په هیڅ یوه
معنا دَ اروپایانو او امریکنو څخه کم په دې نه دي، چې درسته شپه یې په سر
اخیستې وه -

*****

دَ نوي کال ۱۹۹۵ع په لومړئ ورځ ماځیګر خواته دَ ګیسټ هاؤس څخه دباندې وَ
وتم او په ټېکسي کې نېغ میلر سټریټ ته وره غلم – هلته مې دَ " ګرې لاین
ټوؤرز " دفتر څخه دَ " توُري بیچ " دَ سبل دپاره دَسبا سهار دَ نهه بجو په " فېري
ټریپ " کې نوم نوښته کړو او په ۳۲۵ سنګاپورین ډالرانو مې ټکټ تر لاسه کړو
- توُري بیچ، چې په انډونیشیا کې دَ " باتام " په وړو جزیرو کې دَ یوه واړه
زرغونه ټاپو ساحلي برخه ده، په دې سبل چې په دوؤ ورځو شپو یې اړه لرله کې
دَ هوټل پرته ، خوراک څیښاک او دَ سبل ټول خرڅونه په پورته ذکر شوې کمپنئ
باندې په یوه ټکټ کې تاوان ؤ – ټکټ جېب ته اچولو ورسته مې دَ سنګا پور دَ
بې ساري پلازو، بازارونو او روډونو په خوا مخه وکړه - ځای ځای پیاده او یا
چرته په بسونو او ټېکسیانو کې - غرض دا، چې ایمرالډ هل روډ ، پېراډائز
شاپنګ سېنټر هم په ښائیست څه کم نه ؤ - دلته دَ الیکټرانکس سامان پرته
بیوټې تهراپي او مېک اپ سېنټرانو زیاتوب دا خبره مزغو ته را واچوله، دَ دې

واړه او ښائيسته هېواد دَ ښځو دَ ښائيست رازونه په دې ذکر شوي سپنتړانو کې مستوره دي - او بيا دَ بيچ روډ ګولډن مائل ټاؤر او پلازه هوټل نامي ودانيانو که دَ حېرت ګوته په غاښ کړی وم، نو هينډرسن روډ ، تهامس روډ او ساؤت برج روډ هم ځان ځان ته ښکلاګانې او ځانګړې خوش رنګيانې درلودلې - مګر دَ اينسن روډ دغه ماښام زما ځکه نه هېرېږي، چې دَ انټرنېشنل پلازه دننه او شاوخوا راغونډ عالم ته په کتو او خوندونو په زړه اخيستلو دَ سوبه ځان له حاله وتی وم او څه چې مې دَ سنګاپور دَ شپې ژوند په حقله اورېدلې ؤ، نو تر هغه هم څو واره زيات په بوګس سټريټ کې ما په خپلو سترګو ولَيدو - دلته په هر دويم قدم مستي وه ، خواني او دَ زړونو راکېرَولو دپاره خوش رنګه او خوش ذائقه تلکې دَ ډيسکوګانو، بارونو، کلبونو او ځينو نورو نومونو سره ګنډلې درَول شوې دي - دلته څه وخت تېرَولو ورسته په ټېکسی کې دَ ګيسټ هاؤس په خوا روان شوم – په لاره کې زما دَ يوې پوښتنې په ځواب کې تعليم يافته ټېکسي ډرائيور وئيلو ...

"سنګاپور، چې تش په ۲۱۲ مربع کلوميټرانو باندې قريباً په ۳۳ لکهو مېښته خلګو پورې اړه لرونکی ووړ ملک او ښار دی ، ته دَ رڼاګانو او دَ رنګونو ښار وئيلو پرته دَ ګڼو ثقافتونو ښار ځکه وئيل کېږي، چې دلته دَ چينيانو پرته، مسلمانانو، چې سلطان ماجت سره په عرب نامي سټريټ کې مېښته دي ، هم دَ دې ښار پخواني ځاي خلګ دي - او انډين، چې دلته په برطانيه دورِحکومت کې دَ برصغير څخه دَ مزدورۍ په غرض راوړل شوي ؤ، هم په ګڼ شمېر په سرنګون روډ ، ګوا لټل انډيا کې اوسېږي – او بيا رېفلس نامي ځايونه او ودانيانې ځکه ډېرې دي، چې "سر سټېمفورډ ريفلس" هغه لومړی انسان ؤ، چې دا خطه يې دُنيا ته په ګوته کړې وه - او دَ سنګاپور درياب له خوا يې پېښبه راکړې وه ... چرته چې دَ "ټانګ کانګ" ودانۍ پرته ، دَ دُنيا لومړی دنګ او هسک هوټل "ويسټين سټېمفورډ" هم دَ کتو وړ دی–

سهار نهه بجې دَ ټوؤرسټانو فېري (کشتۍ یا لانچ) دَ سنګاپور ″ فنګر پئیر ″ نامي ساحلي پلېټ فارم څخه یَو خواته په سمندر کې مخه وکړه – دې وخت په کشتۍ کې له ما څخه سېوا ۱۳ ښځې او سړي، چې دَ بېلابېلو هېوادونو سره یې اړه لرله هم ناست ؤ - لکه څنګه چې دَ دوئی په ما کار نه درلودلو، نو دغه رنګه ما هم دَ سمندر دَ څپو ننداري کولو سره سره دَ ډائرۍ په پاڼو څه داسې هم نوښته کولو ...

″ دا منم چې دَ نړۍ ځیني هېوادونو خلګو له موږ څخه دَ ژوند لوبه په هره معنا او هر ډګر کې ګټلې ده، خو ناشُوده دا، چې سمندرونه یې هم زموږ تر یوازیني سمندر او سمندري ساحل له اوبو صفا، شنه او مست دي – بد بوی هم نه ورڅخه ولاړېږي لکه زموږ دَ کراچې سره په څنډه موجود سمندر څخه چې راځي ... چرته زموږ او دَ دوئی دَ سمندري مخلوقاتو تر منځه خو هم ...″

دا فقره مې ګوره چې څله مخته پوره نه کړه - ډائرۍ مې بنده کړه او دَ مایوسۍ دَ دې احساس غم غلطولو دپاره مې سګریټ ته تیلۍ بله کړه .. بیا مې تر ډېره پورې دَ خلې څخه دَ لوګیانو سبیني لوخړکې وتلې .. زما خیال دا ؤ، چې دا سمندري مزل به تر ډېره پورې وي - خو هغه وخت زه ډېر حریان شوم، چې فېري په پاؤ بالا لس بجې خواته دَ یَو تکې شنې جزیرې (ټاپو) ″ توُري بیچ ″ په صفا او غرئیزه غړه باندې وَدرېدو او ژغ وَشو ...

″ موږ خپل منزل ته وَرسېدو ″

چې دَ کشتۍ څخه وَ بلې وړې کشتۍ ته ورکښته شولو، نو زړه ته مې دا خبره راغله، چې چرته دا ساحلي برخه چې دَ ″ توُري بیچ ″ په نامه پېژندل کېږي - دَ سنګاپور دَ ښار سره نښتې جزیره خو نه ده؟ بیا مې خپله وئیل، چې یَه که داسې خبره واي، نو په فېري کې به یې څله دلته راوړلو –

دَ ″ ګرې لائن ″ سور سپین سټګر دَ قمیص په جېب برسېره رانښتی دَ انډونیشیا دَ ایمیګرېشن بُوت څخه دَ ګائیډ په مرسته مخته تېرېدو سم دستي دَ نورو ملګرو سره په سپین ″ بیمو ″ ګوامني بس کې کښېنستم او دا بیمو مخته روان

شو – موږ لا خو په سيټونو کې سم کښېنستې نه ؤ، چې مني بس څه نيم درځن هټونو، چې شاوخوا ورباندې وړوکې دېوالونه راجاروتې ؤ څخه مخ ته وَدرېدو - دې هټونو دَ شنو ګڼو ونو او چمنيانو په منځ کې کټ مټ دَ زيارت ، چوتېر يا مري دَ يَوکلې ننداره وړاندې کوله -که مخامخ يې روډ په هغه بله ځی باندې دَ لرګي له دړو او بانسونو څخه جوړ واړه واړه هټونه نه ښکاره کېدلی ...نو ما به يقيناً دا ګڼلی وی ، چې په دې زرغون ټاپو باندې دې وخت له موږ څخه پرته، که نور ژوندي سرې شته، نو هغه به ځناورن وي – هو ، که څه هم داسې خبره نه وه، ولې چې موږ دَ اسلامي نړۍ ترټولو غټ هېواد انډونيشيا په ۱۷۵۸ ټاپوګانو کې دې وخت دَ "توُري بيچ" په نامه پېژندل شوې زرغون ټاپو په مځکه باندې دَ زرګونو ټوؤرسټانو او ښو ډېرو ځاي خلګو، سره دَ سېل په غرض مېښته ؤ – خبر، خپلو خپلو خونو ته تلو دَ مخه ګائيډ موږ ته وئيل..

" په پنځلس منټو کې به دننه دننه تاسو ټول په دې پراخ چمني، ګوا غولې کې راغونډ ېږئ ... ولې چې بيا به دباندې په سېل وَځو "

دَ ټوؤرسټانو څخه ډک " بيموّ "، چې څنګه مخته روان شو، نو ګائيډ چې دَ ډرائيور سره په سيټ کې ناست ؤ، مخ را اړَولو ورسته وئيلو ...

" هېواد انډونيشيا چې په زرګونو ټاپوګانو باندې اړه لري ، کې کم او زيات ۱۹ کروړه انسانان مېښته دي – په کوم کې چې ۲۵ فيصده په بالي او جاوا کې اوسېږي... مطلب ، دلته داسې واړه ټاپوګان هم شته، چې انسانان يا خو نه شته ورباندې او يا بيا ښخي لږ دي- دغه ټاپو چې دې وخت يې موږ دَ "توُري" نامي سمندري غاړې ته روان يُو کې تر ځاي خلګو دَ نورو هېوادونو څخه راغلې سېلانيان زيات ليدل کېږي – چې يَو خو دلته لکه تاسو چې يې خپله خپل چاپېريال کې هم وينئ .. دَ قدرتي نندارو سره سره شنېزه زياته ده او بل دې ټاپو ته دَ سنګاپور له خوا دَ بېلو بېلو هېوادونو دَ ټوؤرسټانو راتګ آسانه او وړيا هم پرېوځي "

دا خبره سرته رسَولو ورسته ګائيډ زمونږ پام دَ روډ دواړو څنډو ته اړَولو په وخت وئيل ...

" تاسو ته به هم کېدی شي ، چې په لومړی کتنه کې دا ښکاره هتونه او وړې دَ لرګيانو او بانسونو جوړې ودانيانې دَ کلو کوُډلې ښکاره شوې وي ... مګر رښتيا خبره دا ده ، چې دا هر څه حکومت دَ ټوؤرستهانو دَ استوګنې دپاره په داسې ډيزائن ځکه جوړې کړې دي، چې دلته ټوؤرستهان دَ آرام سره سره ځانونه دَ ځنګل او دې ځنګلي کلې وال چاپېر برخه وګڼي - هم دغه وجه ده، چې دَ نورو ټاپوګانو په سر دا ټاپو ورځ په ورځ دَ نړی دَ توؤرستهانو پام دَ خپلو ښائيستونو او زړخوښيانو په لور اړَوي -

بيمو ، چې يَو ځای دَ ښې لاس په خوا راګرځېدلو ، نو په دې ګاډی کې ناستو ملګرو کې يَو ځوان دَ ګائيډ څخه دَ دې ټاپو دَ شپې دَ ژوند په حقله چې پوښتنه وکړه، نو ګائيډ دَ هغه په داسې پوښتنه يو وار وَموسېدو او بيا يې داسې وئيلو ته ملا وَتړله ..

"منم چې دلته دَ "بالي" په ډؤل دَ شپې ژوند تود نه دی ، خو بيا هم دَ ټوؤرستهانو دَ سېل او خوند اخيستلو دپاره لرډېر "بارونه" ، "اوپن ائير ريستورنټس ، سره دَ خوارږه ژوند له احساسه پرته يوه ژواکې شو هم اهتمام کړې ده - دلته تر نيمې شپې پورې دَ ټوؤرستهانو دپاره خوارږه وبښي - خو هر څه په يوه دائره کې –ولې چې دلته کليوال ماحول دی..."

او بيا يې خبره مخته داسې کش کړه ..

" او دَ "بالي" په ټاپو کې مسلمانان دَ نه برابر دي ... ولې چې هلته ۹۲ فيصده هندوان اوسېږي – دا به هم وَ وايم، چې دَ بالي څخه پرته سماټرا ، جاوا ، کالي مانټهين، سلواسي او ابريان جايا نامي مشهوره ټاپوګان ، نه يوازې دَ زياتې آبادی په سوب غټ دي.. بلکې کمرشل ښارونه او غټ بازارونه هم لري"

دَ ايريان جايا ټاپو په ذکر لا يَو وار زړه راته وئيل ... چې دَ ګائيډ څخه پوښتنه وکړم -ګوا چرته دا هغه ټاپو خو نه دی، چې تر اوسه ورباندې په ځينې ځنګلي

برخو کې زياتره خلګ څناور وزمه دي او په غارو کې اوسېږي او جامې هم نه اغوندي او دَ دې ځای خلګ ، که څه هغه ښځې دي او که نران په خپل خپل سر ځو ځو ودونه کوي – پرته له انساني غوښو خوړلو ، دا خلګ دَ دُښمن سر په دې پرېکوي او ځان سره يې ټول عمر خوندي ساتي ، چې دَ هغوئ دَ عقيدې له کبله دَ دُښمن روح بيا دَ دوئي په واک کې دَ همېش دپاره ورځي - خو دَ دې معلوماتو کنفرمېشن مې دَ ګائيډ څخه ځکه نه وکړو ، چې ما وئيل .. چې چرته دَ ده دا خبره شکمنه نه شي، چې وئيلي يې ؤ، چې...

"ګوندې دَ سهېلي لمرختيځې ابشيا په دې هېواد کې اسلام ببخي په لږه موده کې خور شوی دی"

لنډه دا ، چې څنګه مې دا سوچونه سرته رسَولو ، نو بيمو يعنې وېګن يا مني بس دَ توُري بيچ هغه ريسارټ ته وَرسېدو ، چې خلګ ورباندې سترېيا وساکولو سره سم دَ قدرتي ننداړو څخه خوندونه هم اخلي – او دَ لرې لرې ځايونو څخه ورته راځي -

دَ سمندر دا زرغونه او غرئيزه غاړه ، چې په معنوي او فکري توګه ارومرو دَ پښتني ګودر په رنګه وه - دَ نورو سمندرونو دَ پراخو او هوارو غاړو څخه يَو دم سترګو ته بدله او خوندَوره ځکه ايسېدله، ولې چې دلته دَ سمندر له اوبو سره جوختې **۱۵۲** چيني او انډونيشين طرز وړې وړې ودانيانو چې دروازې او برانډې يې دَ سمندر په خوا راخلاسېږي .. نه يوازې دَ ستائينې وَړ وې ، بلکې دَ ساحل ښائيست يې هم سېوا کړی ؤ - دَ ګائيډ له قوله ، دلته يوازې دَ NTUC کلب ممبران اوسېدو ته راځي او يا بيا دَ مينې په رښتو کې تړلي Couples ...

هو، خبره وه هم دغه رنګه، ولې چې دَ هرې ودانۍ په براندِه کې يا دَ دغو ودانيانو مخته جوړ غټو سوئمنګ پولونو شاوخواته جوړه جوړه خلګ ليدل کېدو - او بل .. که يوې خواته دَ غرو زرغونې څوکې په اوبو کې دننه او دباندې ډېرې ښائيسته ښکاره کېدې - نو په ژېړېخون او خواپاکې رېګ برسېره دَ شنو اوبو ښائيست ، هغو خلګو لا نور نور زيات کړی ؤ، چې يَو بل خواته ګرځېدو او

یا په رنګینو ټوکرانو باندې پراته ؤ - ځای په ځای دَ لرګیانو او خاشو جوړ ګېړدي سایه وانونه او دَ ځینو درختو لاندې په رسیانو هوډل شوې ځانګوګانو لا بېلې سترګو ته ښې ښکاره کېدې - هرڅه هرڅه ، خو ما دا خبره هم وَسنجَوله، چې دَ نورو سمندري غاړو په ډؤل دلته نه چا په چا پسې منډې وهلې او نه څوک په مستیانو کې بوخت ؤ - دَ دې مطلب دا ؤ، چې دلته خلګ ستړیا وساکولو ته راځي او بس - او بیا رښتیا خبره دا وه، چې زما یوازېنی حېثیت تش ماته بد ایسېدو، نه چې هاغه دَ تهائی لېنډ په رنګه نورو خلګو .. په تېره انجونو ته ... ځکه خو مې جوړه جوړه خلګو ته دَ حسرت په نظر کتلو او دَ یکړی احساس راباندې غمېدلو - لاکن ها څه وائي ، چې (بنده حریانه .. خدائی مهربانه) ګوا ، کله چې دَ اوبو څخه دَ یوه سایه وان په خوا را روان شوم ، نو زما له اړخه تېرېدونکې فېرنګۍ ژغ راباندې وکړو ...

" هېلو مستړ "

او ما چې ځواب وربیا کړو ، نو هغې ځان رانېږدې کړو او وئیل یې ...

" بخښنه غواړم ... هغسې هم دواړه دَ یوه سایه وان په لور روان یُو .. نو غواړم چې ستا سره څه خبرې وکړم "

"هو ، ولې نه ... ولې نه ... یقیناً "

او بیا مې سر تر پایه ورته وکتلو –دا سره سپینه ښځه، چې دَ سر په ژېړو وېښتو کې یې څه څه سپین وېښته هم راشنه شوي ؤ .. او په عمر تر ما غټه ښکاره کېدله ... خو بیا هم په ښکاره کړو وړو زړه خوشحالونکې او خوُی خصلت درنه مونېدله - ګوره چې څه یې په زړه وره غلو ، چې په اوړو راټال دَ کڅوړې غوندې خړبخون پرس څخه یې یَو کتاب وزمه شئی راوَیستو او راته وائي ...

" البم دی ... یَو نظر یې وَګوره "

په تګ تګ کې چې مې څنګه هغه البم پرانستلو ، نو دا وائي ...

" په دې کې چې دَ کومو ماشومانو تصویرونه دي ... دا هغه څوک دي ، چې خپل مخه او شا ته هیڅوک نه لريّ

" ښه ښه لاکن...
ما به لا خبره مخته کشوله چې هغې بيا وار لاس ته کړو ...
"دا ماشومان زموږ په فلائي ځانګه کې روزل کېږي"
" چرته او څنګه ؟"
ما پوښتنه وکړه ...
دې فرنګۍ په مخ را ایله وېښتان په لاس شاته واړول او سترګې یې په سترګو کې داسې راته واچولې ، لکه ما چې په خپل اصل مطلب پوهی کوي او بیا وائي ...
" دا ګوره ... ډېرو خلګو دَ خپل وَس په سمه ډونېشنز (عطیې) را کړي دي"
او بیا یې دَ چندې کاپۍ رامخته کړه... خو ما بیا ورځخه پوښتنه وکړه ...
" تا زما دَ دې خبرې ځواب نه کړو را ، چې ته دَ کوم ځای ځخه راغلې یې ؟"
دا چې اوس له ما سره په څنګ څنګ دَ بې سته ګرل فرینډ غوندې را روانه وه... دَ موسېدو ورسته وائي...
" دَ هرې خبرې ځواب به درکوم .. راځه چې دلته دَ دې سایه وان دلاندې په چوکیانو کښېنو"
موږ دواړه دَ سایه وان دلاندې پرتو چوکیانو باندې کښېمستو – زه څه غوندې جګ کښېنستم، خو دا څه په خپلې اوږدې ساحلي چوکۍ باندې وَ غزېدله او راته وائي...
" زه دَ انګلېنډ ځخه راغلې یم"
"انګلېنډ ... ؟"
داسې مې انګلېنډ په مزغو کې ځکه سوال شو، چې ما خو دا اورېدلي ؤ ، چې انګلېنډ خو، یَو فلائي مملکت دی او هلته دَ ملک هر غړی په حکمت تاوان وي - ګوا که څوک روزګار نه شي کولی یا یَو څوک دَ معزورۍ له سوبه بله سهارا نه لري .. نو حکومت وظیفه ورکوي - ځکه خو مې بیا په ډېر لغازي انداز ورته وَ وئیل ...

" پوهی نه شوم ... مطلب راته ښائیه "
"چنده ..."
دي به لا مختته څه وئیل، چې وار مې دَ مخه کړو ...
"مطلب دي دَ ډالرانو څخه دی هان ؟"
"هو... هو، یقیناً"
دي چې څنګه دا تورې له خلې په نره را وَیستلو، نو زما له خلې ورته وَتو ...
"مګر"
دَ مګر مختته مې خبره ځکه له خلې څخه نه راوَوتله، چې دَ ډالرانو هیلې یې په خوږې موسکا کې زما زړه ته منګولې راواچَولې ... ګوره ، چې هپناټائز یې کړم که څه غم ؤ ، چې دَ نه غوښتلو پرته هم زما لاس خپل جېب په خوا راټول شو ...
او بیا مې ښه په یاد دي، چې کله یې ډالرونه زما دَ لاسه اخیستلو، نو په سترګو کې یې نورې نورې ناښکاره خبرې هم داسې په ښخینه هنر وکړې ، چې دَ یَو څو لمحو دپاره زه له ځان ورک شانتې شوم - لنډه دا ، چې اوس زه یوازې نه وم- ځکه خو مې پښې په یَو ځای نه تم کېدې .... کله یَو خوا او کله بل خوا .. رک تر ماښامه پورې په دې سمندري غاړه ورسره ګنډلی ګرځېدم -
که یوازې وای نو دَ شپې دَ دې ځای ثقافتي شو به ما تر پنځه یا لس منټه زیاته نه وای کتلی – بس خو خبره دا وه، چې یوازې نه وم .. ځکه تر پایه مې وکتله - دَ انډونیشیا دَ خلګو دَ ژوند ژواک او په کلیوالو جامو کې دَ انجونو او ځوانانو رواجي رقصونه .. که څه هم ساړه ساړه غوندې ؤ، خو دَ سترګو وړاندې ښه ایسېدو ... او بیا چې دَ دې شو کتلو ورسته په بیمو (مني بس) کې ناست دَ هټونو په خوا راتلو، په‌لاره کې دا خبره مزغو ته راغله، چې دا سوشل ورکره چې نوم یې سارا ؤ .. چې نن سهار له سنګاپوره راتله ، نو یوازې نه وه .. ولې چې په فېرې کې چې له ما ټول جوړه جوړه ؤ – اوس څله راځرمه شوې ده؟ چرته ... هو، یَو دم ډؤل وسوسو په سر واخیستم – که به مې زړه ته هر څو تسلیانې ورکړې، خو دَ مزغو څخه مې یوه نابلده ویره نه وتله - ما نو څه کولی شو .. بله

چاره هم نه وه، ګوا زړه مې هغه وخت بيرته په ځای شو، دَ ربنتيا په مېدان مې خپلو ټولو واهمونو ته ماته ورکړه–

*****

دَ سهار ناری کولو ورسته دَ بيمو (مني بس) په ځای، ګائيډ دَ درو بګيانو، چې دلته ورته ډوکرز وائي سره راغله- زمور دَ پوښتنو په ځواب که ده وَوئيل ...
" دَ دې ټاپو سېل نور نور خوندَور کولو دپاره ټوؤرنګ کمپنۍ دَ دې بګيانو انتظام کړی دی"

دا ډوکرز نامي بګيانې زمور دَ بګيانو په ډؤل ځکه نه وې، چې يَو خو يې اربې دَ ربړو وې او بل ورې هم– خو په اربو برسېره يې دَ لرګيانو جوړه باډۍ تياره خونه ښکاره کېده .. چې يَو آس يې مخته تړلی ؤ –ګوا څلور کسان په کې په کراره کښېنستی شو –دا بګيانې چې په ببلو لارو دَ دې زرغون ټاپو وَ يوه واړه کلي ته وَرسېدې، نو دَ دې کلي چاپېر راته عجيبه ځکه نه ايسېدو، چې زياتره کورونه دَ لرګيانو او بانسونو څخه داسې جوړ شوې ؤ، لکه زمور دَ کلو کوُډلې –او هرې کوُدلې مخته چرګان، هېلياني، بُوزې او مېږې ګرځېدلې – بس که زمور او دَ دوئی په منځ کې څه توپير ؤ، نو هغه دَ جامو ؤ.. او بس- ولې چې نزان او ښځې يې زياتره په لنډ غوندې لنګونو کې ښکاره کېدو –دَ نرانو قميصونه سپين يا ژېړ ؤاو دَ ښځو زياتره شنه او ګلداره ... بل که دَ نرانو خولياني په سر وې، نو ښځو يې دُسمالونه په سرونو پېچلې ؤ - سارا، چې دې وخت زما له څنګه ناسته وه .. تر ډېره پورې پټه خله دَ خپل چاپېر نندارې کوله –او ما هم کار ځکه نه پرې لرلو، ولې چې په ډائرۍ کې مې دَ دې کلي خاص خاص خبرې نوښته کولې –زه لا په ډائرۍ ليکلو اخته وم، چې دَ سارا په زړه کې دَ ډالرو لالچ سر راپورته کړو او مخامخ ناست سپين سرې فېرنګي ته ګډه شوه –ګوا هغه پرونۍ برغزو يې ورته کوله –خو عجبه دا، چې دَ قابو کولو دامونه يې هم هغسې ؤ.. په کومو چې يې زه تر دې دمه اسير کړی وم –يَو وخت داسې هم راغلو، چې دَ دې په دام کښېوتې سپين سرې فېرنګي دَ ما څخه دَ چوکۍ بدلولو خواست وکړو او بيا دغه بابک

چې زما په خالي چوکې باندې له سارا سره اوږه په اوږه کښېښستو ، نو که څه هم دواړه پلار او لوُر ښکاره کېدو – خو دَ ساراحرکتونو او دَ سارا دلچسپيانو داسې څرګندَولو ، لکه جوړه چې دَ مودو مودو تږې سره يَو ځای شوي وي – او بيا چې بابک له خپلې بتهوې څخه ډالران ورته وايستلو ، نو دَ سارا څېره او سترګې دَ کتو وَړ وې – ولې چې دَ تازه ګل غوندې غوړېدله– زما دغه شک آخير په يقين هغه وخت بدل شو ، چې دَ ماځپښين خواته يې موږ دَ سمندر په هغه غاړه ، له چرته څخه چې به په فېري کې سنګاپور ته تلو .. بيرته کښته کولو ... نو زما دَ مخه هغه تازه جوړ Couple لاس په لاس کښته شو – ما لا دَ سارا توجه دَ ځان په خوا را اړَولو دَ پاره تر لاسه وَ نيوله، خو دې لاس کش کړو او په موسکا يې آخر هم راته وَوئيل ...

" ما اوتا ښه وخت تېر کړو .. خوشحاله اوسه"

دلته دَ غرمې دودی خوړَلو ورسته، چې په فېري کې دَ سنګاپور په خوا روان شولو ، نو دَ خپل پخواني يار جان هوګر .. هغه وينا ، چې ده تېر کال په نيګامبو کې راته کړې وه .. زما زړه وَ منله ، ګوا ...

" انګرېزه ښځه وفا نه کوي .. تش دوستي کوي او هغه هم دَ ډالرانو دَ ورښولَو دپاره"

دَ **۳**مې جنوری **۱۹۹۵**ع شپه مې په هغه پخواني لکي ګيسټ هاؤس سنګاپور کې په خواږه خوب تېره کړه او په دې دويمه ورځ بيا زه وم او دَ مونکي ګاډ جنت روډونه او دنګې دنګې شاپنګ پلازې .. چې په کې په ګرځېدو او ليدو کتو مې دَ سترِيا احساس لا هم مزغو ته نه راغلو - دَ لوي سکاټس روډ ، فار ايسټ پلازه او سکاټس شاپنګ سېنټر ، چې څو اړخېزه دلچسپياني يې درلودلې .. تر پښو ايستلو ورسته ماځپښين خواته دَ دې ښار دَ سمندر وَ هغې ښائيسته غاړې ته وره غلم ، له کومه ځايه چې لانچونه او کېبل کارونه تر سېنټوزا سېل ځای ته ځي راځي - هلته دننه دې سېنټوزا ته ځکه نه وره غلم، چې درې کاله پخوا لا ورته وره غلی وم – دَ ګرځېدو او کتو راکتو جنون مې دې ځای ته رسېدلی وم. چې

ماخُستن زه دَ چائینا ټاؤن دَ ښکلاګانو او رنګارنګ رڼاګانو څخه په ټېکسي کې دَ خپل ګیسټ هاؤس سره جوخت آرچرد روډ کې تېرېدم، نو دَ فېشن شو بورډ په لیدو دَ تیکسي څخه کوُز شوم او نېغ دَ ماندرین هوټل په دې فېشن شو هال کې ورننوتم –ټکټ په لاس کې دَ انګریزي U په طرز جوړ ښائیسته او جل بل ستېج په خوا مې مخه وکړه– دَ دوکانچې شاوخوا په کرسیانو کې خورا ډېر نران او سړي ناست ؤ او هغو ښائیسته سنګاپورین حُورو ته یې کتلو، چې په عجیبه او سترګې خوشحالونکو جامو کې یې دَ خپل ښائیست او دَ بدن ښودنې کولې - دا مېله زما دپاره نوې په دې وه ، چې مخکې مې داسې شو نه وه لیدلې – چې څنګه له ماډل له پړدې څخه راښکاره شوه ، نو شاوخوا ناستو خلګو به وربا ندې دَ کېمرو سپینې رڼاګانې دَ برېښنا غوندې غورځولې – او ما خپله کېمره ځکه نه را ایستله، چې زما کېمره دَ خلګو دَ غټو او قیمتي کېمرو دَ مخه هیڅ وه –تر ډېره پورې په ښکلو څېرو سترګې خوږولو ورسته خوبَولی خوبَولی دَ ګیسټ هاؤس په خو روان شوم–

*****

دوې ورځې او شپې نورې دلته تېرَولو ورسته، په شپږمه جنوری ۱۹۹۵ع دَ ماخپښین دوې بجې په جهاز کې کښېنستم او بیرته په هغه پخواني لور ورغبرګ شوم - خوشحاله ځکه وم، چې دَ تهائیانو دَ "کرانګ تهیپ" یعنې دَ حوُرو ښار ته روان وم - او تر لسم تاریخه پورې دَ هغه هېواد دَ ساحلونو څخه دَ خوند او مزې اخیستلو دپاره خورا ډېرې ورځې شپې راسره وې - او داسې مې سنجولو لکه زه چې به ډېر زیات وخت دَ ساحلونو په ژېړ رېګ باندې په سن باتهونو کولو کې تېرَوم او هغه ملګری ، چې په هره معنا یې ماسره صفا او پاکه دوستي کړې وه سره بلا ډېرې خبرې هم کوم او دې ځل به ور څخه دَ هغې دَ ژوند څه ناپېښې هم اورم، چې ماته نور نور دَ دې خلګو دَ روئیو او فطري خاصو او خامیانو اندازه وَ لګېږي -

خو ، دَ خدائی لکه چې نه وه خوښه - له بنګاک څخه یَو ، ځل بیا چې څنګه پتایا
ته وَرسېدم، نو په خپلو هغو زړو لارو ور چپ شوم، چې ما ورباندې دَ خپل ښه
بخت له رُویه فرښته موندلې وه ... هو ، دَ یَو داسې دوست په حېث ، چې ما یې په
حقله په ډائرۍ کې خورا صفتونه کړی دی او دا مې ځرګندَولو هڅه هم کړې ده...
چې په مردارو او سخنو ډم اوبو کې هم دَ نرګس دَ ګل په شان ښائیسته ګلونه دَ
ژوند دَ زلفو زینت جوړېدلی شي– هم ځکه خو مې یَو بار .. بل بار او دغه رنګه هر
هغه ځای وَ لټولو ، چې دا دَ نرګس ګل په کې خپل رنګونه وښنلي ؤ – خو
هیچرته چې مې هم نه کړه پېدا ، نو مې دَ هغې تر خوندکۍ Yah پورې ځان وَ
رسَولو - او په ساهکېدلې انداز کې مې ورڅخه پوښتنه وکړه ...
˜ یوپا چرته ده ... ؟زه یې نن شپه په لټون پسې ستړی شوم ˜
دَ یوپا دې خوندکۍ په موسکا او په ډېر ویاړ ځواب راکړو ، چې ستا دَ تک په
دویمه شپه هغې دَ یَو جرمن چې دې ورته ایلامني وئیلو ... ځوان سره دوستي
وکړه – مخته بیا ما له Yah څخه پوښتنه په دې نه وکړه، چې آخر پښتون وم ...
خپله لاره مې په مات زړه مخ مخته له دې سوچ سره وهل شروع کړه ...
˜څه چې خدائی کوي ... ښه کوي˜
او بیا دا پاته نورې ورځې شپې څنګه تېرې شوې ؟ دا دَ یَو داسې سوال ؤ ، چې
هر شپه به یې دَ محرمیانو په غېږ کې ساتلم او هر سهار به یې زه دَ نوؤ هیلو سره
ملګری دَ یو نامعلومه سمت په لور ګامونه اوچتَولو ته پارَولم - او هم دغسې
له ما سره اکثره کېږي او زه نه یم خبر، چې دا زه څه لټوم؟ .. دا خبره کېدی شي،
چې زما تر مرګه پورې سر ته وَنه رسېږي ... خو تر خپل وَسه پورې لګیا یم، چې دَ
روح تنده څه نا څه ماته کړم ... هو ، که څه هم رښتیا خبره دا ده، چې سرابونو
غولولی مسافر یم ... او مسلسل غولېږم .... لکه زما دا نظم
˜سرابونو غولوَلی مسافر˜
څوک چې ستا تپوس له ما وکړي لالیه !
زه دَ سوچ په توُنده اسپه باندې کښېنم

او ګودر ګودر دَ ژوند وَلټومه
خو هیچرته چې تا نه وَوینم ، راشم
او خولې دَ تندي وچې په دُسمال کړم
بیا څوکه غوندې په ماتو ګوډو تورو
وَ هغه سرې ته زه داسې ګویان شم
" ما په سترګو دَ ځېرې نه ده لیدلې
ها جنۍ چې زه یې تل خبرې اورم
دَ دفتر دَ ټېلي فون په رسیور کې "
نو زما په دې ځواب هغه مُوسکۍ شي
څُله کږه کړي او پسخوند کې راته وائي ....
" شوقه یاره ! واقعي چې ته شاعر یې
سرابونو غولوَلی مسافر یې "
(شوق/ بنکاک څخه دَ کراچۍ په لور په هوائي سفر کې / ۱۹۹۵ع)

دَ سبلانی په څیر... خپل ځاني سفري تاثر...

"یَو داسې سوال ، چې زه یې ځواب ته رسول غواړم... هغه شاید چې ما دَ ژوند تر ورستۍ لمحې پورې وَکړوي راوکړوي ، ځکه چې زه خوبونه ربنتیا کول غواړم... هغه خوبونه چې زه یې په ویښو سترګو وینم ... هو ، دَ یَو داسې انسان... ښکلې انسان خوبونه ، چې زه یې دَ رحمان دَ اشرفیت او افضلیت په دعوې کې اغیزل شوې هغه هنداره کې دَ لیدلو متمني یم ، چې ابلیس ته ځکه په ویاړ ښودل شوی وه ، چې هغه یانې دغه لعین ابلیس په کې خپل ځان دَ شېطان په بڼه نه یوازې وَ ویني بلکې خپل ځان دَ دغه اشرف المخلوقات په مقابله کې وړوکی هم وَ سنجوي - هو .. دَ دې غښتلي انسان په زد ، چې نن دَ خپلو ځناوري روئیو په سوب په هر میدان کې دَ شېطان وَ لمسیانو ته نه یوازې ماته ورکوي ، بلکې په غېر ارادي توګه غواړي هم ، چې اوس ابلیس ورته دَ خپل شېطاني فطرت په

سمون جوړه هغه هنداره ښکاره کړي ... چې په کې هره ښکاره کېدونکې څېره ښکرَوره برېښي " ـــــــ (افضل شوق)

*****

" ما چې کله او چرته هم دَ ځان پېژندګلوي دَ خپل هېواد په نامه کړې ده ،نو ماته دَ کرکې په نظر کتل شوې دي ... بيا که مې هر څو ځان ورته سپينولو دباره دَ پستو او ښائيستو خبرو څخه کار اخيستی دی – لاکن دَ انسان په څير منل شوی نه يم – ولې چې تر ما دَ مخه زما اکثره هېوادوالو په دباندې نړۍ کې دع خپل کردار ځنګه ځنګه ښودنې کړې دي .. هغه ، که څه هم دَ هغوئی په وختي ګټه ، خو دَ قام او هېواد په تاوان تمامې شوې دي - نو ځکه چې اوس له ما څخه هم څوکم پوښتنه کوي .. نو زه بيرته په هاغه کس باندې خبره پرېږدم ،" ګوا وايه ! ستا په خيال زه څوک او دَ کوم هېواد غړی کېدلی شم؟ " مخته بيا دَ ده خوښه ، ما څوک او څه ګڼي ؟ " ـــــــ (افضل شوق)

*****

" هر څو که زه له خپلې پښتني سيمې څخه زړه ماتی وتی يا تښتېدلی يم ... نو زه بې پښتو شوی ځکه نه يم ، چې دَ پښتني خمير درلودلو له سوبه مې نه يوازې دَ يَو سيال پښتون په حېث دَ هر مثبت نړئيز او آفاقي ژوند څخه ساهګانې مستعار کولو له هڅې سره سره دَ مينې ، سوکالۍ انساني روئيې او سوچونه خپلولو هلې ځلې هم کړي دی او بيا مې په خپل ذات کې رانغاړل شوې دې هر اړخيزه کليوال او غرئيز پښتون ته په فکري توګه نه يوازې سوال کړي دي ، بلکې دغه سوال مې دَ هغوئ دَ سترګو دَ خلاسَولو له يوازينې ځواب سره په دې منطقي دليل ځواب کړي هم ځکه دي ، چې زما دَ دغې بې سواده او ساده ... لاکن همتګري پښتون قام دَ بقاء ژوند تش او تش دَ نړۍ په سر له آفاقي ادراکي شعور خپلولو سره سم دَ وخت له ستنو سره په عقلي ځغل کې دی ... نه چې دَ هغوئ دَ متهو په زور کې " ـــــــ (افضل شوق)

*****

" ژوند "

بند کړه کتاب... که معنا غواړې دَ ژوند
په توکل سفر ته ملا وَتړه
شه مخامخ دَ موسمونو سره
کائينات وَځپېړه په خپلو سترګو
او په رنګونو کې ځان وَرنګوه
بيا مې يقين دی ، چې دَ غرو لمنې
ساحل ، ګودر او دَ اوبو شنې چينې
غټې ، وړې او زرغونې جزيرې
سوئمنګ پوُلونه ، او پارکونه به ستا
دا مضطربه رُوح کړي ترې دومره
چې دي دَ وَچ حلق تر دُرشله زړګی
داسې په منډه ، په ټوپونو راشي
لکه ژوندون چې وي فقط يو تنده
او ته دَ ترږو آرزوګانو کاروان
چې مزلونه لنډَوي همېشه
خو ، تر مرامه نه رسېږې کله
(شوق / دَ کراچۍ څخه دَ کوئټې په لور په سفر کې / ۱۹۹۴ع)

اختتام